

URZĄD STATYSTYCZNY W BIAŁYMSTOKU

INFORMACJE
I OPRACOWANIA
STATYSTYCZNE

Ochrona środowiska i leśnictwo

w województwie podlaskim

w 2013 r.

ROK X
BIAŁYSTOK 2014

99647
2133678
334556
431236
23390
6902
554431
890456
23390
1111

8692
99647
33455

86922
23390

66874
99647
23390
554431
332

156987
690221

334556
86922
471890
690221
23390
64799

WYDAWCA

Urząd Statystyczny w Białymstoku

DYREKTOR

Ewa Kamińska-Gawryluk

OPRACOWANIE PUBLIKACJI

Mirosława Antoniuk, Małgorzata Jelska, Agata Kawalko, Aneta Rakowska, Ewa Sobiech,
Elżbieta Tomaszewska, Anna Maria Witkowska – Ośrodek Statystyki Leśnictwa
i Ochrony Przyrody

Krzyszyna Skardzińska – Podlaski Ośrodek Badań Regionalnych

REDAKCJA TECHNICZNA, SKŁAD, KOREKTA I WYKRESY

Ewa Kępa, Ina Łapińska, Anna Szeszko – Podlaski Ośrodek Badań Regionalnych

OPRACOWANIE WERSJI ELEKTRONICZNEJ

Ewa Kępa – Podlaski Ośrodek Badań Regionalnych

Przy publikowaniu danych US prosimy o podanie źródła

Publikacja dostępna również w wersji książkowej

URZĄD STATYSTYCZNY W BIAŁYMSTOKU

15-959 Białystok, ul. Krakowska 13

tel. 85 749 77 00, fax 85 749 77 99

e-mail: Sekretariat USBST@stat.gov.pl, Internet: <http://bialystok.stat.gov.pl/>

PRZEDMOWA

„Ochrona środowiska i leśnictwo w województwie podlaskim w 2013 r.” to dziesiąta edycja wydawanego corocznie opracowania, a jednocześnie kolejna publikacja Urzędu Statystycznego w Białymstoku dotycząca zagadnień związanych ze środowiskiem.

Niniejsze opracowanie składa się z uwag metodycznych oraz części tabelarycznej wzbogaconej o mapy i wykresy. Uwagi metodyczne zawierają omówienie zakresu, źródeł i zasad grupowania danych, metod badań i ich organizacji, a także wyjaśnienia ważniejszych pojęć, definicje i interpretacje wielkości oraz wskaźników statystycznych prezentowanych w publikacji. W części tabelarycznej zamieszczono charakterystykę poszczególnych elementów środowiska i skali ich degradacji oraz informacje dotyczące zanieczyszczeń. Dane zaprezentowano dla województwa ogółem oraz w ujęciu przestrzennym, głównie w układzie powiatów i gmin, a wybrane informacje zostały przedstawione na tle kraju oraz według podregionów i miast o dużej skali zagrożenia środowiska.

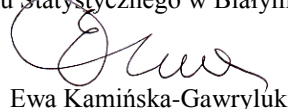
Podstawowym źródłem danych zawartych w opracowaniu są materiały oparte na badaniach i sprawozdawczości Głównego Urzędu Statystycznego. Ponadto, w celu wszechstronnego przedstawienia problematyki związanej z ochroną środowiska i leśnictwem, wykorzystano również dostępne dane odpowiednich ministerstw, Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych, Biura Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej, informacje opracowane przez służby meteorologiczne, geodezyjne i ochrony przyrody, a także wyniki pomiarów, kontroli, ocen i analiz laboratoryjnych wykonanych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku oraz Wojewódzką Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Białymstoku.

W porównaniu z poprzednią edycją treść publikacji uzupełniono m. in. o dane dotyczące:

- ♦ zasobności gleb w przyswajalne makroelementy,
- ♦ wyposażenia zakładów przemysłowych w zamknięte obiegi wody,
- ♦ melioracji podstawowych,
- ♦ podczyszczalni ścieków przemysłowych,
- ♦ regulacji populacji zwierząt łownych oraz szkodnictwa w parkach narodowych,
- ♦ parków i ogrodów historycznych,
- ♦ ubytków ważniejszych zwierząt łownych.

Przekazując w ręce Państwa niniejsze opracowanie, pragnę podziękować wszystkim osobom i instytucjom za przekazywane informacje oraz uwagi i wnioski, które przyczyniają się do kształtowania i wzbogacania jego treści.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Białymstoku

Ewa Kamińska-Gawryluk

PREFACE

“Environmental Protection and Forestry of Podlaskie Voivodship in 2013” is the tenth edition of the study presented yearly, but also the next publication of the Statistical Office in Białystok concerning environment.

The study consists of methodological notes and the tabular part enriched with maps and graphs. Methodological notes include elaboration of scope, resources and methods of classifying data, survey methods and their organization, but also major terms, definitions as well as interpretations of data and statistical indices presented in the publication. The tabular part includes characteristics of individual elements and the degradation scale of the environment as well as information on pollution. Data are presented for the voivodship in general as well as in the spatial division, mainly into powiats and gminas. Selected information is shown against the background of the country as well as by subregions and urban areas with a high risk to the environment.

Materials based on surveys and reports of the Central Statistical Office are the main source of data introduced in the publication. Moreover, in order to thoroughly present issues on environmental protection and forestry, there was used available data of appropriate ministries, the General Directorate of State Forests, the Bureau for Forest Management and Geodesy, information prepared by meteorological, geodesic and environmental protection services as well as results of surveys, controls, assessments and laboratory analyses made by the Voivodship Inspectorate for Environmental Protection in Białystok and the Voivodship Sanitary-Epidemiological Station in Białystok.

Compared with the previous edition, the subject matter of the publication was supplemented with the data on:

- ♦ *soil resources of absorbable macro-elements,*
- ♦ *equipment of plants with closed water cycles,*
- ♦ *primary melioration,*
- ♦ *waste water pretreatment plants,*
- ♦ *regulation of population of game species as well as pest damage in national parks,*
- ♦ *parks and historical gardens,*
- ♦ *loss of major game species.*

Presenting the publication, I would like to sincerely thank all individuals and institutions for provided information as well as suggestions and conclusions that contribute to shaping and enriching contents of its subsequent editions.

Director
Statistical Office in Białystok

Ewa Kamińska-Gawryluk

SPIS TREŚCI

CONTENTS

		Tabl. Table	Str. Page
Przedmowa	<i>Preface</i>	x	3–4
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	x	12
Ważniejsze dane o stanie, zagrożeniach i ochronie środowiska (2000–2013)	<i>Major data on status, threats to environment and environmental protection (2000–2013)</i>	I	14
Ważniejsze dane o stanie, zagrożeniach i ochronie środowiska według podregionów (2012, 2013)	<i>Major data on status, threats to environment and environmental protection by subregions (2012, 2013)</i>	II	22
SPIS TABLIC			
DZIAŁ I. WARUNKI NATURALNE			
Położenie geograficzne	<i>Geographic location</i>	1	25
Powierzchnia i granice w 2013 r.	<i>Area and borders in 2013</i>	2	25
Większe rzeki w 2013 r.	<i>Principal rivers in 2013</i>	3	25
Większe i głębsze jeziora w 2013 r.	<i>Principal and deeper lakes in 2013</i>	4	26
Temperatury powietrza (1971–2013)	<i>Air temperatures (1971–2013)</i>	5	28
Średnie miesięczne temperatury powietrza (1971–2013)	<i>Average monthly temperatures (1971–2013)</i>	6	28
Opady atmosferyczne, prędkość wiatru, usłonecznienie i zachmurzenie (1971–2013)	<i>Atmospheric precipitation, wind velocity, insolation and cloudiness (1971–2013)</i>	7	29
Miesięczne sumy opadów atmosferycznych (1971–2013)	<i>Monthly atmospheric precipitation (1971–2013)</i> ...	8	29
DZIAŁ II. WYKORZYSTANIE I OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI I GLEBY. KOPALINY			
Uwagi metodyczne	<i>Methodological notes</i>	x	30
Stan geodezyjny i kierunki wykorzystania powierzchni województwa (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Geodesic status and use of voivodship land (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	1/9/	33
Stan geodezyjny i kierunki wykorzystania powierzchni według powiatów w 2013 r.	<i>Geodesic status and use of land by powiats in 2013</i>	2/10/	34
Grunty rolne wyłączone na cele nierolnicze i leśne wyłączone na cele nieleśne (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Agricultural land designated for non-agricultural purposes and forest land designated for non-forest purposes (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	3/11/	36
Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji i zagospodarowania oraz zrekultywowane i zagospodarowane (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Devastated and degraded land requiring reclamation and management as well as reclaimed and managed land (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	4/12/	36
Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji według powiatów w 2013 r. ...	<i>Devastated and degraded land requiring reclamation by powiats in 2013</i>	5/13/	37
Powierzchnia zmeliorowanych użytków rolnych według powiatów (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Area of drained agricultural land by powiats (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	6/14/	37
Zużycie nawozów mineralnych lub chemicznych oraz wapniowych w gospodarstwach rolnych w przeliczeniu na czysty składnik (2004/05, 2009/10, 2011/12, 2012/13)	<i>Consumption of mineral or chemical as well as lime fertilizers in agricultural farms in terms of pure ingredient (2004/05, 2009/10, 2011/12, 2012/13)</i>	7/15/	38
Zasobność gleb w przyswajalne makroelementy w latach 2010–2013	<i>Soil resources of absorbable macro-elements in 2010–2013</i>	8/16/	38
Pożary upraw rolnych, łąk, rzysk i nieużytków (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Fires of arable crops, meadows, stubble and wastelands (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	9/17/	38
Powierzchnia, zasoby i eksploatacja złóż torfów w 2013 r.	<i>Area, resources and exploitation of peat deposit in 2013</i>	10/18/	39
DZIAŁ III. ZASOBY, WYKORZYSTANIE, ZANIECZYSZCZENIE I OCHRONA WÓD			
Uwagi metodyczne	<i>Methodological notes</i>	x	40
Zasoby eksploatacyjne wód podziemnych (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Exploitable underground water resources (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	1/19/	43

LIST OF TABLES

CHAPTER I. ENVIRONMENT

<i>Geographic location</i>	1	25
<i>Area and borders in 2013</i>	2	25
<i>Principal rivers in 2013</i>	3	25
<i>Principal and deeper lakes in 2013</i>	4	26
<i>Air temperatures (1971–2013)</i>	5	28
<i>Average monthly temperatures (1971–2013)</i>	6	28
<i>Atmospheric precipitation, wind velocity, insolation and cloudiness (1971–2013)</i>	7	29
<i>Monthly atmospheric precipitation (1971–2013)</i> ...	8	29

CHAPTER II. USE AND PROTECTION OF LAND SURFACE AND SOIL. MINERALS

<i>Methodological notes</i>	x	30
<i>Geodesic status and use of voivodship land (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	1/9/	33
<i>Geodesic status and use of land by powiats in 2013</i>	2/10/	34
<i>Agricultural land designated for non-agricultural purposes and forest land designated for non-forest purposes (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	3/11/	36
<i>Devastated and degraded land requiring reclamation and management as well as reclaimed and managed land (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	4/12/	36
<i>Devastated and degraded land requiring reclamation by powiats in 2013</i>	5/13/	37
<i>Area of drained agricultural land by powiats (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	6/14/	37
<i>Consumption of mineral or chemical as well as lime fertilizers in agricultural farms in terms of pure ingredient (2004/05, 2009/10, 2011/12, 2012/13)</i>	7/15/	38
<i>Soil resources of absorbable macro-elements in 2010–2013</i>	8/16/	38
<i>Fires of arable crops, meadows, stubble and wastelands (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	9/17/	38
<i>Area, resources and exploitation of peat deposit in 2013</i>	10/18/	39

CHAPTER III. RESOURCES, CONSUMPTION, POLLUTION AND WATER PROTECTION

<i>Methodological notes</i>	x	40
<i>Exploitable underground water resources (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	1/19/	43

	Tabl. Table	Str. Page
Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Water withdrawal for needs of the national economy and population (2005, 2010, 2012, 2013) ...</i>	2/20/ 44
Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności według powiatów (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Water withdrawal for needs of the national economy and population by powiats (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	3/21/ 44
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Water consumption for needs of the national economy and population (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	4/22/ 45
Miasta o decydującym zużyciu wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2013 r.	<i>Urban areas with decisive water consumption for needs of the national economy and population in 2013</i>	5/23/ 45
Zużycie wody w zakładach przemysłowych i ich wyposażenie w zamknięte obiegi wody (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Consumption of water in plants equipped with closed water cycles (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	6/24/ 46
Gospodarowanie wodą w zakładach przemysłowych według sekcji i działów (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Water management in plants by sections and divisions (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	7/25/ 46
Powierzchnia i pobór wody do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz do napełniania i uzupełniania stawów rybnych według powiatów i gmin (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Area and water withdrawal for irrigation in agriculture and forestry as well as for filling and completing fish ponds by powiats and gminas (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	8/26/ 47
Melioracje podstawowe (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Primary melioration (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	9/27/ 49
Melioracje podstawowe wymagające odbudowy lub modernizacji (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Primary melioration requiring rebuilding or modernisation (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	10/28/ 50
Miasta i ludność w miastach wyposażonych w sieć wodociągową i kanalizacyjną (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Urban areas and urban population fitted with water-line and sewage systems (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	11/29/ 50
Ludność w miastach korzystająca z sieci wodociągowej i kanalizacyjnej według powiatów (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Urban population using water-line and sewage systems by powiats (2005, 2010, 2012, 2013) ...</i>	12/30/ 51
Wodociągi i kanalizacja według powiatów i gmin (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Water-line and sewage systems by powiats and gminas (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	13/31/ 52
Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzone do wód lub do ziemi (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Industrial and municipal waste water discharged into waters or into the ground (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	14/32/ 59
Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi według powiatów (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Industrial and municipal waste water requiring treatment discharged into waters or into the ground by powiats (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	15/33/ 59
Miasta o dużej skali zagrożenia ściekami (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Urban areas with high waste water threat (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	16/34/ 60
Ścieki przemysłowe odprowadzone do wód lub do ziemi (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Industrial waste water discharged into waters or into the ground (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	17/35/ 60
Ścieki przemysłowe według powiatów i gmin (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Industrial waste water by powiats and gminas (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	18/36/ 61
Ścieki przemysłowe według sekcji i działów w 2013 r.	<i>Industrial waste water by sections and divisions in 2013</i>	19/37/ 64
Oczyszczalnie ścieków przemysłowych (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Industrial waste water treatment plants (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	20/38/ 64
Podczyszczalnie ścieków przemysłowych (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Waste water pretreatment plants (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	21/39/ 65
Ładunki zanieczyszczeń w ściekach przemysłowych odprowadzonych do wód lub do ziemi (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Charge of pollutants in industrial waste water discharged into waters or into the ground (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	22/40/ 65
Osady z przemysłowych oczyszczalni i podczyszczalni ścieków (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Sludge from industrial waste water treatment and pretreatment plants (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	23/41/ 65
Ścieki komunalne oczyszczane i nieoczyszczane (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Treated and untreated municipal waste water (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	24/42/ 65
Ścieki komunalne oczyszczane oraz ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków według powiatów i gmin (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Treated municipal waste water and population using waste water treatment plants by powiats and gminas (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	25/43/ 66
Charakterystyka komunalnych oczyszczalni ścieków według powiatów i gmin (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Characteristic of municipal waste water treatment plants by powiats and gminas (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	26/44/ 72

		Tabl. Table	Str. Page
Miasta obsługiwane przez oczyszczalnie ścieków oraz ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Urban areas served by waste water treatment plants as well as waste water discharged through sewage system (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	27/45/	82
Klasyfikacja stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego, stanu chemicznego i stanu jednolitych części wód rzek w latach 2010–2013	<i>Classification of ecological status, ecological potential, chemical status and status of uniform bodies of rivers in the years 2010–2013</i>	28/46/	83
Klasyfikacja stanu ekologicznego, stanu chemicznego i stanu jednolitych części wód jezior w 2013 r.	<i>Classification of ecological status, chemical status and status of uniform bodies of lakes in 2013</i>	29/47/	87
DZIAŁ IV. ZANIECZYSZCZENIE I OCHRONA POWIETRZA	CHAPTER IV. AIR POLLUTION AND PROTECTION		
Uwagi metodyczne	<i>Methodological notes</i>	x	88
Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza według powiatów (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Plants especially noxious to air purity by powiats (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	1/48/	90
Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza według wielkości emisji zanieczyszczeń (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Plants especially noxious to air purity by amount of pollutants emission (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	2/49/	91
Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza według stopnia redukcji wytworzonych zanieczyszczeń (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Plants especially noxious to air purity by degree of reduction of generated pollutants (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	3/50/	91
Urządzenia do redukcji zanieczyszczeń powietrza w zakładach szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Air pollutant reduction systems in plants especially noxious to air purity (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	4/51/	92
Emitory na terenie zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza według wielkości emisji (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Emitters in plants especially noxious to air purity by amount of emission (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	5/52/	92
Emisja zanieczyszczeń powietrza oraz zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń w zakładach szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Emission of air pollutants as well as pollutants retained in pollutant reduction systems in plants especially noxious to air purity (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	6/53/	92
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza według rodzajów substancji (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Emission of air pollutants from plants especially noxious to air purity by kind of substance (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	7/54/	93
Emisja i redukcja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza według powiatów w 2013 r.	<i>Emission and reduction of air pollutants from plants especially noxious to air purity by powiats in 2013</i>	8/55/	94
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w miastach w 2013 r.	<i>Emission of air pollutants from plants especially noxious in urban areas in 2013</i>	9/56/	95
Emisja i redukcja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza według sekcji i działów w 2013 r.	<i>Emission and reduction of air pollutants from plants especially noxious to air purity by sections and divisions in 2013</i>	10/57/	95
Poważne awarie (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Major accidents (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	11/58/	96
DZIAŁ V. ODPADY	CHAPTER V. WASTE		
Uwagi metodyczne	<i>Methodological notes</i>	x	97
Odpady według grup odpadów (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Waste by group of waste (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	1/59/	99
Odpady według powiatów w 2013 r.	<i>Waste by powiats in 2013</i>	2/60/	100
Odpady według sekcji i działów w 2013 r.	<i>Waste by sections and divisions in 2013</i>	3/61/	101
Odpady w miastach (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Waste by urban areas (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	4/62/	101
Odpady komunalne i nieczystości ciekłe (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Municipal waste and liquid waste (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	5/63/	102
Kontrolowane składowiska odpadów komunalnych (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Controlled municipal landfill areas (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	6/64/	103
Odpady komunalne, nieczystości ciekłe i składowiska odpadów komunalnych według powiatów w 2013 r.	<i>Municipal waste, liquid waste and municipal landfill areas by powiats in 2013</i>	7/65/	103

		Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ VI. OCHRONA PRZYRODY I RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ	CHAPTER VI. PROTECTION OF ENVIRONMENT AND BIODIVERSITY		
Uwagi metodyczne	<i>Methodological notes</i>	x	104
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrod- niczych prawnie chroniona (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Area of special nature value under legal protec- tion (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	1/66/	107
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrod- niczych prawnie chroniona oraz pomniki przyrody według powiatów i gmin (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Area of special nature value under legal protec- tion as well as nature monuments by powiats and gminas (2005, 2010,2012, 2013)</i>	2/67/	107
Parki narodowe w 2013 r.	<i>National parks in 2013</i>	3/68/	112
Parki narodowe według kategorii gruntów (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>National parks by category of land (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	4/69/	113
Parki narodowe według kategorii ochronności (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>National parks by category of protection (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	5/70/	113
Parki narodowe według form własności gruntów (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>National parks by forms of land ownership (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	6/71/	114
Stan liczebny głównych gatunków zwierząt łownych i chronionych w parkach narodowych (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Animals of major game and protected species in national parks (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	7/72/	114
Regulacja populacji zwierząt łownych w parkach narodowych (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Regulation of population of game species in national parks (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	8/73/	115
Ochrona lasu w parkach narodowych (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Forest protection in national parks (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	9/74/	115
Pozyskanie drewna w parkach narodowych według kategorii cięć (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Removals in national parks by category of cutting (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	10/75/	116
Turystyka w parkach narodowych (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Tourism in national parks (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	11/76/	116
Działalność dydaktyczna parków narodowych (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Didactic activity of national parks (2005, 2010, 2012,02013)</i>	12/77/	117
Szkodnictwo i ochrona przed szkodnictwem w parkach narodowych (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Pest damage and protection against pest damage in national parks (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	13/78/	117
Rezerwaty przyrody w 2013 r.	<i>Nature reserves in 2013</i>	14/79/	118
Rezerwaty przyrody (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Nature reserves (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	15/80/	124
Parki krajobrazowe w 2013 r.	<i>Landscape parks in 2013</i>	16/81/	124
Parki krajobrazowe według kategorii gruntów (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Landscape parks by category of land (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	17/82/	125
Obszary chronionego krajobrazu w 2013 r.	<i>Protected landscape areas in 2013</i>	18/83/	125
Obszary chronionego krajobrazu według kategorii gruntów (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Protected landscape areas by category of land (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	19/84/	126
Obszary Natura 2000 w 2013 r.	<i>Natura 2000 areas in 2013</i>	20/85/	127
Pomniki przyrody według powiatów (2010, 2012, 2013)	<i>Nature monuments by powiats (2010, 2012, 2013)</i>	21/86/	135
Ważniejsze zwierzęta chronione (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Major animals protected (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	22/87/	136
Tereny zieleni w miastach (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Green belts in urban areas (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	23/88/	136
Parki i ogrody historyczne (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Parks and historical gardens (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	24/89/	137
DZIAŁ VII. DZIAŁALNOŚĆ INSPEKCYJNO-KONTROLNA I OCENA SKUTKÓW DEGRADACJI ŚRODOWISKA	CHAPTER VII. INSPECTION AND CONTROL ACTIVITIES AS WELL AS EVALUATION OF EFFECTS OF ENVIRONMENTAL DEGRADATION		
Uwagi metodyczne	<i>Methodological notes</i>	x	138
Stan sanitarny hoteli według powiatów (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Sanitary condition of hotels by powiats (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	1/90/	139
Stan sanitarny basenów kąpielowych według powiatów (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Sanitary condition of swimming pools by powiats (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	2/91/	139

	Tabl. Table	Str. Page
Działalność kontrolna Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Control activities of the Voivodship Inspectorates for Environmental Protection (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	3/92/ 140
Stan sanitarny obiektów żywnościowo-żywnościowych, obiektów produkcji i obrotu przedmiotami (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Sanitary condition of food and dietary establishments, manufactures and trade establishments (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	4/93/ 141
Ocena sanitarna niektórych artykułów spożywczych i przedmiotów użytku (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Sanitary evaluation of selected foodstuffs and usable items (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	5/94/ 142
Zachorowania na niektóre choroby zakaźne i zatrucia (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Incidence of infectious diseases and poisonings (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	6/95/ 143
Zachorowania na choroby zawodowe (2010, 2012, 2013)	<i>Incidence of occupational diseases (2010, 2012, 2013)</i>	7/96/ 144
DZIAŁ VIII. EKONOMICZNE ASPEKTY OCHRONY ŚRODOWISKA	CHAPTER VIII. ECONOMICAL ASPECTS OF ENVIRONMENTAL PROTECTION	
Uwagi metodyczne	<i>Methodological notes</i>	x 145
Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Outlays on fixed assets in environmental protection and water management (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	1/97/ 149
Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska według źródeł finansowania oraz kierunków inwestowania (2005, 2010, 2012, 2013) ...	<i>Outlays on fixed assets in environmental protection by sources of financing as well as directions of investing (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	2/98/ 150
Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska według źródeł finansowania oraz powiatów w 2013 r.	<i>Outlays on fixed assets in environmental protection by sources of financing as well as powiats in 2013</i>	3/99/ 152
Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska według kierunków inwestowania oraz powiatów i gmin w 2013 r.	<i>Outlays on fixed assets in environmental protection by directions of investing as well as powiats and gminas in 2013</i>	4/100/ 153
Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska według rodzajów inwestycji (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Outlays on fixed assets in environmental protection by kind of investments (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	5/101/ 156
Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska według grup inwestorów (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Outlays on fixed assets in environmental protection by groups of investors (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	6/102/ 157
Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej według sekcji i działów w 2013 r.	<i>Outlays on fixed assets in environmental protection and water management by sections and divisions in 2013</i>	7/103/ 157
Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej według kierunków inwestowania oraz źródeł finansowania (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Outlays on fixed assets in water management by directions of investing as well as sources of financing (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	8/104/ 157
Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej według źródeł finansowania oraz powiatów (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Outlays on fixed assets in water management by sources of financing as well as powiats (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	9/105/ 158
Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej według kierunków inwestowania oraz powiatów i gmin w 2013 r.	<i>Outlays on fixed assets in water management by directions of investing as well as powiats and gminas in 2013</i>	10/106/ 160
Uzyskane efekty rzeczowe inwestycji ochrony środowiska według powiatów (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Tangible effects of environmental protection investments by powiats (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	11/107/ 163
Uzyskane efekty rzeczowe inwestycji gospodarki wodnej według powiatów (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Tangible effects of water management investments by powiats (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	12/108/ 164
Realizacja inwestycji ochrony środowiska i gospodarki wodnej na wsi (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Realization of environmental protection and water management investments in rural areas (2005, 2010, 2012)</i>	13/109/ 165
Nakłady na środki trwałe na małą retencję wodną (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Outlays on fixed assets in water low retention (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	14/110/ 167
Efekty rzeczowe inwestycji małej retencji wodnej (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Tangible effects of water low retention investments (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	15/111/ 167
Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej – wpływy i wydatki (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Voivodship Environmental Protection and Water Management Fund – incomes and expenditure (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	16/112/ 168

	Tabl. Table	Str. Page
Gospodarowanie powiatowymi i gminnymi środkami ochrony środowiska i gospodarki wodnej – wpływy i wydatki (2005, 2010, 2012, 2013)	17/113/	168
Gromadzenie i wykorzystanie środków pieniężnych z tytułu ochrony gruntów rolnych i leśnych (2012, 2013)	18/114/	169
Opłaty za korzystanie ze środowiska i inne wpływy na ochronę środowiska i gospodarkę wodną oraz ich redystrybucja (2012, 2013)	19/115/	169
Wpływy na ochronę środowiska i gospodarkę wodną z tytułu kar oraz ich redystrybucja (2012, 2013)	20/116/	170
Wykorzystanie środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (2005, 2010, 2012, 2013)	21/117/	170
DZIAŁ IX. LEŚNICTWO I ŁOWIECTWO		
Uwagi metodyczne	x	171
Powierzchnia gruntów leśnych i przeznaczonych do zalesienia (2005, 2010, 2012, 2013)	1/118/	172
Powierzchnia gruntów leśnych i lesistość według powiatów i gmin w 2013 r.	2/119/	173
Powierzchnia lasów według wieku drzewostanów	3/120/	177
Powierzchnia lasów według gatunków panujących w drzewostanie	4/121/	178
Zasoby drzewne na pniu według wieku drzewostanów	5/122/	178
Zasoby drzewne na pniu według gatunków panujących w drzewostanie	6/123/	179
Zasobność i przeciętny wiek drzewostanów według gatunków panujących	7/124/	179
Powierzchnia lasów według typów siedliskowych lasu	8/125/	180
Powierzchnia Państwowego Gospodarstwa Leśnego – Lasy Państwowe (2005, 2010, 2012, 2013)	9/126/	180
Powierzchnia rezerwatów i lasów ochronnych w zarządzie Lasów Państwowych (2005, 2010, 2012, 2013)	10/127/	181
Wybrane dane o lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa według powiatów i gmin w 2013 r.	11/128/	182
Powierzchnia lasów ochronnych niestanowiących własności Skarbu Państwa (2005, 2010, 2012, 2013)	12/129/	192
Powierzchnia lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa objęta nadzorem według powiatów (2005, 2010, 2012, 2013)	13/130/	192
Powierzchnia gruntów leśnych w lasach prywatnych według powiatów (2005, 2010, 2012, 2013)	14/131/	193
Odnowienia i zalesienia według form własności gruntów (2005, 2010, 2012, 2013)	15/132/	193
Odnowienia, zalesienia i inne prace hodowlane wykonane w lasach prywatnych według powiatów w 2013 r.	16/133/	194
Powierzchnia wykonanych zalesień oraz gruntów nieleśnych przeznaczonych do zalesienia według powiatów w 2013 r.	17/134/	195
Pozyskanie drewna (2005, 2010, 2012, 2013)	18/135/	195
Skup owoców i grzybów leśnych według gatunków (2005, 2010, 2012, 2013)	19/136/	196

	Tabl. Table	Str. Page
Wybrane dane o zadrzewieniach według powiatów (2005, 2010, 2012, 2013)	20/137/	196
Pożary lasów według przyczyn powstania (2005, 2010, 2012, 2013)	21/138/	197
Koła i członkowie Polskiego Związku Łowieckiego oraz obwody łowieckie (2005, 2010, 2012, 2013)	22/139/	197
Ważniejsze zwierzęta łowne (2005, 2010, 2012, 2013)	23/140/	198
Odstraża ważniejszych zwierząt łownych w łowieckim roku gospodarczym (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)	24/141/	198
Ubytki ważniejszych zwierząt łownych (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)	25/142/	198

SPIS MAP I WYKRESÓW

LIST OF MAPS AND GRAPHS

	Str. Page
Podział administracyjny województwa podlaskiego w 2013 r.	24
Podregiony i powiaty w województwie podlaskim w 2013 r.	25
Kierunki wykorzystania powierzchni województwa w 2013 r.	58
Zużycie nawozów mineralnych lub chemicznych oraz wapniowych w gospodarstwach rolnych w przeliczeniu na czysty składnik na 1 ha użytków rolnych (1999/2000–2012/13)	58
Struktura poboru wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności (2000–2013)	59
Struktura ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczenia odprowadzonych do wód lub do ziemi (2000–2013)	59
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza (2000–2013)	106
Struktura odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych) [2000–2013]	106
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona według podregionów i powiatów w 2013 r.	107
Struktura powierzchni o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionej w 2013 r.	107
Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska na 1 mieszkańca według powiatów w 2013 r.	156
Struktura nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska według kierunków inwestowania w 2013 r.	156
Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej na 1 mieszkańca według powiatów w 2013 r.	157
Struktura nakładów na środki trwałe służące gospodarce wodnej według kierunków inwestowania w 2013 r.	157
Struktura powierzchni gruntów leśnych w 2013 r.	172
Lesistość według podregionów i powiatów w 2013 r.	172
Struktura powierzchni lasów	173

*
* *

W wersji angielskiej: przedmowa i spis treści.
In English version: preface and contents.

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH

Kreska	(-)	—	zjawisko nie wystąpiło.
Zero:	(0)	—	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5;
	(0,0)	—	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05.
Kropka	(·)	—	zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych.
Znak	x	—	wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe.
Znak	Δ	—	nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji.
„W tym”		—	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy.

WAŻNIEJSZE SKRÓTY

tys.	=	tysiąc	art.	=	artykuł
mln	=	milion	bhp	=	bezpieczeństwo i higiena pracy
			cd.	=	ciąg dalszy
zł	=	złoty	dok.	=	dokończenie
			gm.	=	gmina
szt.	=	sztuka	itp.	=	i tym podobne
			lp.	=	liczba porządkowa
g	=	gram	M.	=	miasto
kg	=	kilogram	m.in.	=	między innymi
t	=	tona	np.	=	na przykład
			nr (Nr)	=	numer
mm	=	milimetr	ok.	=	około
m.	=	metr	poz.	=	pozycja
mb.	=	metr bieżący	str.	=	strona
km	=	kilometr	tabl.	=	tablica
			tj.	=	to jest
ha	=	hektar	tzn.	=	to znaczy
km ²	=	kilometr kwadratowy	tzw.	=	tak zwany
			w.	=	wiek
m ³	=	metr sześcienny			
dam ³	=	dekametr sześcienny	Dz. U.	=	Dziennik Ustaw
hm ³	=	hektometr sześcienny	PKD	=	Polska Klasyfikacja Działalności
°C	=	stopień Celsjusza	EKG	=	Europejska Komisja Gospodarcza
s	=	sekunda	EUROSTAT	=	Urząd Statystyczny Unii Europejskiej
h	=	godzina	EWG	=	Europejska Wspólnota Gospodarcza
r.	=	rok	ONZ	=	Organizacja Narodów Zjednoczonych

Przy publikowaniu danych US prosimy o podanie źródła

UWAGI OGÓLNE

1. Prezentowane w publikacji dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – dotyczą **całej gospodarki narodowej**.
2. Dane prezentuje się:
 - 1) w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007**, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczych we Wspólnocie Europejskiej – Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 wprowadzona z dniem 1 I 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 XII 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz. 1885) z późniejszymi zmianami zastąpiła Polską Klasyfikację Działalności – PKD 2004.

PKD 2007, w stosunku do dotychczas stosowanej klasyfikacji PKD 2004, wprowadziła zmiany zakresowe polegające na uwzględnieniu nowych grupowań rodzajów działalności, a także na przesunięciu rodzajów działalności pomiędzy poszczególnymi poziomami klasyfikacyjnymi. Zmiany te spowodowały brak porównywalności danych również przy niezmienionych nazwach niektórych poziomów klasyfikacyjnych.
 - 2) według **sektorów własności**:
 - a) sektor publiczny – grupujący własność państwową (Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych), własność jednostek samorządu terytorialnego oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora publicznego,
 - b) sektor prywatny – grupujący własność prywatną krajową (osób fizycznych i pozostałych jednostek prywatnych), własność zagraniczną (osób zagranicznych) oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora prywatnego i brakiem przewagi sektorowej w kapitale (mieniu) podmiotu.
3. Dane prezentowane dla województwa, podregionów, powiatów i gmin odpowiadają poziomom: 2, 3, 4 i 5 Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS), opracowanej na podstawie Nomenclature of Territorial Units for Statistics (NUTS) obowiązującej w krajach Unii Europejskiej. NTS obowiązująca od 1 I 2008 r. wprowadzona została rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 14 XI 2007 r. (Dz. U. Nr 214, poz. 1573) z późniejszymi zmianami w miejsce obowiązującej do 31 XII 2007 r.

Podregiony (poziom 3) grupują jednostki szczebla powiatowego.
4. Dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – opracowano zgodnie z **każdorazowym stanem organizacyjnym gospodarki narodowej**.
5. Informacje w podziałach według **podregionów, powiatów i gmin** oraz na **miasta i wieś** – jeśli nie zaznaczono inaczej – podano w każdorazowym podziale administracyjnym. Przez „miasta” rozumie się gminy miejskie oraz miasta w gminach miejsko-wiejskich, przez „wieś” – gminy wiejskie oraz obszary wiejskie w gminach miejsko-wiejskich.
6. **Liczby względne (wskaźniki, odsetki)** obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.
7. **Przy przeliczeniach na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.)** danych według stanu w końcu roku przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII, a przy przeliczeniach danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku – według stanu w dniu 30 VI.

Do przeliczeń przyjęto liczbę ludności opracowaną – jeśli nie zaznaczono inaczej – za lata 2000–2009 na bazie Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002, z tym że dla lat 2000 i 2001

według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 XII 2002 r., od 2010 r. – Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011, z tym że dla 2010 r. według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 XII 2011 r. Taką samą zasadę zastosowano przy prezentacji danych dotyczących stanu i struktury ludności.

8. Niektóre informacje za ostatni rok zostały podane na podstawie danych nieostatecznych i mogą ulec zmianie w następnych publikacjach Urzędu Statystycznego.

9. Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości „ogółem”.

10. Informacje statystyczne pochodzące ze źródeł spoza Głównego Urzędu Statystycznego opatrzone odpowiednimi notami, przy przyjęciu zasady, że jako źródłodawcę podaje się instytucję przekazującą informacje prezentowane w tablicy za ostatni rok.

11. W stosunku do obowiązującej Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) zastosowano skróty; skrócone nazwy zostały oznaczone w tablicach znakiem „Δ”. Zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

skrót	pełna nazwa
	sekcje
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
	działy
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny	Produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania

I. WAŻNIEJSZE DANE O STANIE, ZAGROŻENIACH I OCHRONIE ŚRODOWISKA

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2001	2002	2003	2004	2005
		woje					
WARUNKI							
1	Ludność (stan w dniu 31 XII) w tys.	1210,7	1209,4	1207,7	1205,1	1202,4	1199,7
2	miasta: w tysiącach	710,0	710,4	711,3	710,8	710,8	710,0
3	w % ludności ogółem	58,6	58,7	58,9	59,0	59,1	59,2
4	wieś: w tysiącach	500,7	499,0	496,4	494,3	491,6	489,7
5	w % ludności ogółem	41,4	41,3	41,1	41,0	40,9	40,8
6	Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 XII)	60	60	60	60	60	59
Ludność (stan w dniu 31 XII) – w tys. – w wieku:							
7	przedprodukcyjnym	314,9	303,3	291,7	279,7	269,1	259,8
8	produkcyjnym	702,0	710,6	719,0	727,3	734,3	740,4
9	poprodukcyjnym	193,8	195,5	197,0	198,1	199,0	199,5
10	Urodzenia żywe na 1000 ludności	9,9	9,6	9,3	8,9	8,9	9,1
11	Zgony ^a na 1000 ludności	9,7	9,6	9,4	9,7	9,7	9,8
12	Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych	7,3	6,4	7,2	6,3	7,1	5,6
13	Przyrost naturalny na 1000 ludności	0,2	-0,0	-0,1	-0,8	-0,9	-0,7
Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia w momencie urodzenia:							
14	mężczyźni	70,49	70,61	70,68	70,73	71,23	71,04
15	kobiety	79,14	79,92	80,39	79,94	80,07	80,41
WYKORZYSTANIE I OCHRONA							
16	Powierzchnia ogólna ^b w tys. ha	2018,0	2018,0	2018,0	2018,7	2018,7	2018,7
w tym:							
17	użytki rolne	x	x	1233,4	1242,4	1239,7	1236,5
18	grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione ..	x	x	609,0	609,8	613,1	621,7
19	grunty pod wodami powierzchniowymi	x	x	26,9	27,4	27,4	26,7
20	użytki kopalne	x	x	2,6	2,6	2,5	2,4
21	tereny komunikacyjne	x	x	56,5	55,9	55,3	55,1
22	tereny osiedlowe ^c	x	x	23,1	14,8	15,3	15,6
23	nieużytki	x	x	59,2	59,2	59,1	58,2
24	Grunty rolne wyłączone na cele nierolnicze i leśne na cele nieleśne ^d w ha	58	18	17	29	103	43
25	grunty rolne	52	11	10	10	41	28
26	grunty leśne	6	7	7	19	62	15
27	Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji i zagospodarowania (stan w dniu 31 XII) w ha	2845	2850	2836	2857	2848	2887
28	Grunty zrehabilitowane (w ciągu roku) w ha	14	47	16	27	30	58
29	Grunty zagospodarowane (w ciągu roku) w ha	13	74	4	2	30	8

^a Łącznie ze zgonami niemowląt. ^b Stan w dniu 1 I następnego roku. Dane według kierunków wykorzystania „Wykorzystanie i ochrona powierzchni ziemi i gleby. Kopaliny” na str. 30. ^c Mieszkaniowe, przemysłowe, inne nych o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013		Lp.
wództwo							Polska		

DEMOGRAFICZNE

1196,1	1192,7	1191,5	1189,7	1203,4	1201,0	1198,7	1195,0	38495,7	1
711,6	710,1	710,1	715,8	724,8	724,0	723,3	721,8	23257,9	2
59,5	59,5	59,6	60,2	60,2	60,3	60,3	60,4	60,4	3
484,5	482,6	481,4	474,0	478,6	477,0	475,4	473,1	15237,8	4
40,5	40,5	40,4	39,8	39,8	39,7	39,7	39,6	39,6	5
59	59	59	59	60	59	59	59	123	6
250,6	242,3	235,1	228,7	229,1	223,3	218,5	214,0	6995,4	7
744,7	747,8	751,4	754,1	764,8	764,7	763,3	759,6	24422,1	8
200,8	202,6	205,0	206,9	209,5	212,9	217,0	221,3	7078,2	9
9,2	9,3	10,0	10,2	9,9	9,3	9,3	8,9	9,6	10
9,9	9,8	9,7	10,2	9,8	9,7	9,9	10,2	10,1	11
6,2	5,0	5,3	4,7	4,5	4,8	4,1	4,6	4,6	12
-0,7	-0,5	0,3	0,0	0,1	-0,4	-0,6	-1,3	-0,5	13
71,00	71,54	72,02	71,91	72,51	73,25	73,09	73,22	73,06	14
80,53	80,88	81,42	81,48	81,90	81,82	82,32	82,26	81,14	15

ZASOBÓW POWIERZCHNI ZIEMI I GLEBY

2018,7	2018,7	2018,7	2018,7	2018,7	2018,7	2018,7	2018,7	31268,0	16
1233,4	1225,7	1223,4	1219,9	1217,2	1216,6	1215,9	1215,4	18716,5	17
623,8	632,7	635,5	640,0	641,8	642,3	642,9	643,5	9658,4	18
27,2	27,3	27,4	27,6	27,6	27,5	27,5	27,6	648,6	19
2,5	2,3	2,3	2,2	2,1	2,1	2,0	1,9	27,8	20
55,2	55,1	54,7	54,7	55,0	55,0	55,0	55,7	913,6	21
16,3	15,6	15,9	16,2	16,6	17,0	17,3	17,5	693,4	22
56,7	55,9	55,6	54,5	54,4	54,3	54,2	54,1	474,9	23
36	138	159	68	60	66	88	60	2441	24
30	112	143	56	50	55	65	42	1944	25
6	26	16	12	10	11	23	18	497	26
2821	2803	2864	2825	2855	2828	2807	2764	61958	27
32	53	20	41	31	63	33	52	1941	28
32	12	10	10	6	35	25	50	697	29

powierzchni podano według ewidencji gruntów obowiązującej od 2002 r.; patrz uwagi metodyczne do działu zabudowane, zurbanizowane niezabudowane, rekreacyjno-wypoczynkowe. d W trybie obowiązujących przepisów praw-

I. WAŻNIEJSZE DANE O STANIE, ZAGROŻENIACH I OCHRONIE ŚRODOWISKA (cd.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2001	2002	2003	2004	2005
		woje					
WYKORZYSTANIE, ZANIE							
1	Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w hm ³	90,2	87,1	89,0	89,0	88,8	92,7
	na cele:						
2	produkcyjne (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem) – z ujęć własnych	15,2	14,0	14,3	14,0	14,3	14,0
3	nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania i uzupełniania stawów rybnych	18,3	17,9	18,1	18,0	19,7	22,2
4	eksploatacji sieci wodociągowej ^a	56,7	55,2	56,7	57,1	54,8	56,5
	Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych:						
5	w hm ³	34,3	33,2	34,1	34,9	34,1	35,4
6	miasta	24,4	23,1	22,8	22,7	21,9	21,7
7	wieś	9,9	10,1	11,3	12,2	12,2	13,7
8	na 1 mieszkańca w m ³	28,3	27,4	28,2	28,9	28,3	29,4
9	miasta	34,3	32,4	32,1	31,9	30,8	30,5
10	wieś	19,8	20,3	22,6	24,7	24,8	27,9
11	Miasta ogółem (stan w dniu 31 XII)	36	36	36	36	36	36
	z ogółem wyposażone w sieć:						
12	wodociągową	36	36	36	36	36	36
13	kanalizacyjną	34	34	35	35	36	36
14	obsługiwane przez oczyszczalnie ścieków	33	33	34	35	36	36
15	mechaniczne	–	–	–	–	–	–
16	biologiczne	27	27	24	23	20	20
17	z podwyższonym usuwaniem biogenów	6	6	10	12	16	16
18	nieobsługiwane przez oczyszczalnie ścieków ...	3	3	2	1	–	–
19	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^b (stan w dniu 31 XII)	55,4	56,5	57,9	60,2	61,2	62,1
20	w tym w miastach w % ludności miast	88,5	89,3	90,4	93,3	93,7	94,3
21	Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzone do wód lub do ziemi w hm ³	40,8	39,1	38,8	40,2	40,4	39,3
	w tym:						
22	wody chłodnicze (umownie czyste)	0,8	0,6	0,7	0,8	0,7	0,5
23	ścieki wymagające oczyszczania	40,1	38,5	38,1	39,3	39,8	38,8
24	oczyszczane	39,4	38,1	37,7	39,0	39,6	38,5
25	mechanicznie	0,3	0,3	0,3	0,8	0,7	0,7
26	chemicznie	–	–	–	–	–	–
27	biologicznie	31,3	30,0	13,4	13,7	10,9	9,8
28	z podwyższonym usuwaniem biogenów	7,9	7,7	24,0	24,5	28,0	28,0
29	nieoczyszczane	0,6	0,4	0,4	0,3	0,1	0,3
	odprowadzone:						
30	bezpośrednio z zakładów	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1
31	siecią kanalizacyjną	0,6	0,4	0,4	0,2	0,1	0,2

^a Pobór wody na ujęciach, przed wtłoczeniem do sieci. ^b Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – dane szacunkowe

2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013		Lp.
wództwo							Polska		
CZYSZCZENIE I OCHRONA WÓD									
92,8	91,7	93,8	94,6	92,9	93,9	98,3	96,6	10577,0	1
13,9	14,3	13,1	12,7	12,7	12,9	12,3	11,9	7505,3	2
18,6	19,0	21,8	23,7	21,2	22,4	26,7	25,6	1080,4	3
60,3	58,5	58,9	58,2	59,0	58,7	59,3	59,1	1991,3	4
36,6	36,1	36,8	36,9	37,0	37,1	37,0	37,5	1191,1	5
22,0	21,6	21,4	21,9	21,6	21,5	21,4	21,2	791,6	6
14,6	14,5	15,4	15,0	15,4	15,6	15,5	16,3	399,5	7
30,6	30,2	30,9	31,0	31,1	30,9	30,8	31,3	30,9	8
30,9	30,3	30,2	30,6	30,1	29,7	29,6	29,3	34,0	9
30,1	30,1	31,9	31,6	32,7	32,7	32,6	34,4	26,3	10
36	36	36	38	39	40	40	40	908	11
36	36	36	38	39	40	40	40	908	12
36	36	36	38	39	40	40	40	906	13
36	36	36	38	38	40	40	40	908	14
–	–	–	–	–	–	–	–	1	15
18	18	17	19	21	22	22	21	394	16
18	18	19	19	17	18	18	19	509	17
–	–	–	–	1	–	–	–	4	18
62,8	62,4	63,7	62,5	62,4	63,6	65,5	66,4	70,3	19
94,5	93,5	93,8	92,7	92,0	93,5	95,3	95,9	93,3	20
39,7	41,2	40,6	41,0	40,6	40,4	40,3	39,4	8945,3	21
0,7	0,6	0,5	0,5	0,5	0,3	0,2	0,2	6777,8	22
39,0	40,7	40,2	40,5	40,1	40,2	40,0	39,1	2167,5	23
38,8	40,0	40,0	39,5	40,1	40,2	40,0	39,1	2039,1	24
0,7	0,8	0,8	0,7	0,8	0,8	0,9	0,9	526,9	25
–	–	–	–	–	–	–	–	106,4	26
7,7	8,2	8,1	7,7	7,1	7,2	7,8	6,1	339,9	27
30,4	31,0	31,1	31,0	32,2	32,2	31,3	32,1	1065,9	28
0,2	0,6	0,1	1,0	0,0	–	0,0	–	128,5	29
0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	–	0,0	–	126,2	30
0,1	0,6	0,1	1,0	–	–	0,0	–	2,3	31

we, ludność ogółem – na podstawie bilansów.

I. WAŻNIEJSZE DANE O STANIE, ZAGROŻENIACH I OCHRONIE ŚRODOWISKA (cd.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2001	2002	2003	2004	2005
		woje					
ZANIECZYSZCZENIE							
1	Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza ogółem (stan w dniu 31 XII)	52	51	48	49	56	57
	z ogółem:						
	posiadające urządzenia do redukcji zanieczyszczeń:						
2	pyłowych	42	40	37	38	43	43
3	gazowych	5	5	5	6	7	7
	nieposiadające:						
4	określonej emisji dopuszczalnej	1	1	1	5	8	7
	wyników pomiarów emisji:						
5	pyłów	10	10	6	7	8	10
6	gazów	10	10	6	6	7	8
7	wyników pomiarów emisji	49	46	44	45	51	52
8	Emisja zanieczyszczeń pyłowych ^a w tys. t	2,0	2,0	2,0	2,0	2,2	2,0
9	w tym ze spalania paliw	1,7	1,6	1,7	1,6	1,8	1,6
10	Emisja zanieczyszczeń gazowych ^a w tys. t	1709,0	1901,9	1873,8	1983,5	1874,1	1799,8
	w tym:						
11	dwutlenku siarki	6,2	7,4	6,4	6,6	5,5	5,3
12	tlenków azotu ^b	3,2	3,6	3,3	3,7	3,5	3,6
13	tlenku węgla	3,4	2,7	2,5	2,7	3,0	3,2
14	dwutlenku węgla	1694,9	1887,6	1861,1	1970,0	1861,6	1787,3
	Zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń ^a :						
	w tysiącach ton:						
15	pyłowe	102,4	121,0	121,2	137,2	121,8	118,4
16	gazowe (bez dwutlenku węgla)	0,7	0,7	0,7	0,8	1,5	1,6
	w % zanieczyszczeń wytworzonych:						
17	pyłowe	98,1	98,4	98,4	98,6	98,2	98,3
18	gazowe (bez dwutlenku węgla)	4,8	4,9	5,1	5,6	10,9	11,2
ODP							
	Odpady (z wyłączeniem odpadów komunalnych) w tys. t:						
19	wytworzone w ciągu roku	717,8	744,6	807,1	927,5	887,4	927,9
20	poddane odzyskowi	531,9	539,3	642,4	778,1	722,3	795,1
21	unieszkodliwione	133,5	136,4	111,5	106,1	105,2	69,8
22	w tym składowane ^c	110,4	109,3	88,3	54,4	57,4	47,3
23	magazynowane czasowo	52,4	68,9	53,2	43,3	59,9	63,0
24	dotychczas składowane (nagromadzone ^d ; stan w końcu roku)	2331,0	2417,0	2466,7	2415,5	2468,0	2474,8
25	Tereny składowania odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych) niezrekultywowane (stan w końcu roku) w ha	32,5	35,3	35,5	35,7	36,9	36,5
26	Tereny składowania odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych) zrekultywowane w ciągu roku w ha	2,7	3,0	1,5	1,5	1,5	1,5
27	Odpady komunalne zebrane ^e w tys. t	325,8	338,1	342,7	323,1	292,9	268,0

^a Z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza. ^b W przeliczeniu na dwutlenek azotu. ^c Na terenach włas

2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013		Lp.
wództwo							Polska		

I OCHRONA POWIETRZA

55	57	58	56	56	57	56	60	1761	1
43	41	44	42	42	42	40	40	1181	2
5	5	6	6	7	8	7	5	256	3
7	7	6	5	6	7	7	8	264	4
9	12	13	12	14	15	13	15	511	5
8	11	12	11	13	14	13	14	451	6
49	52	55	51	49	53	53	54	1598	7
1,7	1,7	1,3	1,1	1,1	1,0	0,9	0,9	49,5	8
1,4	1,3	1,0	0,9	0,8	0,7	0,7	0,7	33,4	9
1703,9	1716,2	1602,8	1597,6	1616,6	1646,1	1480,0	1975,0	217492,0	10
4,8	4,3	3,7	3,4	3,3	3,3	2,8	2,5	426,9	11
3,4	3,4	3,0	3,1	3,2	3,2	2,7	3,1	304,0	12
3,3	4,6	4,0	2,2	2,4	2,2	2,1	3,1	329,9	13
1692,2	1703,4	1591,6	1588,5	1607,3	1636,9	1472,0	1965,2	215901,3	14
116,8	117,1	83,5	68,9	86,6	99,0	84,9	85,5	19913,3	15
1,1	1,5	0,7	0,8	1,4	1,5	1,2	1,3	2301,9	16
98,5	98,5	98,4	98,4	98,8	99,0	98,9	99,0	99,8	17
8,8	10,3	5,8	8,2	13,4	13,7	12,8	12,1	59,1	18

ADY

957,4	1057,2	838,3	737,9	713,5	707,6	1467,5	1827,5	130593,3	19
853,2	935,3	729,6	665,3	617,0	641,9	1393,3	1514,8	90585,2	20
58,3	69,0	50,2	24,7	60,3	24,7	33,6	7,3	37375,9	21
40,9	42,3	6,3	5,3	35,6	3,8	29,2	0,7	33262,0	22
45,9	52,9	58,5	47,9	36,2	41,0	40,6	305,4	2632,2	23
2423,2	2426,9	2383,4	2367,0	2350,2	2333,4	2355,4	2354,3	1671973,0	24
35,4	34,1	40,7	31,6	30,5	29,6	29,6	23,8	8690,2	25
2,2	2,2	0,3	–	–	–	–	–	44,0	26
277,6	262,2	247,0	246,6	242,9	252,1	241,9	251,7	9473,8	27

nych zakładów i innych. *d* Na składowiskach (wysypiskach, hałdach, stawach osadowych) własnych. *e* Dane szacunkowe.

I. WAŻNIEJSZE DANE O STANIE, ZAGROŻENIACH I OCHRONIE ŚRODOWISKA (dok.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2001	2002	2003	2004	2005
		woje					
OCHRONA PRZYRODY							
	Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona ^a (stan w dniu 31 XII):						
1	w tysiącach hektarów	644,0	644,3	644,3	644,7	644,3	645,0
2	w % powierzchni ogólnej	31,9	31,9	31,9	31,9	31,9	32,0
3	Parki narodowe (stan w dniu 31 XII) w tys. ha	92,2	92,2	92,2	92,2	92,1	92,1
4	Rezerваты przyrody ^b (stan w dniu 31 XII) w tys. ha	14,0	14,3	14,3	22,9	22,9	23,6
5	Parki krajobrazowe (stan w dniu 31 XII) w tys. ha	88,1	88,1	88,1	88,1	88,1	88,1
6	Obszary chronionego krajobrazu (stan w dniu 31 XII) w tys. ha	462,7	462,7	462,7	462,7	462,7	462,7
7	Pomniki przyrody (stan w dniu 31 XII)	2051	2066	2053	2058	2110	2112
EKONOMICZNE ASPEKTY							
	Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące) – w mln zł – służące:						
8	ochronie środowiska	126,4	118,0	92,6	114,9	86,5	98,9
9	gospodarce wodnej	36,8	36,1	21,8	31,4	48,6	41,9
	Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące) – w % nakładów inwestycyjnych na gospodarkę narodową – służące:						
10	ochronie środowiska	5,5	5,9	4,2	4,6	3,1	3,0
11	gospodarce wodnej	1,6	1,8	1,0	1,3	1,7	1,3
LEŚNI							
12	Powierzchnia gruntów leśnych (stan w dniu 31 XII) w tys. ha	604,5	605,6	606,1	607,7	609,6	614,2
13	w tym lasy	595,6	596,7	597,4	598,5	600,2	604,6
14	Lesistość (stan w dniu 31 XII) w %	29,5	29,6	29,6	29,7	29,7	30,0

^a Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000. ^b Część powierzchni rezerwatów przyrody została chronionego krajobrazu, na terenie których są położone.

2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013		Lp.
wództwo								Polska	

I RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ

645,0	645,1	645,1	645,5	645,6	645,6	646,0	646,1	10164,8	1
32,0	32,0	32,0	32,0	32,0	32,0	32,0	32,0	32,5	2
92,1	92,1	92,1	92,1	92,1	92,1	92,2	92,2	314,6	3
23,6	23,7	23,7	23,5	23,5	23,5	23,8	23,9	165,7	4
88,1	88,1	88,1	88,1	88,1	88,1	88,1	88,1	2610,8	5
462,7	462,7	462,7	462,7	462,7	462,7	462,7	462,7	7092,8	6
2112	2076	2184	1916	2058	2031	2015	2012	36353	7

OCHRONY ŚRODOWISKA

155,8	139,1	174,9	140,6	257,4	246,0	309,6	242,8	10851,2	8
67,6	66,9	53,4	34,2	118,0	76,5	45,3	60,6	3059,3	9
4,2	3,3	3,6	3,0	5,1	3,8	5,6	4,4	4,7	10
1,8	1,6	1,1	0,7	2,3	1,2	0,8	1,1	1,3	11

CTWO

617,6	620,8	622,3	624,0	626,2	627,2	628,4	629,0	9383,0	12
607,9	611,0	612,4	614,1	616,2	617,3	618,4	619,1	9177,2	13
30,1	30,3	30,3	30,4	30,5	30,6	30,6	30,7	29,4	14

wykazana dwukrotnie: raz w rezerwach przyrody, drugi raz łącznie z powierzchnią parków krajobrazowych i obszarów

**II. WAŻNIEJSZE DANE O STANIE, ZAGROŻENIACH I OCHRONIE ŚRODOWISKA
WEDŁUG PODREGIONÓW**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Województwo	Podregiony			
		białostocki	łomżyński	suwalski	
Powierzchnia ogólna (stan w dniu 31 XII) w km ²	2012 2013	20187 20187	5132 5132	8818 8818	6237 6237
WARUNKI DEMOGRAFICZNE					
Ludność (stan w dniu 31 XII)	2012 2013	1198690 1194965	510437 510785	410379 407497	277874 276683
w % – w wieku:					
przedprodukcyjnym	2012 2013	18,2 17,9	17,5 17,3	18,4 18,0	19,4 18,9
produkcyjnym	2012 2013	63,7 63,6	64,7 64,3	62,4 62,4	63,7 63,8
poprodukcyjnym	2012 2013	18,1 18,5	17,9 18,3	19,2 19,6	16,9 17,3
na 1 km ² powierzchni ogólnej	2012 2013	59 59	99 100	47 46	45 44
w miastach w % ogółu ludności	2012 2013	60,3 60,4	74,4 74,4	46,9 46,9	54,3 54,4
Urodzenia żywe:					
w liczbach bezwzględnych	2012 2013	11161 10619	4783 4674	3777 3460	2601 2485
na 1000 ludności	2012 2013	9,3 8,9	9,4 9,2	9,2 8,5	9,4 9,0
Zgony:					
w liczbach bezwzględnych	2012 2013	11856 12152	4643 4765	4592 4627	2621 2760
na 1000 ludności	2012 2013	9,9 10,2	9,1 9,3	11,2 11,3	9,4 10,0
w tym zgony niemowląt:					
w liczbach bezwzględnych	2012 2013	46 49	20 21	17 17	9 11
na 1000 urodzeń żywych	2012 2013	4,1 4,6	4,2 4,5	4,5 4,9	3,5 4,4
Przyrost naturalny:					
w liczbach bezwzględnych	2012 2013	-695 -1533	140 -91	-815 -1167	-20 -275
na 1000 ludności	2012 2013	-0,6 -1,3	0,3 -0,2	-2,0 -2,9	-0,1 -1,0
STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA					
Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności ogółem w hm ³	2012 2013	98,3 96,6	35,4 34,8	31,6 30,9	31,3 30,9
w tym – w % ogółem – na cele:					
produkcyjne (poza rolnictwem, leśnic- twem, łowiectwem i rybactwem)	2012 2013	12,5 12,3	6,8 6,4	22,9 22,4	8,6 9,0
– z ujęć własnych					
eksploatacji sieci wodociągowej ^a	2012 2013	60,3 61,2	70,6 71,5	64,2 64,9	44,7 45,8

^a Pobór wody na ujęciach, przed wtłoczeniem do sieci.

**II. WAŻNIEJSZE DANE O STANIE, ZAGROŻENIACH I OCHRONIE ŚRODOWISKA
WEDŁUG PODREGIONÓW (cd.)**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Województwo	Podregiony			
		białostocki	łomżyński	suwalski	
STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA (cd.)					
Długość sieci rozdzielczej (stan w dniu 31 XII):					
wodociągowej:					
w kilometrach	2012	12810,2	3443,9	5233,7	4132,6
	2013	13078,0	3487,1	5410,2	4180,7
na 100 km ² w km	2012	63,5	67,1	59,4	66,3
	2013	64,8	67,9	61,4	67,0
kanalizacyjnej ^d :					
w kilometrach	2012	3047,3	1327,8	951,2	768,3
	2013	3166,4	1359,3	999,4	807,7
na 100 km ² w km	2012	15,1	25,9	10,8	12,3
	2013	15,7	26,5	11,3	13,0
Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych (stan w dniu 31 XII):					
wodociągowe	2012	184874	64055	80540	40279
	2013	187969	65040	82157	40772
kanalizacyjne	2012	81350	37956	25738	17656
	2013	84532	39324	27021	18187
Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych w hm ³	2012	37,0	15,5	13,0	8,5
	2013	37,5	15,6	13,4	8,6
Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi ogółem w hm ³	2012	40,0	18,3	14,1	7,7
	2013	39,1	17,8	13,8	7,5
w tym oczyszczane w % ogółem	2012	100,0	100,0	99,9	100,0
	2013	100,0	100,0	100,0	100,0
w tym biologicznie i z podwyższonym usuwaniem biogenów	2012	97,7	99,0	95,1	99,2
	2013	97,6	98,4	95,7	99,2
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^b (stan w dniu 31 XII)	2012	65,5	79,9	51,6	59,3
	2013	66,4	81,3	52,8	58,8
w tym biologicznych i z podwyższonym usuwaniem biogenów	2012	65,3	79,8	51,2	59,3
	2013	66,3	81,2	52,6	58,8
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w tys. t:					
pyłowych	2012	0,9	0,2	0,4	0,3
	2013	0,9	0,2	0,4	0,3
gazowych	2012	1480,0	798,8	361,1	320,1
	2013	1975,0	1114,3	565,0	295,7
w tym: dwutlenku siarki	2012	2,8	0,9	0,9	1,0
	2013	2,5	0,8	0,9	0,9
tlenków azotu ^c	2012	2,7	1,3	0,5	0,9
	2013	3,1	1,5	0,7	1,0
dwutlenku węgla	2012	1472,0	796,1	358,8	317,1
	2013	1965,2	1110,6	561,7	292,8

^a Łącznie z kolektorami. ^b Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – dane szacunkowe, ludność ogółem – na podstawie bilansów. ^c W przeliczeniu na dwutlenek azotu.

**II. WAŻNIEJSZE DANE O STANIE, ZAGROŻENIACH I OCHRONIE ŚRODOWISKA
WEDŁUG PODREGIONÓW (dok.)**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Województwo	Podregiony			
		białostocki	łomżyński	suwalski	
STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA (dok.)					
Zanieczyszczenia powietrza zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń w % zanieczyszczeń wytworzonych ^a :					
pyłowe	2012	98,9	99,3	86,2	99,4
	2013	99,0	99,2	86,9	99,4
gazowe (bez dwutlenku węgla)	2012	12,8	19,3	3,0	13,1
	2013	12,1	20,4	1,7	11,2
Odpady (z wyłączeniem odpadów komunalnych) w tys. t:					
wytworzone w ciągu roku	2012	1467,5	173,3	1021,5	272,7
	2013	1827,5	820,2	310,5	696,8
w tym:					
poddane odzyskowi	2012	1393,3	125,3	1001,2	266,8
	2013	1514,8	528,7	295,1	691,0
unieszkodliwione	2012	33,6	30,8	2,2	0,6
	2013	7,3	5,7	1,6	–
w tym składowane ^b	2012	29,2	28,8	0,4	–
	2013	0,7	0,4	0,3	–
dotychczas składowane (nagromadzone ^c ; stan w końcu roku)	2012	2355,4	2353,1	–	2,3
	2013	2354,3	2352,0	–	2,3
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona ^d (stan w dniu 31 XII):					
w hektarach	2012	645991	154475	191385	300131
	2013	646091	154572	191387	300133
w % powierzchni ogólnej	2012	32,0	30,1	21,7	48,1
	2013	32,0	30,1	21,7	48,1
Pomniki przyrody (stan w dniu 31 XII)	2012	2015	210	1517	288
	2013	2012	209	1512	291
Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące) – w mln zł – służące:					
ochronie środowiska	2012	309,6	173,4	83,8	52,5
	2013	242,8	89,6	83,2	70,0
gospodarce wodnej	2012	45,3	23,5	11,6	10,2
	2013	60,6	26,6	16,5	17,6
LEŚNICTWO					
Powierzchnia gruntów leśnych (stan w dniu 31 XII) w ha	2012	628367	173772	264291	190304
	2013	629018	174156	264582	190280
w tym lasów	2012	618428	170788	260891	186749
	2013	619108	171172	261188	186747
publicznych	2012	427329	128011	155327	143990
	2013	427405	128048	155345	144011
prywatnych	2012	201038	45761	108963	46314
	2013	201613	46108	109237	46269
Lesistość (stan w dniu 31 XII) w %	2012	30,6	33,3	29,6	29,9
	2013	30,7	33,3	29,6	29,9

^a W zakładach szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza. ^b Na terenach własnych zakładów i innych. ^c Na składowiskach (wysypiskach, hałdach, stawach osadowych) własnych. ^d Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000.

DZIAŁ I. WARUNKI NATURALNE

TABL. 1. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE

WYSZCZEGÓLNIENIE	W stopniach i minutach	W kilometrach
Najdalej wysunięte punkty granicy województwa:		
na północ (szerokość geograficzna północna) – gm. Wizajny ...	54°25´	x
na południe (szerokość geograficzna północna) – gm. Mielnik	52°17´	x
na zachód (długość geograficzna wschodnia) – gm. Turośl	21°36´	x
na wschód (długość geograficzna wschodnia) – gm. Białowieża	23°57´	x
Rozciągłość: z południa na północ	2°08´	236
z zachodu na wschód	2°21´	161

Ź r ó d ł o: dane Centralnego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej.

TABL. 2. POWIERZCHNIA I GRANICE W 2013 R.

Stan w dniu 1 I

WYSZCZEGÓLNIENIE	W liczbach bezwzględnych	W odsetkach
Powierzchnia w km ²	20187,0	x
Długość granic w km	936,3	100,0
z Białorusią	245,9	26,3
z Litwą	104,3	11,1
z województwami: lubelskim	4,0	0,4
mazowieckim	357,9	38,2
warmińsko-mazurskim	224,4	24,0
Na 1 km granicy przypada powierzchnia w km ²	21,6	x

Ź r ó d ł o: dane Centralnego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej.

TABL. 3. WIĘKSZE RZEKI W 2013 R.

RZEKI ^a	Długość ^b w km		Odbiornik ^c	Powierzchnia ^b zlewni w km ²	
	ogółem ^d	w tym w województwie		ogółem ^d	w tym w województwie
Narew	455,9	292,6	Wisła	53890,0	17567,5
Narewka	43,1	43,1	Narew	460,9	460,9
Orlanka	54,6	54,6	Narew	512,4	512,4
Biała	36,2	36,2	Orlanka	207,3	207,3
Supraśl	111,4	111,4	Narew	1844,9	1844,9
Słoja	38,1	38,1	Supraśl	220,3	220,3
Sokołda	51,1	51,1	Supraśl	488,8	488,8
Płoska	34,1	34,1	Supraśl	216,6	216,6
Nereśl	47,2	47,2	Narew	298,9	298,9
Ślina	43,6	43,6	Narew	355,7	355,7
Biebrza	174,9	174,9	Narew	7072,0	5058,8
Sidra	38,8	38,8	Biebrza	299,5	299,5

^a Uszeregowane w porządku hydrograficznym. ^b Obliczono na podstawie Mapy Podziału Hydrograficznego Polski. ^c Rzeka lub zbiornik wodny, do którego uchodzi dopływ. ^d Długości rzek oraz powierzchnie zlewni zostały podane dla rzek i zlewni w granicach Polski.

TABL. 3. WIĘKSZE RZEKI W 2013 R. (dok.)

RZEKI ^a	Długość ^b w km		Odbiornik ^c	Powierzchnia ^b zlewni w km ²	
	ogółem ^d	w tym w województwie		ogółem ^d	w tym w województwie
Narew (dok.)					
Biebrza (dok.)					
Netta	118,4	115,2	Biebrza	1301,6	1240,7
Blizna	20,3	20,3	Netta	353,0	353,0
Szczeberka	60,1	60,1	Blizna	226,5	226,5
Brzozówka	66,1	66,12	Biebrza	693,7	693,7
Kumiałka	41,5	41,5	Brzozówka	220,6	220,6
Jegrznia	135,7	43,8	Biebrza	1062,4	359,5
Ełk	125,0	29,5	Biebrza	1556,8	352,7
Wissa	57,1	57,1	Biebrza	516,0	470,7
Gać	23,3	23,3	Narew	431,6	431,6
Jabłonka	33,7	33,7	Gać	224,7	224,7
Pisa	150,9	53,0	Narew	4516,6	848,1
Skroda	57,9	57,9	Pisa	406,1	406,1
Ruż	41,1	20,6	Narew	358,7	264,4
Bug	621,1	89,9	Narew	19273,8	3731,8
Leśna	36,4	36,4	Bug	355,8	355,8
Pułwa	13,3	13,3	Bug	201,1	201,1
Nurzec	110,0	110,0	Bug	2081,8	2067,1
Nurczyk	40,4	40,4	Nurzec	279,5	279,5
Leśna	27,3	27,3	Nurzec	320,9	320,9
Mianka	27,9	27,9	Nurzec	210,6	210,6
Brok	89,1	41,1	Bug	811,4	442,3
Czarna Hańcza	131,0	131,0	Niemen	1617,0	1617,0
Marycha	79,5	79,5	Czarna Hańcza	441,4	441,4
Świsłocz	43,5	43,5	Niemen	340,8	340,8
Szeszupa (Szeszupie)	27,6	27,6	Niemen	305,2	305,2

a Uszeregowane w porządku hydrograficznym. *b* Obliczono na podstawie Mapy Podziału Hydrograficznego Polski. *c* Rzeka lub zbiornik wodny, do którego uchodzi dopływ. *d* Długości rzek oraz powierzchnie zlewni zostały podane dla rzek i zlewni w granicach Polski.

Źródło: dane Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie.

TABL. 4. WIĘKSZE I GŁĘBSZE JEZIORA W 2013 R.

JEZIORA	Położenie		Powierzchnia w ha	Głębokość maksymalna w m	Objętość w tys. m ³
	dorzecze	zlewnia			
WEDŁUG POWIERZCHNI					
Wigry	Niemen	Czarna Hańcza	2118,3	73,2	336726,7
Rajgrodzkie ^a	Wisła	Jegrznia	1503,2	52,0	142623,2
Gaładus ^b	Niemen	Biała Hańcza	728,6	54,8	92474,7
Dręstwo	Wisła	Jegrznia	504,2	25,0	42734,6
Białe Augustowskie	Wisła	Netta	476,6	30,0	41716,5
Serwy	Niemen	Czarna Hańcza	460,3	41,5	67181,5
Necko	Wisła	Netta	400,0	25,0	40561,4

a Jezioro na pograniczu województw warmińsko-mazurskiego i podlaskiego; powierzchnia na terenie województwa podlaskiego wynosi 919,4 ha. *b* Jezioro graniczne – na terytorium Polski 548,6 ha.

TABL. 4. WIĘKSZE I GŁĘBSZE JEZIORA W 2013 R. (cd.)

JEZIORA	Położenie		Powierzchnia w ha	Głębokość maksymalna w m	Objętość w tys. m ³
	dorzecze	zlewnia			
WEDŁUG POWIERZCHNI (dok.)					
Szelment Wielki	Niemen	Szeszupa	356,1	45,0	53492,0
Rospuda Filipowska	Wisła	Netta	341,7	38,9	49731,8
Hańcza	Niemen	Czarna Hańcza	311,4	108,5	120364,1
Pomorze	Niemen	Marycha	295,4	23,5	25280,5
Wizajny	Pregoła	Węgorapa	293,1	5,3	7746,1
Kolno	Wisła	Netta	264,4	3,3	3303,4
Studzieniczne	Wisła	Netta	250,1	30,5	22073,6
Blizno	Wisła	Blizna	238,5	28,8	24191,1
Tajno	Wisła	Netta	235,6	6,6	6224,5
Pierty	Niemen	Czarna Hańcza	228,2	38,0	23677,2
Mieruńskie Wielkie	Wisła	Netta	189,4	25,5	12717,9
Gremzdy	Niemen	Czarna Hańcza	188,1	14,3	8885,2
Szelment Mały	Niemen	Szeszupa	168,5	28,5	12577,3
Długie Augustowskie (Kalejty)	Wisła	Blizna	159,7	12,0	7492,6
Hołny	Niemen	Biała Hańcza	158,1	15,2	9231,4
Garbas (Garbaś)	Wisła	Netta	152,5	48,0	31809,7
Bolesty	Wisła	Netta	138,8	16,2	9716,4
Krzywe Wigierskie	Niemen	Czarna Hańcza	138,4	28,5	11867,5
Białe Filipowskie	Pregoła	Węgorapa	132,4	52,0	22662,3
Mikaszewo	Niemen	Czarna Hańcza	126,0	15,0	7087,6
Sajno	Wisła	Netta	118,7	27,0	52446,8
Okmin	Niemen	Czarna Hańcza	111,8	42,4	14310,4
Rospuda Augustowska	Wisła	Netta	104,0	10,5	5383,1
Zelwa	Niemen	Marycha	103,7	12,3	5972,0
Białe Wigierskie	Niemen	Czarna Hańcza	100,2	34,0	13193,5
WEDŁUG GŁĘBOKOŚCI					
Hańcza	Niemen	Czarna Hańcza	311,4	108,5	120364,1
Wigry	Niemen	Czarna Hańcza	2118,3	73,2	336726,7
Gaładus ^a	Niemen	Biała Hańcza	728,6	54,8	92474,7
Rajgrodzkie ^b	Wisła	Jegrznia	1503,2	52,0	142623,2
Białe Filipowskie	Pregoła	Węgorapa	132,4	52,0	22662,3
Ozewo (Uzewo)	Niemen	Czarna Hańcza	53,6	49,6	9326,4
Garbas (Garbaś)	Wisła	Netta	152,5	48,0	31809,7
Busznica	Wisła	Blizna	49,4	48,0	3350,6
Szurpiły	Niemen	Szeszupa	80,9	46,2	8168,0
Szelment Wielki	Niemen	Szeszupa	356,1	45,0	53492,0
Długie Sejneńskie (Długie Krasnopolskie)	Niemen	Czarna Hańcza	102,4	45,0	7669,4
Okmin	Niemen	Czarna Hańcza	111,8	42,4	14310,4
Dmitrowo	Niemen	Marycha	61,2	42,0	6476,6
Serwy	Niemen	Czarna Hańcza	460,3	41,5	67181,5
Rospuda Filipowska	Wisła	Netta	341,7	38,9	49731,8
Pierty	Niemen	Czarna Hańcza	228,2	38,0	23677,2
Białe Wigierskie	Niemen	Czarna Hańcza	100,2	34,0	13193,5
Boczne k. Przerośli	Pregoła	Węgorapa	58,3	33,5	8891,5
Studzieniczne	Wisła	Netta	250,1	30,5	22073,6
Białe Augustowskie	Wisła	Netta	476,6	30,0	41716,5

^a Jezioro graniczne – na terytorium Polski 548,6 ha. ^b Jezioro na pograniczu województw warmińsko-mazurskiego i podlaskiego; powierzchnia na terenie województwa podlaskiego wynosi 919,4 ha.

TABL. 4. WIĘKSZE I GŁĘBSZE JEZIORA W 2013 R. (dok.)

JEZIORA	Położenie		Powierzchnia w ha	Głębokość maksymalna w m	Objętość w tys. m ³
	dorzecze	zlewnia			
WEDŁUG GŁĘBOKOŚCI (dok.)					
Blizno	Wisła	Blizna	238,5	28,8	24191,1
Szelment Mały	Niemen	Szeszupa	168,5	28,5	12577,3
Krzywe Wigierskie	Niemen	Czarna Hańcza	138,4	28,5	11867,5
Sajno	Wisła	Netta	118,7	27,0	52446,8
Mieruńskie Wielkie	Wisła	Netta	189,4	25,5	12717,9
Dręstwo	Wisła	Jegrznia	504,2	25,0	42734,6
Necko	Wisła	Netta	400,0	25,0	40561,4

Źródło: dane Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie.

TABL. 5. TEMPERATURY POWIETRZA

WYSZCZEGÓLNIENIE	Stacje meteorologiczne	
	Białystok	Suwałki
Wzniesienie stacji nad poziom morza w m	148	184
Temperatury w °C:		
średnie ^a : 1971–2000	6,9	6,3
1991–2000	7,2	6,8
2001–2010	7,5	7,1
2005	7,1	6,7
2010	6,8	6,2
2012	7,0	6,6
2013	7,6	7,1
skrajne w latach 1971–2013: maksimum	35,5	35,2
minimum	-35,4	-30,6
amplitudy temperatur skrajnych w latach 1971–2013 ...	70,9	65,8

^a Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich rocznych z tych okresów.

Źródło: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej, Państwowego Instytutu Badawczego.

TABL. 6. ŚREDNIE MIESIĘCZNE^a TEMPERATURY POWIETRZA

STACJE METEOROLOGICZNE L A T A	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
	w °C											
Białystok												
1971–2000	-3,5	-2,7	1,0	6,8	12,8	15,7	17,2	16,5	11,9	7,0	1,8	-1,6
1991–2000	-2,3	-1,6	1,4	7,7	12,7	16,2	17,7	17,0	12,0	7,1	1,4	-2,1
2001–2010	-3,5	-2,5	1,4	7,8	13,1	15,8	19,2	17,7	12,5	7,3	3,0	-2,0
2005	-0,1	-4,8	-1,9	7,8	12,3	14,8	18,7	15,9	13,6	7,7	2,3	-1,7
2010	-10,2	-3,4	1,8	7,9	13,6	17,0	21,1	19,2	11,5	4,4	4,5	-6,3
2012	-2,7	-8,6	2,7	7,8	13,8	15,3	19,4	16,7	13,1	6,6	4,8	-4,7
2013	-5,2	-1,1	-3,3	6,4	15,2	17,7	18,0	17,3	11,2	8,6	4,8	1,2
Suwałki												
1971–2000	-4,0	-3,4	0,1	6,0	12,1	15,1	16,6	16,3	11,5	6,6	1,3	-2,2
1991–2000	-2,7	-2,3	0,5	7,1	12,1	15,6	17,4	17,0	11,8	6,7	0,8	-2,6
2001–2010	-3,9	-3,3	0,5	7,2	12,6	15,4	18,9	17,7	12,6	6,8	2,5	-2,3
2005	-0,3	-5,5	-3,2	7,2	11,6	14,4	18,4	16,1	13,9	7,6	2,4	-2,0
2010	-10,6	-4,0	0,6	7,4	13,3	16,2	21,0	19,0	11,4	4,3	3,7	-7,4
2012	-3,2	-9,2	2,0	7,4	13,2	14,6	19,0	16,4	12,8	6,8	4,4	-5,2
2013	-6,3	-1,6	-4,6	5,1	15,0	17,5	17,8	17,3	11,5	8,3	4,6	1,1

^a Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich miesięcznych z tych okresów.

Źródło: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej, Państwowego Instytutu Badawczego.

TABL. 7. OPADY ATMOSFERYCZNE, PRĘDKOŚĆ WIATRU, USŁONECZNIENIE I ZACHMURZENIE

WYSZCZEGÓLNIENIE	Stacje meteorologiczne	
	Białystok	Suwałki
Roczne sumy ^a opadów w mm:		
1971–2000	577	591
1991–2000	573	575
2001–2010	613	619
2005	546	539
2010	851	729
2012	611	673
2013	704	702
Średnia prędkość wiatru w m/s:		
2005	2,6	3,7
2010	2,6	3,5
2012	2,5	3,6
2013	2,5	3,5
Usłonecznienie w h:		
2005	1836	1810
2010	1734	1766
2012	1729	1739
2013	1708	1694
Średnie zachmurzenie w oktantach ^b :		
2005	5,1	4,9
2010	5,4	5,4
2012	5,4	5,3
2013	5,5	5,5

^a Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich rocznych z tych okresów. ^b Stopień zachmurzenia nieba: od 0 (niebo bez chmur) do 8 (niebo całkowicie pokryte chmurami).

Źródło: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej, Państwowego Instytutu Badawczego.

TABL. 8. MIESIĘCZNE SUMY^a OPADÓW ATMOSFERYCZNYCH

STACJE METEOROLOGICZNE L A T A	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
	w milimetrach												
Białystok	1971–2000	29	24	31	39	52	72	85	62	57	46	40	39
	1991–2000	26	33	38	52	58	64	69	53	60	42	40	38
	2001–2010	39	31	31	25	75	64	84	87	53	47	42	36
	2005	34	32	38	7	99	46	60	69	60	12	30	59
	2010	33	29	30	33	110	109	124	126	115	25	81	36
	2012	51	22	19	40	52	79	89	111	24	51	46	28
	2013	41	30	23	51	104	63	90	65	167	11	34	25
Suwałki	1971–2000	33	25	34	37	49	74	83	64	53	49	46	43
	1991–2000	32	32	41	45	45	60	73	57	51	45	48	45
	2001–2010	42	31	35	23	66	63	92	87	47	57	41	35
	2005	45	19	33	23	74	69	47	104	40	25	22	40
	2010	24	29	30	34	136	80	87	125	51	25	61	48
	2012	50	31	25	52	34	85	115	82	47	75	43	35
	2013	35	42	25	45	80	82	94	49	154	32	35	30

^a Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich miesięcznych z tych okresów.

Źródło: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej, Państwowego Instytutu Badawczego.

DZIAŁ II. WYKORZYSTANIE I OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI I GLEBY. KOPALINY

Uwagi metodyczne

Dane o **stanie i kierunkach wykorzystania powierzchni województwa** opracowano na podstawie ewidencji gruntów i budynków (Dz. U. 2001 Nr 38, poz. 454) sporządzonej przez Departament Mienia i Geodezji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego. Dane te prezentowane są według powierzchni geodezyjnej. Zgodnie z wyżej wymienioną ewidencją, dane o:

- 1) **użytkach rolnych** dotyczą: gruntów ornych, sadów, łąk i pastwisk trwałych, gruntów rolnych zabudowanych zajętych pod budynki mieszkalne oraz inne budynki i urządzenia budowlane służące produkcji rolniczej, nie wyłączając produkcji rybnej oraz przetwórstwa rolno-spożywczego (kotłownie, komórki, garaże, szopy, stodoły, wiaty, spichlerze, budynki inwentarskie, place składowe i manewrowe w obrębie zabudowy itp.), a także ogródków przydomowych w gospodarstwach rolnych, gruntów pod stawami obejmującymi zbiorniki wodne (z wyjątkiem jezior i zbiorników zaporowych z urządzeniami do regulacji poziomu wód) wyposażone w urządzenia hydrotechniczne, nadające się do chowu, hodowli i przetrzymywania ryb obejmujące powierzchnię ogroblowaną wraz z systemem rowów oraz z terenami przyległymi do stawów i z nimi związanymi, a należącymi do obiektu stawowego, gruntów pod rowami, do których zalicza się otwarte rowy pełniące funkcję urządzeń melioracji wodnych dla gruntów wykorzystywanych do produkcji rolniczej;
- 2) **gruntach leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych** dotyczą:
 - a) lasów, do których zalicza się grunty określone jako „las” w ustawie z dnia 28 IX 1991 r. o lasach (jednolity tekst Dz. U. 2011 Nr 12, poz. 59, z późniejszymi zmianami),
 - b) gruntów zadrzewionych i zakrzewionych, do których zalicza się grunty porośnięte roślinnością leśną, których powierzchnia jest mniejsza od 0,10 ha, a także: śródpolne skupiska drzew i krzewów niezaliczone do lasów, tereny torfowisk, pokrytych częściowo kępami krzewów i drzew karłowatych, grunty porośnięte wikliną w stanie naturalnym i krzewiastymi formami wierzb w dolinach rzek i obniżeniach terenu, przylegające do wód powierzchniowych grunty porośnięte drzewami lub krzewami, stanowiące biologiczną strefę ochronną cieków i zbiorników wodnych, jary i wąwozy pokryte drzewami i krzewami naturalnie lub sztucznie w celu zabezpieczenia przed erozją, niezaliczone do lasów, wysypiska kamieni i gruzowiska porośnięte drzewami i krzewami, zadrzewione i zakrzewione tereny nieczynnych cmentarzy, poza zwartymi kompleksami lasów, skupiska drzew i krzewów mające charakter parku, niewyposażone w urządzenia i budowle dla rekreacji i wypoczynku;
- 3) **gruntach pod wodami powierzchniowymi** dotyczą:
 - a) gruntów pod wodami powierzchniowymi płynącymi, do których zalicza się grunty pod wodami płynącymi w rzekach, potokach górskich, kanałach i innych ciekach, o przepływach stałych lub okresowych oraz źródła, z których ciekі biorą początek, a także grunty pod wodami znajdującymi się w jeziorach i zbiornikach sztucznych, z których ciekі wypływają lub do których wpływają,
 - b) gruntów pod wodami powierzchniowymi stojącymi, do których zalicza się grunty pod wodami w jeziorach i zbiornikach innych niż określone powyżej;

4) **gruntach zabudowanych i zurbanizowanych** dotyczą:

- a) terenów mieszkaniowych, do których zalicza się grunty zajęte pod budynki mieszkalne, urządzenia funkcjonalnie związane z budynkami mieszkalnymi (podwórza, dojazdy, przejścia, przydomowe place gier i zabaw itp.), a także ogródki przydomowe,
- b) terenów przemysłowych, do których zalicza się grunty zajęte pod budynki i urządzenia służące produkcji przemysłowej, a także ujęcia wody, oczyszczalnie ścieków, stacje transformatorowe, czynne hałdy i wysypiska, urządzenia magazynowo-składowe, bazy transportowe i remontowe itp.,
- c) innych terenów zabudowanych, do których zalicza się grunty zajęte pod budynki i urządzenia związane z administracją, służbą zdrowia, handlem, kultem religijnym, rzemiosłem, usługami, nauką, oświatą, kulturą i sztuką, wypoczynkiem, łącznością itp., czynne cmentarze, grzebowiska zwierząt oraz inne grunty zabudowane (nieujęte w pozycjach dotyczących terenów mieszkaniowych i przemysłowych),
- d) zurbanizowanych terenów niezabudowanych, do których zalicza się grunty niezabudowane, ale przeznaczone w planach zagospodarowania przestrzennego pod zabudowę, wyłączone z produkcji rolniczej i leśnej,
- e) terenów rekreacyjno-wypoczynkowych, do których zalicza się niezajęte pod budynki:
 - tereny ośrodków wypoczynkowych, tereny zabaw dziecięcych, plaże, urządzone parki, skwery, zieleńce (poza pasami ulic),
 - tereny o charakterze zabytkowym: ruiny zamków, grodziska, kurhany, pomniki przyrody itp.,
 - tereny sportowe: stadiony, boiska sportowe, skocznie narciarskie, tory saneczkowe, strzelnice sportowe, kąpieliska itp.,
 - tereny spełniające funkcje rozrywkowe: lunaparki, wesołe miasteczka itp.,
 - ogrody zoologiczne i botaniczne,
 - tereny zieleni nieurządzonej niezaliczone do lasów oraz gruntów zadrzewionych i zakrzewionych,
- f) terenów komunikacyjnych, do których zalicza się grunty zajęte pod:
 - drogi: krajowe, wojewódzkie, powiatowe, gminne, w osiedlach mieszkaniowych, dojazdowe do gruntów rolnych i leśnych oraz do obiektów użyteczności publicznej, place postojowe i manewrowe przy dworcach kolejowych, autobusowych i lotniczych, portach morskich, rzecznych i innych oraz ogólnodostępne dojazdy do ramp wyladowniczych i placów składowych,
 - tereny kolejowe,
 - inne tereny komunikacyjne obejmujące: porty lotnicze i inne budowle oraz urządzenia służące komunikacji lotniczej, urządzenia portowe, przystanie, obiekty i budowle służące komunikacji wodnej, naziemne obiekty, budowle i urządzenia górskich kolei linowych, torowiska tramwajowe poza pasami ulic i dróg, a także obiekty i urządzenia związane z komunikacją miejską, urządzone parkingi poza lasami państwowymi, dworce autobusowe, wały ochronne wód przystosowane do ruchu kołowego,
- g) użytków kopalnych, tj. gruntów zajętych przez czynne odkrywkowe kopalnie, w których odbywa się wydobycie kopalin;

5) **użytkach ekologicznych** dotyczą prawnie chronionych pozostałości ekosystemów, takich jak: naturalne zbiorniki wodne, śródpolne, śródleśne „oczka wodne”, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce itp. Użytki ekologiczne mogą być ustanowione w drodze uchwały rady gminy (do 2008 r. – w drodze rozporządzenia wojewody albo uchwały rady gminy) na podstawie przepisów o ochronie przyrody;

6) **nieużytkach** dotyczą:

- a) niezakwalifikowanych do użytków ekologicznych: bagien (błota, topieliska, trzęsawiska, moczary, rojsty), piasków (piaski ruchome, plaże nieurządzone, piaski nadbrzeżne, wydmy), naturalnych utworów fizjograficznych, takich jak: urwiska, strome stoki, uskoki, skały, rumowiska,
- b) nieprzeznaczonych do rekultywacji wyrobisk po wydobywaniu kopalin;

7) **terenach różnych** dotyczą wszystkich pozostałych gruntów, których nie można zaliczyć do innych użytków, takich jak: grunty przeznaczone do rekultywacji oraz niezagospodarowane grunty zrekultywowane, wały ochronne nieprzystosowane do ruchu kołowego. Do terenów przeznaczonych do rekultywacji zalicza się zdegradowane lub zdewastowane grunty, takie jak: nieczynne hałdy, wysypiska, zapadliska, tereny po działalności przemysłowej i górniczej oraz po poligonach wojskowych, dla których właściwe organy zatwierdziły projekty rekultywacji.

Klasy bonitacyjne użytków rolnych określają jakość użytku rolnego pod względem jego przydatności do produkcji rolniczej. Klasa I określa najwyższą wartość rolniczą, a klasa VI – najniższą.

Dane o **gruntach rolnych wyłączonych na cele nierolnicze i leśnych wyłączonych na cele nieleśne** dotyczą gruntów, za które pobrano należności i opłaty, wyłączonych w trybie ustawy z dnia 3 II 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (jednolity tekst Dz. U. 2013 nr 0, poz. 1205).

Ochrona gruntów rolnych i leśnych w myśl wyżej wymienionej ustawy polega na:

- ograniczeniu przeznaczania ich na cele nierolnicze lub nieleśne,
- zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji gruntów rolnych i leśnych oraz szkodom w produkcji rolniczej lub leśnej, a także w drzewostanach, powstającym wskutek działalności nierolniczej lub nieleśnej oraz ruchów masowych ziemi,
- rekultywacji i zagospodarowaniu gruntów na cele rolnicze,
- zachowaniu torfowisk i oczek wodnych jako naturalnych zbiorników wodnych,
- przywracaniu i poprawianiu wartości użytkowej gruntów, które utraciły charakter gruntów leśnych wskutek działalności nieleśnej, a także na zapobieganiu obniżania produktywności gruntów leśnych,
- ograniczaniu zmian naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi.

Dane nie uwzględniają ubytku gruntów rolnych niezwiązanego ze zmianą właściciela, np. ubytku tych gruntów w ramach rozwoju budownictwa indywidualnego na gruntach własnych gospodarstw rolnych. Prezentowane dane nie obejmują gruntów, które zostały wyłączone na cele nierolnicze i nieleśne z pominięciem powołanych wyżej przepisów prawnych.

Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych z dnia 3 II 1995 r. chroni wszystkie grunty rolne zaliczone do klas bonitacyjnych I–III oraz grunty rolne klas bonitacyjnych IV–VI wytworzone z gleb organicznych.

Dane o **gruntach zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania** dotyczą gruntów, które utraciły całkowicie wartości użytkowe (grunty zdewastowane) oraz gruntów, których wartość użytkowa zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także wadliwej działalności rolniczej.

Rekultywacja gruntów polega na nadaniu lub przywróceniu gruntom zdegradowanym lub zdewastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg. Grunty zrekultywowane podlegają zagospodarowaniu, czyli rolniczemu, leśnemu lub innemu rodzajowi użytkowania.

**TABL. 1/9/. STAN GEODEZYJNY I KIERUNKI WYKORZYSTANIA POWIERZCHNI
WOJEWÓDZTWA**

Stan w dniu 1 I

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013		
	w hektarach				w odsetkach	na 1 mieszkańca ^a w ha
Powierzchnia ogólna	2018620	2018702	2018702	2018702	100,0	1,68
Użytki rolne	1239701	1219915	1216554	1215887	60,2	1,01
grunty orne	792953	772680	770454	769522	38,1	0,64
sady	6047	5535	5341	5187	0,3	0,00
łąki trwale	208001	207115	206625	207023	10,3	0,17
pastwiska trwale	193386	192837	192011	192271	9,5	0,16
grunty:						
rolne zabudowane	30240	32483	32762	32793	1,6	0,03
pod stawami	928	1500	1716	1684	0,1	0,00
pod rowami	8146	7765	7646	7408	0,4	0,01
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	613075	639978	642289	642945	31,8	0,54
lasy	601754	624856	627235	628678	31,1	0,52
grunty zadrzewione i zakrzewione	11321	15122	15054	14268	0,7	0,01
Grunty pod wodami powierzchniowymi	27441	27570	27525	27529	1,4	0,02
płynącymi	24559	24415	24696	24559	1,2	0,02
stojącymi	2882	3155	2829	2971	0,1	0,00
Grunty zabudowane i zurbanizowane	73114	73139	74022	74306	3,7	0,06
tereny:						
mieszkaniowe	7579	7374	7645	7794	0,4	0,01
przemysłowe	1972	2445	2603	2670	0,1	0,00
inne zabudowane	2983	4052	4378	4533	0,2	0,00
zurbanizowane niezabudowane	1193	744	793	790	0,0	0,00
rekreacyjno-wypoczynkowe	1532	1561	1539	1505	0,1	0,00
tereny komunikacyjne:						
drogi	49516	49175	49549	49860	2,5	0,04
kolejowe	5310	5421	5264	5063	0,3	0,00
inne	521	132	127	121	0,0	0,00
użytki kopalne	2508	2236	2124	1971	0,1	0,00
Użytki ekologiczne	635	1825	1847	1826	0,1	0,00
Nie użytki	59066	54457	54298	54235	2,7	0,05
Tereny różne	5588	1818	2166	1974	0,1	0,00

^a Ludność według stanu w dniu 31 XII 2012 r.

Źródło: dane Departamentu Mienia i Geodezji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego.

TABL. 2/10/. STAN GEODEZYJNY I KIERUNKI WYKORZYSTANIA POWIERZCHNI WEDŁUG
Stan w dniu 1 I

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Użytki rolne			
			razem	w tym		
				grunty orne	sady	łąki i pastwiska trwałe
w hekta						
1	WOJEWÓDZTWO	2018702	1215887	769522	5187	399294
	POWIATY					
2	Augustowski	165939	71775	39644	456	29331
3	Białostocki	297644	152129	85906	996	58513
4	Bielski	138509	103139	61081	391	38041
5	Grajewski	96762	65369	36401	161	27165
6	Hajnowski	162353	63782	36843	91	25227
7	Kolneński	94010	68160	42088	54	23723
8	Łomżyński	135459	96955	64999	333	28275
9	Moniecki	138179	82130	43997	310	34878
10	Sejneński	85517	41234	28626	126	11015
11	Siemiatycki	145946	87593	62926	248	21100
12	Sokólski	205450	137862	87673	1245	44827
13	Suwalski	130700	91532	66387	331	22298
14	Wysokomazowiecki	128891	98239	76575	325	18028
15	Zambrowski	73312	47592	30885	63	14323
	MIASTA NA PRAWACH POWIATU					
16	Białystok	10213	3008	1652	24	1175
17	Łomża	3267	1868	921	25	848
18	Suwałki	6551	3520	2918	7	527

a Mieszkaniowe, przemysłowe, inne zabudowane, zurbanizowane niezabudowane, rekreacyjno-wypoczynkowe.

Źródło: dane Departamentu Mienia i Geodezji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego.

POWIATÓW W 2013 R.

Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	Grunty pod wodami powierz- chniowymi	Grunty zabudowane i zurbanizowane			Użytki ekologiczne	Nieużytki	Tereny różne	Lp.
		tereny		użytki kopalne				
		osiedlowe ^a	komuni- kacyjne					
rach								
642945	27529	17292	55044	1971	1826	54235	1974	1
79054	5766	664	3031	27	37	5565	20	2
121735	4105	2934	8777	416	20	7329	199	3
28816	409	672	4555	156	9	744	9	4
22949	1704	818	2380	66	62	3359	55	5
89303	1115	1195	4417	149	670	1691	31	6
21851	356	445	2246	66	65	816	5	7
31552	1210	630	3653	137	64	1164	96	8
29459	1250	507	3192	107	–	20650	884	9
36940	3715	307	1611	3	–	1700	7	10
51641	760	708	4229	191	64	724	36	11
55910	445	877	5800	365	–	4116	75	12
24287	5966	530	2872	29	830	4262	392	13
24125	391	719	3809	103	–	1480	25	14
22450	142	495	2126	98	5	398	6	15
1925	84	3640	1443	1	–	59	53	16
34	33	932	327	1	–	47	26	17
915	78	1218	577	56	–	131	56	18

TABL. 3/11/. GRUNTY ROLNE WYŁĄCZONE NA CELE NIEROLNICZE I LEŚNE WYŁĄCZONE NA CELE NIELEŚNE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013
	w hektarach			
O G Ó Ł E M	43	60	88	60
WEDŁUG RODZAJÓW GRUNTÓW				
Grunty rolne	28	50	65	42
W tym użytki rolne	17	30	32	17
klasy bonitacyjne:				
I-III	7	11	8	4
IV	6	16	23	13
V-VI	4	3	1	-
Grunty leśne	15	10	23	18
WEDŁUG KIERUNKÓW WYŁĄCZENIA				
Na tereny:				
osiedlowe	19	33	31	27
przemysłowe	2	13	5	7
komunikacyjne	5	-	1	1
Pod użytki kopalne	9	8	27	8
Na inne cele	8	6	24	16

^a W trybie obowiązujących przepisów prawnych o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

Ź r ó d ł o: w zakresie gruntów rolnych – dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi; w zakresie gruntów leśnych – dane Ministerstwa Środowiska.

TABL. 4/12/. GRUNTY ZDEWASTOWANE I ZDEGRADOWANE WYMAGAJĄCE REKULTYWACJI I ZAGOSPODAROWANIA ORAZ ZREKULTYWOWANE I ZAGOSPODAROWANE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013
	w hektarach			
Grunty wymagające rekultywacji (stan w dniu 31 XII)	2887	2855	2807	2764
zdewastowane	2772	2746	2698	2659
zdegradowane	115	109	109	105
Grunty zrekultywowane (w ciągu roku)	58	31	33	52
w tym na cele: rolnicze	7	9	10	21
leśne	49	20	17	2
Grunty zagospodarowane (w ciągu roku)	8	6	25	50
w tym na cele: rolnicze	8	6	7	18
leśne	-	-	17	3

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

TABL. 5/13/. GRUNTY ZDEWASTOWANE I ZDEGRADOWANE WYMAGAJĄCE REKULTYWACJI WEDŁUG POWIATÓW W 2013 R.

Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Grunty wymagające rekultywacji w ha		
	ogółem	zdewastowane	zdegradowane
W O J E W Ó D Z T W O	2764	2659	105
POWIATY			
Augustowski	57	57	–
Białostocki	326	326	–
Bielski	345	345	–
Grajewski	121	121	–
Hajnowski	276	259	17
Kolneński	86	86	–
Łomżyński	197	197	–
Moniecki	206	206	–
Sejneński	14	14	–
Siemiatycki	204	204	–
Sokólski	462	462	–
Suwalski	181	181	–
Wysokomazowiecki	80	80	–
Zambrowski	119	119	–
MIASTA NA PRAWACH POWIATU			
Białystok	2	2	–
Suwałki	88	–	88

TABL. 6/14/. POWIERZCHNIA ZMELIOROWANYCH UŻYTKÓW ROLNYCH WEDŁUG POWIATÓW

Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Grunty orne				Łąki i pastwiska		
		razem	w tym		razem	w tym		
			zdrenowane	nawadniane		zdrenowane	nawadniane	
			w hektarach					
W O J E W Ó D Z -	2005	359288	184631	180901	77	174657	29253	65508
T W O	2010	350508	185169	181424	90	165339	29670	61124
	2012	350561	185265	181520	89	165296	29669	61168
	2013	350750	185482	181737	89	165268	29686	61094
POWIATY								
Augustowski		28582	11643	11598	–	16938	2430	6468
Białostocki ^a		54306	25991	25662	–	28315	6120	10038
Bielski		40728	24063	23015	1	16665	3876	5518
Grajewski		16104	5651	5472	–	10453	700	5326
Hajnowski		22712	12111	11631	–	10601	2424	3024
Kolneński		11447	871	682	56	10576	546	7257
Łomżyński ^a		15011	6208	5675	21	8803	1209	3430
Moniecki		13959	2814	2734	12	11145	1248	4804
Sejneński		8091	2990	2990	–	5101	606	347
Siemiatycki		25184	17332	17201	–	7852	2276	2045
Sokólski		19703	2427	2389	–	17276	3117	5421
Suwalski ^a		13132	9147	8949	–	3985	997	91
Wysokomazowiecki		53261	44840	44495	–	8421	2745	1695
Zambrowski		28533	19394	19246	–	9138	1390	5630

^a Łącznie z miastem na prawach powiatu.

Ź r ó d ł o: dane Wojewódzkiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Białymstoku.

TABL. 7/15/. ZUŻYCIE NAWOZÓW MINERALNYCH LUB CHEMICZNYCH ORAZ WAPNIOWYCH W GOSPODARSTWACH ROLNYCH W PRZELICZENIU NA CZYSTY SKŁADNIK

WYSZCZEGÓLNIENIE	2004/05	2009/10	2011/12	2012/13	
				ogółem	w tym gospodarstwa indywidualne
W TONACH					
Nawozy mineralne lub chemiczne ^a	95606	112402	107821	104821	102935
azotowe	52492	64738	60534	69145	68124
fosforowe	20541	24148	23641	17891	17521
potasowe	22573	23517	23648	17785	17290
Nawozy wapniowe ^b	65863	15252	13700	8480	8217
NA 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH w kg					
Nawozy mineralne lub chemiczne ^a	87,1	105,0	99,5	97,6	97,3
azotowe	47,8	60,5	55,9	64,4	64,4
fosforowe	18,7	22,5	21,8	16,6	16,6
potasowe	20,6	22,0	21,8	16,6	16,3
Nawozy wapniowe ^b	60,0	14,2	12,6	7,9	7,8

a Łącznie z wieloskładnikowymi. *b* Przeważnie w postaci wapna palonego, łącznie z wapnem defekacyjnym.

TABL. 8/16/. ZASOBNOŚĆ GLEB W PRZYSWAJALNE MAKROELEMENTY W LATACH 2010–2013

WYSZCZEGÓLNIENIE	Liczba przebadanych próbek w szt.	Bardzo niska	Niska	Średnia	Wysoka	Bardzo wysoka
		w % badanych próbek				
Fosfor	57419	14	29	25	15	17
Potas	57419	25	35	25	9	6
Magnez	57419	8	15	29	22	26

Źródło: dane Krajowej Stacji Chemiczno-Rolniczej.

TABL. 9/17/. POŻARY^a UPRAW ROLNYCH, ŁĄK, RZYSK I NIEUŻYTKÓW

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013
Liczba pożarów:				
upraw rolnych, łąk, rzysk	275	68	98	78
nieużytków	298	234	408	151
Powierzchnia – w ha – objęta pożarami:				
upraw rolnych, łąk, rzysk	229	41	90	43
nieużytków	232	130	366	72

a Powstałe w wyniku wypalania pozostałości roślinnych.

Źródło: dane Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Białymstoku.

DZIAŁ III. ZASOBY, WYKORZYSTANIE, ZANIECZYSZCZENIE I OCHRONA WÓD

Uwagi metodyczne

W dziale zawarto informacje dotyczące: zasobów wodnych i głównych kierunków ich wykorzystania, ścieków przemysłowych i komunalnych oraz stopnia ich oczyszczania, wyposażenia miast i wsi w instalacje wodne i oczyszczalnie ścieków, a także stanu czystości wód powierzchniowych (rzek i jezior).

Zasoby eksploatacyjne wód podziemnych to część zasobów, które z uwzględnieniem zasad ich ochrony i warunków technicznych mogą być pobierane z określonego poziomu wodonośnego bez naruszania równowagi hydrogeologicznej.

Przyrost zasobów wód podziemnych jest to ilość wody dodatkowo udokumentowana w wyniku prowadzonych w danym roku prac hydrogeologiczno-studziennych przy budowie ujęć wód podziemnych i przekazana do wykorzystania.

Informacje o **poborze wody** dotyczą:

- 1) w pozycji „na cele produkcyjne (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem)” – jednostek organizacyjnych wnoszących opłaty za pobór z ujęć własnych rocznie 5 dam³ i więcej wody podziemnej albo 20 dam³ i więcej wody powierzchniowej lub odprowadzających rocznie 20 dam³ i więcej ścieków;
- 2) w pozycji „nawodnienia w rolnictwie i leśnictwie oraz napełnianie i uzupełnianie stawów rybnych” – jednostek organizacyjnych rolnictwa, leśnictwa i rybactwa zużywających wodę na potrzeby nawadniania gruntów rolnych i leśnych o powierzchni od 20 ha oraz na potrzeby eksploatacji stawów rybnych o powierzchni od 10 ha;
- 3) w pozycji „eksploatacja sieci wodociągowej” – wszystkich jednostek nadzorujących pracę sieci wodociągowej (w tym również spółdzielni mieszkaniowych, spółek wodnych, zakładów usług wodnych, zakładów pracy itp.).

Dane o **recyrkulacji wody w przemyśle** dotyczą zakładów przemysłowych wyposażonych w zamknięte obiegi wody oraz ilościowego udziału wody ujętej w obiegach zamkniętych w ogólnym zużyciu wody na cele produkcyjne.

Przez **obieg zamknięty** rozumie się układ, w którym woda raz użyta nie jest odprowadzana do odbiornika, lecz zwracana do punktu bezpośredniego podawania wody do obiegu celem powtórnych rotacji i wykorzystania.

Wskaźnik ujęcia pobieranej wody w obiegi zamknięte obliczono dzieląc ilość wody pobieranej w ciągu roku na uzupełnienie obiegów zamkniętych z tytułu strat wody (bezzwrotnych i w sieci – np. zrzutów wód zanieczyszczonych dla odświeżenia obiegu zamkniętego itp.) przez ilość wody zużytej w ciągu roku na cele produkcyjne. Wyrażona w procentach wartość tego wskaźnika może być zawarta w granicach od zera (obieg otwarty) do 100 (wartość teoretyczna w warunkach całkowitego zamknięcia obiegów i braku uzupełniającego poboru wody). Z uwagi na to, że część zakładów pobierających wodę i odprowadzających ścieki nie posiadała urządzeń pomiarowych, bądź też nie dokonywała pomiarów z wystarczającą częstotliwością, dane pochodzące z tych zakładów były ustalane pośrednio – na podstawie wydajności pomp, ilości wody zużytej na jednostkę produkcji itp., a zatem są to dane szacunkowe.

Dane o **ludności korzystającej w miastach z wodociągów i kanalizacji** obejmują ludność zamieszkałą w budynkach mieszkalnych podłączonych do określonej sieci oraz ludność korzystającą z wodociągów przez źródle podwórzowe i uliczne, a z kanalizacji przez wpusty kanalizacyjne.

Informacje o **długości sieci wodociągowej** dotyczą przewodów ulicznych bez połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych i innych obiektów.

Dane o **długości sieci kanalizacyjnej**, oprócz przewodów ulicznych, uwzględniają kolektory, tj. przewody odbierające ścieki z sieci ulicznej; nie uwzględniają natomiast kanałów przeznaczonych wyłącznie do odprowadzania wód opadowych.

Przez **połączenia wodociągowe i kanalizacyjne** prowadzące do budynków mieszkalnych (łącznie z budynkami zbiorowego zamieszkania, jak np. hotele pracownicze, domy studenckie i internaty, domy opieki społecznej) rozumie się odgałęzienia łączące poszczególne budynki z siecią rozdzielczą lub w przypadku kanalizacji – z siecią ogólnospławną.

Zdrój uliczny jest to urządzenie zainstalowane do ulicznego przewodu wodociągowego, służące do pobierania wody przez ludność bezpośrednio z tego przewodu.

Dane o zużyciu wody z wodociągów w gospodarstwach domowych obejmują ilość wody pobranej z sieci wodociągowej za pomocą urządzeń zainstalowanych w budynku.

Dane o **ściekach przemysłowych** dotyczą ścieków odprowadzonych z jednostek, które według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) zostały ujęte w „Przemysłe” obejmującym sekcje: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych”, „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”, jak również w pozostałych sekcjach, których udział w ilości odprowadzonych ścieków jest niewielki. Do tych samych jednostek odnoszą się dane o poborze wód i wyposażeniu w oczyszczalnie ścieków.

Jako **ścieki przemysłowe wymagające oczyszczenia** przyjęto ścieki odprowadzane siecią kanałów lub rowów otwartych bezpośrednio do wód, do ziemi lub do sieci kanalizacyjnej z jednostek produkcyjnych (łącznie z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych i zanieczyszczonymi wodami wykorzystanymi w przemyśle do celów chłodniczych).

Wody chłodnicze są to ścieki o podwyższonej temperaturze powstałe w wyniku użycia wód do celów chłodniczych w procesach technologicznych.

Za **wody chłodnicze niewymagające oczyszczenia** (umownie czyste) uznaje się wody, które spełniają następujące warunki:

- 1) są odprowadzane do wód wydzielonych dla nich systemem kanalizacji i nie następuje mieszanie ich z innymi ściekami wymagającymi oczyszczenia;
- 2) ładunki zanieczyszczeń w wodach chłodniczych po procesie produkcyjnym nie są większe od ładunków zanieczyszczeń w wodach pobranych do celów chłodzenia;
- 3) temperatura określona w pozwoleniu wodno-prawnym dla wód chłodniczych odprowadzanych do:
 - jezior oraz ich dopływów nie przekracza $+26^{\circ}\text{C}$ albo naturalnej temperatury wody w przypadku gdy jest ona wyższa niż $+26^{\circ}\text{C}$,
 - pozostałych wód, z wyjątkiem morza terytorialnego, nie przekracza $+35^{\circ}\text{C}$.

Dane o **ściekach oczyszczanych** dotyczą ścieków oczyszczanych mechanicznie, chemicznie, biologicznie oraz z podwyższonym usuwaniem biogenów i odprowadzonych do wód lub do ziemi.

Przez **ścieki oczyszczane mechanicznie** rozumie się ścieki poddane procesowi usuwania jedynie zanieczyszczeń nierozpuszczonych, tj. ciał stałych i tłuszczów ulegających osadzeniu lub flotacji, przy użyciu krat, sit, piaskowników, odtłuszczaczy współpracujących z osadnikami Imhoffa.

Chemiczne oczyszczanie ścieków polega na wytrącaniu niektórych związków rozpuszczalnych, względnie ich neutralizacji metodami chemicznymi, takimi jak koagulacja, sorpcja na węglu aktywnym itp.

Biologiczne oczyszczanie ścieków następuje w procesie mineralizacji przez drobnoustroje w środowisku wodnym w sposób naturalny (np. przez rolnicze wykorzystanie ścieków, zraszanie pól, stawy rybne) lub w urządzeniach sztucznych (złoża biologiczne, osad czynny) i polega na usuwaniu ze ścieków zanieczyszczeń organicznych oraz związków biogennych i refrakcyjnych.

Podwyższone usuwanie biogenów w ściekach następuje w oczyszczalniach ścieków o wysoko efektywnych technologiach oczyszczania (głównie biologicznych, a także chemicznych) umożliwiających zwiększoną redukcję azotu i fosforu.

Dwustopniowe oczyszczanie mechaniczne i biologiczne lub mechaniczne i chemiczne odprowadzanych ścieków zakwalifikowano do wyższego stopnia oczyszczania (biologicznego lub chemicznego).

Dane o **ściekach komunalnych** obejmują ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną przez jednostki będące w gestii przedsiębiorstw i zakładów wodociągowo-kanalizacyjnych, dla których organem założycielskim jest wojewoda (lub będących pod zarządem samorządów terytorialnych) oraz przez zbiorczą kanalizację wojewódzkich zakładów usług wodnych, spółdzielnie mieszkaniowe, kółka rolnicze i zakłady pracy (przemysłowe, rolnicze, budowlane itp. obsługujące domy mieszkalne). Ścieki te przed odprowadzeniem do odbiornika powinny być w całości poddane procesom oczyszczania, stąd w statystyce zostały ujęte jako **ścieki wymagające oczyszczania**. Dane te nie obejmują wód opadowych i infiltracyjnych odprowadzanych siecią kanalizacyjną.

Komunalne oczyszczalnie ścieków obejmują wszystkie oczyszczalnie pracujące na sieci kanalizacyjnej. Nie są objęte badaniami statystycznymi oczyszczalnie przydomowe (przysagrodowe) lub oczyszczające ścieki wyłącznie dowożone (oczyszczalnie niepracujące na sieci kanalizacyjnej).

Dane o **ściekach oczyszczanych odprowadzonych siecią kanalizacyjną** obejmują ścieki oczyszczane w oczyszczalniach mechanicznych, mechaniczno-biologicznych oraz z podwyższonym usuwaniem biogenów.

Ładunek zanieczyszczeń w ściekach to masa zanieczyszczeń zawartych w ściekach odprowadzona w jednostce czasu, równa iloczynowi natężenia przepływu ścieków i stężenia zanieczyszczeń.

Równoważna liczba mieszkańców (RLM) jest to liczba wyrażająca wielokrotność ładunku zanieczyszczeń w ściekach odprowadzanych z obiektów przemysłowych i usługowych w stosunku do jednostkowego ładunku zanieczyszczeń w ściekach z gospodarstw domowych, odprowadzanych od jednego mieszkańca w ciągu doby. W Polsce przyjęto ładunek BZT₅ pochodzący od jednego mieszkańca równy 60 g O₂/dobę.

Biochemiczne zużycie tlenu (BZT₅) jest to ilość tlenu zużyta w ciągu 5 dni (procesy mineralizacji najbardziej intensywnie przebiegają w ciągu pierwszych 5 dni) w procesie biochemicznego utleniania substancji (głównie organicznych) zawartych w ściekach, przy użyciu żywych bakterii i enzymów pozakomórkowych.

Chemiczne zużycie tlenu (ChZT) jest to ilość tlenu pobrana w procesie chemicznego utleniania ścieków.

Zawiesiny w ściekach to nierozpuszczone, zawieszony substancje i materiały o różnym stopniu rozdrobnienia.

W procesach oczyszczania ścieków wytwarzają się **osady ściekowe**. Ilość i skład osadów uzależnione są od sposobu i stopnia oczyszczania ścieków.

Do **miast obsługiwanych przez oczyszczalnie ścieków** zaliczono te miasta, z których ścieki komunalne przed odprowadzeniem ich do odbiornika były poddawane procesom oczyszczania mechanicznego, biologicznego lub z podwyższonym usuwaniem biogenów. W przypadku wyposażenia miasta w kilka oczyszczalni o różnym sposobie oczyszczania, o klasyfikacji miasta do obsługiwanego przez poszczególne rodzaje oczyszczalni ścieków decydowała przewaga ilości ścieków oczyszczanych mechanicznie, biologicznie lub z podwyższonym usuwaniem biogenów.

Dane o **ludności miast i wsi korzystającej z oczyszczalni ścieków** podano w oparciu o szacunek liczby ludności obsługiwanej przez oczyszczalnię pracującą na sieci kanalizacyjnej.

Podstawą **oceny stanu wód** jest Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 XI 2011 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. Nr 257, poz. 1545). Rozporządzenie określa sposób klasyfikacji jednolitych części wód powierzchniowych w ciekach naturalnych, jeziorach lub innych zbiornikach naturalnych, wodach przejściowych i przybrzeżnych oraz sztucznych jednolitych części wód powierzchniowych i silnie zmienionych jednolitych części wód powierzchniowych. Stan jednolitych części wód naturalnych ocenia się porównując wyniki klasyfikacji stanu ekologicznego z wynikami stanu chemicznego. Stan wód sztucznych i silnie zmienionych ocenia się porównując wyniki klasyfikacji potencjału ekologicznego z wynikami stanu chemicznego. W zależności od wyników oceny stanu ekologicznego/potencjału ekologicznego oraz stanu chemicznego, ocena końcowa klasyfikuje jednolitą część wód do dobrego lub złego stanu wód. Aby stan wód uznano za dobry musi być spełniony warunek, iż oceniony stan/potencjał ekologiczny jest dobry lub powyżej dobrego oraz stan chemiczny oceniono jako dobry.

Stan ekologiczny jest definiowany jako bardzo dobry, dobry, umiarkowany, słaby, zły.

Dla wód sztucznych lub silnie zmienionych (wody te zostały tak przekształcone przez człowieka, że niemożliwe jest przywrócenie im stanu naturalnego) określa się **potencjał ekologiczny**. Klasyfikuje się go na podstawie wyników klasyfikacji zbadanych elementów biologicznych, fizykochemicznych i hydromorfologicznych. Potencjał ekologiczny jest definiowany jako maksymalny, dobry, umiarkowany, słaby, zły.

Stan chemiczny wód klasyfikuje się na podstawie chemicznych wskaźników jakości wód. Stan chemiczny jest definiowany jako dobry oraz poniżej dobrego.

TABL. 1/19/ ZASOBY EKSPLOATACYJNE WÓD PODZIEMNYCH
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013
	w hektometrach sześciennych			
O G Ó Ł E M	658,7	668,0	676,7	679,8
z utworów geologicznych:				
czwartorzędowych	640,3	649,7	658,4	661,5
trzeciorzędowych	18,0	17,9	18,0	17,9
kredowych	0,3	0,3	0,3	0,3
starszych	0,1	0,1	0,1	0,1
Przyrost zasobów w stosunku do poprzedniego roku	1,5	2,8	4,0	3,1

Ź r ó ł o: dane Państwowego Instytutu Geologicznego – Państwowego Instytutu Badawczego.

TABL. 2/20/. POBÓR WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	2005	2010	2012	2013
	w hektometrach sześciennych				w odsetkach			
O G Ó Ł E M	92,7	92,9	98,3	96,6	100,0	100,0	100,0	100,0
na cele:								
Produkcyjne (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem) – z ujęć własnych ..	14,0	12,7	12,3	11,9	15,1	13,7	12,5	12,3
w tym wody: powierzchniowe	1,8	1,1	1,1	0,7	2,0	1,2	1,1	0,8
podziemne	11,5	11,6	11,2	11,2	12,4	12,5	11,4	11,6
Nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania i uzupełniania stawów rybnych	22,2	21,2	26,7	25,6	24,0	22,8	27,2	26,5
Eksploatacji sieci wodociągowej ^a	56,5	59,0	59,3	59,1	60,9	63,5	60,3	61,2
wody: powierzchniowe	7,6	8,4	8,5	8,5	8,2	9,1	8,6	8,8
podziemne	48,9	50,5	50,8	50,6	52,7	54,4	51,7	52,4

^a Pobór wody na ujęciach, przed wtłoczeniem do sieci.

TABL. 3/21/. POBÓR WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI WEDŁUG POWIATÓW

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem		Na cele						
			produkcyjne ^a			nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania i uzupełniania stawów rybnych	eksploatacji sieci wodociągowej ^b		
	razem	w tym wody		razem	wody				
		powierzchniowe	podziemne		powierzchniowe	podziemne			
	w dam ³	na 1 km ² w dam ³	w dekametrach sześciennych						
WOJEWÓDZ-TWO									
2005	92729	4,6	13973	1845	11476	22237	56519	7632	48887
2010	92888	4,6	12706	1091	11615	21224	58958	8430	50527
2012	98349	4,9	12335	1110	11225	26729	59285	8470	50814
2013	96648	4,8	11905	735	11170	25623	59120	8516	50604
POWIATY									
Augustowski	3479	2,1	63	–	63	111	3305	–	3305
Białostocki	30145	10,1	377	–	377	7648	22120	8516	13604
Bielski	4668	3,4	1458	–	1458	528	2682	–	2682
Grajewski	4312	4,5	928	–	928	1034	2350	–	2350
Hajnowski	2511	1,5	339	–	339	36	2136	–	2136
Kolneński	1891	2,0	406	–	406	98	1387	–	1387
Łomżyński	3755	2,8	639	–	639	657	2459	–	2459
Moniecki	15410	11,2	381	–	381	12821	2208	–	2208
Sejneński	1292	1,5	173	–	173	4	1115	–	1115
Siemiatycki	2961	2,0	656	–	656	30	2275	–	2275
Sokółski	3486	1,7	629	–	629	77	2780	–	2780
Suwalski	2002	1,5	77	–	77	2	1923	–	1923
Wysockomazowiecki	5900	4,6	1790	–	1790	–	4110	–	4110
Zambrowski	5506	7,5	406	–	406	2577	2523	–	2523
MIASTA NA PRAWACH POWIATU									
Białystok	1209	11,9	1209	–	1209	–	–	–	–
Łomża	3737	113,2	1229	735	494	–	2508	–	2508
Suwałki	4387	66,5	1145	–	1145	–	3242	–	3242

^a Poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem – z ujęć własnych. ^b Pobór wody na ujęciach, przed wtłoczeniem do sieci.

TABL. 4/22/. ZUŻYCIE WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	2005	2010	2012	2013
	w hektometrach sześciennych				w odsetkach			
OGÓŁEM	80,6	79,4	83,9	82,8	100,0	100,0	100,0	100,0
Przemysł	14,5	12,8	12,2	12,2	18,0	16,1	14,5	14,7
Rolnictwo i leśnictwo ^a	22,2	21,2	26,7	25,6	27,6	26,7	31,9	30,9
Eksploatacja sieci wodociągowej ^b	43,9	45,4	45,0	45,0	54,4	57,2	53,6	54,4

^a Woda zużyta do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz do napełniania i uzupełniania stawów rybnych. ^b Bez zużycia wody na cele przemysłowe przez wodociągi stanowiące własność gmin, wojewódzkich zakładów usług wodnych i spółek wodnych.

TABL. 5/23/. MIASTA O DECYDUJĄCYM ZUŻYCIU WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI W 2013 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Zużycie wody								
	ogółem	na cele						w tym gospodarstwa domowe	na 1 mieszkańca w m ³
		przemysłowe ^a				eksploatacji sieci wodociągowej ^b			
		razem	z liczby razem			razem	razem		
			do produkcji		z zakupu				
z ujęć własnych zakładu	z sieci wodociągowej								
w dekametrach sześciennych									
MIASTA OGÓŁEM	37539,6	10494,0	8663,0	138,0	470,0	27045,6	21173,3	29,3	
w tym o decydującym zużyciu wody:									
Białystok	14034,3	1332,0	1157,0	17,0	130,0	12702,3	9659,9	32,7	
Łomża	3532,1	1303,0	1134,0	74,0	96,0	2229,1	1684,2	26,9	
Suwałki	3531,6	1110,0	596,0	6,0	54,0	2421,6	1830,7	26,4	
Bielsk Podlaski	1945,8	1112,0	1093,0	–	–	833,8	692,9	26,3	
Wysokie Mazowieckie	1909,7	1499,0	1393,0	–	106,0	410,7	389,9	41,0	
Grajewo	1405,3	743,0	673,0	–	–	662,3	545,1	24,5	
Zambrów	1158,6	406,0	406,0	–	–	752,6	652,8	29,1	
Augustów	1148,5	110,0	5,0	27,0	57,0	1038,5	744,5	24,3	
Siemiatycze	1111,4	634,0	530,0	–	–	477,4	446,4	30,2	
Hajnówka	1065,0	312,0	194,0	–	–	753,0	588,4	27,3	
Sokółka	887,7	142,0	119,0	–	1,0	745,7	467,1	24,9	
Kolno	702,8	406,0	381,0	–	–	296,8	236,6	22,4	
Mońki	685,7	348,0	313,0	–	1,0	337,7	247,3	23,9	
Łapy	535,9	133,0	77,0	–	1,0	402,9	360,9	22,5	

^a Poza rolnictwem i leśnictwem. ^b Bez zużycia wody na cele przemysłowe przez wodociągi stanowiące własność gmin, wojewódzkich zakładów usług wodnych i spółek wodnych.

TABL. 6/24/. ZUŻYCIE WODY W ZAKŁADACH PRZEMYSŁOWYCH I ICH WYPOSAŻENIE W ZAMKNIĘTE OBIEGI WODY

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013
Zużycie wody na cele produkcyjne w hm ³	12,6	11,0	10,7	10,4
w tym w obiegach zamkniętych w %	11,1	9,5	8,2	9,4
Zakłady wyposażone w obiegi zamknięte: według wskaźnika ujęcia w obiegi zużywanej wody:				
10,0% i mniej	27	25	25	27
10,1–50,0	7	7	8	8
50,1–90,0	4	4	2	2
90,1–99,0	1	–	1	1
99,1% i więcej	–	–	1	–
w % zakładów ogółem ^a	49,4	56,9	56,9	52,1

^a Zużywających wodę do produkcji.

TABL. 7/25/. GOSPODAROWANIE WODĄ W ZAKŁADACH PRZEMYSŁOWYCH WEDŁUG SEKCJI I DZIAŁÓW

WYSZCZEGÓLNIENIE	Przychód wody						Rozchód wody				
	ogółem	z ujęć własnych				z zakupu	zużycie na potrzeby własne			sprzedaż	
		razem	powierzchniowych	podziemnych	z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych		razem	w tym do produkcji			
								razem	w tym z sieci wodociągowej		
w hektometrach sześciennych											
OGÓŁEM	2005	15,5	14,0	1,8	11,5	0,7	1,5	14,5	12,6	0,8	0,9
	2010	13,4	12,7	1,1	11,6	–	0,7	12,8	11,0	0,5	0,5
	2012	12,8	12,3	1,1	11,2	–	0,5	12,2	10,7	0,3	0,7
	2013	12,5	11,9	0,7	11,2	–	0,6	12,2	10,4	0,2	0,3
Górnictwo i wydobywanie		0,3	0,3	–	0,3	–	–	0,3	0,3	–	–
Przetwórstwo przemysłowe		10,6	10,2	0,7	9,5	–	0,4	10,4	9,1	0,2	0,2
w tym:											
produkcja artykułów spożywczych		8,0	7,7	0,7	7,0	–	0,3	7,9	6,9	0,2	0,0
produkcja napojów		1,5	1,5	–	1,5	–	0,0	1,5	1,4	0,0	0,0
produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych		0,2	0,2	–	0,2	–	0,0	0,2	0,2	0,0	0,0
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^A ...		0,9	0,8	–	0,8	–	0,1	0,9	0,8	–	0,0
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^A		0,0	0,0	–	0,0	–	0,0	0,0	0,0	–	–
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne		0,0	0,0	–	0,0	–	–	0,0	–	–	–
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		0,4	0,3	–	0,3	–	0,1	0,4	–	–	0,0
Pozostałe sekcje		0,2	0,2	–	0,2	–	0,0	0,2	0,1	0,0	0,0

TABL. 8/26/. POWIERZCHNIA I POBÓR WODY DO NAWODNIEŃ W ROLNICTWIE I LEŚNICTWIE ORAZ DO NAPEŁNIANIA I UZUPEŁNIANIA STAWÓW RYBNYCH WEDŁUG POWIATÓW I GMIN

WYSZCZEGÓLNIENIE	Powierzchnia w ha		Pobór wody ^a				
	nawadnianych użytków rolnych i gruntów leśnych	napełnianych stawów rybnych	ogółem	do nawodnień użytków rolnych i gruntów leśnych		do napełniania i uzupełniania stawów rybnych	
				w dam ³	na 1 ha w dam ³	w dam ³	na 1 ha w dam ³
WOJEWÓDZTWO 2005	15463	1417	22237	4138	0,3	18099	12,8
2010	11821	1471	21224	1062	0,1	20162	13,7
2012	9305	1543	26729	1674	0,2	25055	16,2
2013	10495	1548	25623	1154	0,1	24469	15,8
miasta	28	–	3	3	0,1	–	–
wieś	10467	1548	25620	1151	0,1	24469	15,8
POWIAT AUGUSTOWSKI	1016	–	111	111	0,1	–	–
Gmina miejska							
Augustów	28	–	3	3	0,1	–	–
Gmina miejsko-wiejska							
Lipsk	143	–	16	16	0,1	–	–
Gminy wiejskie							
Augustów.....	189	–	21	21	0,1	–	–
Bargłów Kościelny	211	–	23	23	0,1	–	–
Nowinka	221	–	24	24	0,1	–	–
Płaska	54	–	6	6	0,1	–	–
Sztabin.....	170	–	18	18	0,1	–	–
POWIAT BIAŁOSTOCKI	3757	479	7648	411	0,1	7237	15,1
Gminy miejsko-wiejskie							
Choroszcz	282	–	31	31	0,1	–	–
Łapy	72	–	8	8	0,1	–	–
Michałowó	255	55	528	28	0,1	500	9,1
Supraśl	50	136	2325	5	0,1	2320	17,1
Suraż	121	–	13	13	0,1	–	–
Tykocin	1000	–	110	110	0,1	–	–
Wasilków	246	–	27	27	0,1	–	–
Gminy wiejskie							
Dobrzyniewo Duże	1067	–	117	117	0,1	–	–
Gródek	–	102	2485	–	–	2485	24,4
Juchnowiec Kościelny	101	–	11	11	0,1	–	–
Poświętne	196	186	1953	21	0,1	1932	10,4
Zabludów.....	319	–	35	35	0,1	–	–
Zawady	48	–	5	5	0,1	–	–
POWIAT BIELSKI	2210	35	528	243	0,1	285	8,1
Gminy wiejskie							
Bielsk Podlaski	738	–	81	81	0,1	–	–
Boćki	757	35	370	85	0,1	285	8,1
Brańsk	218	–	24	24	0,1	–	–
Orla	246	–	26	26	0,1	–	–
Rudka	211	–	23	23	0,1	–	–
Wyszki	40	–	4	4	0,1	–	–

^a Łącznie z poborem ścieków do nawodnień.

TABL. 8/26/. POWIERZCHNIA I POBÓR WODY DO NAWODNIEŃ W ROLNICTWIE I LEŚNICTWIE ORAZ DO NAPEŁNIANIA I UZUPEŁNIANIA STAWÓW RYBNYCH WEDŁUG POWIATÓW I GMIN (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Powierzchnia w ha		Pobór wody ^a				
	nawad- nianych użytków rolnych i gruntów leśnych	napeł- nianych stawów rybnych	ogółem	do nawodnień użytków rolnych i gruntów leśnych		do napełniania i uzupełniania stawów rybnych	
			w dam ³	na 1 ha w dam ³	w dam ³	na 1 ha w dam ³	
POWIAT GRAJEWSKI	430	95	1034	48	0,1	986	10,4
Gmina miejsko-wiejska							
Rajgród	350	70	193	39	0,1	154	2,2
Gminy wiejskie							
Grajewo	80	–	9	9	0,1	–	–
Wąsosz	–	25	832	–	–	832	33,3
POWIAT HAJNOWSKI	321	–	36	36	0,1	–	–
Gmina miejsko-wiejska							
Kleszczele	132	–	15	15	0,1	–	–
Gminy wiejskie							
Czyże	37	–	4	4	0,1	–	–
Dubicze Cerkiewne	49	–	5	5	0,1	–	–
Narew	34	–	4	4	0,1	–	–
Narewka	69	–	8	8	0,1	–	–
POWIAT KOLNEŃSKI	875	–	98	98	0,1	–	–
Gminy wiejskie							
Kolno	225	–	25	25	0,1	–	–
Turośl	650	–	73	73	0,1	–	–
POWIAT ŁOMŻYŃSKI	–	51	657	–	–	657	12,9
Gmina wiejska							
Przytuły	–	51	657	–	–	657	12,9
POWIAT MONIECKI	855	764	12821	94	0,1	12727	16,7
Gminy miejsko-wiejskie							
Knyszyn	118	569	8150	13	0,1	8137	14,3
Mońki	60	–	7	7	0,1	–	–
Gminy wiejskie							
Jasionówka	94	–	10	10	0,1	–	–
Jaświły	48	–	5	5	0,1	–	–
Krypno	501	195	4645	55	0,1	4590	23,5
Trzcianne	34	–	4	4	0,1	–	–
POWIAT SEJNEŃSKI	44	–	4	4	0,1	–	–
Gminy wiejskie							
Giby	22	–	2	2	0,1	–	–
Sejny	22	–	2	2	0,1	–	–

^a Łącznie z poborem ścieków do nawodnień.

TABL. 8/26/. POWIERZCHNIA I POBÓR WODY DO NAWODNIEN W ROLNICTWIE I LEŚNICTWIE ORAZ DO NAPEŁNIANIA I UZUPEŁNIANIA STAWÓW RYBNYCH WEDŁUG POWIATÓW I GMIN (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Powierzchnia w ha		Pobór wody ^a				
	nawadnianych użytków rolnych i gruntów leśnych	napelnianych stawów rybnych	ogółem	do nawodnień użytków rolnych i gruntów leśnych		do napelniania i uzupełniania stawów rybnych	
				w dam ³	na 1 ha w dam ³	w dam ³	na 1 ha w dam ³
POWIAT SIEMIATYCKI	279	–	30	30	0,1	–	–
Gminy wiejskie							
Milejczyce	153	–	16	16	0,1	–	–
Nurzec-Stacja	103	–	11	11	0,1	–	–
Siemiatycze	23	–	3	3	0,1	–	–
POWIAT SOKÓLSKI	687	–	77	77	0,1	–	–
Gminy miejsko-wiejskie							
Sokółka	134	–	15	15	0,1	–	–
Suchowola	405	–	45	45	0,1	–	–
Gminy wiejskie							
Janów.....	51	–	6	6	0,1	–	–
Korycin	63	–	7	7	0,1	–	–
Szudziałowo	34	–	4	4	0,1	–	–
POWIAT SUWALSKI	21	–	2	2	0,1	–	–
Gmina wiejska							
Jeleniewo	21	–	2	2	0,1	–	–
POWIAT ZAMBROWSKI	–	124	2577	–	–	2577	20,8
Gmina wiejska							
Zambrów	–	124	2577	–	–	2577	20,8

^a Łącznie z poborem ścieków do nawodnień.

TABL. 9/27/. MELIORACJE PODSTAWOWE
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013
Rzeki i kanały – długość w km	4206	4243	4349	4353
w tym rzeki uregulowane	3010	3017	3020	3038
Wały:				
długość w km	31	31	31	31
obszar chroniony w tys. ha	7,7	7,7	7,7	7,7
Pojemność użytkowa zbiorników wodnych w dam ³ ...	79085	59509	59509	59509
Stacje pomp odwadniających:				
w sztukach	14	14	14	14
obszar oddziaływania w tys. ha	18,8	18,8	18,8	18,8

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

**TABL. 10/28/. MELIORACJE PODSTAWOWE WYMAGAJĄCE ODBUDOWY
LUB MODERNIZACJI**
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013
Melioracje podstawowe:				
rzeki w km	546	862	847	847
wały w km	2	18	18	18
stacje pomp:				
w sztukach	1	5	5	5
wydajność w l/s	8338	8338	8338
Powierzchnia użytków rolnych z urządzeniami wymagającymi odbudowy lub modernizacji w tys. ha	67,7	85,3	85,3	85,3
grunty orne	8,5	12,2	12,2	12,2
użytki zielone	59,2	73,2	73,2	73,1

Źródło: dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

**TABL. 11/29/. MIASTA I LUDNOŚĆ W MIASTACH WYPOSAŻONYCH W SIEĆ WODOCIĄGOWĄ
I KANALIZACYJNĄ**
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Z ogółem – miasta wyposażone w sieć	
		wodociągową	kanalizacyjną
Miasta	2005	36	36
	2010	39	39
	2012	40	40
	2013	40	40
Ludność w miastach:			
	w tysiącach		
	2005	710,8	710,8
	2010	724,8	724,8
	2012	723,3	723,3
	2013	721,8	721,8
w % ogółu ludności miast	2005	100,0	100,0
	2010	100,0	100,0
	2012	100,0	100,0
	2013	100,0	100,0

TABL. 12/30/. LUDNOŚĆ W MIASTACH KORZYSTAJĄCA Z SIECI WODOCIĄGOWEJ I KANALIZACYJNEJ WEDŁUG POWIATÓW

Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Z ogółem – ludność korzystająca z sieci			
		wodociągowej	kanalizacyjnej	wodociągowej	kanalizacyjnej
	w tysiącach		w % ogółu ludności miast		
WOJEWÓDZTWO 2005	710,0	680,0	620,8	95,8	87,4
2010	724,8	695,3	645,3	95,9	89,1
2012	723,3	694,7	650,8	96,1	90,0
2013	721,8	693,8	652,2	96,1	90,4
POWIAT AUGUSTOWSKI					
Augustów	30,6	28,5	27,6	93,0	90,4
Lipsk	2,4	2,3	2,0	95,1	81,3
POWIAT BIAŁOSTOCKI					
Choroszcz	5,8	5,2	4,3	90,7	74,1
Czarna Białostocka	9,7	9,5	7,5	97,9	77,9
Łapy	16,0	15,8	14,8	98,6	92,7
Michałowó	3,2	3,0	3,0	95,8	95,8
Supraśl	4,7	4,5	3,7	95,7	78,5
Suraż	1,0	1,0	0,6	96,9	57,1
Tykocin	2,0	2,0	1,4	97,3	68,8
Wasilków	10,5	10,4	10,0	99,0	94,8
Zabłudów	2,5	1,9	1,6	76,8	65,6
POWIAT BIELSKI					
Bielsk Podlaski	26,3	25,3	21,1	96,0	80,0
Brańsk	3,9	3,7	3,2	94,8	83,1
POWIAT GRAJEWSKI					
Grajewo	22,2	20,0	18,7	89,7	84,4
Rajgród	1,6	0,8	0,9	52,5	57,9
Szczuczyn	3,5	3,2	1,4	92,9	41,3
POWIAT HAJNOWSKI					
Hajnówka	21,5	20,8	18,7	96,7	86,9
Kleszczele	1,3	1,3	0,8	97,0	60,8
POWIAT KOLNEŃSKI					
Kolno	10,6	10,4	8,3	98,5	78,4
Stawiski	2,4	2,0	1,9	85,5	81,2
POWIAT ŁOMŻYŃSKI					
Jedwabne	1,7	1,4	1,1	79,8	62,6
Nowogród	2,2	2,1	1,8	93,4	83,3
POWIAT MONIECKI					
Goniądz	1,9	1,7	1,4	90,6	71,8
Knyszyn	2,8	2,6	1,8	92,7	64,1
Mońki	10,4	9,9	9,4	95,7	90,8
POWIAT SEJNEŃSKI					
Sejny	5,7	5,6	4,3	98,7	75,9

TABL. 12/30/. LUDNOŚĆ W MIASTACH KORZYSTAJĄCA Z SIECI WODOCIĄGOWEJ I KANALIZACYJNEJ WEDŁUG POWIATÓW (dok.)

Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Z ogółem – ludność korzystająca z sieci			
		wodociągowej	kanalizacyjnej	wodociągowej	kanalizacyjnej
	w tysiącach			w % ogółu ludności miast	
POWIAT SIEMIATYCKI					
Drohiczyn	2,1	2,0	1,0	92,9	45,5
Siemiatycze	14,8	13,9	11,7	94,2	78,9
POWIAT SOKÓLSKI					
Dąbrowa Białostocka	5,9	5,7	5,1	96,8	86,2
Krynki	2,5	2,0	1,7	78,5	67,3
Sokółka	18,8	18,2	15,5	97,2	82,8
Suchowola	2,3	2,2	1,8	97,2	78,5
POWIAT WYSOKOMAZOWIECKI					
Ciechanowiec	4,8	4,2	3,0	86,5	61,7
Szepietowo	2,3	2,0	1,6	89,8	69,3
Wysokie Mazowieckie	9,5	9,3	9,1	97,9	96,1
Czyżew	2,6	2,5	2,1	94,1	77,9
POWIAT ZAMBROWSKI					
Zambrów	22,5	22,1	20,9	98,3	93,1
MIASTA NA PRAWACH POWIATU					
Białystok	295,3	287,3	283,1	97,3	95,9
Łomża	62,7	60,9	58,8	97,1	93,7
Suwałki	69,3	66,6	65,5	96,2	94,4

TABL. 13/31/. WODOCIĄGI I KANALIZACJA WEDŁUG POWIATÓW I GMIN

WYSZCZEGÓLNIENIE	Sieć rozdzielcza w km		Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania		Zdroje uliczne	Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych	
	wodociągowa	kanalizacyjna ^a	wodociągowe	kanalizacyjne		w dam ³	na 1 mieszkańca w m ³
	stan w dniu 31 XII						
WOJEWÓDZTWO 2005	11006,4	2030,3	164313	56415	177	35359,3	29,4
2010	12321,5	2556,9	179019	74479	131	37020,1	30,7
2012	12810,2	3047,3	184874	81350	119	36976,0	30,8
2013	13078,0	3166,4	187969	84532	107	37505,2	31,3
miasta	1903,1	1670,1	72427	60452	65	21173,3	29,3
wieś	11174,9	1496,3	115542	24080	42	16331,9	34,4
POWIAT AUGUSTOWSKI	1021,2	166,8	10395	5246	1	1956,9	32,8
miasta	95,9	98,3	4622	4357	1	799,5	24,1
wieś	925,3	68,5	5773	889	–	1157,4	43,6
Gmina miejska							
Augustów	80,3	88,5	4188	4083	1	744,5	24,2

^a Łącznie z kolektorami.

TABL. 13/31/. WODOCIĄGI I KANALIZACJA WEDŁUG POWIATÓW I GMIN (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Sieć rozdzielcza w km		Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania		Zdroje uliczne	Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych	
	wodociągowa	kanalizacyjna ^a	wodociągowe	kanalizacyjne		w dam ³	na 1 mieszkańca w m ³
	stan w dniu 31 XII						
POWIAT AUGUSTOWSKI (dok.)							
Gmina miejsko-wiejska							
Lipsk	143,5	9,8	930	274	–	119,9	22,0
miasto	15,6	9,8	434	274	–	55,0	22,3
wieś	127,9	–	496	–	–	64,9	21,7
Gminy wiejskie							
Augustów	216,3	6,4	1272	143	–	387,7	56,1
Bargłów Kościelny	224,1	9,4	1285	161	–	348,3	60,1
Nowinka	91,6	44,8	807	343	–	64,3	21,7
Płaska	73,9	–	897	0	–	57,1	22,0
Sztabin	191,5	7,9	1016	242	–	235,1	44,6
POWIAT BIAŁOSTOCKI	1585,4	767,5	31413	16484	12	4032,6	27,9
miasta	242,9	231,9	9082	7807	4	1522,3	27,5
wieś	1342,5	535,6	22331	8677	8	2510,3	28,1
Gminy miejsko-wiejskie							
Choroszcz	165,3	43,6	2818	980	–	388,2	26,9
miasto	35,1	24,2	843	569	–	170,4	29,6
wieś	130,2	19,4	1975	411	–	217,8	25,1
Czarna Białostocka	95,8	44,4	1730	1011	–	265,9	22,6
miasto	40,4	35,5	1128	845	–	213,2	22,0
wieś	55,4	8,9	602	166	–	52,7	25,3
Łapy	114,7	113,7	4228	2967	–	545,1	24,1
miasto	49,3	59,0	2259	2168	–	360,9	22,5
wieś	65,4	54,7	1969	799	–	184,2	28,2
Michałowó	196,9	39,8	2384	897	2	189,6	26,7
miasto	29,2	18,6	683	686	2	121,5	37,9
wieś	167,7	21,2	1701	211	–	68,1	17,5
Supraśl	83,4	89,1	3267	2776	–	330,1	23,1
miasto	22,0	22,5	1048	1004	–	131,3	28,1
wieś	61,4	66,6	2219	1772	–	198,8	20,7
Suraż	38,1	15,6	693	226	–	69,8	33,7
miasto	11,7	15,6	328	226	–	27,5	27,2
wieś	26,4	–	365	–	–	42,3	39,9
Tykocin	102,1	10,9	1397	290	2	303,8	47,2
miasto	9,9	9,9	477	282	2	98,0	48,5
wieś	92,2	1,0	920	8	–	205,8	46,6
Wasilków	74,9	68,8	2948	2484	–	434,4	28,9
miasto	28,4	32,4	1804	1570	–	307,1	29,6
wieś	46,5	36,4	1144	914	–	127,3	27,4
Zabłudów	141,1	18,7	1807	514	4	242,5	26,4
miasto	16,9	14,2	512	457	–	92,4	36,9
wieś	124,2	4,5	1295	57	4	150,1	22,5

^a Łącznie z kolektorami.

TABL. 13/31/. WODOCIĄGI I KANALIZACJA WEDŁUG POWIATÓW I GMIN (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Sieć rozdzielcza w km		Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania		Zdroje uliczne	Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych	
	wodociągowa	kanalizacyjna ^a	wodociągowe	kanalizacyjne		w dam ³	na 1 mieszkańca w m ³
	stan w dniu 31 XII						
POWIAT BIAŁOSTOCKI (dok.)							
Gminy wiejskie							
Dobrzyniewo Duże	130,9	66,5	2371	1030	–	256,5	29,6
Gródek	55,0	26,9	1177	640	4	87,3	15,7
Juchnowiec Kościelny	166,2	111,9	3589	1792	–	557,5	36,8
Poświętne	77,1	66,3	827	423	–	133,0	36,5
Turośń Kościelna	113,7	51,3	1795	454	–	191,4	32,3
Zawady	30,2	–	382	–	–	37,5	13,1
POWIAT BIELSKI	771,4	201,6	14496	5181	5	1788,4	30,9
miasta	109,3	105,3	4773	3563	1	804,9	26,5
wieś	662,1	96,3	9723	1618	4	983,5	35,8
Gminy miejskie							
Bielsk Podlaski	90,1	85,2	3871	2713	1	692,9	26,2
Brańsk	19,2	20,1	902	850	–	112,0	28,9
Gminy wiejskie							
Bielsk Podlaski	191,8	29,6	3206	444	–	203,0	28,7
Boćki	134,8	10,3	1400	362	–	183,8	39,5
Brańsk	136,0	2,1	1809	38	–	286,0	46,5
Orla	42,1	10,2	1531	220	1	67,1	22,9
Rudka	29,5	33,9	472	440	–	42,2	21,3
Wyszki	127,9	10,2	1305	114	3	201,4	43,3
POWIAT GRAJEWSKI	603,1	95,7	6783	2769	8	1382,7	28,2
miasta	69,3	60,4	2638	1981	7	676,6	24,7
wieś	533,8	35,3	4145	788	1	706,1	32,6
Gmina miejska							
Grajewo	48,5	42,8	1940	1570	7	545,1	24,4
Gminy miejsko-wiejskie							
Rajgród	112,5	9,1	678	248	–	129,0	23,7
miasto	9,5	8,5	254	222	–	45,0	27,5
wieś	103,0	0,6	424	26	–	84,0	22,0
Szczuczyn	81,0	9,8	1034	196	1	203,4	31,8
miasto	11,3	9,1	444	189	–	86,5	25,0
wieś	69,7	0,7	590	7	1	116,9	39,8
Gminy wiejskie							
Grajewo	197,7	1,0	1240	5	–	237,5	39,3
Radziłów	101,1	25,1	1082	423	–	169,8	34,3
Wąsosz	62,3	7,9	809	327	–	97,9	24,9

^a Łącznie z kolektorami.

TABL. 13/31/. WODOCIĄGI I KANALIZACJA WEDŁUG POWIATÓW I GMIN (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Sieć rozdzielcza w km		Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania		Zdroje uliczne	Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych	
	wodociągowa	kanalizacyjna ^a	wodociągowe	kanalizacyjne		w dam ³	na 1 mieszka- kańca w m ³
	stan w dniu 31 XII						
POWIAT HAJNOWSKI	723,9	257,0	14368	6876	6	1143,1	25,0
miasta	98,9	89	4512	3689	4	626,6	27,2
wieś	625	168	9856	3187	2	516,5	22,8
Gmina miejska							
Hajnówka	85,4	77,6	4028	3481	3	588,4	27,1
Gmina miejsko-wiejska							
Kleszczole	59,0	15,4	1240	236	1	55,6	20,4
miasto	13,5	11,4	484	208	1	38,2	28,3
wieś	45,5	4,0	756	28	–	17,4	12,7
Gminy wiejskie							
Białowieża	30,1	38,4	942	702	–	72,6	31,5
Czeremcha	73,5	11,0	1282	282	2	55,6	16,2
Czyże	69,3	9,1	897	109	–	53,1	23,4
Dubicze Cerkiewne	71,8	11,2	913	138	–	41,5	24,9
Hajnówka	101,2	21,7	1588	614	–	75,9	19,1
Narew	115,8	19,8	1576	335	–	100,2	26,4
Narewka	117,8	52,8	1902	979	–	100,2	26,2
POWIAT KOLNEŃSKI	490,2	59,1	5638	1365	9	938,4	23,6
miasta	38,1	46,7	1468	1099	6	291,1	22,4
wieś	452,1	12,4	4170	266	3	647,3	24,2
Gmina miejska							
Kolno	26,6	36,7	1154	767	2	236,6	22,3
Gmina miejsko-wiejska							
Stawiski	92,9	10,0	1052	332	6	262,2	40,7
miasto	11,5	10,0	314	332	4	54,5	22,7
wieś	81,4	–	738	–	2	207,7	51,5
Gminy wiejskie							
Grabowo	82,4	5,3	670	82	–	109,4	30,1
Kolno	166,9	–	1540	–	1	227,5	25,8
Mały Płock	103,2	1,2	971	17	–	83,4	16,6
Turośl	18,2	5,9	251	167	–	19,3	3,7
POWIAT ŁOMŻYŃSKI	916,7	82,1	11636	2293	3	1549,9	29,8
miasta	29,1	14,6	877	455	–	99,1	25,3
wieś	887,6	67,5	10759	1838	3	1450,8	30,2
Gminy miejsko-wiejskie							
Jedwabne	54,3	8,1	682	323	–	60,2	10,8
miasto	15,1	8,1	374	323	–	34,8	20,3
wieś	39,2	–	308	–	–	25,4	6,6
Nowogród	53,0	6,5	1014	132	–	152,0	36,4
miasto	14,0	6,5	503	132	–	64,3	29,3
wieś	39,0	–	511	–	–	87,7	44,3

^a Łącznie z kolektorami.

TABL. 13/31/. WODOCIĄGI I KANALIZACJA WEDŁUG POWIATÓW I GMIN (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Sieć rozdzielcza w km		Połączenia prowa- dzące do budynków mieszkalnych i zbio- rowego zamieszkania		Zdroje uliczne	Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych	
	wodocią- gowa	kanali- zacyjna ^a	wodocią- gowe	kanali- zacyjne		w dam ³	na 1 miesz- kańca w m ³
	stan w dniu 31 XII						
POWIAT ŁOMŻYŃSKI (dok.)							
Gminy wiejskie							
Łomża	147,6	24,4	3094	648	–	392,8	36,4
Miastkowo	87,5	–	975	–	–	127,9	29,5
Piątnica	201,6	22,9	2533	669	–	290,9	27,1
Przytuły	60,6	–	471	–	–	87,2	40,0
Śniadowo	126,2	6,0	1360	237	3	250,0	44,9
Wizna	72,3	14,2	790	284	–	133,9	31,2
Zbójna	113,6	–	717	–	–	55,0	12,6
POWIAT MONIECKI	708,9	181,5	7838	3435	9	1341,3	31,8
miasta	62,6	77	2258	1850	6	436,1	28,9
wieś	646,3	104,5	5580	1585	3	905,2	33,4
Gminy miejsko-wiejskie							
Goniądz	70,3	17,6	1048	355	2	246,5	48,2
miasto	12,0	15,2	440	349	2	115,8	61,5
wieś	58,3	2,4	608	6	–	130,7	40,4
Knyszyn	74,2	20,9	1241	741	7	126,0	25,8
miasto	15,5	20,1	799	711	4	73,0	25,7
wieś	58,7	0,8	442	30	3	53,0	25,9
Mońki	157,8	41,7	1822	790	–	358,4	23,3
miasto	35,1	41,7	1019	790	–	247,3	23,9
wieś	122,7	–	803	–	–	111,1	22,2
Gminy wiejskie							
Jasionówka	87,7	4,9	629	188	–	71,1	24,2
Jaświły	142,2	28,4	1202	441	–	204,6	38,6
Krypno	101,1	44,8	1016	554	–	221,7	54,5
Trzcianne	75,6	23,2	880	366	–	113,0	25,0
POWIAT SEJNEŃSKI	480,5	21,4	3506	928	11	703,5	33,7
miasta	14,0	11,4	770	583	6	133,2	23,7
wieś	466,5	10,0	2736	345	5	570,3	37,4
Gmina miejska							
Sejny	14,0	11,4	770	583	6	133,2	23,7
Gminy wiejskie							
Giby	68,3	–	504	–	–	80,0	27,3
Krasnopol	55,9	–	419	–	3	60,6	15,4
Puńsk	167,8	10,0	1035	345	2	289,4	67,5
Sejny	174,5	–	778	–	–	140,3	34,2
POWIAT SIEMIATYCKI	848,5	96,9	11389	2323	3	1503,3	31,9
miasta	70,3	62	2677	1657	–	501,4	29,6
wieś	778,2	34,9	8712	666	3	1001,9	33,2
Gmina miejska							
Siemiatycze	47,5	45,2	2051	1301	–	446,4	30,1
Gmina miejsko-wiejska							
Drohiczyn	130,7	17,5	1804	366	–	234,6	35,1
miasto	22,8	16,8	626	356	–	55,0	26,0
wieś	107,9	0,7	1178	10	–	179,6	39,3

^a Łącznie z kolektorami.

TABL. 13/31/. WODOCIĄGI I KANALIZACJA WEDŁUG POWIATÓW I GMIN (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Sieć rozdzielcza w km		Połączenia prowa- dzące do budynków mieszkalnych i zbio- rowego zamieszkania		Zdroje uliczne	Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych	
	wodocią- gowa	kanali- zacyjna ^a	wodocią- gowe	kanali- zacyjne		w dam ³	na 1 miesz- kańca w m ³
	stan w dniu 31 XII						
POWIAT SIEMIATYCKI (dok.)							
Gminy wiejskie							
Dziadkowice	80,2	7,1	700	129	–	115,7	39,2
Grodzisk	113,3	8,2	1155	211	–	188,7	41,6
Mielnik	83,0	–	1119	–	2	54,2	21,2
Milejczyce	83,9	–	866	–	–	63,9	32,2
Nurzec-Stacja	94,4	10,2	1233	240	1	69,6	16,3
Perlejewo	92,6	–	819	–	–	155,4	51,5
Siemiatycze	122,9	8,7	1642	76	–	174,8	27,7
POWIAT SOKÓLSKI	1373,1	164,4	13838	4826	6	1864,7	26,3
miasta	157,4	105,9	4585	3643	6	796,0	26,9
wieś	1215,7	58,5	9253	1183	–	1068,7	25,9
Gminy miejsko-wiejskie							
Dąbrowa Białostocka	248,7	19,8	2161	731	–	363,3	29,5
miasto	23,3	18,0	770	706	–	181,9	30,5
wieś	225,4	1,8	1391	25	–	181,4	28,5
Krynki	61,2	19,6	1006	439	–	69,0	21,0
miasto	33,4	19,6	583	439	–	61,0	24,0
wieś	27,8	–	423	–	–	8,0	10,6
Sokółka	174,7	41,3	3831	1946	6	574,2	21,8
miasto	61,7	41,3	2539	1946	6	467,1	24,8
wieś	113,0	–	1292	–	–	107,1	14,2
Suchowola	238,0	31,7	1940	617	–	271,4	37,8
miasto	39,0	27,0	693	552	–	86,0	37,9
wieś	199,0	4,7	1247	65	–	185,4	37,7
Gminy wiejskie							
Janów	109,4	8,2	903	206	–	156,7	36,3
Korycin	117,4	7,7	795	122	–	129,6	37,7
Kuźnica	109,2	11,6	944	337	–	81,9	19,2
Nowy Dwór	109,7	11,0	721	151	–	93,0	33,3
Sidra	131,9	9,1	866	166	–	75,6	20,7
Szudziałowo	72,9	4,4	671	111	–	50,0	15,6
POWIAT SUWAŃSKI	1239,3	235,4	7581	1817	5	1355,3	37,7
wieś	1239,3	235,4	7581	1817	5	1355,3	37,7
Gminy wiejskie							
Bakałarzewo	123,9	57,6	463	81	–	115,7	37,5
Filipów	144,4	7,1	871	68	2	149,4	33,0
Jeleniewo	150,0	31,1	799	161	–	123,8	39,1
Przerośl	115,7	8,0	652	118	–	101,8	33,5
Raczki	160,0	18,2	1109	500	1	262,4	43,4
Rutka-Tartak	81,1	10,8	534	99	–	122,8	50,3
Suwałki	233,5	82,0	1772	551	–	178,1	24,6
Szypłiszki	97,2	9,3	882	106	–	194,3	49,1
Wizajny	133,5	11,3	499	133	2	107,0	43,5

^a Łącznie z kolektorami.

TABL. 13/31/. WODOCIĄGI I KANALIZACJA WEDŁUG POWIATÓW I GMIN (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Sieć rozdzielcza w km		Połączenia prowa- dzące do budynków mieszkalnych i zbio- rowego zamieszkania		Zdroje uliczne	Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych	
	wodocią- gowa	kanali- zacyjna ^a	wodocią- gowe	kanali- zacyjne		w dam ³	na 1 miesz- kańca w m ³
	stan w dniu 31 XII						
POWIAT WYSOKOMAZOWIECKI	1025,7	108,3	13632	3555	9	3067,1	52,0
miasta	93,2	77,9	3882	3072	4	658,9	34,2
wieś	932,5	30,4	9750	483	5	2408,2	60,6
Gmina miejska							
Wysokie Mazowieckie	28,0	28,4	1403	1208	–	389,9	41,1
Gminy miejsko-wiejskie							
Ciechanowiec	134,1	18,9	2438	784	5	324,8	35,8
miasto	28,6	18,9	1246	784	4	119,5	24,8
wieś	105,5	–	1192	–	1	205,3	48,2
Czyżew	140,1	23,1	1687	633	–	333,7	50,7
miasto	23,1	20,0	696	597	–	69,5	26,3
wieś	117,0	3,1	991	36	–	264,2	67,0
Szepietowo	117,7	13,4	1700	508	–	427,1	58,7
miasto	13,5	10,6	537	483	–	80,0	34,6
wieś	104,2	2,8	1163	25	–	347,1	70,0
Gminy wiejskie							
Klukowo	93,0	2,8	1089	63	–	240,5	52,7
Kobylin-Borzymy	80,8	–	818	–	4	191,9	56,3
Kulesze Kościelne	70,8	–	758	–	–	227,4	70,3
Nowe Piekuty	66,1	–	856	–	–	268,3	65,6
Sokoły	115,7	21,7	1552	359	–	305,0	51,8
Wysokie Mazowieckie	179,4	–	1331	–	–	358,5	66,5
POWIAT ZAMBROWSKI	518,8	89,3	6512	1958	–	1703,2	38,0
miasta	50,8	50,3	1339	1220	–	652,8	28,9
wieś	468,0	39,0	5173	738	–	1050,4	47,3
Gmina miejska							
Zambrów	50,8	50,3	1339	1220	–	652,8	28,9
Gminy wiejskie							
Kołaki Kościelne	53,9	–	620	–	–	134,4	55,4
Rutki	124,0	17,0	1145	394	–	138,8	23,8
Szumowo	98,0	–	1207	–	–	332,4	66,8
Zambrów	192,1	22,0	2201	344	–	444,8	49,5
MIASTA NA PRAWACH POWIATU							
Białystok	528,6	427,4	19789	18014	7	9659,9	32,8
Łomża	115,0	105,1	4486	3470	1	1684,2	26,8
Suwałki	127,7	106,9	4669	3992	12	1830,7	26,4

^a Łącznie z kolektorami.

TABL. 14/32/. ŚCIEKI PRZEMYSŁOWE I KOMUNALNE ODPROWADZONE DO WÓD LUB DO ZIEMI

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	2005	2010	2012	2013
	w hektometrach sześciennych				w odsetkach			
O G Ó Ł E M	39,3	40,6	40,3	39,4	100,0	100,0	100,0	100,0
odprowadzone:								
bezpośrednio z zakładów ^a	6,8	7,1	6,9	6,9	17,2	17,4	17,2	17,5
w tym wody chłodnicze (umownie czyste)	0,5	0,5	0,2	0,2	1,3	1,3	0,6	0,6
siecią kanalizacyjną	32,5	33,5	33,3	32,5	82,8	82,6	82,8	82,5
W tym ścieki wymagające oczyszczania	38,8	40,1	40,0	39,1	98,7	98,7	99,4	99,4
oczyszczane	38,5	40,1	40,0	39,1	98,0	98,7	99,4	99,4
mechanicznie	0,7	0,8	0,9	0,9	1,8	1,9	2,3	2,4
biologicznie	9,8	7,1	7,8	6,1	24,9	17,4	19,4	15,4
z podwyższonym usuwaniem biogenów ..	28,0	32,2	31,3	32,1	71,2	79,3	77,7	81,6
nieoczyszczane	0,3	0,0	0,0	–	0,7	0,0	0,0	–
w tym odprowadzone siecią kanalizacyjną	0,2	–	0,0	–	0,6	–	0,0	–

^a Łącznie z wodami chłodniczymi i zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych, a także z zanieczyszczonymi wodami opadowymi.

TABL. 15/33/. ŚCIEKI PRZEMYSŁOWE I KOMUNALNE WYMAGAJĄCE OCZYSZCZANIA ODPROWADZONE DO WÓD LUB DO ZIEMI WEDŁUG POWIATÓW

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	W tym oczyszczane				
		razem	mechanicznie	biologicznie	z podwyższonym usuwaniem biogenów	
w dekametrach sześciennych						
WOJEWÓDZ-TWO	2005	38773	38481	719	9795	27967
	2010	40109	40082	783	7085	32214
	2012	40038	40026	934	7810	31282
	2013	39141	39141	930	6080	32131
POWIATY						
Augustowski		1127	1127	–	21	1106
Białostocki		3278	3278	–	1260	2018
Bielski		1907	1907	490	464	953
Grajewski		1638	1638	57	221	1360
Hajnowski		1791	1791	–	266	1525
Kolneński		718	718	–	441	277
Łomżyński		1004	1004	29	112	863
Moniecki		817	817	–	480	337
Sejneński		386	386	–	198	188
Siemiatycki		1073	1073	43	65	965
Sokółski		1503	1503	–	1030	473
Suwałski		300	300	–	142	158
Wysokomazowiecki		2983	2983	–	575	2408
Zambrowski		1320	1320	–	160	1160
MIASTA NA PRAWACH POWIATU						
Białystok		13059	13059	283	–	12776
Łomża		2966	2966	28	645	2293
Suwałki		3271	3271	–	–	3271

TABL. 16/34/. MIASTA O DUŻEJ SKALI ZAGROŻENIA ŚCIEKAMI

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi w dm ³				
	ogółem	w tym oczyszczane			
		razem	mechanicznie	biologicznie	z podwyższonym usuwaniem biogenów
MIASTA OGÓLEM					
2005	35523	35316	657	8019	26640
2010	36166	36139	711	5251	30177
2012	35540	35540	839	5765	28936
2013	35004	35004	858	4562	29584
w tym o dużej skali zagrożenia ściekami:					
Białystok	13059	13059	283	–	12776
Suwałki	3271	3271	–	–	3271
Łomża	2966	2966	28	645	2293
Wysokie Mazowieckie	2342	2342	–	–	2342
Bielsk Podlaski	1674	1674	490	274	910
Grajewo	1417	1417	57	–	1360
Hajnówka	1385	1385	–	–	1385
Zambrów	1127	1127	–	–	1127
Augustów	1003	1003	–	–	1003
Siemiatycze	923	923	–	–	923
Sokółka	731	731	–	731	–
Kolno	617	617	–	340	277
Mońki	591	591	–	284	307
Łapy	522	522	–	522	–

TABL. 17/35/. ŚCIEKI PRZEMYSŁOWE ODPROWADZONE DO WÓD LUB DO ZIEMI

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	2005	2010	2012	2013
	w dekametrach sześciennych				w odsetkach			
OGÓLEM^a	6772	7072	6946	6909	100,0	100,0	100,0	100,0
Wody chłodnicze (umownie czyste)	506	511	234	233	7,5	7,2	3,4	3,4
Ścieki wymagające oczyszczania ...	6266	6561	6712	6676	92,5	92,8	96,6	96,6
oczyszczane	6223	6534	6704	6676	92,0	92,4	96,5 ^b	96,6
w tym:								
mechanicznie	693	755	872	901	10,2	10,7	12,6	13,0
biologicznie	4603	2412	2653	2145	68,0	34,1	38,2	31,0
nieoczyszczane	43	27	8	–	0,6	0,4	0,1	–

^a Łącznie z wodami chłodniczymi i zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych, a także z zanieczyszczonymi wodami opadowymi. ^b Daną skorygowano w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji publikacji.

TABL. 18/36/. ŚCIEKI PRZEMYSŁOWE WEDŁUG POWIATÓW I GMIN

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ścieki odprowadzone ^a				W tym wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi				
	ogółem	do wód lub do ziemi		do sieci kanalizacyjnej	razem	w tym oczyszczone			
		razem	w tym wody chłodnicze (umownie czyste)			razem	mechanicznie	biologicznie	z podwyższonym usuwaniem biogenów
	w dekametrach sześciennych								
WOJEWÓDZTWO 2005	10934	6772	506	4162	6266	6223	693	4603	927
2010	10817	7072	511	3745	6561	6534	755	2412	3367
2012	10544	6946	234	3598	6712	6704	872	2653	3179
2013	10349	6909	233	3440	6676	6676	901	2145	3630
miasta	9493	6100	233	33393	5867	5867	858	2020	2989
wieś	856	809	–	47	809	809	43	125	641
POWIAT AUGUSTOWSKI	33	–	–	33	–	–	–	–	–
miasta	33	–	–	33	–	–	–	–	–
Gmina miejska									
Augustów	33	–	–	33	–	–	–	–	–
POWIAT BIAŁOSTOCKI	287	23	22	264	1	1	–	1	–
miasta	274	22	22	252	–	–	–	–	–
wieś	13	1	–	12	1	1	–	1	–
Gminy miejsko-wiejskie									
Choroszcz	74	–	–	74	–	–	–	–	–
miasto	68	–	–	68	–	–	–	–	–
wieś	6	–	–	6	–	–	–	–	–
Łapy – miasto	142	22	22	120	–	–	–	–	–
Michałow – wieś	1	1	–	–	1	1	–	1	–
Wasilków – miasto	64	–	–	64	–	–	–	–	–
Gmina wiejska									
Juchnowiec Kościelny	6	–	–	6	–	–	–	–	–
POWIAT BIELSKI	900	770	–	130	770	770	490	280	–
miasta	894	764	–	130	764	764	490	274	–
wieś	6	6	–	–	6	6	–	6	–
Gmina miejska									
Bielsk Podlaski	894	764	–	130	764	764	490	274	–
Gmina wiejska									
Orla	6	6	–	–	6	6	–	6	–
POWIAT GRAJEWSKI	823	813	–	10	813	813	57	1	755
miasta	822	812	–	10	812	812	57	–	755
wieś	1	1	–	–	1	1	–	1	–
Gmina miejska									
Grajewo	819	812	–	7	812	812	57	–	755
Gmina miejsko-wiejska									
Rajgród	4	1	–	3	1	1	–	1	–
miasto	3	–	–	3	–	–	–	–	–
wieś	1	1	–	–	1	1	–	1	–

^a Łącznie z wodami chłodniczymi i zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych, a także z zanieczyszczonymi wodami opadowymi.

TABL. 18/36/. ŚCIEKI PRZEMYSŁOWE WEDŁUG POWIATÓW I GMIN (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ścieki odprowadzone ^a				W tym wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi				
	ogółem	do wód lub do ziemi		do sieci kanalizacyjnej	razem	w tym oczyszczone			
		razem	w tym wody chłodnicze (umownie czyste)			razem	mechaniczne	biologiczne	z podwyższonym usuwaniem biogenów
	w dekametrach sześciennych								
POWIAT HAJNOWSKI	279	25	–	254	25	25	–	25	–
miasta	237	–	–	237	–	–	–	–	–
wieś	42	25	–	17	25	25	–	25	–
Gmina miejska									
Hajnówka	237	–	–	237	–	–	–	–	–
Gminy wiejskie									
Białowieża	10	–	–	10	–	–	–	–	–
Narew	27	25	–	2	25	25	–	25	–
Narewka	5	–	–	5	–	–	–	–	–
POWIAT KOLNEŃSKI	340	340	–	–	340	340	–	340	–
miasta	340	340	–	–	340	340	–	340	–
Gmina miejska									
Kolno	340	340	–	–	340	340	–	340	–
POWIAT ŁOMŻYŃSKI	681	673	–	8	673	673	–	39	634
wieś	681	673	–	8	673	673	–	39	634
Gminy wiejskie									
Łomża	43	37	–	6	37	37	–	37	–
Piątnica	636	634	–	2	634	634	–	–	634
Śniadowo	2	2	–	–	2	2	–	2	–
POWIAT MONIECKI	317	317	26	–	291	291	–	284	7
miasta	310	310	26	–	284	284	–	284	–
wieś	7	7	–	–	7	7	–	–	7
Gminy miejsko-wiejskie									
Goniądz – wieś	7	7	–	–	7	7	–	–	7
Mońki – miasto	310	310	26	–	284	284	–	284	–
POWIAT SEJNEŃSKI	161	145	14	16	131	131	–	131	–
miasta	161	145	14	16	131	131	–	131	–
Gmina miejska									
Sejny	161	145	14	16	131	131	–	131	–
POWIAT SIEMIATYCKI	575	50	–	525	50	50	43	7	–
miasta	525	–	–	525	–	–	–	–	–
wieś	50	50	–	–	50	50	43	7	–
Gmina miejska									
Siemiatycze	525	–	–	525	–	–	–	–	–
Gmina wiejska									
Mielnik	50	50	–	–	50	50	43	7	–

^a Łącznie z wodami chłodniczymi i zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych, a także z zanieczyszczonymi wodami opadowymi.

TABL. 18/36/. ŚCIEKI PRZEMYSŁOWE WEDŁUG POWIATÓW I GMIN (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ścieki odprowadzone ^a				W tym wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi				
	ogółem	do wód lub do ziemi		do sieci kanalizacyjnej	razem	w tym oczyszczone			
		razem	w tym wody chłodnicze (umownie czyste)			razem	mechanicznie	biologicznie	z podwyższonym usuwaniem biogenów
	w dekametrach sześciennych								
POWIAT SOKÓLSKI	244	46	–	198	46	46	–	46	–
miasta	244	46	–	198	46	46	–	46	–
Gminy miejsko-wiejskie									
Dąbrowa Białostocka – miasto	150	–	–	150	–	–	–	–	–
Krynki – miasto	13	–	–	13	–	–	–	–	–
Sokółka – miasto	81	46	–	35	46	46	–	46	–
POWIAT SUWAŃSKI	46	36	–	10	36	36	–	36	–
wieś	46	36	–	10	36	36	–	36	–
Gminy wiejskie									
Filipów	36	36	–	–	36	36	–	36	–
Raczki	10	–	–	10	–	–	–	–	–
POWIAT WYSOKO-MAZOWIECKI	2165	2116	–	49	2116	2116	–	310	1806
miasta	2155	2106	–	49	2106	2106	–	300	1806
wieś	10	10	–	–	10	10	–	10	–
Gmina miejska									
Wysokie Mazowieckie	1806	1806	–	–	1806	1806	–	–	1806
Gminy miejsko-wiejskie									
Ciechanowiec	59	10	–	49	10	10	–	10	–
miasto	49	–	–	49	–	–	–	–	–
wieś	10	10	–	–	10	10	–	10	–
Czyżew – miasto	300	300	–	–	300	300	–	300	–
POWIAT ZAMBROWSKI	428	428	–	–	428	428	–	–	428
miasta	428	428	–	–	428	428	–	–	428
Gmina miejska									
Zambrów	428	428	–	–	428	428	–	–	428
MIASTA NA PRAWACH POWIATU									
Białystok	824	283	–	541	283	283	283	–	–
Łomża	1171	844	171	327	673	673	28	645	–
Suwałki	1075	–	–	1075	–	–	–	–	–

^a Łącznie z wodami chłodniczymi i zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych, a także z zanieczyszczonymi wodami opadowymi.

TABL. 19/37/. ŚCIEKI PRZEMYSŁOWE WEDŁUG SEKCJI I DZIAŁÓW W 2013 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ścieki odprowadzone ^a				W tym wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi			
	ogółem	bezpośrednio do wód lub do ziemi		do sieci kanalizacyjnej	razem	w tym oczyszczone		
		razem	w tym wody chłodnicze (umownie czyste)			razem	w tym	
							mechanicznie	biologicznie
w hektometrach sześciennych								
OGÓŁEM	10,3	6,9	0,2	3,4	6,7	6,7	0,9	2,1
Przetwórstwo przemysłowe	9,4	6,6	0,2	2,9	6,3	6,3	0,6	2,1
w tym:								
produkcja artykułów spożywczych	8,0	6,0	0,2	2,0	5,7	5,7	0,0	2,1
produkcja napojów	1,0	0,5	–	0,5	0,5	0,5	0,5	–
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	0,4	0,3	–	0,2	0,3	0,3	0,3	–
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	0,0	–	–	0,0	–	–	–	–
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	0,0	0,0	–	0,0	0,0	0,0	–	–
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	0,3	0,0	–	0,3	0,0	0,0	–	0,0
Pozostałe sekcje	0,1	0,1	–	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0

^a Łącznie z wodami chłodniczymi i zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych.

TABL. 20/38/. OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW PRZEMYSŁOWYCH
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013
OGÓŁEM	28	29	28	26
Mechaniczne	4	5	6	4
przepustowość projektowa w m ³ /dobę	115087	117351	141465	53462
ścieki oczyszczane w m ³ /dobę	1803	1967	2307	2370
Biologiczne	22	19	17	17
przepustowość projektowa w m ³ /dobę	33523	27976	27928	26899
ścieki oczyszczane w m ³ /dobę	20299	15112	14731	10359
Z podwyższonym usuwaniem biogenów	2	5	5	5
przepustowość projektowa w m ³ /dobę	3450	11050	12070	15970
ścieki oczyszczane w m ³ /dobę	2479	10803	10375	11823

TABL. 21/39/. PODCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW PRZEMYSŁOWYCH

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013
O G Ó Ł E M	16	17	20	16
Mechaniczne	8	11	14	10
ścieki podczyszczane w m ³ /dobę	23808	20381	24208	21807
Chemiczne	5	5	5	5
ścieki podczyszczane w m ³ /dobę	1286	1813	1836	1896
Biologiczne	3	1	1	1
ścieki podczyszczane w m ³ /dobę	742	658	662	740

TABL. 22/40/. ŁADUNKI ZANIECZYSZCZEŃ W ŚCIEKACH PRZEMYSŁOWYCH ODPROWADZONYCH DO WÓD LUB DO ZIEMI

RODZAJ ŁADUNKU	2005	2010	2012	2013
	w tonach na rok			
BZT ₅	55	61	36	49
ChZT	270	302	228	332
Zawiesina ogólna	101	156	61	77

TABL. 23/41/. OSADY Z PRZEMYSŁOWYCH OCZYSZCZALNI I PODCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013
	w tonach suchej masy			
Osady wytworzone w ciągu roku	7485	6948	4897	4260
w tym:				
stosowane: w rolnictwie	2767	1328	2203	2273
do rekultywacji terenów, w tym				
na cele rolne	2	2210	1	1
przekształcone termicznie	48	1197	786	963
składowane	146	28	116	74
magazynowane czasowo	4511	2174	1711	922
Osady dotychczas składowane (nagromadzone) ^a	14808	9	251	220

^a Na terenach własnych zakładów – na składowiskach, poletkach, lagunach i stawach osadowych; stan w końcu roku.

TABL. 24/42/. ŚCIEKI KOMUNALNE OCZYSZCZANE I NIEOCZYSZCZANE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013
O G Ó Ł E M w dam³	32507	33548	33326	32465
oczyszczane	32258	33548	33322	32465
mechanicznie	26	28	62	29
biologicznie	5192	4673	5157	3935
z podwyższonym usuwaniem biogenów ..	27040	28847	28103	28501
nieoczyszczane	249	–	4	–
W % ogółem:				
oczyszczane	99,2	100,0	100,0	100,0
mechanicznie	0,1	0,1	0,2	0,1
biologicznie	16,0	13,9	15,5	12,1
z podwyższonym usuwaniem biogenów ..	83,2	86,0	84,3	87,8
nieoczyszczane	0,8	–	0,0	–

^a Bez ścieków opadowych i dowożonych oraz bez wód infiltracyjnych; łącznie ze ściekami komunalnymi oczyszczanymi przez oczyszczalnie przemysłowe.

TABL. 25/43/. ŚCIEKI KOMUNALNE OCZYSZCZANE ORAZ LUDNOŚĆ KORZYSTAJĄCA Z OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW WEDŁUG POWIATÓW I GMIN

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ścieki oczyszczane ^a w dam ³			Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków ^b			
		ogółem	w tym		ogółem		w tym	
			biologicznie	z podwyższonym usuwaniem biogenów	w liczbach bezwzględnych	w % ludności ogółem ^c	biologicznych	z podwyższonym usuwaniem biogenów
WOJEWÓDZTWO	2005	32258	5192	27040	744848	62,1	145889	598459
	2010	33548	4673	28847	751695	62,4	139336	610859
	2012	33322	5157	28103	784562	65,5	146516	635696
	2013	32465	3935	28501	793243	66,4	129712	661931
miasta		29137	2542	26595	692503	95,9	75964	616539
wieś		3328	1393	1906	100740	21,3	53748	45392
POWIAT AUGUSTOWSKI		1127	21	1106	35014	58,8	739	34275
miasta		1057	–	1057	31120	94,2	–	31120
wieś		70	21	49	3894	14,7	739	3155
Gmina miejska								
Augustów		1003	–	1003	28920	94,5	–	28920
Gmina miejsko-wiejska								
Lipsk		54	–	54	2200	40,6	–	2200
miasto		54	–	54	2200	90,1	–	2200
Gminy wiejskie								
Augustów		11	–	11	560	8,1	–	560
Bargłów Kościelny		21	21	–	739	12,9	739	–
Nowinka		15	–	15	1005	34,0	–	1005
Sztabin		23	–	23	1590	30,3	–	1590
POWIAT BIAŁOSTOCKI		3277	1259	2018	87466	60,3	42051	45415
miasta		1833	996	837	50137	90,6	28344	21793
wieś		1444	263	1181	37329	41,6	13707	23622
Gminy miejsko-wiejskie								
Choroszcz		237	208	29	5145	35,5	4465	680
miasto		208	208	–	4465	77,2	4465	–
wieś		29	–	29	680	7,8	–	680
Czarna Białostocka		227	–	227	9660	82,1	–	9660
miasto		204	–	204	9070	93,8	–	9070
wieś		23	–	23	590	28,2	–	590
Łapy		590	590	–	21163	94,0	21163	–
miasto		522	522	–	15957	99,7	15957	–
wieś		68	68	–	5206	80,0	5206	–
Michałowó		96	96	–	3386	48,0	3386	–
miasto		79	79	–	2886	90,8	2886	–
wieś		17	17	–	500	12,9	500	–
Supraśl		711	–	711	11167	77,9	–	11167
miasto		260	–	260	4230	90,4	–	4230
wieś		451	–	451	6937	71,8	–	6937
Suraż		11	11	–	1006	49,0	1006	–
miasto		11	11	–	1006	99,8	1006	–
Tykocin		98	98	–	1800	28,0	1800	–
miasto		95	95	–	1600	79,4	1600	–
wieś		3	3	–	200	4,5	200	–
Wasilków		436	–	436	9882	65,1	–	9882
miasto		373	–	373	8493	80,8	–	8493
wieś		63	–	63	1389	29,7	–	1389
Zabłudów		98	98	–	2935	32,0	2935	–
miasto		81	81	–	2430	97,4	2430	–
wieś		17	17	–	505	7,6	505	–

^a Bez ścieków opadowych i dowożonych oraz bez wód infiltracyjnych; łącznie ze ściekami komunalnymi oczyszczanymi przez oczyszczalnie przemysłowe. ^b Łącznie z ludnością korzystającą z oczyszczalni przemysłowych oczyszczających ścieki komunalne; dane szacunkowe; stan w dniu 31 XII. ^c Na podstawie bilansów.

TABL. 25/43/. ŚCIEKI KOMUNALNE OCZYSZCZANE ORAZ LUDNOŚĆ KORZYSTAJĄCA Z OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW WEDŁUG POWIATÓW I GMIN (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ścieki oczyszczane ^a w dm ³			Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków ^b			
	ogółem	w tym		ogółem		w tym	
		biologicznie	z podwyższonym usuwaniem biogenów	w liczbach bezwzględnych	w % ludności ogółem ^c	biologicznych	z podwyższonym usuwaniem biogenów
POWIAT BIAŁOSTOCKI (dok.)							
Gminy wiejskie							
Dobrzyniewo Duże	198	–	198	4477	51,5	–	4477
Gródek	94	94	–	3221	58,2	3221	–
Juchnowiec Kościelny	401	30	371	9814	64,2	1875	7939
Poświętne	34	34	–	2200	60,4	2200	–
Turośń Kościelna	46	–	46	1610	27,1	–	1610
POWIAT BIELSKI	1137	184	953	33040	57,4	7626	25414
miasta	1009	99	910	28216	93,4	3800	24416
wieś	128	85	43	4824	17,6	3826	998
Gminy miejskie							
Bielsk Podlaski	910	–	910	24416	92,7	–	24416
Brańsk	99	99	–	3800	98,3	3800	–
Gminy wiejskie							
Bielsk Podlaski	37	7	30	924	13,1	381	543
Boćki	24	24	–	1081	23,3	1081	–
Brańsk	2	2	–	124	2,0	124	–
Orla	13	–	13	455	15,5	–	455
Rudka	40	40	–	1700	85,7	1700	–
Wyszki	12	12	–	540	11,6	540	–
POWIAT GRAJEWSKI	825	220	605	27438	56,1	6173	21265
miasta	753	148	605	24051	87,9	2786	21265
wieś	72	72	–	3387	15,7	3387	–
Gmina miejska							
Grajewo	605	–	605	21265	95,6	–	21265
Gminy miejsko-wiejskie							
Rajgród	95	95	–	1585	29,3	1585	–
miasto	87	87	–	1100	67,7	1100	–
wieś	8	8	–	485	12,8	485	–
Szczuczyn	66	66	–	1866	29,2	1866	–
miasto	61	61	–	1686	48,3	1686	–
wieś	5	5	–	180	6,2	180	–
Gminy wiejskie							
Grajewo	4	4	–	143	2,4	143	–
Radziłów	29	29	–	1254	25,3	1254	–
Wąsosz	26	26	–	1325	34,0	1325	–

^a Bez ścieków opadowych i dowiezionych oraz bez wód infiltracyjnych; łącznie ze ściekami komunalnymi oczyszczanymi przez oczyszczalnię przemysłową. ^b Łącznie z ludnością korzystającą z oczyszczalni przemysłowych oczyszczających ścieki komunalne; dane szacunkowe; stan w dniu 31 XII. ^c Na podstawie bilansów.

TABL. 25/43/. ŚCIEKI KOMUNALNE OCZYSZCZANE ORAZ LUDNOŚĆ KORZYSTAJĄCA Z OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW WEDŁUG POWIATÓW I GMIN (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ścieki oczyszczane ^a w dam ³			Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków ^b			
	ogółem	w tym		ogółem		w tym	
		biologicznie	z podwyższonym usuwaniem biogenów	w liczbach bezwzględnych	w % ludności ogółem ^c	biologicznych	z podwyższonym usuwaniem biogenów
POWIAT HAJNOWSKI	1766	241	1525	31810	70,0	8273	23537
miasta	1405	20	1385	21001	91,7	1132	19869
wieś	361	221	140	10809	48,0	7141	3668
Gmina miejska							
Hajnówka	1385	–	1385	19869	92,2	–	19869
Gmina miejsko-wiejska							
Kleszczele	21	21	–	1198	44,0	1198	–
miasto	20	20	–	1132	84,2	1132	–
wieś	1	1	–	66	4,8	66	–
Gminy wiejskie							
Białowieża	106	–	106	2150	93,6	–	2150
Czeremcha	32	32	–	1690	49,6	1690	–
Czyże	19	19	–	660	29,4	660	–
Dubicze Cerkiewne	3	3	–	225	13,5	225	–
Hajnówka	89	55	34	2767	70,0	1249	1518
Narew	59	59	–	760	20,3	760	–
Narewka	52	52	–	2491	65,1	2491	–
POWIAT KOLNEŃSKI	378	101	277	12634	31,9	3864	8770
miasta	324	47	277	11120	85,8	2350	8770
wieś	54	54	–	1514	5,7	1514	–
Gmina miejska							
Kolno	277	–	277	8770	82,9	–	8770
Gmina miejsko-wiejska							
Stawiski	47	47	–	2350	36,7	2350	–
miasto	47	47	–	2350	98,8	2350	–
Gminy wiejskie							
Grabowo	29	29	–	795	21,8	795	–
Mały Płock	7	7	–	115	2,3	115	–
Turośl	18	18	–	604	11,7	604	–
POWIAT ŁOMŻYŃSKI	331	73	229	11093	21,4	3478	6015
miasta	63	63	–	2963	75,7	2963	–
wieś	268	10	229	8130	17,0	515	6015
Gminy miejsko-wiejskie							
Jedwabne	35	35	–	1700	30,7	1700	–
miasto	35	35	–	1700	99,0	1700	–
Nowogród	28	28	–	1263	30,5	1263	–
miasto	28	28	–	1263	57,5	1263	–

^a Bez ścieków opadowych i dowożonych oraz bez wód infiltracyjnych; łącznie ze ściekami komunalnymi oczyszczanymi przez oczyszczalnie przemysłowe. ^b Łącznie z ludnością korzystającą z oczyszczalni przemysłowych oczyszczających ścieki komunalne; dane szacunkowe; stan w dniu 31 XII. ^c Na podstawie bilansów.

TABL. 25/43/. ŚCIEKI KOMUNALNE OCZYSZCZANE ORAZ LUDNOŚĆ KORZYSTAJĄCA Z OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW WEDŁUG POWIATÓW I GMIN (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ścieki oczyszczone ^a w dam ³			Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków ^b			
	ogółem	w tym		ogółem		w tym	
		biologicznie	z podwyższonym usuwaniem biogenów	w liczbach bezwzględnych	w % ludności ogółem ^c	biologicznych	z podwyższonym usuwaniem biogenów
POWIAT ŁOMŻYŃSKI (dok.)							
Gminy wiejskie							
Łomża	87	–	87	2290	21,3	–	2290
Piątnica	122	10	112	2995	27,9	515	2480
Śniadowo	30	–	30	1245	22,4	–	1245
Wizna	29	–	–	1600	37,7	–	–
POWIAT MONIECKI	526	196	330	19206	45,6	10061	9145
miasta	397	90	307	13023	86,2	4573	8450
wieś	129	106	23	6183	22,9	5488	695
Gminy miejsko-wiejskie							
Goniądz	41	39	2	2088	40,8	1883	205
miasto	39	39	–	1883	99,1	1883	–
wieś	2	–	2	205	6,4	–	205
Knyszyn	54	54	–	3020	61,7	3020	–
miasto	51	51	–	2690	94,4	2690	–
wieś	3	3	–	330	16,2	330	–
Mońki	307	–	307	8450	55,1	–	8450
miasto	307	–	307	8450	81,6	–	8450
Gminy wiejskie							
Jasionówka	12	12	–	550	18,7	550	–
Jaświły	34	13	21	1188	22,7	698	490
Krypno	49	49	–	2389	58,7	2389	–
Trzcianne	29	29	–	1521	33,8	1521	–
POWIAT SEJNEŃSKI	255	67	188	5978	28,6	1213	4765
miasta	188	–	188	4765	84,3	–	4765
wieś	67	67	–	1213	8,0	1213	–
Gmina miejska							
Sejny	188	–	188	4765	84,3	–	4765
Gmina wiejska							
Puńsk	67	67	–	1213	28,3	1213	–
POWIAT SIEMIATYCKI	1023	58	965	18546	39,5	2507	16039
miasta	958	35	923	16104	95,3	1600	14504
wieś	65	23	42	2442	8,1	907	1535
Gmina miejska							
Siemiatycze	923	–	923	14504	98,2	–	14504
Gmina miejsko-wiejska							
Drohiczyn	38	38	–	1683	25,1	1683	–
miasto	35	35	–	1600	75,3	1600	–
wieś	3	3	–	83	1,8	83	–

^a Bez ścieków opadowych i dowożonych oraz bez wód infiltracyjnych; łącznie ze ściekami komunalnymi oczyszczanymi przez oczyszczalnie przemysłowe. ^b Łącznie z ludnością korzystającą z oczyszczalni przemysłowych oczyszczających ścieki komunalne; dane szacunkowe; stan w dniu 31 XII. ^c Na podstawie bilansów.

TABL. 25/43/. ŚCIEKI KOMUNALNE OCZYSZCZANE ORAZ LUDNOŚĆ KORZYSTAJĄCA Z OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW WEDŁUG POWIATÓW I GMIN (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ścieki oczyszczone ^a w dam ³			Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków ^b			
	ogółem	w tym		ogółem		w tym	
		biologicznie	z podwyższonym usuwaniem biogenów	w liczbach bezwzględnych	w % ludności ogółem ^c	biologicznych	z podwyższonym usuwaniem biogenów
POWIAT SIEMIATYCKI (dok.)							
Gminy wiejskie							
Dziadkowice	10	10	–	606	20,7	606	–
Grodzisk	16	–	16	685	15,2	–	685
Mielnik	7	7	–	68	2,7	68	–
Nurzec-Stacja	26	–	26	850	20,0	–	850
Siemiatycze	3	3	–	150	2,4	150	–
POWIAT SOKÓLSKI	1457	984	473	34090	48,3	28255	5835
miasta	1296	823	473	28753	97,7	22918	5835
wieś	161	161	–	5337	13,0	5337	–
Gminy miejsko-wiejskie							
Dąbrowa Białostocka	486	13	473	6185	50,9	350	5835
miasto	473	–	473	5835	99,3	–	5835
wieś	13	13	–	350	5,6	350	–
Krynki	85	85	–	2340	71,3	2340	–
miasto	85	85	–	2340	93,2	2340	–
Sokółka	685	685	–	18658	70,8	18658	–
miasto	685	685	–	18658	99,4	18658	–
Suchowola	62	62	–	2180	30,4	2180	–
miasto	53	53	–	1920	84,4	1920	–
wieś	9	9	–	260	5,3	260	–
Gminy wiejskie							
Janów	27	27	–	860	20,0	860	–
Korycin	14	14	–	470	13,8	470	–
Kuźnica	61	61	–	1310	30,9	1310	–
Nowy Dwór	14	14	–	751	26,9	751	–
Sidra	13	13	–	536	14,7	536	–
Szudziałowo	10	10	–	800	25,1	800	–
POWIAT SUWALSKI	264	106	158	8749	24,4	4541	4208
wieś	264	106	158	8749	24,4	4541	4208
Gminy wiejskie							
Bakałarzewo	21	–	21	500	16,0	–	500
Filipów	19	19	–	915	20,3	915	–
Jeleniewo	21	–	21	523	16,7	–	523
Przerośl	2	2	–	754	24,9	754	–
Raczki	79	79	–	2600	43,0	2600	–
Rutka-Tartak	12	–	12	380	15,8	–	380
Suwałki	85	–	85	1555	21,3	–	1555
Szypłiszki	10	6	4	872	22,1	272	600
Wizajny	15	–	15	650	26,7	–	650

^a Bez ścieków opadowych i dowożonych oraz bez wód infiltracyjnych; łącznie ze ściekami komunalnymi oczyszczanymi przez oczyszczalnie przemysłowe. ^b Łącznie z ludnością korzystającą z oczyszczalni przemysłowych oczyszczających ścieki komunalne; dane szacunkowe; stan w dniu 31 XII. ^c Na podstawie bilansów.

TABL. 25/43/. ŚCIEKI KOMUNALNE OCZYSZCZANE ORAZ LUDNOŚĆ KORZYSTAJĄCA Z OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW WEDŁUG POWIATÓW I GMIN (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ścieki oczyszczane ^a w dam ³			Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków ^b			
	ogółem	w tym		ogółem		w tym	
		biologicznie	z podwyższonym usuwaniem biogenów	w liczbach bezwzględnych	w % ludności ogółem ^c	biologicznych	z podwyższonym usuwaniem biogenów
POWIAT WYSOKOMAZOWIECKI	867	265	602	19245	32,7	7260	11985
miasta	815	221	594	17161	89,1	5498	11663
wieś	52	44	8	2084	5,3	1762	322
Gmina miejska							
Wysokie Mazowieckie	536	–	536	9471	99,7	–	9471
Gminy miejsko-wiejskie							
Ciechanowiec	127	127	–	3098	34,2	3098	–
miasto	127	127	–	3098	64,0	3098	–
Czyżew	94	94	–	2400	36,6	2400	–
miasto	94	94	–	2400	91,0	2400	–
Szepietowo	66	–	66	2514	34,9	–	2514
miasto	58	–	58	2192	96,1	–	2192
wieś	8	–	8	322	6,5	–	322
Gminy wiejskie							
Klukowo	5	5	–	302	6,6	302	–
Sokoły	39	39	–	1460	25,0	1460	–
POWIAT ZAMBROWSKI	892	160	732	27278	61,1	3671	23607
miasta	699	–	699	22433	99,9	–	22433
wieś	193	160	33	4845	21,8	3671	1174
Gmina miejska							
Zambrów	699	–	699	22433	99,9	–	22433
Gminy wiejskie							
Rutki	84	84	–	2439	42,0	2439	–
Zambrów	109	76	33	2406	26,8	1232	1174
MIASTA NA PRAWACH POWIATU							
Białystok	12776	–	12776	293164	99,3	–	293164
Łomża	2293	–	2293	62201	99,2	–	62201
Suwałki	3271	–	3271	66291	95,6	–	66291

^a Bez ścieków opadowych i dowiezionych oraz bez wód infiltracyjnych; łącznie ze ściekami komunalnymi oczyszczanymi przez oczyszczalnie przemysłowe. ^b Łącznie z ludnością korzystającą z oczyszczalni przemysłowych oczyszczających ścieki komunalne; dane szacunkowe; stan w dniu 31 XII. ^c Na podstawie bilansów.

TABL. 26/44/. CHARAKTERYSTYKA KOMUNALNYCH OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW WEDŁUG

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	Oczyszczalnie (stan w dniu 31 XII)			Przepustowość oczyszczalni według projektu	
		ogółem	w tym		biologicz- nych	z podwyż- szonym usuwaniam biogenów
			biologiczne	z podwyż- szonym usuwaniam biogenów		
1	WOJEWÓDZTWO 2005	106	74	31	38737 ^c	194264
2 2010	111	79	31	38826 ^c	195669
3 2012	114	84	29	39346	195645
4 2013	114	83	30	34835	200485
5	miasta	36	22	14	25759	189675
6	wieś	78	61	16	9076	10810
7	POWIAT AUGUSTOWSKI	5	1	4	200	10886
8	miasta	2	–	2	–	10530
9	wieś	3	1	2	200	356
	Gmina miejska					
10	Augustów	1	–	1	–	10000
	Gmina miejsko-wiejska					
11	Lipsk – miasto	1	–	1	–	530
	Gminy wiejskie					
12	Augustów	–	–	–	–	–
13	Bargłów Kościelny	1	1	–	200	–
14	Nowinka	1	–	1	–	194
15	Sztabin	1	–	1	–	162
16	POWIAT BIAŁOSTOCKI	17	15	2	14044	2690
17	miasta	7	6	1	12885	2500
18	wieś	10	9	1	1159	190
	Gminy miejsko-wiejskie					
19	Choroszcz	1	1	–	1500	–
20	miasto	1	1	–	1500	–
21	wieś	–	–	–	–	–
22	Czarna Białostocka.....	1	–	1	–	2500
23	miasto	1	–	1	–	2500
24	wieś	–	–	–	–	–
25	Łapy	1	1	–	10000	–
26	miasto	1	1	–	10000	–
27	wieś	–	–	–	–	–
28	Michałowó	3	3	–	700	–
29	miasto	2	2	–	485	–
30	wieś	1	1	–	215	–
31	Supraśl.....	–	–	–	–	–
32	miasto	–	–	–	–	–
33	wieś	–	–	–	–	–
34	Suraż – miasto	–	–	–	–	–
35	Tykocin	2	2	–	530	–
36	miasto	1	1	–	500	–
37	wieś	1	1	–	30	–
38	Wasilków.....	–	–	–	–	–
39	miasto	–	–	–	–	–
40	wieś	–	–	–	–	–
41	Zabłudów	3	3	–	490	–
42	miasto	1	1	–	400	–
43	wieś	2	2	–	90	–

a Łącznie z wodami opadowymi i ściekami dowożonymi do oczyszczalni; bez ścieków komunalnych oczyszczanych

POWIATÓW I GMIN

Ścieki oczyszczone ^a w dam ³		Osady wytworzone w ciągu roku				Osady nagromadzone (stan w końcu roku)	Ludność korzystająca z komunalnych oczyszczalni ścieków ^b (stan w końcu roku)	Lp.
ogółem	w tym dowożone do oczyszczalni	ogółem	w tym		składowane			
			stosowane					
		w rolnictwie		do rekultywacji terenów, w tym na cele rolne	w tonach suchej masy			
49417	274	15846	3629	2204	9293	28967	737548	1
54208	495	16623	3630	2467	6802	18128	741462	2
48312	460	16278	3611	1119	5756	19959	772577	3
51454	502	16145	4024	1275	252	19959	779709	4
48184	404	15349	3908	1275	153	19959	681802	5
3270	98	796	116	–	99	–	97907	6
2754	15	1350	7	1201	14	–	35014	7
2679	14	1333	6	1201	–	–	31120	8
75	1	17	1	–	14	–	3894	9
2623	12	1325	–	1201	–	–	28920	10
56	2	8	6	–	–	–	2200	11
–	–	–	–	–	–	–	560	12
22	1	14	–	–	14	–	739	13
18	–	–	–	–	–	–	1005	14
35	–	3	1	–	–	–	1590	15
3097	96	596	176	20	68	–	87466	16
2804	92	570	170	20	68	–	50137	17
293	4	26	6	–	–	–	37329	18
318	16	118	–	–	–	–	5145	19
318	16	118	–	–	–	–	4465	20
–	–	–	–	–	–	–	680	21
249	4	53	33	20	–	–	9660	22
249	4	53	33	20	–	–	9070	23
–	–	–	–	–	–	–	590	24
1950	65	318	137	–	–	–	21163	25
1950	65	318	137	–	–	–	15957	26
–	–	–	–	–	–	–	5206	27
123	1	10	–	–	3	–	3386	28
104	–	3	–	–	3	–	2886	29
19	1	7	–	–	–	–	500	30
–	–	–	–	–	–	–	11167	31
–	–	–	–	–	–	–	4230	32
–	–	–	–	–	–	–	6937	33
–	–	–	–	–	–	–	1006	34
104	6	65	–	–	65	–	1800	35
101	6	65	–	–	65	–	1600	36
3	–	–	–	–	–	–	200	37
–	–	–	–	–	–	–	9882	38
–	–	–	–	–	–	–	8493	39
–	–	–	–	–	–	–	1389	40
103	1	17	–	–	–	–	2935	41
82	1	13	–	–	–	–	2430	42
21	–	4	–	–	–	–	505	43

przez oczyszczalnie przemysłowe. b Dane szacunkowe. c Dane dotyczą urządzeń do biologicznego oczyszczania.

TABL. 26/44/. CHARAKTERYSTYKA KOMUNALNYCH OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW WEDŁUG

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	Oczyszczalnie (stan w dniu 31 XII)			Przepustowość oczyszczalni według projektu	
		ogółem	w tym		biologicz- nych	z podwyż- szonym usuwaniam biogenów
			biologiczne	z podwyż- szonym usuwaniam biogenów		
	POWIAT BIAŁOSTOCKI (dok.)					
	Gminy wiejskie					
1	Dobrzyniewo Duże.....	–	–	–	–	–
2	Gródek	3	3	–	550	–
3	Juchnowiec Kościelny	2	2	–	274	–
4	Poświętne	–	–	–	–	–
5	Turośń Kościelna	1	–	1	–	190
6	POWIAT BIELSKI	8	6	2	997	6040
7	miasta	2	1	1	383	6000
8	wieś	6	5	1	614	40
	Gminy miejskie					
9	Bielsk Podlaski	1	–	1	–	6000
10	Brańsk	1	1	–	383	–
	Gminy wiejskie					
11	Bielsk Podlaski	1	1	–	75	–
12	Boćki	1	1	–	270	–
13	Brańsk	2	2	–	19	–
14	Orla	1	–	1	–	40
15	Rudka	1	1	–	250	–
16	Wyszki	–	–	–	–	–
17	POWIAT GRAJEWSKI	8	7	1	1480	6000
18	miasta	3	2	1	900	6000
19	wieś	5	5	–	580	–
	Gmina miejska					
20	Grajewo	1	–	1	–	6000
	Gminy miejsko-wiejskie					
21	Rajgród – miasto	1	1	–	400	–
22	Szczuczyn – miasto	1	1	–	500	–
	Gminy wiejskie					
23	Grajewo	1	1	–	60	–
24	Radziłów	3	3	–	320	–
25	Wąsosz	1	1	–	200	–
26	POWIAT HAJNOWSKI	14	12	2	1587	7080
27	miasta	3	2	1	150	6000
28	wieś	11	10	1	1437	1080
	Gmina miejska					
29	Hajnówka	1	–	1	–	6000
	Gmina miejsko-wiejska					
30	Kleszczele	2	2	–	150	–
31	miasto	2	2	–	150	–
32	wieś	–	–	–	–	–

a Łącznie z wodami opadowymi i ściekami dowożonymi do oczyszczalni; bez ścieków komunalnych oczyszczanych

POWIATÓW I GMIN (cd.)

Ścieki oczyszczone ^a w dam ³		Osady wytworzone w ciągu roku				Osady nagromadzone (stan w końcu roku)	Ludność korzystająca z komunalnych oczyszczalni ścieków ^b (stan w końcu roku)	Lp.
ogółem	w tym dowożone do oczyszczalni w dam ³	ogółem	w tym		składowane			
			stosowane					
			w rolnictwie	do rekultywacji terenów, w tym na cele rolne				
w tonach suchej masy								
–	–	–	–	–	–	–	4477	1
116	3	10	2	–	–	–	3221	2
68	–	3	2	–	–	–	9814	3
–	–	–	–	–	–	–	2200	4
66	–	2	2	–	–	–	1610	5
2204	12	728	250	–	62	–	33040	6
2095	12	716	250	–	53	–	28216	7
109	–	12	–	–	9	–	4824	8
1992	9	655	250	–	–	–	24416	9
103	3	61	–	–	53	–	3800	10
25	–	–	–	–	–	–	924	11
24	–	6	–	–	6	–	1081	12
2	–	–	–	–	–	–	124	13
18	–	3	–	–	–	–	455	14
40	–	3	–	–	3	–	1700	15
–	–	–	–	–	–	–	540	16
1374	31	212	–	18	7	–	25543	17
1307	28	198	–	18	–	–	22821	18
67	3	14	–	–	7	–	2722	19
1141	10	162	–	–	–	–	20035	20
94	7	15	–	–	–	–	1100	21
72	11	21	–	18	–	–	1686	22
4	–	1	–	–	1	–	143	23
35	1	6	–	–	6	–	1254	24
28	2	7	–	–	–	–	1325	25
1845	12	313	271	–	30	–	31810	26
1449	3	262	262	–	–	–	21001	27
396	9	51	9	–	30	–	10809	28
1422	3	261	261	–	–	–	19869	29
27	–	1	1	–	–	–	1198	30
27	–	1	1	–	–	–	1132	31
–	–	–	–	–	–	–	66	32

przez oczyszczalnie przemysłowe. b Dane szacunkowe.

TABL. 26/44/. CHARAKTERYSTYKA KOMUNALNYCH OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW WEDŁUG

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	Oczyszczalnie (stan w dniu 31 XII)			Przepustowość oczyszczalni według projektu	
		ogółem	w tym		biologicz- nych	z podwyż- szonym usuwaniam biogenów
			biologiczne	z podwyż- szonym usuwaniam biogenów		
	POWIAT HAJNOWSKI (dok.)					
	Gminy wiejskie					
1	Białowieża	1	–	1	–	1080
2	Czeremcha	2	2	–	260	–
3	Czyże	1	1	–	150	–
4	Dubicze Cerkiewne	1	1	–	54	–
5	Hajnówka	1	1	–	120	–
6	Narew	2	2	–	323	–
7	Narewka	3	3	–	530	–
8	POWIAT KOLNEŃSKI	5	4	1	1000	1650
9	miasta	2	1	1	500	1650
10	wieś	3	3	–	500	–
	Gmina miejska					
11	Kolno	1	–	1	–	1650
	Gmina miejsko-wiejska					
12	Stawiski – miasto	1	1	–	500	–
	Gminy wiejskie					
13	Grabowo	1	1	–	300	–
14	Mały Płock	1	1	–	100	–
15	Turośl	1	1	–	100	–
16	POWIAT ŁOMŻYŃSKI	5	3	1	856	200
17	miasta	2	2	–	800	–
18	wieś	3	1	1	56	200
	Gminy miejsko-wiejskie					
19	Jedwabne – miasto	1	1	–	500	–
20	Nowogród – miasto	1	1	–	300	–
	Gminy wiejskie					
21	Łomża	–	–	–	–	–
22	Piątnica	1	1	–	56	–
23	Śniadowo	1	–	1	–	200
24	Wizna	1	–	–	–	–
25	POWIAT MONIECKI	10	7	3	1885	3029
26	miasta	3	2	1	850	2600
27	wieś	7	5	2	1035	429
	Gminy miejsko-wiejskie					
28	Goniądz	2	1	1	400	250
29	miasto	1	1	–	400	–
30	wieś	1	–	1	–	250
31	Knyszyn	1	1	–	450	–
32	miasto	1	1	–	450	–
33	wieś	–	–	–	–	–
34	Mońki – miasto	1	–	1	–	2600
	Gminy wiejskie					
35	Jasionówka	1	1	–	160	–
36	Jaświły	2	1	1	160	179
37	Krypno	2	2	–	575	–
38	Trzcianne	1	1	–	140	–

a Łącznie z wodami opadowymi i ściekami dowożonymi do oczyszczalni; bez ścieków komunalnych oczyszczanych

POWIATÓW I GMIN (cd.)

Ścieki oczyszczone ^a w dam ³		Osady wytworzone w ciągu roku					Osady nagromadzone (stan w końcu roku)	Ludność korzystająca z komunalnych oczyszczalni ścieków ^b (stan w końcu roku)	Lp.
ogółem	w tym dowożone do oczyszczalni	ogółem	w tym			składowane			
			stosowane						
			w rolnictwie	do rekultywacji terenów, w tym na cele rolne					
w tonach suchej masy									
140	2	6	5	–	–	–	2150	1	
34	2	4	–	–	–	–	1690	2	
20	1	1	–	–	–	–	660	3	
3	–	–	–	–	–	–	225	4	
55	–	1	1	–	–	–	2767	5	
62	2	33	3	–	30	–	760	6	
82	2	6	–	–	–	–	2491	7	
443	18	165	–	–	4	–	12634	8	
383	12	148	–	–	–	–	11120	9	
60	6	17	–	–	4	–	1514	10	
287	10	137	–	–	–	–	8770	11	
96	2	11	–	–	–	–	2350	12	
31	2	9	–	–	–	–	795	13	
10	3	4	–	–	4	–	115	14	
19	1	4	–	–	–	–	604	15	
152	9	38	–	–	8	–	11093	16	
71	8	13	–	–	8	–	2963	17	
81	1	25	–	–	–	–	8130	18	
38	3	5	–	–	–	–	1700	19	
33	5	8	–	–	8	–	1263	20	
–	–	–	–	–	–	–	2290	21	
10	–	1	–	–	–	–	2995	22	
36	–	12	–	–	–	–	1245	23	
35	1	12	–	–	–	–	1600	24	
885	11	414	263	–	–	–	19206	25	
714	7	273	260	–	–	–	13023	26	
171	4	141	3	–	–	–	6183	27	
45	1	7	–	–	–	–	2088	28	
43	1	7	–	–	–	–	1883	29	
2	–	–	–	–	–	–	205	30	
93	2	33	27	–	–	–	3020	31	
93	2	33	27	–	–	–	2690	32	
–	–	–	–	–	–	–	330	33	
578	4	233	233	–	–	–	8450	34	
17	–	1	1	–	–	–	550	35	
43	–	2	2	–	–	–	1188	36	
79	3	100	–	–	–	–	2389	37	
30	1	38	–	–	–	–	1521	38	

przez oczyszczalnie przemysłowe. b Dane szacunkowe.

TABL. 26/44/. CHARAKTERYSTYKA KOMUNALNYCH OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW WEDŁUG

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	Oczyszczalnie (stan w dniu 31 XII)			Przepustowość oczyszczalni według projektu	
		ogółem	w tym		biologicz- nych	z podwyż- szonym usuwaniem biogenów
			biologiczne	z podwyż- szonym usuwaniem biogenów		
1	POWIAT SEJNEŃSKI	2	1	1	300	2650
2	miasta	–	–	–	–	–
3	wieś	2	1	1	300	2650
	Gmina miejska					
4	Sejny	–	–	–	–	–
	Gminy wiejskie					
5	Puńsk	1	1	–	300	–
6	Sejny	1	–	1	–	2650
7	POWIAT SIEMIATYCKI	7	4	3	455	7065
8	miasta	2	1	1	330	6595
9	wieś	5	3	2	125	470
	Gmina miejska					
10	Siemiatycze	1	–	1	–	6595
	Gmina miejsko-wiejska					
11	Drohiczyn	2	2	–	355	–
12	miasto	1	1	–	330	–
13	wieś	1	1	–	25	–
	Gminy wiejskie					
14	Dziadkowice.....	1	1	–	77	–
15	Grodzisk	1	–	1	–	150
16	Nurzec-Stacja	1	–	1	–	320
17	Siemiatycze	1	1	–	23	–
18	POWIAT SOKÓLSKI	12	11	1	8647	2000
19	miasta	4	3	1	7530	2000
20	wieś	8	8	–	1117	–
	Gminy miejsko-wiejskie					
21	Dąbrowa Białostocka	2	1	1	100	2000
22	miasto	1	–	1	–	2000
23	wieś	1	1	–	100	–
24	Krynki – miasto.....	1	1	–	1000	–
25	Sokółka – miasto	1	1	–	6000	–
26	Suchowola	2	2	–	555	–
27	miasto	1	1	–	530	–
28	wieś	1	1	–	25	–
	Gminy wiejskie					
29	Janów	1	1	–	157	–
30	Korycin	1	1	–	160	–
31	Kuźnica	1	1	–	350	–
32	Nowy Dwór	1	1	–	150	–
33	Sidra	1	1	–	100	–
34	Szudziałowo	1	1	–	75	–

a Łącznie z wodami opadowymi i ściekami dowożonymi do oczyszczalni; bez ścieków komunalnych oczyszczanych

POWIATÓW I GMIN (cd.)

Ścieki oczyszczone ^a w dam ³		Osady wytworzone w ciągu roku				Osady nagromadzone (stan w końcu roku)	Ludność korzystająca z komunalnych oczyszczalni ścieków ^b (stan w końcu roku)	Lp.
ogółem	w tym dowożone do oczyszczalni	ogółem	w tym		składowane			
			stosowane					
		w rolnictwie		do rekultywacji terenów, w tym na cele rolne				
w tonach suchej masy								
347	19	115	44	-	-	-	5978	1
-	-	-	-	-	-	-	4765	2
347	19	115	44	-	-	-	1213	3
-	-	-	-	-	-	-	4765	4
71	-	60	-	-	-	-	1213	5
276	19	55	44	-	-	-	-	6
1215	19	909	839	-	-	-	18478	7
1146	19	907	837	-	-	-	16104	8
69	-	2	2	-	-	-	2374	9
1091	17	890	820	-	-	-	14504	10
58	2	17	17	-	-	-	1683	11
55	2	17	17	-	-	-	1600	12
3	-	-	-	-	-	-	83	13
10	-	-	-	-	-	-	606	14
19	-	1	-	-	-	-	685	15
34	-	1	-	-	-	-	850	16
3	-	-	-	-	-	-	150	17
1858	18	514	231	-	-	-	34090	18
1655	9	468	201	-	-	-	28753	19
203	9	46	30	-	-	-	5337	20
487	1	206	206	-	-	-	6185	21
474	1	201	201	-	-	-	5835	22
13	-	5	5	-	-	-	350	23
91	1	-	-	-	-	-	2340	24
1034	4	255	-	-	-	-	18658	25
65	3	15	-	-	-	-	2180	26
56	3	12	-	-	-	-	1920	27
9	-	3	-	-	-	-	260	28
29	1	4	-	-	-	-	860	29
23	3	6	-	-	-	-	470	30
63	2	9	9	-	-	-	1310	31
36	1	13	11	-	-	-	751	32
18	-	5	5	-	-	-	536	33
12	2	1	-	-	-	-	800	34

przez oczyszczalnie przemysłowe. b Dane szacunkowe.

TABL. 26/44/. CHARAKTERYSTYKA KOMUNALNYCH OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW WEDŁUG

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	Oczyszczalnie (stan w dniu 31 XII)			Przepustowość oczyszczalni według projektu	
		ogółem	w tym		biologicz- nych	z podwyż- szonym usuwaniam biogenów
			biologiczne	z podwyż- szonym usuwaniam biogenów		
1	POWIAT SUWALSKI	8	4	4	748	795
2	wieś	8	4	4	748	795
	Gminy wiejskie					
3	Bakałarzewo	1	–	1	–	200
4	Filipów	1	1	–	55	–
5	Jeleniewo	–	–	–	–	–
6	Przerośl	1	1	–	156	–
7	Raczki	1	1	–	500	–
8	Rutka-Tartak	1	–	1	–	195
9	Suwałki	–	–	–	–	–
10	Szypliszki	2	1	1	37	195
11	Wizajny	1	–	1	–	205
12	POWIAT WYSOKO- MAZOWIECKI	6	5	1	1977	200
13	miasta	3	2	1	1431	200
14	wieś	3	3	–	546	–
	Gminy miejsko-wiejskie					
15	Ciechanowiec – miasto	1	1	–	915	–
16	Czyżew – miasto.....	1	1	–	516	–
17	Szepietowo	1	–	1	–	200
18	miasto	1	–	1	–	200
19	wieś	–	–	–	–	–
	Gminy wiejskie					
20	Klukowo	2	2	–	75	–
21	Sokoły	1	1	–	471	–
22	POWIAT ZAMBROWSKI	4	3	1	659	4600
23	miasta	–	–	–	–	–
24	wieś	4	3	1	659	4600
	Gmina miejska					
25	Zambrów.....	–	–	–	–	–
	Gminy wiejskie					
26	Rutki	2	2	–	650	–
27	Zambrów	2	1	1	9	4600
	MIASTA NA PRAWACH POWIATU					
28	Białystok	1	–	1	–	10000
29	Łomża	1	–	1	–	20000
30	Suwałki	1	–	1	–	25600

a Łącznie z wodami opadowymi i ściekami dowożonymi do oczyszczalni; bez ścieków komunalnych oczyszczanych

POWIATÓW I GMIN (dok.)

Ścieki oczyszczone ^a w dam ³		Osady wytworzone w ciągu roku					Osady nagromadzone (stan w końcu roku)	Ludność korzystająca z komunalnych oczyszczalni ścieków ^b (stan w końcu roku)	Lp.
ogółem	w tym dowożone do oczyszczalni	ogółem	w tym						
			stosowane		składowane				
		w rolnictwie		do rekultywacji terenów, w tym na cele rolne					
w tonach suchej masy									
160	1	30	21	–	4	–	7849	1	
160	1	30	21	–	4	–	7849	2	
21	–	2	–	–	–	–	500	3	
5	–	2	–	–	2	–	115	4	
–	–	–	–	–	–	–	523	5	
13	–	2	–	–	–	–	654	6	
80	1	21	21	–	–	–	2600	7	
12	–	2	–	–	2	–	380	8	
–	–	–	–	–	–	–	1555	9	
10	–	–	–	–	–	–	872	10	
19	–	1	–	–	–	–	650	11	
521	11	95	–	36	24	–	9774	12	
426	10	77	–	36	24	–	7690	13	
95	1	18	–	–	–	–	2084	14	
213	8	17	–	–	–	–	3098	15	
146	1	36	–	36	–	–	2400	16	
67	1	24	–	–	24	–	2514	17	
67	1	24	–	–	24	–	2192	18	
–	–	–	–	–	–	–	322	19	
5	–	–	–	–	–	–	302	20	
90	1	18	–	–	–	–	1460	21	
1144	40	282	–	–	31	–	26078	22	
–	–	–	–	–	–	–	22433	23	
1144	40	282	–	–	31	–	3645	24	
–	–	–	–	–	–	–	22433	25	
103	2	48	–	–	30	–	2439	26	
1041	38	234	–	–	1	–	1206	27	
25163	134	7045	–	–	–	19959	293164	28	
4502	31	1302	22	–	–	–	62201	29	
3790	25	2037	1900	–	–	–	66291	30	

przez oczyszczalnie przemysłowe. b Dane szacunkowe.

**TABL. 27/45/. MIASTA OBSŁUGIWANE PRZEZ OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW ORAZ ŚCIEKI
ODPROWADZONE SIECIĄ KANALIZACYJNĄ**
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Miasta o liczbie ludności							
		poniżej 2000	2000– –4999	5000– –9999	10000– –19999	20000– –49999	50000– –99999	100000 i więcej	
Miasta	2005	36	6	11	6	5	5	2	1
	2010	39	6	14	6	5	5	2	1
	2012	40	5	16	5	6	5	2	1
	2013	40	5	16	5	6	5	2	1
Obsługiwane przez oczyszczalnie ścieków		40	5	16	5	6	5	2	1
biologiczne		21	5	13	1	2	–	–	–
z podwyższonym usuwaniem biogenów		19	–	3	4	4	5	2	1
Oczyszczalnie ścieków obsługujące miasta	2005	33	5	10	5	5	5	2	1
	2010	37	6	12	6	5	5	2	1
	2012	37	5	16	4	5	4	2	1
	2013	38	5	16	4	5	5	2	1
Biologiczne		22	5	14	1	2	–	–	–
Z podwyższonym usuwaniem biogenów		16	–	2	3	3	5	2	1
Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną^a w hm³	2005	30,1	0,2	0,8	1,6	3,2	4,8	5,5	14,0
	2010	30,7	0,2	1,1	2,0	3,0	5,2	5,8	13,5
	2012	29,7	0,1	1,2	1,6	3,2	4,8	5,6	13,0
	2013	29,1	0,2	1,3	1,6	3,1	4,6	5,6	12,8
Oczyszczane		29,1	0,2	1,3	1,6	3,1	4,6	5,6	12,8
biologicznie		2,5	0,2	0,9	0,2	1,2	–	–	–
z podwyższonym usuwaniem biogenów		26,6	–	0,4	1,4	1,9	4,6	5,6	12,8
Ludność w miastach korzystająca z oczyszczalni ścieków^b	2005	669821	7105	27056	39469	57846	115090	131755	291500
	2010	667364	7548	27909	41535	59147	114375	131731	285119
	2012	688991	5879	37814	34086	72631	116507	131542	290532
	2013	692503	6821	38685	33606	74832	116903	128492	293164
biologicznych		75964	6821	30063	4465	34615	–	–	–
z podwyższonym usuwaniem biogenów		616539	–	8622	29141	40217	116903	128492	293164
W % ludności miast ogółem ^c		95,9	89,8	83,6	92,1	92,4	94,9	97,3	99,3

^a W ciągu roku. ^b Łącznie z ludnością korzystającą z oczyszczalni przemysłowych oczyszczających ścieki komunalne; dane szacunkowe. ^c Według bilansu.

Uwaga do tablic 28/46/ i 29/47/

STAN / POTENCJAŁ EKOLOGICZNY		
stan ekologiczny	potencjał ekologiczny (jednolite części wód – sztuczne)	potencjał ekologiczny (jednolite części wód – silnie zmienione)
BARDZO DOBRY	MAKSYMALNY lub DOBRY	MAKSYMALNY lub DOBRY
DOBRY	MAKSYMALNY lub DOBRY	MAKSYMALNY lub DOBRY
UMIARKOWANY	UMIARKOWANY	UMIARKOWANY
SLABY	SLABY	SLABY
ZŁY	ZŁY	ZŁY
STAN CHEMICZNY		
DOBRY	stan dobry	
PSD_sr	poniżej stanu dobrego	przekroczone stężenia średnioroczne
PSD_max		przekroczone stężenia maksymalne
PSD		przekroczone stężenia średnioroczne i maksymalne
STAN JEDNOLITEJ CZĘŚCI WÓD		
DOBRY	stan dobry	
ZŁY	stan zły	

TABL. 28/46/. KLASYFIKACJA STANU EKOLOGICZNEGO, POTENCJAŁU EKOLOGICZNEGO, STANU CHEMICZNEGO I STANU JEDNOLITYCH CZĘŚCI WÓD RZEK W LATACH 2010–2013

Nazwa jednolitych części wód rzek, których ocenie służy punkt pomiarowo-kontrolny	Nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan jednolitej części wód
Kamianka z dopływami	Kamianka – ujście Turna Mała	UMIARKOWANY^a	PSD_sr	ZŁY
Leśna do Przewłoki	Leśna – profil graniczny Topiło	UMIARKOWANY^a	DOBRY	ZŁY
Narewka od granicy państwa do Jelonki bez Jelonki	Narewka – profil graniczny Białowieża	.	DOBRY	.
Narew od granicy państwa do wpływu do zbiornika Siemianówka	Narew – profil graniczny Babia Góra	DOBRY^a	PSD_sr^a	ZŁY^a
Narew od zbiornika Siemianówka do Narewki	Narew – Bondary	SLABY^a	PSD_sr^a	ZŁY
Narew od Lizy do Biebrzy	Narew – Strękowa Góra Narew – Bokiny	SLABY^a	DOBRY^a	ZŁY^a
Narew od Orlanki do Lizy	Narew – Suraż	UMIARKOWANY^a	DOBRY^a	ZŁY^a
Świsłocz od Istoczek wzdłuż granicy państwa	Świsłocz – profil graniczny Bobrowniki	UMIARKOWANY^a	DOBRY	ZŁY
Krynka	Krynka – profil graniczny Krynki	UMIARKOWANY^a	DOBRY	ZŁY
Łosośna od źródeł do granicy państwa	Łosośna – Kowale	DOBRY^a	DOBRY	DOBRY
Biała	Biała – ujście Hryniewicze Duże	UMIARKOWANY	PSD_sr	ZŁY
Horodniana	Horodniana – ujście poniżej Choroszczy	SLABY	PSD_sr	ZŁY
Supraśl od Pilnicy do ujścia	Supraśl – ujście Dzikie Supraśl – Nowodworce	DOBRY^a	DOBRY	DOBRY

^a Ocena dziedziczona z lat poprzednich (2010–2012).

TABL. 28/46/. KLASYFIKACJA STANU EKOLOGICZNEGO, POTENCJAŁU EKOLOGICZNEGO, STANU CHEMICZNEGO I STANU JEDNOLITYCH CZĘŚCI WÓD RZEK W LATACH 2010–2013 (cd.)

Nazwa jednolitych części wód rzek, których ocenie służy punkt pomiarowo-kontrolny	Nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan jednolitej części wód
Kamienna	Kamienna – ujście Stara Kamienna	UMIARKOWANY	PSD_sr	ZŁY
Biała	Biała – ujście Nowe Aleksandrowo	ZŁY ^a	PSD_sr	ZŁY
Prosty Rów	Prosty Rów – Siemianówka	UMIARKOWANY ^a	PSD_sr ^a	ZŁY ^a
Cisówka	Cisówka – Cisówka	UMIARKOWANY ^a	PSD_sr ^a	ZŁY ^a
Łuplanka	Łuplanka – Bachury	UMIARKOWANY ^a	PSD_sr ^a	ZŁY ^a
Czarna	Czarna – ujście Sochonie	UMIARKOWANY ^a	.	ZŁY ^a
Sokołda od źródeł do Jałówki, z Jałówką	Sokołda – Straż (powyżej ujścia Kamionki)	UMIARKOWANY ^a	.	ZŁY ^a
Supraśl od Dziemiakówki do Grzybówki	Supraśl – poniżej Gródka	UMIARKOWANY ^a	.	ZŁY ^a
Narew – zbiornik Siemianówka	Zbiornik Siemianówka – basen wschodni	ZŁY ^a	DOBRY ^a	ZŁY ^a
	Zbiornik Siemianówka – basen główny	ZŁY ^a	DOBRY ^a	ZŁY ^a
Płoska	Płoska – ujście Kołodno	DOBRY ^a	.	.
Jaskranka	Jaskranka – Góra Ruda	UMIARKOWANY ^a	.	ZŁY ^a
Awissa	Awissa – Płonka Kościelna	UMIARKOWANY	PSD_sr	ZŁY
Kropiwna	Kropiwna – ujście Ostrowo	SLABY	PSD_sr	ZŁY
Czaplinianka	Czaplinianka – ujście	UMIARKOWANY	PSD_sr	ZŁY
Liza	Liza – ujście	UMIARKOWANY	DOBRY	ZŁY
Strabelka	Strabelka – ujście	UMIARKOWANY	PSD_sr	ZŁY
Turośnianka	Turośnianka – ujście	UMIARKOWANY	DOBRY	ZŁY
Orlanka od Orlej do ujścia	Orlanka – Chraboły	UMIARKOWANY	PSD_sr	ZŁY
Brzozówka od Popiołówki do Olszanki bez Olszanki z Kumiałką od Kamionki	Brzozówka – Karpowicze	UMIARKOWANY	.	ZŁY
Nereśl od źródeł do Rumejki	Nereśl – do Rumejki (most)	UMIARKOWANY	.	ZŁY
Biebrza od Ełku do ujścia	Biebrza – Burzyn Rutkowskie	UMIARKOWANY ^a	DOBRY	ZŁY
Brok do Siennicy	Brok – Ołdaki	UMIARKOWANY	PSD_max	ZŁY
	Brok – powyżej Czyżewa	UMIARKOWANY	PSD_max	ZŁY
Czarna Struga	Czarna Struga – Goniądz	UMIARKOWANY ^a	.	ZŁY ^a
Dopływ z Rzadkowa	Dopływ z Rzadkowa – Piątница	UMIARKOWANY	DOBRY	ZŁY
Jabłonka	Jabłonka – Konopki Koziki	UMIARKOWANY	DOBRY	ZŁY
Jegrznia od wypływu z jeziora Dęstwo do rozdzielania się w Kuligach na stare koryto i Kanał Woźnawiejski	Jegrznia – Kuligi	UMIARKOWANY ^a	DOBRY ^a	ZŁY ^a

^a Ocena dziedziczona z lat poprzednich (2010–2012).

TABL. 28/46/. KLASYFIKACJA STANU EKOLOGICZNEGO, POTENCJAŁU EKOLOGICZNEGO, STANU CHEMICZNEGO I STANU JEDNOLITYCH CZĘŚCI WÓD RZEK W LATACH 2010–2013 (cd.)

Nazwa jednolitych części wód rzek, których ocenie służy punkt pomiarowo-kontrolny	Nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan jednolitej części wód
Lepacka Struga	Lepacka Struga – Szablak	UMIARKOWANY	PSD_sr	ZŁY
Łabna	Łabna – Pastorczyk	UMIARKOWANY ^a	PSD_sr	ZŁY
Łomżyczka	Łomżyczka – ujście	SLABY	DOBRY	ZŁY
Narew od Biebrzy do Pisy	Narew – Nowogród (powyżej ujścia Pisy)	SLABY ^a	DOBRY	ZŁY
Ełk od wypływu z jeziora Ełckiego do ujścia	Ełk – Osowiec	UMIARKOWANY ^a	DOBRY	ZŁY
Nurzec od Siennicy do ujścia	Nurzec – Kuczyn Nurzec – Tworkowice	UMIARKOWANY	PSD_sr	ZŁY
Pisa od Turośli do ujścia ze Skrodą od Dierzbi	Pisa – Morgowniki (ujście)	SLABY ^a	DOBRY	ZŁY
Pisa od wypływu z jeziora Roś do Turośli	Turośl – Potasie	UMIARKOWANY ^a	.	ZŁY ^a
Biebrza od Hordonianki do Ełku bez Ełku	Biebrza – Osowiec	UMIARKOWANY ^a	.	ZŁY ^a
Kosódka	Kosódka – Dobarz	UMIARKOWANY ^a	.	ZŁY ^a
Łojewek od dopływu w Olszynach do ujścia	Łojewek – Bronowo	SLABY ^a	.	ZŁY ^a
Gać od Jabłonki do ujścia	Gać – ujście	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Wissa od źródeł do dopływu w Wąsoszu z dopływem w Wąsoszu	Wissa – Wąsosz	DOBRY ^a	.	.
Jedwabianka	Jedwabianka – Kramkowo	UMIARKOWANY	DOBRY	ZŁY
Nurzec od Nurczyka do Siennicy	Nurzec – Wyszonki-Błonie	DOBRY	.	.
Pełchówka	Pełchówka – Wojtkowice Stare	UMIARKOWANY	.	ZŁY
Siennica	Siennica – Koce Piskuły	UMIARKOWANY	.	ZŁY
Ślina od źródeł do Rokietnicy	Ślina – Stypułki-Święchy	UMIARKOWANY	.	ZŁY
Ślina od Rokietnicy do ujścia	Ślina – Wity	UMIARKOWANY	PSD	ZŁY
Szeszupa od Potopki do granicy państwa	Szeszupa – profil graniczny wodowskaz Poszeszupie	DOBRY ^a	DOBRY ^a	DOBRY ^a
Szelmentka do granicy państwa	Szelmentka – profil graniczny Kupowo (Smolnica)	DOBRY ^a	DOBRY ^a	DOBRY ^a
Hołnianka do granicy państwa	Hołnianka – Hołny Wolmera	DOBRY ^a	DOBRY ^a	DOBRY ^a
Marycha od Marychny do dopływu z jeziora Żelwa	Marycha – profil graniczny wodowskaz Żelwa	DOBRY ^a	DOBRY ^a	DOBRY ^a
Marycha do dopływu z jeziora Żelwy do granicy państwa	Marycha – Stanowisko	DOBRY ^a	DOBRY ^a	DOBRY ^a

^a Ocena dziedziczona z lat poprzednich (2010–2012).

TABL. 28/46/. KLASYFIKACJA STANU EKOLOGICZNEGO, POTENCJAŁU EKOLOGICZNEGO, STANU CHEMICZNEGO I STANU JEDNOLITYCH CZĘŚCI WÓD RZEK W LATACH 2010–2013 (dok.)

Nazwa jednolitych części wód rzek, których ocenie służy punkt pomiarowo-kontrolny	Nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan jednolitej części wód
Czarna Hańcza od wypływu z jeziora Hańcza do jeziora Wigry	Czarna Hańcza – Bród Stary	UMIARKOWANY ^a	PSD_sr	ZŁY ^a
Czarna Hańcza od Gremzdówki do granicy państwa	Czarna Hańcza – profil graniczny śluza Kudryniki	DOBRY ^a	DOBRY ^a	DOBRY ^a
Netta (Rospuda) od wypływu z jeziora Bolesły do wypływu z jeziora Necko ze Szczeberką od Blizny	Netta (Rospuda) – uroczysko Kozia Szyja	DOBRY ^a	.	.
Netta (Rospuda) od wypływu z jeziora Necko do połączenia z Kanałem Augustowskim bez jeziora Sajno	Netta – Jaziewo	DOBRY ^a	DOBRY	DOBRY
Zelwianka	Zalewianka – Mazurki	UMIARKOWANY ^a	.	ZŁY ^a
Jegrznia (Lega) od wpływu do jeziora Selmęt Wielki do wypływu z jeziora Dręstwo	Jegrznia – Rybczyzna (dopływ A21 do jeziora Dręstwo)	DOBRY	.	.
Biebrza od źródeł do Kropiwej	Biebrza – Lipsk	DOBRY ^a	.	.
Turówka	Turówka – Białobrzegi	UMIARKOWANY	.	ZŁY
Lebiedzianka	Lebiedzianka – Krasnybór	DOBRY ^a	.	.
Piertanka z jeziora Krzywe Wigierskie, Pierty	Piertanka – Tartak (dopływ B22 do jeziora Wigry z jeziora Pierty)	DOBRY ^a	.	.
Czarna Hańcza od jeziora Wigry do Gremzdówki włącznie	Czarna Hańcza – Wysoki Most	BARDZO DOBRY ^a	.	.
Bargłówka	Bargłówka – Kolonia Tajenko	UMIARKOWANY	.	ZŁY
Czerwonka	Czerwonka – Stara Kamionka	UMIARKOWANY	.	ZŁY
Kanał Augustowski od stanowiska szczytowego do jeziora Necko z jeziorem Studzienicznym i Białym Augustowskim	Kanał Augustowski – Klonownica	DOBRY	.	.
Kanał Augustowski od stanowiska szczytowego i Serwianki do połączenia Czarną Hańczą z jeziorem Mikaszewo	Kanał Augustowski – śluza Sosnówka	UMIARKOWANY	.	ZŁY
Netta (Rospuda) do wypływu z jeziora Bolesły	Netta (Rospuda) – Kotowina	BARDZO DOBRY	.	.

^a Ocena dziedziczona z lat poprzednich (2010–2012).

U w a g a. Niniejsza klasyfikacja stanu wód w jednolitych częściach wód powierzchniowych województwa podlaskiego została sporządzona na podstawie ocen wyników badań wykonanych w 2013 r. i uzupełniona ocenami z lat 2010–2012, które należy traktować jako aktualne do czasu powtórnego wykonania badań (zgodnie z zasadami dziedziczenia ocen).

Ź r ó d ł o: dane Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Białymstoku – klasyfikacja na podstawie wyników badań Państwowego Monitoringu Środowiska.

TABL. 29/47/. KLASYFIKACJA STANU EKOLOGICZNEGO, STANU CHEMICZNEGO I STANU JEDNOLITYCH CZĘŚCI WÓD JEZIOR W 2013 R.

Nazwa jeziora	Rodzaj monitoringu ^a	Klasyfikacja stanu ekologicznego	Klasyfikacja stanu chemicznego	Stan jednolitej części wód
Długie Wigierskie	MR	UMIARKOWANY	–	–
Gremzdel	MR	UMIARKOWANY	–	–
Boczne koło Przerośli	MD	UMIARKOWANY	DOBRY	–
Jemieliście	MD/MO	UMIARKOWANY	DOBRY	–
Krzywe Filipowskie	MD	UMIARKOWANY	DOBRY	–
Wiżajny	MD	UMIARKOWANY	DOBRY	–
Garbaś	MO	DOBRY	–	–
Hańcza	MO	BARDZO DOBRY	–	–
Rospuda Filipowska	MO	DOBRY	–	–
Sumowo Bakalarzewskie	MO	UMIARKOWANY	–	–

^a MR oznacza monitoring diagnostyczny w punktach reперowych, MD – monitoring diagnostyczny w punktach podstawowych, a MO – monitoring operacyjny.

Ź r ó d ł o: dane Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Białymstoku – klasyfikacja na podstawie wyników badań Państwowego Monitoringu Środowiska.

DZIAŁ IV. ZANIECZYSZCZENIE I OCHRONA POWIETRZA

Uwagi metodyczne

Zawarte w tym dziale informacje charakteryzują źródła, rozmiary, strukturę zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego oraz przedsięwzięcia mające na celu ochronę powietrza atmosferycznego przed nadmiernym zanieczyszczeniem. Dotyczy to w szczególności charakterystyki stanu wyposażenia i efektów eksploatacji urządzeń do ochrony powietrza zainstalowanych w zakładach.

Przez **zanieczyszczanie powietrza** rozumie się wprowadzanie przez człowieka, bezpośrednio lub pośrednio, do powietrza substancji stałych, ciekłych lub gazowych w takich ilościach, które mogą zagrażać zdrowiu człowieka, ujemnie wpływać na klimat, przyrodę żywą, glebę lub wodę, a także spowodować inne szkody w środowisku.

Przez **źródło emisji zanieczyszczeń powietrza** należy rozumieć miejsce, w którym następuje wprowadzenie (wyemitowanie) do powietrza substancji zanieczyszczających. Źródłami zanieczyszczeń są: zakłady energetyczne (elektrownie i elektrociepłownie), zakłady przemysłowe, kotłownie komunalne, paleniska indywidualne (domowe), środki transportu, źródła wtórne powstałe w wyniku wydalania oraz utylizacji ścieków i odpadów (np. hałdy, wysypiska), rolnictwo (np. rozsiewanie nawozów sztucznych, stosowanie środków ochrony roślin), a także przemiany i reakcje chemiczne zachodzące w zanieczyszczonej atmosferze oraz źródła naturalne (np. pożary lasów, burze pyłowe, pyły kosmiczne).

Wielkość emisji z poszczególnych źródeł i poszczególnych rodzajów zanieczyszczeń (określonych prawnie) może być ustalona w wyniku pomiarów lub obliczeń wykonanych na podstawie bilansu surowcowo-paliwowego w oparciu o wskaźniki emisji zanieczyszczeń dla charakterystycznych procesów technologicznych.

Zbiorowość źródeł zanieczyszczeń, objętą statystyczną charakterystyką w oparciu o coroczną sprawozdawczość GUS, stanowią tzw. punktowe źródła emisji zanieczyszczeń, do których od 1986 r. zaliczono wszystkie jednostki organizacyjne ustalone przez byłego Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych na podstawie określonej wysokości opłat wniesionych w 1986 r. za roczną emisję substancji zanieczyszczających powietrze według stawek określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 13 I 1986 r. w sprawie opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian (Dz. U. Nr 7, poz. 40) z późniejszymi zmianami. Ustalona w ten sposób zbiorowość jednostek sprawozdawczych (zakładów) utrzymywana jest corocznie, co m.in. zapewnia zachowanie ciągłości i porównywalności wyników jednoosobnego badania. Zbiorowość ta może być powiększona jedynie w szczególnych wypadkach, np. o jednostki nowo uruchomione lub rozbudowane o wysokiej skali progowej emisji zanieczyszczeń.

Należy podkreślić, że wyniki tego badania nie charakteryzują globalnej emisji zanieczyszczeń powietrza, lecz dotyczą sektora energetyczno-przemysłowego decydującego o skali i strukturze emisji. W niniejszej publikacji dla zbiorowości tej przyjęto określenie „**zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza**”.

Dane o emisji z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza dotyczą zanieczyszczeń wprowadzonych w sposób zorganizowany (tzn. z wszelkiego rodzaju urządzeń technologicznych i ogrzewczych za pośrednictwem emitorów-kominów, wyrzutni wentylacyjnych) oraz w sposób niezorganizowany (z hałd, składowisk, w toku przeładunku substancji sypkich lub lotnych, z hal produkcyjnych itp.).

Wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych dotyczy ilości zanieczyszczeń pyłowych odprowadzonych do atmosfery w ciągu roku i obejmuje poszczególne rodzaje tych zanieczyszczeń, tj.: pyły ze spalania paliw, cementowo-wapiennicze i materiałów ogniotrwałych, krzemowe, nawozów sztucznych, węglowo-grafitowe, sadzę i inne emitowane w danym zakładzie zanieczyszczenia pyłowe.

Wielkość emisji zanieczyszczeń gazowych dotyczy ilości zanieczyszczeń gazowych odprowadzonych przez jednostkę sprawozdawczą do atmosfery w ciągu roku i obejmuje następujące rodzaje zanieczyszczeń: dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla, dwutlenek węgla, węglowodory i inne emitowane przez dany zakład zanieczyszczenia gazowe określone w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 14 X 2008 r. w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska (Dz. U. Nr 196, poz. 1217).

Należy podkreślić, że mimo nałożonych odpowiednimi przepisami prawnymi obowiązków dotyczących wykonywania pomiarów emisji zanieczyszczeń powietrza, szereg zakładów pomiarów takich w charakteryzowanym zakresie nie realizowało wcale, bądź wykonywało je w ograniczonym stopniu i w odniesieniu tylko do niektórych spośród emitowanych zanieczyszczeń. Jednakże wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych, a także dwutlenku siarki określana była dość powszechnie metodami pomiarowymi, a nawet w przypadku braku urządzeń pomiarowych nie było trudności w oszacowaniu wielkości emisji tych rodzajów zanieczyszczeń. Stąd dane statystyczne dotyczące tych rodzajów zanieczyszczeń odzwierciedlają przebieg zjawisk w stopniu zbliżonym do rzeczywistego obrazu oddziaływania zakładów na czystość powietrza.

Wielkości emisji pozostałych rodzajów zanieczyszczeń gazowych opierają się przeważnie na ustaleniach szacunkowych, przy czym znaczna grupa zakładów nie była w stanie dokonać oszacowania wszystkich emitowanych do powietrza i objętych badaniem statystycznym rodzajów zanieczyszczeń. Dane te mają zatem charakter orientacyjny i niepełny, a w połączeniu z wyżej omówionymi rodzajami zanieczyszczeń (pyły i dwutlenek siarki) dają obraz w pewnym stopniu zaniżony w stosunku do rzeczywistych rozmiarów sumarycznej emisji zanieczyszczeń do atmosfery.

Mimo powyższych zastrzeżeń, jednolita metodologia określania emisji poszczególnych rodzajów zanieczyszczeń i stosunkowo stabilna w kolejnych latach zbiorowość zakładów pozwala na ogólną ocenę skali zjawisk oraz tendencji i dynamiki zmian zagrożenia atmosfery ze strony głównych przemysłowych i energetycznych źródeł zanieczyszczeń powietrza.

Ochrona powietrza polega na zapewnieniu jak najlepszej jego jakości, w szczególności przez:

- utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych dla nich poziomów lub co najmniej na tych poziomach,
- zmniejszanie poziomów substancji w powietrzu co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

Dane o **ilości zatrzymanych i zneutralizowanych zanieczyszczeń** pyłowych oraz gazowych (według rodzajów) obrazują rozmiary zanieczyszczeń zredukowanych w urządzeniach do ochrony powietrza, zainstalowanych w zakładach uznanych za szczególnie uciążliwe dla atmosfery.

Skuteczność działania urządzeń oczyszczających, określana jako **stopień redukcji zanieczyszczeń**, jest wielkością charakterystyczną dla urządzeń i wskazuje, jaki procent całkowitej ilości danego zanieczyszczenia wprowadzonego do urządzenia został przez to urządzenie zatrzymany. Wskaźnik ten wyraża się procentowym stosunkiem ilości zanieczyszczenia zatrzymanego do ilości zanieczyszczenia wytworzonego, tj.: zatrzymanego i wyemitowanego. Wartość tego wskaźnika może wahać się od 0 do 100%. Im bliższa jest 100%, tym większy jest potencjał ochronny danego źródła zanieczyszczeń.

Poważna awaria – to zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska z dnia 27 IV 2011 r. (jednolity tekst Dz. U. 2013, poz. 1232, z późniejszymi zmianami) – zdarzenie, w szczególności emisja, pożar lub eksplozja, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska, lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem.

Podstawowym zadaniem Inspekcji Ochrony Środowiska w sprawach **poważnych awarii** jest tworzenie warunków mających na celu przeciwdziałanie powstawaniu poważnych awarii oraz usuwanie ich skutków i przywracanie środowiska do stanu właściwego.

Ustawowym obowiązkiem Inspekcji Ochrony Środowiska jest prowadzenie **rejestrów potencjalnych sprawców poważnych awarii**. Przepisy dotyczące poważnych awarii zawarte są w ustawie o Inspekcji Ochrony Środowiska (jednolity tekst Dz. U. 2007 Nr 44, poz. 287), a także w ustawie Prawo ochrony środowiska i uwzględniają postanowienia Dyrektywy Rady 96/82/WE z 9 XII 1996 r. w sprawie kontroli niebezpieczeństwa poważnych awarii związanych z substancjami niebezpiecznymi, zwanej dyrektywą o przeciwdziałaniu poważnym awariom lub Dyrektywą Seveso II.

TABL. 1/48/. ZAKŁADY SZCZEGÓLNIE UCIAŹLIWE DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA WEDŁUG POWIATÓW
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Z liczby ogółem					
		posiadające urządzenia do redukcji zanieczyszczeń		nieposiadające			określonej emisji dopuszczalnej
		pyłowych	gazowych	wyników pomiarów		emisji	
				pyłów	gazów		
WOJEWÓDZTWO							
2005	57	43	7	10	8	52	7
2010	56	42	7	14	13	49	6
2012	56	40	7	13	13	53	7
2013	60	40	5	15	14	54	8
miasta	51	36	3	12	11	46	8
wieś	9	4	2	3	3	8	–
POWIATY							
Augustowski	2	2	–	–	–	2	–
Białostocki	5	4	–	1	1	4	–
Bielski	6	3	–	1	1	5	1
Grajewski	4	4	2	–	–	3	–
Hajnowski	7	5	1	3	3	7	1
Kolneński	2	2	–	–	–	2	–
Łomżyński	2	1	1	–	–	2	–
Moniecki	2	2	–	–	–	1	–
Siemiatycki	3	–	–	2	2	2	2
Sokółski	4	3	–	2	2	4	1
Wysokomazowiecki	3	1	–	1	1	3	1
Zambrowski	3	2	–	–	–	3	–
MIASTA NA PRAWACH POWIATU							
Białystok	7	5	1	3	2	7	1
Łomża	3	3	–	1	1	3	–
Suwałki	7	3	–	1	1	6	1

**TABL. 2/49/. ZAKŁADY SZCZEGÓLNIIE UCIAŹLIWE DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA
WEDŁUG WIELKOŚCI EMISJI ZANIECZYSZCZEŃ**
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Zakłady emitujące zanieczyszczenia														
	pyłowe					gazowe									
						bez dwutlenku węgla				z dwutlenkiem węgla					
	2005	2010	2012	2013		2005	2010	2012	2013		2005	2010	2012	2013	
	w liczbach bezwzględnych				w odsetkach	w liczbach bezwzględnych				w odsetkach	w liczbach bezwzględnych				w odsetkach
OGÓŁEM ..	53	48	47	50	100,0	57	56	56	60	100,0	57	56	56	60	100,0
emisja zanieczyszczeń w t/rok:															
25 i mniej	31	36	39	42	84,0	12	19	21	20	33,3	2	7	5	4	6,7
26-100	20	11	7	7	14,0	19	17	18	20	33,3	4	1	3	3	5,0
101-500	2	1	1	1	2,0	23	16	13	15	25,0	4	1	2	3	5,0
501-1000	-	-	-	-	-	1	3	2	3	5,0	1	-	1	1	1,7
1001-2000	-	-	-	-	-	1	-	2	2	3,3	3	5	1	3	5,0
2001-5000	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	8	10	10	10	16,7
5001-10000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	7	10	8	13,3
10001-20000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	11	10	12	14	23,3
20001-50000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	9	7	7	11,7
50001 i więcej	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	6	5	7	11,7

**TABL. 3/50/. ZAKŁADY SZCZEGÓLNIIE UCIAŹLIWE DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA
WEDŁUG STOPNIA REDUKCJI WYTWORZONYCH ZANIECZYSZCZEŃ**
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013
Emitujące zanieczyszczenia pyłowe	53	48	47	50
Posiadające urządzenia do redukcji zanieczyszczeń	43	42	40	40
o stopniu redukcji zanieczyszczeń:				
30,0% i mniej	2	-	3	1
30,1-50,0	9	9	6	10
50,1-70,0	1	2	1	-
70,1-90,0	13	14	12	12
90,1% i więcej	18	17	18	17
Nieposiadające urządzeń do redukcji zanieczyszczeń ..	10	6	7	10
Emitujące zanieczyszczenia gazowe	57	56	56	60
Posiadające urządzenia do redukcji zanieczyszczeń	7	7	7	5
o stopniu redukcji zanieczyszczeń:				
10,0% i mniej	1	-	1	1
10,1-30,0	2	2	1	-
30,1-50,0	2	3	3	2
50,1-70,0	-	1	2	2
70,1-90,0%	2	1	-	-
Nieposiadające urządzeń do redukcji zanieczyszczeń ..	50	49	49	55

TABL. 4/51/. URZĄDZENIA DO REDUKCJI ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA W ZAKŁADACH SZCZEGÓLNIIE UCIAŻLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Cyklony		Multicyklony		Filtry tkaninowe		Elektrofiltry		Urządzenia mokre		Inne	
	w sztukach	przepływ gazów odlotowych w dam ³ /h	w sztukach	przepływ gazów odlotowych w dam ³ /h	w sztukach	przepływ gazów odlotowych w dam ³ /h	w sztukach	przepływ gazów odlotowych w dam ³ /h	w sztukach	przepływ gazów odlotowych w dam ³ /h	w sztukach	przepływ gazów odlotowych w dam ³ /h
OGÓŁEM												
2005	150	2418	43	1045	63	1761	6	1133	11	119	11	347
2010	151	2970	39	933	78	2025	8	883	12	194	11	381
2012	149	3914	35	698	81	1989	8	275	12	194	18	393
2013	138	3757	34	709	232	1828	8	304	5	144	24	813
Skuteczność:												
niska	1	1	8	341	3	9	–	–	3	105	x	x
średnia	19	344	10	124	36	271	1	98	2	39	x	x
wysoka	118	3412	16	244	193	1548	7	206	–	–	x	x
Średnia dyspozycyjność w %	97	x	98	x	99	x	99	x	100	x	100	x

TABL. 5/52/. EMITORY NA TERENIE ZAKŁADÓW SZCZEGÓLNIIE UCIAŻLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA WEDŁUG WIELKOŚCI EMISJI

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013
Liczba emitorów^a	348	369	368	401
o wysokości:				
Do 50 m	324	346	346	379
51–99	18	18	17	17
Od 100 m	6	5	5	5
Emisja zanieczyszczeń w tys. t				
Pyłowych z emitorów o wysokości:				
do 50 m	0,9	0,5	0,5	0,4
51–99	0,6	0,4	0,3	0,3
od 100 m	0,5	0,2	0,2	0,2
Gazowych z emitorów o wysokości:				
do 50 m	249,9	280,6	287,8	677,0
51–99	486,6	404,7	318,4	327,4
od 100 m	1048,2	931,3	873,8	970,0

^a Stan w dniu 31 XII.

TABL. 6/53/. EMISJA ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA ORAZ ZANIECZYSZCZENIA ZATRZYMANE W URZĄDZENIACH DO REDUKCJI ZANIECZYSZCZEŃ W ZAKŁADACH SZCZEGÓLNIIE UCIAŻLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013
Emisja zanieczyszczeń pyłowych w t	2004	1096	919	874
W tym ze spalania paliw	1620	819	685	651
Emisja zanieczyszczeń gazowych w t	1799787	1616560	1480002	1974984
W tym: dwutlenku siarki	5251	3304	2783	2548
tlenków azotu ^a	3627	3150	2749	3118
tlenku węgla	3159	2408	2139	3102
dwutlenku węgla	1787286	1607331	1471973	1965203

^a W przeliczeniu na dwutlenek azotu.

TABL. 6/53/. EMISJA ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA ORAZ ZANIECZYSZCZENIA ZATRZYMANE W URZĄDZENIACH DO REDUKCJI ZANIECZYSZCZEŃ W ZAKŁADACH SZCZEGÓLNIIE UCIAŹLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013
Zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń				
Pyłowe:				
w tonach	118417	86589	84857	85518
w % zanieczyszczeń wytworzonych	98,3	98,8	98,9	99,0
Gazowe (bez dwutlenku węgla):				
w tonach	1574	1427	1175	1348
w % zanieczyszczeń wytworzonych	11,2	13,4	12,8	12,1
dwutlenek siarki:				
w tonach	1137	930	639	914
w % zanieczyszczeń wytworzonych	17,8	22,0	18,7	26,4
tlenki azotu ^a :				
w tonach	212	138	134	134
w % zanieczyszczeń wytworzonych	5,5	4,2	4,6	4,1
tlenek węgla:				
w tonach	225	188	287	276
w % zanieczyszczeń wytworzonych	6,6	7,2	11,8	8,2
inne:				
w tonach	–	171	115	24
w % zanieczyszczeń wytworzonych	–	37,9	29,1	2,5

^a W przeliczeniu na dwutlenek azotu.

TABL. 7/54/. EMISJA ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA Z ZAKŁADÓW SZCZEGÓLNIIE UCIAŹLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA WEDŁUG RODZAJÓW SUBSTANCJI

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013
	w tonach			
Aldehydy alifatyczne i ich pochodne	39	97	83	73
Aldehydy pierścieniowe, aromatyczne i ich pochodne	0	0	0	0
Alkohole alifatyczne i ich pochodne	187	106	126	119
Alkohole pierścieniowe, aromatyczne i ich pochodne	1	1	1	1
Aminy i ich pochodne	–	0	0	0
Amoniak	19	23	25	31
Benzo(a)piren	0	0	0	0
Dwutlenek siarki	5251	3304	2783	2548
ze spalania paliw	5247	3298	2778	2541
z procesów technologicznych	4	6	5	7
Dwutlenek węgla	1787286	1607331	1471973	1965203
Etery i ich pochodne	4	5	2	2
Ketony i ich pochodne	12	6	4	1
Kwasy nieorganiczne, ich sole i bezwodniki	0	0	25	22
Kwasy organiczne, ich związki i pochodne ^a	94	7	6	16
Oleje (mgła olejowa)	0	0	0	–
Pierwiastki metaliczne i ich związki ^b	–	5	2	0
Pierwiastki niemetaliczne	–	0	0	–
Pyły krzemowe (powyżej 30% wolnej krzemionki)	18	17	12	11

^a Z wyjątkiem wymienionych w innych pozycjach. ^b Z wyjątkiem wymienionych w innych pozycjach, w przeliczeniu na masę pierwiastka metalicznego występującego w związku.

TABL. 7/54/. EMISJA ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA Z ZAKŁADÓW SZCZEGÓLNIIE UCIAŹLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA WEDŁUG RODZAJÓW SUBSTANCJI (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013
	w tonach			
Pyły węglowo-grafitowe, sadza	25	15	7	6
Pyły ze spalania paliw	1620	819	685	651
Pyły z przemysłu cementowo-wapiennego i materiałów ogniotrwałych	–	–	1	1
Pyły pozostałe	341	245	214	205
Tlenek węgla	3159	2408	2139	3102
Tlenki azotu (w przeliczeniu na dwutlenek azotu)	3627	3150	2749	3118
ze spalania paliw	3609	3126	2729	2934
z procesów technologicznych	18	24	20	184
Węglowodory alifatyczne i ich pochodne ^a	44	5	4	4
Węglowodory pierścieniowe, aromatyczne i ich pochodne ^a	65	108	74	82
Związki azowe, azoksy, nitrowe i nitrozowe	0	–	–	–

^a Z wyjątkiem wymienionych w innych pozycjach.

TABL. 8/55/. EMISJA I REDUKCJA ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA Z ZAKŁADÓW SZCZEGÓLNIIE UCIAŹLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA WEDŁUG POWIATÓW W 2013 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Emisja zanieczyszczeń							Zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń w % zanieczyszczeń wytworzonych	
	pyłowych		gazowych						
	ogółem	w tym ze spalania paliw	ogółem	w tym					
				dwutlenku siarki	tlenków azotu ^b	tlenku węgla	dwutlenku węgla		
	w tonach							pyłowe	gazowe ^a
WOJEWÓDZTWO ...	874	651	1974984	2548	3118	3102	1965203	99,0	12,1
miasta	829	606	1544533	2500	2769	2227	1536689	99,0	16,5
wieś	45	45	430451	48	349	875	428514	62,2	2,8
POWIATY									
Augustowski	28	16	40745	127	69	132	40417	98,0	–
Białostocki	31	31	248031	65	233	500	246933	74,4	–
Bielski	46	46	55201	83	87	274	54757	75,7	–
Grajewski	246	66	76854	303	613	503	75180	99,5	17,9
Hajnowski	103	101	66093	94	79	234	65663	59,4	6,7
Kolneński	35	35	26843	95	41	41	26666	70,1	–
Łomżyński	2	2	17317	12	16	8	17281	96,5	40,0
Moniecki	19	18	23313	36	32	62	23183	83,5	–
Siemiatycki	11	11	16238	16	11	111	16093	–	–
Sokółski	20	18	21477	45	15	66	21317	62,3	–
Wysokomazowiecki	55	55	70578	131	107	111	70228	86,2	–
Zambrowski	16	15	220368	78	199	456	219293	96,1	–
MIASTA NA PRAWACH POWIATU									
Białystok	123	116	844762	694	1228	400	842397	99,4	28,2
Łomża	89	74	92348	373	145	80	91750	93,1	–
Suwałki	50	47	154816	396	243	124	154045	99,2	–

^a Bez dwutlenku węgla. ^b W przeliczeniu na dwutlenek azotu.

TABL. 9/56/. EMISJA ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA Z ZAKŁADÓW SZCZEGÓLNIIE UCIAŹLIWYCH W MIASTACH W 2013 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Emisja zanieczyszczeń							Zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń w % zanieczyszczeń wytworzonych	
	pyłowych		gazowych						
	w tonach	na 1 km ² w tonach	ogółem	w tym			na 1 km ² w tonach	pyłowe	gazowe ^a
				dwutlenku siarki	tlenków azotu ^b	dwutlenku węgla			
w tonach									
Białystok	123	1,2	844762	694	1228	842397	8282,0	99,4	28,2
Suwałki	50	0,8	154816	396	243	154045	2345,7	99,2	–
Grajewo	89	2,7	92348	373	145	91750	2798,4	93,1	–
Łomża	246	12,9	76854	303	613	75180	4044,9	99,5	17,9
Wysokie Mazowieckie	54	3,6	64921	130	100	64603	4328,1	86,4	–
Hajnówka	44	1,6	55195	82	82	54757	2044,3	76,5	–
Augustów	28	0,3	40745	127	69	40417	503,0	98,0	–
Zambrów	15	0,8	34946	78	53	34743	1839,3	96,4	–
Kolno	35	1,4	26843	95	41	26666	1073,7	70,1	–
Łapy	20	1,7	23550	62	61	23300	1962,5	80,2	–
Mońki	19	2,4	23313	36	32	23183	2914,1	83,5	–
Sokółka	20	1,1	21477	45	15	21317	1130,4	62,3	–
Czarna Białostocka	8	0,6	17028	–	13	17000	1216,3	46,7	–
Siemiatycze	11	0,3	16238	16	11	16093	451,1	–	–
Czyżew	1	0,2	5209	–	6	5179	1041,8	–	–
Ciechanowiec	–	–	448	1	1	446	17,2	–	–

a Bez dwutlenku węgla. b W przeliczeniu na dwutlenek azotu.

TABL. 10/57/. EMISJA I REDUKCJA ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA Z ZAKŁADÓW SZCZEGÓLNIIE UCIAŹLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA WEDŁUG SEKCJI I DZIAŁÓW W 2013 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Emisja zanieczyszczeń						Zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń			
	pyłowych		gazowych				pyłowe		gazowe ^a	
	ogółem	w tym ze spalania paliw	ogółem	w tym			w tysiącach ton	w % zanieczyszczeń wytworzonych	w tysiącach ton	w % zanieczyszczeń wytworzonych
				dwutlenku siarki	tlenku węgla	dwutlenku węgla				
w tysiącach ton										
OGÓŁEM	0,9	0,7	1975,0	2,5	3,1	1965,2	85,5	99,0	1,3	12,1
Przetwórstwo przemysłowe	0,5	0,3	325,3	0,7	1,1	322,3	61,1	99,2	0,4	12,0
w tym:										
produkcja artykułów spożywczych	0,2	0,2	251,4	0,5	0,4	250,1	1,3	86,7	–	–
produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ	0,2	0,0	19,5	0,1	0,5	18,1	53,6	99,6	0,4	22,2

a Bez dwutlenku węgla.

TABL. 10/57/. EMISJA I REDUKCJA ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA Z ZAKŁADÓW SZCZEGÓLNIIE UCIAŹLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA WEDŁUG SEKCJI I DZIAŁÓW W 2013 R. (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Emisja zanieczyszczeń						Zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń			
	pyłowych		gazowych				pyłowe		gazowe ^a	
	ogółem	w tym ze spalania paliw	ogółem	w tym			w tysiącach ton	w % zanieczyszczeń wytworzonych	w tysiącach ton	w % zanieczyszczeń wytworzonych
				dwutlenku siarki	tlenku węgla	dwutlenku węgla				
w tysiącach ton										
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	0,4	0,4	1248,8	1,8	1,1	1244,0	24,4	98,5	0,9	16,1
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	0,0	0,0	7,8	0,0	0,1	7,7	0,0	13,3	–	–
Budownictwo	0,0	–	0,9	0,0	0,0	0,8	0,0	42,1	–	–
Pozostałe sekcje	0,0	0,0	392,1	0,0	0,7	390,4	–	–	–	–

^a Bez dwutlenku węgla.

TABL. 11/58/. POWAŻNE AWARIE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013
Potencjalni sprawcy poważnych awarii (stan w dniu 31 XII)	46	48	48	46
zakłady:				
dużego ryzyka	9	9	9	9
zwiększonego ryzyka	5	5	5	5
pozostali	32	34	34	32
Przypadki wystąpienia poważnych awarii ^a	1	4	3	1

^a Odpowiadające definicji zawartej w art. 3 pkt 23 ustawy z dnia 27 IV 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (jednolity tekst Dz. U. 2013, poz. 1232, z późniejszymi zmianami).

Źródło: dane Inspekcji Ochrony Środowiska.

DZIAŁ V. ODPADY

Uwagi metodyczne

Przedstawione w dziale dane charakteryzują skalę zagrożenia dla środowiska oraz uciążliwości spowodowane wytwarzaniem odpadów przemysłowych, komunalnych i innych, a także przedsięwzięcia podejmowane w zakresie przeciwdziałania tym zagrożeniom. Uciążliwość dla środowiska przejawia się przede wszystkim zanieczyszczeniem odpadami wód i gleb, skażeniem powietrza, niszczeniem walorów estetycznych i krajobrazowych oraz wyłączeniem z użytkowania terenów rolnych i leśnych zajmowanych pod składowanie odpadów.

Informacje o odpadach do 2001 r. opracowywane były w oparciu o ustawę z dnia 27 VI 1997 r. o odpadach (Dz. U. Nr 96, poz. 592) z późniejszymi zmianami oraz zgodnie z klasyfikacją odpadów wprowadzoną rozporządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 24 XII 1997 r. (Dz. U. Nr 162, poz. 1135). Dane późniejsze opracowano w oparciu o ustawę z dnia 27 IV 2001 r. o odpadach (Dz. U. Nr 62, poz. 628) oraz katalog odpadów wprowadzony w życie 1 I 2002 r. rozporządzeniem Ministra Środowiska (Dz. U. 2001, Nr 112, poz. 1206). Od 2012 r. dane o odpadach opracowywane są w oparciu o ustawę z dnia 14 XII 2012 r. o odpadach (Dz. U. 2013, poz. 21).

Dane o odpadach dotyczą jednostek wytwarzających w ciągu roku sumarycznie powyżej 1 tys. ton odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych) lub posiadających 1 mln ton i więcej odpadów nagromadzonych.

Zawarte w dziale informacje o odpadach (z wyłączeniem odpadów komunalnych) dotyczą ilości i rodzajów:

- odpadów wytworzonych w ciągu roku, z określeniem ilości odpadów poddanych odzyskowi, unieszkodliwionych, w tym składowanych na składowiskach (wysypiskach, hałdach, stawach osadowych) własnych i innych, unieszkodliwionych termicznie, kompostowanych oraz magazynowanych czasowo,
- odpadów dotychczas składowanych (nagromadzonych) na terenach zakładów, tj. zalegających na składowiskach (wysypiskach, hałdach, stawach osadowych).

Ponadto podano informacje o powierzchni składowisk (wysypisk, hałd, stawów osadowych) niezrehabilitowanej i zrehabilitowanej w ciągu roku.

Odpady oznaczają każdą substancję lub przedmiot, których posiadacz pozbywa się, zamierza się pozbyć lub do których pozbycia się jest obowiązany.

Przez **wytwórcę odpadów** rozumie się każdego, którego działalność lub bytowanie powoduje powstawanie odpadów oraz każdego, kto przeprowadza wstępne przetwarzanie, mieszanie lub inne działania powodujące zmianę charakteru lub składu tych odpadów.

Przez **odzysk odpadów** rozumie się jakikolwiek proces, którego głównym wynikiem jest to, aby odpady służyły użytecznemu zastosowaniu przez zastąpienie innych materiałów, które w przeciwnym przypadku zostałyby użyte do spełnienia danej funkcji, lub w wyniku którego odpady są przygotowywane do spełnienia takiej funkcji w danym zakładzie lub ogólnie w gospodarce.

Przez **recykling** rozumie się odzysk, w ramach którego odpady są ponownie przetwarzane na produkty, materiały lub substancje wykorzystywane w pierwotnym celu lub innych celach; obejmuje to ponowne przetwarzanie materiału organicznego (recykling organiczny), ale nie obejmuje odzysku energii i ponownego przetwarzania na materiały, które mają być wykorzystane jako paliwa lub do celów wypełniania wyrobisk.

Unieszkodliwianie odpadów to proces niebędący odzyskiem, nawet jeżeli wtórnym skutkiem takiego procesu jest odzysk substancji lub energii.

Przez **termiczne przekształcanie odpadów** rozumie się spalanie odpadów przez ich utlenianie oraz inne procesy termicznego przetwarzania odpadów, w tym pirolizę, zgazowanie i proces plazmowy, o ile substancje powstające podczas tych procesów są następnie spalane.

Składowisko odpadów to obiekt budowlany przeznaczony do składowania odpadów. Wyróżnia się następujące typy składowisk odpadów: składowisko odpadów niebezpiecznych, składowisko odpadów obojętnych, składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne. Przez **odpady składowane** należy rozumieć odpady usunięte na składowiska (wysypiska, hałdy, stawy osadowe) własne zakładów lub obce.

Magazynowanie odpadów jest to czasowe przechowywanie odpadów obejmujące:

- a) wstępne magazynowanie odpadów przez ich wytwórcę,
- b) tymczasowe magazynowanie odpadów przez prowadzącego zbieranie odpadów,
- c) magazynowanie odpadów przez prowadzącego przetwarzanie odpadów.

Dane o **odpadach dotychczas składowanych (nagromadzonych)** dotyczą ilości odpadów zdeponowanych na terenach własnych zakładów w wyniku składowania w roku sprawozdawczym i w latach poprzednich.

Przez **zrehabilitowane tereny składowania odpadów** należy rozumieć tereny, których eksploatacja została zakończona i na których zostały przeprowadzone prace polegające na nadaniu lub przywróceniu im wartości użytkowych poprzez m.in. właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych oraz uregulowanie stosunków wodnych.

Za **odpady komunalne** uznaje się odpady powstające w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych, pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych. Zmieszane odpady komunalne pozostają zmieszanyimi odpadami komunalnymi, nawet jeżeli zostały poddane czynności przetwarzania odpadów, która nie zmieniła w sposób znaczący ich właściwości. Informacje o odpadach komunalnych podaje się zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 27 IX 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. Nr 112, poz. 1206).

Przedstawione informacje obejmują:

- odpady zebrane ogółem w skali roku, w tym z gospodarstw domowych,
- zmieszane odpady komunalne zebrane, w tym z gospodarstw domowych,
- rodzaje wyselekcjonowanych stałych odpadów komunalnych,
- liczbę i powierzchnię kontrolowanych składowisk (wysypisk) czynnych (tj. takich, na które w roku sprawozdawczym były wywożone odpady) oraz o zakończonej eksploatacji,
- nieczystości ciekłe wywiezione do oczyszczalni ścieków, w tym z gospodarstw domowych.

TABL. 1/59/. ODPADY (z wyłączeniem odpadów komunalnych) WEDŁUG GRUP ODPADÓW

WYSZCZEGÓLNIENIE	Odpady wytworzone w ciągu roku							Odpady dotychczas składowane (nagromadzone) ^a	Liczba zakładów wytwarzających odpady
	ogółem	poddane odzyskowi	unieszkodliwione			magazynowane czasowo			
			razem	w tym					
				termicznie	składowane ^b				
w tysiącach ton									
OGÓŁEM	2005	927,9	795,1	69,8	–	47,3	63,0	2474,8	.
	2010	713,5	617,0	60,3	9,8	35,6	36,2	2350,2	.
	2012	1467,5	1393,3	33,6	1,9	29,2	40,6	2355,4	61
	2013	1827,5	1514,8	7,3	1,7	0,7	305,4	2354,3	71
w tym:									
Odpady powstające przy poszukiwaniu, wydobywaniu, fizycznej i chemicznej przeróbce rud oraz innych kopalin		615,2	352,5	–	–	–	262,7	–	3
Odpady z rolnictwa, sadownictwa upraw hydroponicznych, rybołówstwa, leśnictwa, łowiectwa oraz przetwórstwa żywności ..		295,7	291,3	1,1	1,1	–	3,3	–	27
Odpady z przetwórstwa drewna oraz produkcji płyt i mebli, masy celulozowej, papieru i tektury		179,1	177,3	0,6	0,6	–	1,2	–	14
Odpady z procesów termicznych		103,6	98,7	–	–	–	4,9	2200,3	22
Odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej ^c		525,0	525,0	–	–	–	–	–	9
Odpady z instalacji i urządzeń służących zagospodarowaniu odpadów, z oczyszczalni ścieków oraz z uzdatniania wody pitnej i wody do celów przemysłowych		92,0	55,6	4,4	–	0,7	32,0	154,0	13

^a Na składowiskach (wysypiskach, hałdach, stawach osadowych) własnych; stan w końcu roku. ^b Na terenach własnych zakładów i innych. ^c Włączając glebę i ziemię z terenów zanieczyszczonych.

TABL. 2/60/. ODPADY (z wyłączeniem odpadów komunalnych) WEDŁUG POWIATÓW W 2013 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Odpady wytworzone w ciągu roku						Odpady dotychczas składowane (nagromadzone) ^{ab}	Tereny składowania odpadów niezrekwizowane ^b w ha
	ogółem	poddane odzyskowi	unieszkodliwione			magazynowane czasowo		
			razem	w tym				
				termiczne	składowane ^c			
w tysiącach ton								
WOJEWÓDZTWO	1827,5	1514,8	7,3	1,7	0,7	305,4	2354,3	23,8
miasta	1098,7	1049,2	7,3	1,7	0,7	42,2	2354,3	23,8
wieś	728,8	465,6	–	–	–	263,2	–	–
POWIATY								
Augustowski – miasta	365,8	365,1	–	–	–	0,7	2,3	0,3
Białostocki	30,8	30,8	–	–	–	–	–	–
miasta	13,7	13,7	–	–	–	–	–	–
wieś	17,1	17,1	–	–	–	–	–	–
Bielski – miasta	31,8	27,3	1,1	1,1	–	3,4	–	–
Grajewski – miasta	126,9	126,9	–	–	–	–	–	–
Hajnowski	22,0	21,7	–	–	–	0,3	–	–
miasta	13,1	13,1	–	–	–	–	–	–
wieś	8,9	8,6	–	–	–	0,3	–	–
Kolneński – miasta	124,9	124,9	–	–	–	–	–	–
Łomżyński – wieś	51,3	51,3	–	–	–	–	–	–
Moniecki – miasta	127,2	127,2	–	–	–	–	–	–
Sejneński	8,0	8,0	–	–	–	–	–	–
miasta	1,2	1,2	–	–	–	–	–	–
wieś	6,8	6,8	–	–	–	–	–	–
Siemiatycki – miasta	14,4	14,0	0,1	–	0,1	0,3	–	–
Sokółski	638,4	374,3	–	–	–	264,1	–	–
miasta	9,6	8,4	–	–	–	1,2	–	–
wieś	628,8	365,9	–	–	–	262,9	–	–
Suwalski – wieś	9,8	9,8	–	–	–	–	–	–
Wysokomazowiecki	17,7	17,2	–	–	–	0,5	–	–
miasta	11,6	11,1	–	–	–	0,5	–	–
wieś	6,1	6,1	–	–	–	–	–	–
Zambrowski – miasta	7,6	7,4	0,2	–	–	–	–	–
MIASTA NA PRAWACH POWIATU								
Białystok	151,0	123,6	5,7	0,6	0,4	21,7	2352,0	23,5
Łomża	40,8	31,3	0,2	–	0,2	9,3	–	–
Suwałki	59,1	54,0	–	–	–	5,1	–	–

a Na składowiskach (wysypiskach, hałdach, stawach osadowych) własnych. *b* Stan w końcu roku. *c* Na terenach własnych zakładów i innych.

TABL. 3/61/. ODPADY (z wyłączeniem odpadów komunalnych) WEDŁUG SEKCJI I DZIAŁÓW W 2013 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Odpady wytworzone w ciągu roku						Odpady dotychczas składowane (nagromadzone) ^{ab}	Tereny składowania odpadów niezrekultywowane ^b w ha
	ogółem	poddane odzyskowi	unieszkodliwione			magazy-nowane czasowo		
			razem	w tym				
				termicz-nie	składo-wane ^c			
w tysiącach ton								
O G Ó Ł E M	1827,5	1514,8	7,3	1,7	0,7	305,4	2354,3	23,8
Górnictwo i wydobywanie	615,2	352,5	–	–	–	262,7	–	–
Przetwórstwo przemysłowe	538,6	529,4	2,9	1,7	–	6,3	–	–
w tym:								
produkcja artykułów spożywczych	281,3	276,1	1,1	1,1	–	4,1	–	–
produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ	171,3	171,1	–	–	–	0,2	–	–
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	79,7	74,9	0,2	–	–	4,6	2200,3	23,0
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	66,8	31,1	4,2	–	0,7	31,5	154,0	0,8
Budownictwo	525,2	525,2	–	–	–	–	–	–
Pozostałe sekcje	2,0	1,7	–	–	–	0,3	–	–

^a Na składowiskach (wysypiskach, hałdach, stawach osadowych) własnych. ^b Stan w końcu roku. ^c Na terenach własnych zakładów i innych.

TABL. 4/62/. ODPADY (z wyłączeniem odpadów komunalnych) W MIASTACH

L A T A MIASTA	Odpady wytworzone w ciągu roku						Odpady dotychczas składowane (nagromadzone) ^{ab}	Tereny składowania odpadów niezrekultywowane ^b w ha
	ogółem	poddane odzyskowi	unieszkodliwione			magazy-nowane czasowo		
			razem	w tym				
				termicz-nie	składo-wane ^c			
w tysiącach ton								
O G Ó Ł E M								
2005	802,0	676,2	69,8	–	47,3	56,0	2474,8	36,5
2010	549,5	462,7	58,7	8,3	35,6	28,1	2350,2	30,5
2012	1300,0	1243,7	33,6	1,9	29,2	23,0	2355,4	29,6
2013	1098,7	1049,2	7,3	1,7	0,7	42,2	2354,3	23,8
miasta o liczbie ludności:								
2000–4999								
Brańsk	14,0	12,9	1,1	1,1	–	–	–	–
Czyżew	2,2	2,2	–	–	–	–	–	–
Stawiski	111,2	111,2	–	–	–	–	–	–
Tykocin	5,2	5,2	–	–	–	–	–	–
5000–9999								
Czarna Białostocka	6,2	6,2	–	–	–	–	–	–
Dąbrowa Białostocka	2,3	2,3	–	–	–	–	–	–
Sejny	1,2	1,2	–	–	–	–	–	–
Wysokie Mazowieckie	9,4	8,9	–	–	–	0,5	–	–

^a Na składowiskach (wysypiskach, hałdach, stawach osadowych) własnych. ^b Stan w końcu roku. ^c Na terenach własnych zakładów i innych.

TABL. 4/62/. ODPADY (z wyłączeniem odpadów komunalnych) W MIASTACH (dok.)

L A T A MIASTA	Odpady wytworzone w ciągu roku						Odpady dotychczas składo- wane (nagroma- dzone) ^{ab}	Tereny składowa- nia odpa- dów nie- zrekulty- wowane ^b w ha
	ogółem	poddane odzys- kowi	unieszkodliwione			magazy- nowane czasowo		
			razem	w tym				
				termicz- nie	składo- wane ^c			
w tysiącach ton								
miasta o liczbie ludności (dok.):								
10000–19999								
Kolno	13,7	13,7	–	–	–	–	–	–
Łapy	2,3	2,3	–	–	–	–	–	–
Mońki	127,2	127,2	–	–	–	–	–	–
Siemiatycze	14,4	14,0	0,1	–	0,1	0,3	–	–
Sokółka	7,3	6,1	–	–	–	1,2	–	–
20000–49999								
Augustów	365,8	365,1	–	–	–	0,7	2,3	0,3
Bielsk Podlaski	17,8	14,4	–	–	–	3,4	–	–
Grajewo	126,9	126,9	–	–	–	–	–	–
Hajnówka	13,1	13,1	–	–	–	–	–	–
Zambrów	7,6	7,4	0,2	–	–	–	–	–
50000–99999								
Łomża	40,8	31,3	0,2	–	0,2	9,3	–	–
Suwałki	59,1	54,0	–	–	–	5,1	–	–
100000 i więcej								
Białystok	151,0	123,6	5,7	0,6	0,4	21,7	2352,0	23,5

^a Na składowiskach (wysypiskach, hałdach, stawach osadowych) własnych. ^b Stan w końcu roku. ^c Na terenach własnych zakładów i innych.

TABL. 5/63/. ODPADY KOMUNALNE I NIECZYSTOŚCI CIEKŁE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013
Odpady komunalne zebrane^a w t	267991	242937	241889	251714
w tym z gospodarstw domowych	195124	182088	188231	199483
Zmieszane	263205	232576	229048	233300
w tym z gospodarstw domowych	192235	175203	179424	184676
Wyselekcjonowane	4786	10361	12841	18414
w tym:				
papier i tektura	1887	2384	2368	2792
szkło	924	1953	3118	5146
tworzywa sztuczne	518	2236	2443	2672
metale	126	126	192	211
tekstylia	647	815	844	1147
wielkogabarytowe	684	940	1803	3521
Nieczystości ciekłe wywiezione w dam³	332	524	442	409
W tym z gospodarstw domowych	177	331	243	221

^a Dane szacunkowe.

TABL. 6/64/. KONTROLOWANE SKŁADOWISKA ODPADÓW KOMUNALNYCH
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013
Czynne:				
liczba	80	42	28	15
powierzchnia w ha	143,7	92,4	62,5	46,6
powierzchnia zrekultywowana w ciągu roku w ha	–	2,4	3,5	6,9
O zakończonej eksploatacji:				
liczba	4	29	10	20
powierzchnia w ha	7,0	47,4	17,9	45,5
powierzchnia zrekultywowana w ciągu roku w ha	–	35,7	8,4	8,1

TABL. 7/65/. ODPADY KOMUNALNE, NIECZYSTOŚCI CIEKŁE I SKŁADOWISKA ODPADÓW KOMUNALNYCH WEDŁUG POWIATÓW W 2013 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Zebrane odpady komunalne zmieszane ^a		Nieczystości ciekłe wywiezione		Czynne składowiska kontrolowane ^b	
	ogółem	w tym z gospodarstw domowych	ogółem	w tym z gospodarstw domowych	liczba	powierzchnia w ha
	w tonach		w dm ³			
W O J E W Ó D Z T W O	233299,7	184676,1	409,0	220,7	15	46,6
POWIATY						
Augustowski	15251,8	12976,7	27,0	16,2	–	–
Białostocki	27209,8	22010,7	54,9	30,2	4	23,2
Bielski	9992,6	6733,0	20,8	7,7	2	5,2
Grajewski	5969,9	5051,7	27,4	19,3	1	4,7
Hajnowski	6491,2	5511,0	9,8	5,6	2	2,9
Kolneński	7257,6	6258,9	17,7	13,8	–	–
Łomżyński	9201,9	8422,7	27,7	18,9	2	2,2
Moniecki	5369,5	4628,6	10,1	6,0	–	–
Sejneński	2012,8	1122,8	21,6	7,8	–	–
Siemiatycki	4724,3	3622,7	39,8	31,0	1	2,8
Sokólski	9306,0	7072,7	23,8	20,0	1	0,8
Suwalski	3576,2	2869,6	5,9	2,7	–	–
Wysokomazowiecki	6597,2	5441,0	23,0	11,0	–	–
Zambrowski	7178,7	5758,8	25,3	5,2	1	2,0
MIASTA NA PRAWACH POWIATU						
Białystok	65844,1	52733,4	66,2	23,3	–	–
Łomża	20312,5	17169,9	1,5	1,1	–	–
Suwałki	27003,6	17291,9	6,5	0,8	1	2,8

^a Bez wyselekcjonowanych; dane szacunkowe. ^b Stan w dniu 31 XII.

DZIAŁ VI. OCHRONA PRZYRODY I RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ

Uwagi metodyczne

Ochrona przyrody polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody:

- dziko występujących roślin, zwierząt i grzybów,
- roślin, zwierząt i grzybów objętych ochroną gatunkową,
- zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia,
- siedlisk przyrodniczych,
- siedlisk zagrożonych wyginięciem, rzadkich i chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów,
- tworów przyrody żywej i nieożywionej oraz kopalnych szczątków roślin i zwierząt,
- krajobrazu,
- zieleni w miastach i wsiach,
- zadrzewień.

Cele ochrony przyrody to:

- utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów,
- zachowanie różnorodności biologicznej,
- zachowanie dziedzictwa geologicznego i paleontologicznego,
- zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin, zwierząt i grzybów wraz z ich siedliskami, przez ich utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony,
- ochrona walorów krajobrazowych, zieleni w miastach i wsiach oraz zadrzewień,
- utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, a także pozostałych zasobów, tworów i składników przyrody,
- kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody przez edukację, informowanie i promocję w dziedzinie ochrony przyrody.

Różnorodność biologiczna (bioróżnorodność) to zróżnicowanie żywych organizmów występujących w ekosystemach, w obrębie gatunku i między gatunkami oraz zróżnicowanie ekosystemów.

Park narodowy to obszar wyróżniający się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1000 ha, na terenie którego ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe.

Celem tworzenia parków narodowych jest zachowanie różnorodności biologicznej, zasobów, tworów i składników przyrody nieożywionej i walorów krajobrazowych, przywrócenie właściwego stanu zasobów i składników przyrody oraz odtworzenie zniekształconych siedlisk przyrodniczych, a także siedlisk roślin, zwierząt lub grzybów.

Utworzenie parku narodowego, zmiana jego granic lub likwidacja następuje w drodze rozporządzenia Rady Ministrów. Nadzór nad parkami narodowymi sprawuje minister właściwy do spraw środowiska.

Rezerwat przyrody obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

Uznanie obszaru za rezerwat przyrody następuje w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska.

Park krajobrazowy jest obszarem chronionym ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne oraz kulturowe, a także walory krajobrazowe w celu zachowania i popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Utworzenie parku krajobrazowego lub powiększenie jego obszaru następuje w drodze uchwały sejmiku województwa (do 2008 r. – w drodze rozporządzenia wojewody).

Obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

Wyznaczenie obszaru chronionego krajobrazu następuje w drodze uchwały sejmiku województwa (do 2008 r. – w drodze rozporządzenia wojewody lub na mocy uchwały rady gminy).

Sieć obszarów Natura 2000 to spójna funkcjonalnie europejska sieć ekologiczna, tworzona w celu zachowania rodzajów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków ważnych dla Wspólnoty Europejskiej. Zadaniem sieci jest utrzymanie różnorodności biologicznej przez ochronę nie tylko najcenniejszych i najrzadszych elementów przyrody, ale też najbardziej typowych, wciąż jeszcze powszechnych układów przyrodniczych charakterystycznych dla regionów biogeograficznych. Sieć obszarów Natura 2000 obejmuje: obszary specjalnej ochrony ptaków, specjalne obszary ochrony siedlisk oraz obszary mające znaczenie dla Wspólnoty.

Obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) to obszary wyznaczone, zgodnie z przepisami prawa Unii Europejskiej, do ochrony populacji dziko występujących ptaków jednego lub wielu gatunków, w których granicach ptaki mają korzystne warunki bytowania w ciągu całego życia, w dowolnym jego okresie albo stadium rozwoju.

Specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO) to obszary wyznaczone, zgodnie z przepisami prawa Unii Europejskiej, w celu trwałej ochrony siedlisk przyrodniczych lub populacji zagrożonych wyginięciem gatunków roślin lub zwierząt lub w celu odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych lub właściwego stanu ochrony tych gatunków.

Obszary mające znaczenie dla Wspólnoty to projektowane specjalnie obszary ochrony siedlisk, zatwierdzone przez Komisję Europejską w drodze decyzji, które w regionie biogeograficznym, do którego należą, w znaczący sposób przyczyniają się do zachowania lub odtworzenia stanu właściwej ochrony siedliska przyrodniczego lub gatunku będącego przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także mogą znacząco przyczynić się do spójności sieci obszarów Natura 2000 i zachowania różnorodności biologicznej w obrębie danego regionu biogeograficznego; w przypadku gatunków zwierząt występujących na dużych obszarach, obszarami mającymi znaczenie dla Wspólnoty są obszary w obrębie naturalnego zasięgu takich gatunków, charakteryzujące się fizycznymi lub biologicznymi czynnikami istotnymi dla ich życia lub rozmnażania.

Wyznaczenie obszaru Natura 2000, zmiana jego granic lub likwidacja następuje w drodze rozporządzenia ministra właściwego do spraw środowiska w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw rolnictwa, ministrem właściwym do spraw rozwoju wsi, ministrem właściwym do spraw rybołówstwa oraz z ministrem właściwym do spraw gospodarki wodnej.

Obszar Natura 2000 może obejmować swym zasięgiem część lub całość obszarów i obiektów objętych innymi formami przyrody (z wyjątkiem ochrony gatunkowej roślin, zwierząt i grzybów).

Dotychczas, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków z dnia 12 I 2011 r. (Dz. U. Nr 25, poz. 133), zostały wyznaczone 144 obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO). Proponowane SOO zostały zgłoszone do Komisji Europejskiej przez Rząd Polski w maju 2004 r. Prace nad precyzowaniem przebiegu granic wyznaczonych obszarów Natura 2000 nadal trwają, dlatego powierzchnie tych obszarów mogą w przyszłości ulegać zmianom.

Dane dotyczące powierzchni o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionej nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000.

Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie.

Ustanowienie pomnika przyrody następuje w drodze uchwały rady gminy (do 2008 r. – w drodze rozporządzenia wojewody albo uchwały rady gminy).

Stanowiska dokumentacyjne to niewyodrębniające się na powierzchni lub możliwe do wyodrębnienia, ważne pod względem naukowym i dydaktycznym, miejsca występowania formacji geologicznych, nagromadzeń skamieniałości lub tworów mineralnych, jaskinie lub schroniska podskalne wraz z namuliskami oraz fragmenty eksploatowanych lub nieczynnych wyrobisk powierzchniowych i podziemnych. Stanowiskami dokumentacyjnymi mogą być także miejsca występowania kopalnych szczątków roślin lub zwierząt.

Stanowisko dokumentacyjne może być ustanowione w drodze uchwały rady gminy (do 2008 r. – w drodze rozporządzenia wojewody albo uchwały rady gminy).

Użytki ekologiczne są to zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej. Mogą nimi być naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania.

Użytek ekologiczny może być ustanowiony w drodze uchwały rady gminy (do 2008 r. – w drodze rozporządzenia wojewody albo uchwały rady gminy).

Zespołami przyrodniczo-krajobrazowymi są fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe lub estetyczne.

Ustanowienie zespołu przyrodniczo-krajobrazowego może nastąpić w drodze uchwały rady gminy (do 2008 r. – w drodze rozporządzenia wojewody albo uchwały rady gminy).

Ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów ma na celu zapewnienie przetrwania i właściwego stanu ochrony dziko występujących na terenie kraju lub innych państw członkowskich Unii Europejskiej rzadkich, endemicznych, podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem oraz objętych ochroną na podstawie przepisów umów międzynarodowych, których Rzeczpospolita Polska jest stroną, gatunków roślin, zwierząt i grzybów oraz ich siedlisk i ostoi, a także zachowanie różnorodności gatunkowej i genetycznej. W celu ochrony ostoi i stanowisk roślin lub grzybów objętych ochroną gatunkową lub ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania zwierząt objętych ochroną gatunkową mogą być ustalane strefy ochrony.

Ochronę gatunkową roślin i zwierząt wprowadza się w drodze rozporządzenia ministra właściwego do spraw środowiska w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw rolnictwa. Rozporządzenie to określa listę gatunków objętych ochroną, sposoby wykonywania ochrony oraz stosowne ograniczenia, zakazy i nakazy przewidziane odpowiednimi przepisami. Decyzje dotyczące ochrony gatunkowej mogą być podjęte także w formie zarządzenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska (do 2008 r. – w drodze rozporządzenia wojewody).

Ochrona ścisła oznacza całkowite i trwałe zaniechanie bezpośredniej ingerencji człowieka w stan ekosystemów, tworów i składników przyrody oraz w przebieg procesów przyrodniczych na obszarach objętych ochroną, a w przypadku gatunków – całoroczną ochronę należących do nich osobników i stadiów ich rozwoju.

Ochrona czynna oznacza stosowanie, w razie potrzeby, zabiegów ochronnych w celu przywrócenia naturalnego stanu ekosystemów i składników przyrody lub zachowania siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk roślin, zwierząt lub grzybów.

Ochrona krajobrazowa oznacza zachowanie cech charakterystycznych danego krajobrazu.

TABL. 1/66/. POWIERZCHNIA O SZCZEGÓLNYCH WALORACH PRZYRODNICZYCH PRAWNIE CHRONIONA^a

Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013			
	w hektarach				liczba obiektów	w % powierzchni ogólnej województwa	na 1 mieszkańca w m ²
Ogółem	644999,7	645561,4	645990,7	646091,4	393	32,0	5406,8
Parki narodowe	92089,8	92071,6	92169,9	92169,9	4	4,6	771,3
Rezerваты przyrody	23599,4	23531,9	23755,5	23868,2	93	1,2	199,7
Parki krajobrazowe ^b	83531,9	83531,9	83531,9	83531,9	3	4,1	699,0
Obszary chronionego krajobrazu ^b	444021,0	444173,1	444209,4	444209,6	15	22,0	3717,3
Stanowiska dokumentacyjne	0,5	0,2	0,5	0,5	2	0,0	0,0
Użytki ekologiczne	1697,5	2108,4	2184,4	2172,2	271	0,1	18,2
Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	59,6	144,3	139,1	139,1	5	0,0	1,2

^a Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000. ^b Bez rezerwatów i pozostałych form ochrony przyrody (stanowisk dokumentacyjnych, użytków ekologicznych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych) położonych na terenie parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu.

TABL. 2/67/. POWIERZCHNIA O SZCZEGÓLNYCH WALORACH PRZYRODNICZYCH PRAWNIE CHRONIONA ORAZ POMNIKI PRZYRODY WEDŁUG POWIATÓW I GMIN

Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona ^a							Pomniki przyrody	
	ogółem		z liczby ogółem – w ha						
	w hektarach	w % powierzchni ogólnej	parki narodowe	rezerваты przyrody ^b	parki krajobrazowe	obszary chronionego krajobrazu	użytki ekologiczne ^b		
WOJEWÓDZTWO	2005	644999,7	32,0	92089,8	23599,4	88084,5	462717,3	1697,5	2112
	2010	645561,4	32,0	92071,6	23531,9	88084,5	462717,3	2108,4	2058
	2012	645990,7	32,0	92169,9	23755,5	88084,5	462715,3	2184,4	2015
	2013	646091,4	32,0	92169,9	23868,2	88084,5	462715,3	2172,2	2012
POWIAT AUGUSTOWSKI		110971,1	66,9	9503,4	3570,5	–	101380,0	37,2	62
Gmina miejska									
Augustów		5657,7	69,9	–	0,1	–	5570,0	4,5	14
Gmina miejsko-wiejska									
Lipsk		11961,0	64,9	1756,0	–	–	10205,0	–	2
Gminy wiejskie									
Augustów		14950,0	56,1	–	345,9	–	14950,0	21,7	6
Bargłów Kościelny		7531,0	40,1	281,0	–	–	7250,0	6,7	3
Nowinka		17157,4	84,1	1907,4	715,3	–	15250,0	–	7
Płaska		23100,0	62,0	–	1434,5	–	23100,0	–	22
Sztabin		30614,0	84,3	5559,0	1074,7	–	25055,0	4,3	8

^a Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000. ^b Część powierzchni rezerwatów przyrody i użytków ekologicznych została wykazana dwukrotnie: raz w rezerwach przyrody/użytkach ekologicznych, drugi raz łącznie z powierzchnią parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu, na terenie których są położone.

TABL. 2/67/. POWIERZCHNIA O SZCZEGÓLNYCH WALORACH PRZYRODNICZYCH PRAWNIE CHRONIONA ORAZ POMNIKI PRZYRODY WEDŁUG POWIATÓW I GMIN (cd.)

Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona ^a							Pomniki przyrody
	ogółem		z liczby ogółem – w ha					
	w hektarach	w % powierzchni ogólnej	parki narodowe	rezerваты przyrody ^b	parki krajobrazowe	obszary chronionego krajobrazu	użytki ekologiczne ^b	
POWIAT BIAŁOSTOCKI	101207,9	34,0	6298,0	3550,9	53768,6	40075,2	106,3	148
Gminy miejsko-wiejskie								
Choroszcz	3429,0	20,9	1619,0	–	–	1810,0	–	8
Czarna Białostocka	15046,4	72,9	–	965,2	15046,4	–	–	35
Łapy	2451,0	19,2	2451,0	–	–	–	–	2
Michałowice	11470,1	28,0	–	222,7	2827,4	8420,0	–	–
Supraśl	12039,6	63,9	–	854,7	12039,6	–	–	40
Surz	3009,0	39,3	489,0	–	–	2520,0	–	–
Tykocin	7829,2	37,8	159,0	62,0	–	7670,2	84,7	6
Wasilków	4262,5	33,5	–	0,5	4240,9	–	21,6	3
Zabłudów	4710,0	13,9	–	–	–	4710,0	–	5
Gminy wiejskie								
Dobrzyniewo Duże	6569,6	40,8	–	159,6	3690,6	2869,0	–	–
Gródek	27111,4	63,1	–	1286,1	15923,7	10376,0	–	23
Juchnowiec Kościelny ...	1700,0	9,9	–	–	–	1700,0	–	3
Poświętne	–	–	–	–	–	–	–	7
Turośń Kościelna	1580,0	11,3	1580,0	–	–	–	–	2
Zawady	–	–	–	–	–	–	–	14
POWIAT BIELSKI	4209,0	3,0	–	–	–	4200,0	9,0	51
Gmina miejska								
Bielsk Podlaski	–	–	–	–	–	–	–	13
Gminy wiejskie								
Bielsk Podlaski	3150,0	7,3	–	–	–	3150,0	–	24
Boćki	9,0	0,0	–	–	–	–	9,0	6
Brańsk	–	–	–	–	–	–	–	3
Orla	–	–	–	–	–	–	–	2
Wyszki	1050,0	5,1	–	–	–	1050,0	–	3
POWIAT GRAJEWSKI	18888,3	19,5	6615,0	195,9	–	12027,0	62,0	19
Gminy miejsko-wiejskie								
Rajgród	13555,0	65,4	1466,0	11,6	–	12027,0	62,0	3
Szczuczyn	–	–	–	–	–	–	–	14
Gminy wiejskie								
Grajewo	972,0	3,2	972,0	–	–	–	–	1
Radziłów	4177,0	20,9	4177,0	–	–	–	–	–
Wąsosz	184,3	1,6	–	184,3	–	–	–	1

^a Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000. ^b Część powierzchni rezerwatów przyrody i użytków ekologicznych została wykazana dwukrotnie: raz w rezerwach przyrody/użytkach ekologicznych, drugi raz łącznie z powierzchnią parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu, na terenie których są położone.

TABL. 2/67/. POWIERZCHNIA O SZCZEGÓLNYCH WALORACH PRZYRODNICZYCH PRAWNIE CHRONIONA ORAZ POMNIKI PRZYRODY WEDŁUG POWIATÓW I GMIN (cd.)

Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona ^a							Pomniki przyrody
	ogółem		z liczby ogółem – w ha					
	w hektarach	w % powierzchni ogólnej	parki narodowe	rezerваты przyrody ^b	parki krajobrazowe	obszary chronionego krajobrazu	użytki ekologiczne ^b	
POWIAT HAJNOWSKI	95413,4	58,8	10517,3	12340,3	–	84490,8	701,9	1243
Gmina miejska								
Hajnówka	22,6	1,1	–	–	–	–	22,6	58
Gmina miejsko-wiejska								
Kleszczewo	3274,0	22,9	–	227,0	–	3274,0	–	1
Gminy wiejskie								
Białowieża	19057,5	93,8	6055,7	4305,1	–	12975,0	54,3	525
Czeremcha	550,0	5,7	–	–	–	550,0	–	–
Czyże	60,0	0,4	–	–	–	60,0	–	–
Dubicze Cerkiewne	10634,0	70,2	–	155,3	–	10634,0	55,7	14
Hajnówka	18032,1	61,6	–	5688,1	–	17691,0	524,9	527
Narew	10132,6	42,0	–	–	–	10128,0	4,6	2
Narewka	33650,6	99,3	4461,6	1964,8	–	29178,8	39,8	116
POWIAT KOLNEŃSKI ..	21079,4	22,4	–	197,8	–	20879,0	66,3	39
Gmina miejska								
Kolno	–	–	–	–	–	–	–	1
Gmina miejsko-wiejska								
Stawiski	74,0	0,4	–	71,8	–	–	2,2	5
Gminy wiejskie								
Grabowo	–	–	–	–	–	–	–	2
Kolno	6631,9	23,5	–	–	–	6631,9	38,3	2
Mały Płock	1583,1	11,3	–	–	–	1582,7	0,4	28
Turośl	12790,4	64,3	–	126,0	–	12664,4	25,4	1
POWIAT ŁOMŻYŃSKI	35263,2	26,0	351,0	641,2	7353,5	27439,6	84,1	54
Gminy miejsko-wiejskie								
Jedwabne	326,0	2,0	326,0	–	–	–	–	–
Nowogród	4142,6	40,9	–	–	–	4142,6	8,3	3
Gminy wiejskie								
Łomża	5076,2	24,5	–	262,1	3667,0	1304,5	21,3	5
Miastkowo	2180,5	19,0	–	–	–	2169,7	10,8	4
Piątnica	4287,0	19,6	–	69,8	3039,4	1245,8	14,6	19
Przytuły	–	–	–	–	–	–	–	4
Wizna	672,1	5,0	25,0	–	647,1	–	–	19
Zbójna	18578,8	100,0	–	309,3	–	18577,0	29,1	–

^a Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000. ^b Część powierzchni rezerwatów przyrody i użytków ekologicznych została wykazana dwukrotnie: raz w rezerwach przyrody/użytkach ekologicznych, drugi raz łącznie z powierzchnią parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu, na terenie których są położone.

TABL. 2/67/. POWIERZCHNIA O SZCZEGÓLNYCH WALORACH PRZYRODNICZYCH PRAWNIE CHRONIONA ORAZ POMNIKI PRZYRODY WEDŁUG POWIATÓW I GMIN (cd.)

Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona ^a							Pomniki przyrody
	ogółem		z liczby ogółem – w ha					
	w hektarach	w % powierzchni ogólnej	parki narodowe	rezerваты przyrody ^b	parki krajobrazowe	obszary chronionego krajobrazu	użytki ekologiczne ^b	
POWIAT MONIECKI	43873,5	31,8	39515,0	129,8	2817,5	1541,0	–	14
Gminy miejsko-wiejskie								
Goniądz	23028,0	61,2	21787,0	–	–	1241,0	–	3
Knyszyn	2817,5	22,1	–	129,8	2817,5	–	–	4
Mońki	–	–	–	–	–	–	–	2
Gminy wiejskie								
Jaświły	1189,0	6,8	1189,0	–	–	–	–	–
Krypno	300,0	2,7	–	–	–	300,0	–	2
Trzcianne	16539,0	49,8	16539,0	–	–	–	–	3
POWIAT SEJNEŃSKI	52048,9	60,9	5197,9	557,5	–	46850,0	106,8	76
Gminy wiejskie								
Giby	19574,3	60,6	3774,3	24,5	–	15800,0	–	29
Krasnopol	14074,3	82,1	1423,6	56,1	–	12650,0	106,8	9
Puńsk	3550,0	25,6	–	1,3	–	3550,0	–	11
Sejny	14850,3	68,3	–	475,6	–	14850,0	–	27
POWIAT SIEMIATYCKI	31340,3	21,5	–	249,1	–	31013,7	68,1	41
Gmina miejska								
Siemiatycze	250,0	6,9	–	–	–	250,0	–	2
Gmina miejsko-wiejska								
Drohiczyn	7290,0	35,1	–	–	–	7290,0	2,6	3
Gminy wiejskie								
Dziadkowice	14,2	0,1	–	–	–	–	14,2	8
Grodzisk	87,9	0,4	–	87,9	–	–	–	4
Mielnik	17882,9	91,1	–	36,2	–	17832,0	2,7	7
Milejczyce	19,8	0,1	–	–	–	–	19,8	1
Nurzec-Stacja	1727,2	8,0	–	125,0	–	1580,0	22,2	9
Perlejewo	851,7	8,0	–	–	–	851,7	–	2
Siemiatycze	3216,6	14,2	–	–	–	3210,0	6,6	5
POWIAT SOKÓLSKI	53259,9	25,9	5146,0	1677,7	17860,9	30074,0	99,2	49
Gminy miejsko-wiejskie								
Dąbrowa Białostocka	1843,0	7,0	1843,0	–	–	–	–	4
Krynki	12788,1	77,0	–	273,7	988,1	11800,0	–	–
Sokółka	8915,6	28,4	–	147,3	3385,6	5530,0	–	6
Suchowola	3132,0	12,2	3132,0	–	–	–	–	2
Gminy wiejskie								
Janów	1592,1	7,7	–	79,7	1512,4	–	–	2
Korycin	–	–	–	–	–	–	–	2
Kuźnica	4550,0	34,1	–	–	–	4550,0	–	8
Nowy Dwór	171,0	1,4	171,0	–	–	–	–	–
Sidra	–	–	–	–	–	–	–	13
Szudziałowo	20268,0	67,2	–	1176,9	11974,8	8194,0	99,2	12

^a Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000. ^b Część powierzchni rezerwatów przyrody i użytków ekologicznych została wykazana dwukrotnie: raz w rezerwach przyrody/użytkach ekologicznych, drugi raz łącznie z powierzchnią parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu, na terenie których są położone.

TABL. 2/67/. POWIERZCHNIA O SZCZEGÓLNYCH WALORACH PRZYRODNICZYCH PRAWNIE CHRONIONA ORAZ POMNIKI PRZYRODY WEDŁUG POWIATÓW I GMIN (dok.)

Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona ^a							Pomniki przyrody
	ogółem		z liczby ogółem – w ha					
	w hektarach	w % powierzchni ogólnej	parki narodowe	rezerwaty przyrody ^b	parki krajobrazowe	obszary chronionego krajobrazu	użytki ekologiczne ^b	
POWIAT SUWAŃSKI	73391,1	56,2	7974,3	375,1	6284,0	59040,0	827,1	97
Gminy wiejskie								
Bakałarzewo	4053,8	33,1	–	3,8	–	4050,0	–	13
Filipów	8700,0	57,7	–	–	–	8700,0	604,3	5
Jeleniewo	10655,0	81,1	–	66,1	3016,0	7550,0	109,6	19
Przerośl	7407,0	59,9	–	305,2	1257,0	6150,0	63,9	9
Raczki	6400,0	45,0	–	–	–	6400,0	–	2
Rutka-Tartak	7390,0	71,4	–	–	440,0	6950,0	40,9	11
Suwałki	14014,3	53,0	7974,3	–	–	6040,0	–	7
Szypliszki	5650,0	36,1	–	–	–	5650,0	–	12
Wiżajny	9121,0	81,5	–	–	1571,0	7550,0	8,4	19
POWIAT WYSOKO-MAZOWIECKI	3126,5	2,4	1052,0	–	–	2069,5	–	68
Gminy miejsko-wiejskie								
Ciechanowiec	2069,5	10,3	–	–	–	2069,5	–	38
Czyżew	2,1	0,0	–	–	–	–	–	–
Szepietowo	2,9	0,0	–	–	–	–	–	–
Gminy wiejskie								
Klukowo	–	–	–	–	–	–	–	1
Kobylin-Borzymy	322,0	2,7	322,0	–	–	–	–	21
Kulesze Kościelne	–	–	–	–	–	–	–	1
Nowe Piekuty	–	–	–	–	–	–	–	3
Sokoły	730,0	4,7	730,0	–	–	–	–	1
Wysokie Mazowieckie ...	–	–	–	–	–	–	–	3
POWIAT ZAMBROWSKI	279,4	0,4	–	275,2	–	–	4,2	4
Gminy wiejskie								
Kołaki Kościelne	–	–	–	–	–	–	–	2
Rutki	114,8	0,6	–	114,8	–	–	–	–
Szumowo	2,5	0,0	–	–	–	–	2,5	–
Zambrów	162,1	0,5	–	160,4	–	–	1,7	2
MIASTA NA PRAWACH POWIATU								
Białystok	103,9	1,0	–	103,9	–	–	–	12
Łomża	675,5	20,7	–	–	–	675,5	–	12
Suwałki	960,2	14,7	–	3,4	–	960,0	–	23

^a Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000. ^b Część powierzchni rezerwatów przyrody i użytków ekologicznych została wykazana dwukrotnie: raz w rezerwach przyrody/użytkach ekologicznych, drugi raz łącznie z powierzchnią parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu, na terenie których są położone.

U w a g a. Oprócz prezentowanych form ochrony przyrody i krajobrazu na powierzchnię ogółem składają się zespoły przyrodniczo-krajobrazowe o łącznej powierzchni 139,1 ha (położone na terenie gmin: Mielnik – 50,9 ha, Szepietowo – 2,9 ha, miejskiej Augustów – 83,2 ha i Czyżew – 2,1 ha) oraz stanowiska dokumentacyjne o łącznej powierzchni 0,5 ha (położone na terenie gminy wiejskiej Sejny – 0,3 ha i miasta Suwałki – 0,2 ha).

TABL. 3/68/. PARKI NARODOWE W 2013 R.
Stan w dniu 31 XII

PARKI NARODOWE	Rok utworzenia	Powierzchnia w ha	Ogólna charakterystyka
Biebrzański	1993	59223,0	Obejmuje znaczną część Kotliny Biebrzańskiej, która jest jednym z największych i najbardziej naturalnych kompleksów torfowisk niskich w Europie Środkowej i Zachodniej. Kotlinę tę charakteryzuje wyjątkowo dobrze zachowana dwukierunkowa strefowość ekologiczna (roślinno-glebowo-hydrologiczna). Dolina Biebrzy została uznana przez BirdLife International za ostoję ptaków o randze światowej. Biebrzański Park Narodowy znajduje się od 1995 r. na liście siedlisk Konwencji RAMSAR, tj. obszarów mokradłowych o międzynarodowym znaczeniu, zwłaszcza jako środowisko życia ptactwa wodno-błotnego, a od 2004 r. został włączony wraz z otuliną do sieci obszarów Natura 2000.
Wigierski	1989	15079,6	Położony jest na północnym skraju Puszczy Augustowskiej. Swoim zasięgiem obejmuje zespół 42 jezior (z największym jeziorem Wigry) z otaczającymi je lasami i torfowiskami. Park uznany został za obszar wodno-błotny o znaczeniu międzynarodowym, chroniony na mocy międzynarodowej Konwencji Ramsarskiej. Ma również rangę europejskiej ostoi ptaków IBA (Important Bird Area) „Puszcza Augustowska” (kod PL043). Ponadto wchodzi w skład sieci Natura 2000 – Obszaru Specjalnej Ochrony Ptaków „Puszcza Augustowska” (kod PLB200002) oraz Specjalnego Obszaru Ochrony Siedlisk „Ostoja Wigierska” (kod PLH200004).
Białowieski	1921, 1932, 1947	10517,3	Jest najstarszym polskim parkiem narodowym – jego historia sięga 1921 r. Utworzono wtedy leśnictwo „Rezerwat”, które w 1932 r. przemianowano na jednostkę specjalną „Park Narodowy w Białowieży”. W 1947 r. obiekt ten reaktywowano jako Białowieski Park Narodowy. Chroni on ostatnie na Nizinie Europejskiej lasy naturalne o charakterze pierwotnym w strefie lasów mieszanych i liściastych. Dzięki wysiłkom naukowców i pracowników Parku w 1929 r. rozpoczęła się zakończona sukcesem restytucja żubra. W skład Białowieskiego Parku Narodowego wchodzi obiekty: Obręb Ochronny Rezerwat (w większości objęty ochroną ścisłą) z wyodrębnionym terytorialnie Parkiem Pałacowym oraz Ośrodek Hodowli Żubrów z Rezerwatem Pokazowym Żubrów. Na terenie Parku Pałacowego, wpisanego w rejestr zabytków, znajduje się Muzeum Przyrodniczo-Leśne. Białowieski Park Narodowy od 1977 r. jest Rezerwatem Biosfery UNESCO, a od 2005 r. cała polska część Puszczy Białowieskiej została objęta tym statusem. W 1979 r. UNESCO wpisało BPN, jako jedyny przyrodniczy obiekt w Polsce, na listę Światowego Dziedzictwa Ludzkości, a w 1992 r. UNESCO nadało ten status Państwowemu Parkowi Narodowemu „Białowieżská Puszcza” na Białorusi, tworząc polsko-białoruski obiekt transgraniczny.

TABL. 3/68/. PARKI NARODOWE W 2013 R. (dok.)

Stan w dniu 31 XII

PARKI NARODOWE	Rok utworzenia	Powierzchnia w ha	Ogólna charakterystyka
Narwiański	1996	7350,0	Chroni zabagniony, naturalny fragment doliny Górnej Narwi od Suraza do Rzędzian. O wartości przyrodniczej Parku decyduje niespotykany w Europie i bardzo rzadki na świecie charakter rzeki wielokorytowej (anastomozującej), a także ornitofauna związana z terenami mokradłowymi. Liczne rozgałęzienia nurtu oraz naturalna dolina Narwi decydują o wyjątkowej wartości turystycznej Parku.

TABL. 4/69/. PARKI NARODOWE WEDŁUG KATEGORII GRUNTÓW

Stan w dniu 31 XII

L A T A PARKI NARODOWE	Powierzchnia								
	ogółem		grunty				wody	tereny pozostałe	
	w hektarach	w % powierzchni ogólnej województwa	leśne		rolne	zadrzewione i zakrzewione			
			razem	w tym niezależne			w hektarach		
O G Ó Ł E M	2005	92089,8	4,6	35012,9	509,5	17035,5	686,1	4447,4	34907,9
	2010	92071,6	4,6	35160,6	446,5	17123,7	680,4	4447,1	34659,8
	2012	92169,9	4,6	35141,0	450,0	17137,0	680,5	4556,8	34654,6
	2013	92169,9	4,6	35141,0	450,0	17137,0	680,5	4559,0	34652,5
Biebrzański		59223,0	2,9	15682,9	168,5	14087,1	493,2	974,0	27985,9
Wigierski		15079,6	0,8	9391,1	47,0	2315,6	8,8	2897,8	466,3
Białowieski		10517,3	0,5	9974,0	234,5	15,3	1,5	19,2	507,3
Narwiański		7350,0	0,4	93,0	-	719,0	177,0	668,0	5693,0

TABL. 5/70/. PARKI NARODOWE WEDŁUG KATEGORII OCHRONNOŚCI

Stan w dniu 31 XII

L A T A PARKI NARODOWE	Powierzchnia w ha						
	parku narodowego					strefy ochronnej	
	ogółem	w tym pod ochroną			czynną		krajobrazową
		razem	ściłą				
		w tym grunty leśne					
O G Ó Ł E M	2005	92089,8	10821,5	9538,9	44362,2	31613,1	96740,1
	2010	92071,6	10821,5	9571,3	45184,5	30772,6	96740,1
	2012	92169,9	13961,5	12631,7	42780,5	30134,9	96740,1
	2013	92169,9	13832,4	12582,7	42952,7	30091,8	96740,1
Biebrzański		59223,0	7279,0	6528,9	25041,0	26903,0	66824,0
Wigierski		15079,6	494,1	234,0	11750,1	2835,4	11283,8
Białowieski		10517,3	6059,3	5819,8	4104,6	353,4	3224,3
Narwiański		7350,0	-	-	2057,0	-	15408,0

TABL. 6/71/. PARKI NARODOWE WEDŁUG FORM WŁASNOŚCI GRUNTÓW
Stan w dniu 31 XII

L A T A PARKI NARODOWE	Powierzchnia w ha					tereny pozostałe
	ogółem	własność			prywatna	
		Skarbu Państwa		prywatna		
		w zarządzie parku	w innym zarządzie			
O G Ó Ł E M	2005	92090	56873	2151	32249	817
	2010	92072	57452	654	31628	2338
	2012	92170	57905	654	33490	121
	2013	92170	57905	654	33490	121
Białowiecki		10517	10517	–	–	–
Biebrzański		59223	33217	233	25773	–
Narwiański		7350	1706	415	5112	117
Wigierski		15080	12465	6	2605	4

Ź r ó ł o: dane Ministerstwa Środowiska.

**TABL. 7/72/. STAN LICZEBNY GŁÓWNYCH GATUNKÓW ZWIERZĄT ŁOWNYCH
I CHRONIONYCH W PARKACH NARODOWYCH**

GATUNKI ZWIE- RZĄT	Parki narodowe															
	Biebrzański				Wigierski				Białowiecki				Narwiański			
	2005	2010	2012	2013	2005	2010	2012	2013	2005	2010	2012	2013	2005	2010	2012	2013
Żubr	–	–	–	–	–	–	–	–	397 ^a	45	110	505	–	–	–	–
Łoś	601	650	540	565	32	37	45	35	– ^b	8	2	2	12	23	56	56
Jeleń	512	530	550	540	152	160	240	260	320	800	187	325	–	15	3	3
Sarna	930	. ^c	–	–	185	193	280	250	160	110	18	28	. ^c	60	39	39
Dzik	485	460	450	470	98	133	100	160	150	800	222	278	. ^c	55	21	21
Wilk	20	20	20	20	6 ^d	4	5	13	8	7	7	7	–	–	–	–
Lis	700	. ^c	–	–	130	130	130	130	35	30	28	29	. ^c	. ^c	40	40
Ryś	5	5	5	4	–	1	1	1	– ^b	3	2	2	–	–	–	–
Wydra	90	. ^c	–	60	45	45	10	10	10	10	10	10	4	. ^c	5	5
Borsuk	90	100	100	100	45	20	20	40	18	15	14	14	3	. ^c	8	8
Bóbr	800	. ^c	1000	1100	268	160	160	160	18	18	20	20	250	250	344	334
Orlik krzy- kliwy ..	13 ^e	26	28	28	–	. ^c	2	1 ^d	4	2	8	10	. ^c	–	2	1
Orlik gru- bodzioby	12 ^e	30	17	16	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Bielik	6 ^e	16	18	20	6	3 ^e	6 ^e	6 ^e	. ^d	. ^d	–	–	–	1	1	–
Głuszc ...	–	–	–	–	–	–	–	–	– ^b	–	–	–	–	–	–	–
Cietrzew ..	130	81	51	45	–	–	–	–	– ^b	–	–	–	–	–	–	–
Bocian czarny	. ^c	15	16	18	2	. ^c	. ^d	. ^d	4	3	4	4	. ^c	– ^b	–	–

^a Dane dla Puszczy Białowieckiej. ^b Tylko ślady bytowania. ^c Występują, brak danych liczbowych. ^d Pojawiające się przechodnio, migrujące. ^e Liczba wyznaczonych stref ochronnych.

Ź r ó ł o: dane Ministerstwa Środowiska.

TABL. 8/73/. REGULACJA POPULACJI ZWIERZĄT ŁOWNYCH W PARKACH NARODOWYCH

L A T A PARKI NARODOWE	Łoś		Jeleń		Sarna		Dzik	
	odstrzał	stwierdzone upadki (zgony)	odstrzał	stwierdzone upadki (zgony)	odstrzał	stwierdzone upadki (zgony)	odstrzał	stwierdzone upadki (zgony)
O G Ó Ł E M								
2005	–	23	38	12	6	7	121	38
2010	–	14	14	32	5	5	92	15
2012	–	17	13	14	3	21	88	13
2013	–	25	11	26	1	19	73	16
Białowiecki	–	1	–	9	–	–	–	2
Biebrzański	–	18	–	10	–	16	43	6
Narwiański	–	6	–	–	–	3	–	8
Wigierski	–	–	11	7	1	–	30	–

Ź r ó ł o: dane Ministerstwa Środowiska.

TABL. 9/74/. OCHRONA LASU W PARKACH NARODOWYCH

L A T A PARKI NARODOWE	Zabezpieczenie upraw przed zwierzyną ^a w ha	Skrzynki lęgowe istniejące	Pułapki		Próbne poszukiwania owadów w ściółce (liczba prób)
			tradycyjne	feromonowe	
Biebrzański					
2005	21,8	–	35	107	77
2010	10,4	–	20	50	75
2012	11,0	–	22	47	50
2013	8,2	–	20	58	53
Wigierski					
2005	111,4	1060	21	336	150
2010	94,0	930	14	267	57
2012	72,9	965	11	259	57
2013	70,5	860	17	227	57
Białowiecki					
2005	2,0	48	31	60	–
2010	–	–	–	60	–
2012	13,5	–	–	60	–
2013	7,2	–	–	60	–
Narwiański					
2005	–	–	–	2	–
2010	–	9	2	2	2
2012	–	7	2	2	2
2013	–	7	2	2	2

^a Chemiczne, mechaniczne i gradzenia.

Ź r ó ł o: dane Ministerstwa Środowiska.

TABL. 10/75/. POZYSKANIE DREWNA W PARKACH NARODOWYCH WEDŁUG KATEGORII CIEĆ

L A T A PARKI NARODOWE	Ogółem ^a	W tym grubizna							
		iglasta			liściasta				
		razem	cięcia sanitarne	trzebieże	razem	cięcia			
						rębne	sanitarne	trzebieże	
w tysiącach metrów sześciennych									
Biebrzański	2005	8,1	5,9	2,6	3,3	2,1	0,3	0,8	1,0
	2010	10,6	8,9	6,2	2,7	1,6	0,2	1,2	0,2
	2012	3,0	2,0	1,1	0,9	1,0	0,4	0,5	0,1
	2013	3,0	2,5	0,5	2,0	0,5	0,2	0,1	0,2
Wigierski	2005	11,7	10,9	9,2	1,7	0,8	–	0,3	0,5
	2010	11,2	10,3	5,6	4,7	0,8	–	0,2	0,6
	2012	12,0	11,2	5,3	5,8	0,8	–	–	0,8
	2013	11,1	10,4	3,7	6,7	0,6	–	0,1	0,6
Białowieski	2005	0,6	0,3	0,3	–	0,3	–	0,2	0,1
	2010	0,3	0,2	0,2	–	0,1	–	0,1	–
	2012	0,3	0,1	0,1	–	0,2	–	0,2	–
	2013	1,3	0,5	0,5	–	0,8	–	0,8	–
Narwiański	2005	0,3	0,3	–	0,3	–	–	–	–
	2010	–	–	–	–	–	–	–	–
	2012	–	–	–	–	–	–	–	–
	2013	–	–	–	–	–	–	–	–

^a Łącznie z drewnem pozostawionym w lesie do mineralizacji.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Środowiska.

TABL. 11/76/. TURYSTYKA W PARKACH NARODOWYCH

L A T A PARKI NARODOWE	Schroniska	Domy wczaso- we	Kempingi, biwaki	Schrony przeciw- deszczowe	Szlaki turystyczne w km		Liczba turystów		
					ogółem	w tym do remontu	w tys.	na 1 ha powierz- chni	
Biebrzański	2005	–	–	5	17	471,0	80,7	37	1
	2010	–	–	4	6	463,7	31,0	31	1
	2012	–	–	4	6	493,3	64,0	33	1
	2013	–	–	3	11	498,3	54,6	28	1
Wigierski	2005	1	2	18	54	218,0	18,0	100	7
	2010	–	3	20	70	245,4	80,0	110	7
	2012	–	5	20	90	245,4	–	110	7
	2013	1	5	4	100	272,6	1,0	110	7
Białowieski	2005	1	–	–	–	38,5	38,0	240	23
	2010	–	2	–	–	44,0	1,0	170	17
	2012	–	–	–	–	44,3	1,4	121	12
	2013	–	1	–	–	44,3	–	119	11
Narwiański	2005	–	–	2	–	45,0	–	5	1
	2010	–	–	–	–	55,0	–	13	2
	2012	–	–	–	–	55,0	2,0	12	2
	2013	–	–	–	–	55,0	–	15	2

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Środowiska.

TABL. 12/77/. DZIAŁALNOŚĆ DYDAKTYCZNA PARKÓW NARODOWYCH

L A T A PARKI NARODOWE	Liczba				
	osób zwiedzających muzea	impresz dydaktycznych	ścieżek dydaktycznych	nowych wydawnictw popularno- -naukowych	pozycji księgozbioru w bibliotekach
Biebrzański 2005	3800	7	8	2	1169
2010	26000 ^a	12	13	–	1705
2012	23000 ^a	12	13	–	2384
2013	22300^a	10	13	–	2537
Wigierski 2005	12000 ^a	128	6	16	3394
2010	16500 ^a	119	6	6	4189
2012	38496 ^a	84	6	4	4536
2013	33627^a	157	6	2	4436
Białowiecki 2005	82303	142	3	2	10995
2010	89214	14	6	4	11810
2012	71472	128	6	–	12035
2013	69276	171	6	4	12096
Narwiański 2005	5232 ^a	22	2	–	956
2010	7000 ^a	15	3	1	1538
2012	7608	20	3	2	1628
2013	8900	15	3	1	1655

^a Sale ekspozycyjne w siedzibach Dyrekcji Parku lub innym obiekcie.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Środowiska.

TABL. 13/78/. SZKODNICTWO I OCHRONA PRZED SZKODNICTWEM W PARKACH NARODOWYCH

L A T A PARKI NARODOWE	Liczba funkcyj- cjona- riuszy Straży Parku Narodowego	Liczba spraw			Windy- kacja należ- ności w zł	Kradzież drewna			Liczba przy- padków klusow- nictwa
		wszczę- tych	zakończonych			liczba przy- padków	skradzione drewno		
			ogółem	w tym wyro- kami skazu- jącymi			masa w m ³	wartość w zł	
O G Ó Ł E M 2005	22	15	11	8	3005	10	17,7	1594	172
2010	21	8	3	–	651	5	19,2	1591	9
2012	21	13	12	11	1680	7	63,7	7552	10
2013	20	11	11	10	2000	3	42,0	7637	8
Białowiecki	3	–	–	–	–	–	–	–	–
Biebrzański	9	10	10	9	2000	3	42,0	7637	7
Narwiański	4	1	1	1	–	–	–	–	–
Wigierski	4	–	–	–	–	–	–	–	1

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Środowiska.

TABL. 14/79/. REZERWATY PRZYRODY W 2013 R.

Stan w dniu 31 XII

REZERWATY PRZYRODY LOKALIZACJA	Rok utwo- rzenia	Powierz- chnia w ha	Cel ochrony
Czapliniec Belda Powiat grajewski	1958	11,58	Ochrona miejsc gnieźdzenia się czapli siwej.
Tobolinka Powiat sejneński	1959	4,62	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych jeziora dystroficznego z pływającymi wyspami pła torfowców.
Cmentarzysko Jaćwingów Powiat suwalski	1959	4,12	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych boru świeżego wraz z cmentarzyskiem Jaćwingów.
Mały Borek Powiat augustowski	1959	90,49	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych typów boru sosnowego właściwych dla Puszczy Augustowskiej.
Kozi Rynek Powiat augustowski	1959	146,63	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych typów zbiorowisk leśnych grądowych i łągowych charakterystycznych dla Puszczy Augustowskiej.
Ostoja bobrów Marycha Powiat sejneński	1960	56,13	Ochrona bobrów.
Jezioro Kolno Powiat augustowski	1960	269,26	Zachowanie miejsc łągowych łabędzia niemego (<i>Cygnus olor</i>).
Starożyn Powiat augustowski	1960	298,43	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych grądu niskiego, lasu mieszanego i olsu w Puszczy Augustowskiej.
Lipiny w Puszczy Białowieskiej Powiat hajnowski	1962	24,51	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych jedyne na terenie Puszczy Białowieskiej stanowiska dębu bezszypułkowego, występującego w drzewostanie mieszanym obok dębu szypułkowego.
Bobruczek Powiat sejneński	1962	0,90	Ochrona bobrów.
Brzozowy Grąd Powiat augustowski	1963	0,08	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych obuwika pospolitego.
Jezioro Hańcza Powiat suwalski	1963	304,00	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych oraz ze względu na wybitne walory krajobrazowe jeziora geomorfologiczno-geologicznego, a zarazem limnologicznego.
Gorbacz Powiat białostocki	1967	222,72	Zachowanie ze względów przyrodniczych, naukowych i dydaktycznych torfowisk wysokich, przejściowych i niskich wraz z humotroficznym jeziorem w końcowej fazie lądowania i relikdami flory postglacjalnej oraz ostoi cietrzewia.
Bagno Wizna I Powiat zambrowski	1967	30,00	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych fragmentu torfowiska niskiego ze stanowiskiem rzadkich roślin, takich jak: miodokwiat krzyżowy, gnidosz królewski, brzoza niska i wierzba lapońska.
Bagno Wizna II Powiat zambrowski	1967	76,00	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych fragmentu torfowiska niskiego ze stanowiskiem marzycy rudej (<i>Schoenus ferrugineus</i> L.), niebielistki trwałej (<i>Sweetia perennis</i> L.) oraz brzozy niskiej (<i>Betula humilis</i> Schrank).
Rezerwat Krajobrazowy im. prof. W. Szafera Powiat hajnowski	1969	1356,91	Zachowanie ze względów krajobrazowych naturalnych zespołów leśnych Puszczy Białowieskiej położonych wzdłuż szosy Hajnówka – Białowieża.
Perkuć Powiat augustowski	1970	209,82	Zachowanie naturalnych zbiorowisk roślinnych związanych z zanikającym zbiornikiem wodnym.

TABL. 14/79/. REZERWATY PRZYRODY W 2013 R. (cd.)

Stan w dniu 31 XII

REZERWATY PRZYRODY LOKALIZACJA	Rok utwo- rzenia	Powierz- chnia w ha	Cel ochrony
Budzisk Powiaty: białostocki sokólski	1970	328,51	Zachowanie fragmentu Puszczy Knyszyńskiej z naturalnymi zbiorowiskami leśnymi, torfowiskowymi, łąkowymi i źródłiskowymi.
Glinki Powiat augustowski	1971	1,65	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych jedyne na terenie Puszczy Augustowskiej stanowiska pióropusznika strusiego.
Karczmisko Powiat sokólski	1971	16,57	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych naturalnego zbiorowiska leśnego charakterystycznego dla Puszczy Knyszyńskiej.
Głazowisko Bachanowo nad Czarną Hańczą Powiat suwalski	1972	0,98	Zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych obszaru pokrytego dużą ilością głazów narzutowych.
Kalinowo Powiat łomżyński	1972	69,76	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych fragmentu lasu grądowego oraz innych zbiorowisk leśnych i murawowych w przełomowym odcinku rzeki Narwi.
Pogorzelce Powiat hajnowski	1974	6,15	Zachowanie fragmentu lasu o charakterze naturalnym z dużym udziałem lipy drobnolistnej.
Nieznanowo Powiat hajnowski	1974	27,49	Zachowanie fragmentu Puszczy Białowieskiej z kilkoma dobrze wykształconymi zbiorowiskami leśnymi.
Koryciny Powiat siemiatycki	1975	89,06	Zachowanie fragmentu naturalnego starodrzewu dębowego.
Głęboki Kąt Powiat hajnowski	1979	40,46	Zachowanie fragmentu Puszczy Białowieskiej obejmującego bór świerkowy, torfowcowy o charakterze borealnym oraz olsy z licznymi gatunkami roślin chronionych i rzadkich w runie.
Michnówka Powiat hajnowski	1979	85,86	Zachowanie torfowiska wysokiego oraz otaczających go drzewostanów reprezentujących szereg typowo wykształconych zbiorowisk leśnych występujących w Puszczy Białowieskiej.
Sitki Powiat hajnowski	1979	34,09	Zachowanie fragmentu Puszczy Białowieskiej obejmującego rzadko tu spotykane zbiorowiska borowe na wyniosłościach wydmych z rzadkimi i chronionymi gatunkami roślin w runie.
Starzyna Powiat hajnowski	1979	370,08	Zachowanie kilku charakterystycznych dla Puszczy Białowieskiej zbiorowisk, występujących w całej skali ich zmienności, z licznymi stanowiskami roślin chronionych.
Szczekotowo Powiat hajnowski	1979	36,44	Zachowanie fragmentu Puszczy Białowieskiej obejmującego zbiorowiska grądowe z licznymi drzewami pomnikowymi oraz największe na tym terenie skupienie kurhanów z okresu wczesnego średniowiecza, jak również pozostałości po smolarni z XVIII w.
Wysokie Bagno Powiat hajnowski	1979	78,54	Zachowanie fragmentu Puszczy Białowieskiej obejmującego naturalny bór świerkowy rosnący na torfowisku oraz odcinek zatorfionej doliny rzeki Narewki ze stanowiskiem bobrów.
Jezioro Kalejty Powiat augustowski	1980	740,67	Zachowanie wartości przyrodniczych jeziora oraz swoistych cech krajobrazu.
Stara Ruda Powiat augustowski	1980	83,15	Zachowanie źródlisk rzeki Rudawki i fragmentu borów torfowcowych na południowo-wschodniej granicy ich zasięgu.

TABL. 14/79/. REZERWATY PRZYRODY W 2013 R. (cd.)

Stan w dniu 31 XII

REZERWATY PRZYRODY LOKALIZACJA	Rok utwo- rzenia	Powierz- chnia w ha	Cel ochrony
Łempis Powiat sejneński	1983	132,34	Zachowanie naturalnych ekosystemów leśnych, wodnych i torfowiskowych z rzadkimi i chronionymi gatunkami roślin i zwierząt, charakterystycznych dla Pojezierza Suwalsko-Augustowskiego.
Pomorze Powiat sejneński	1983	19,84	Zachowanie najstarszego drzewostanu Puszczy Augustowskiej oraz pozostałości dawnego grodziska.
Kukle Powiat sejneński	1983	343,24	Zachowanie swoistych cech krajobrazu oraz naturalnych ekosystemów leśnych, bagiennych i wodnych.
Kaniston Powiat łomżyński	1984	136,59	Zachowanie zwarteo, naturalnego kompleksu olsów w Puszczy Kurpiowskiej.
Ciemny Kąt Powiat kolneński	1984	125,95	Zachowanie zbiorowisk leśnych i drzewostanów naturalnego pochodzenia, charakterystycznych dla Puszczy Kurpiowskiej.
Dębowy Grąd Powiat hajnowski	1985	100,47	Zachowanie drzewostanów naturalnego pochodzenia w Puszczy Białowieskiej, reprezentujących grądy: wilgotny i typowy oraz łęg olszowo-jesionowy.
Kuriańskie Bagno Powiat augustowski	1985	1713,62	Zachowanie obszaru o unikalnej geomorfologii, naturalnych, rzadko spotykanych zbiorowisk leśnych oraz stanowisk wielu rzadkich i chronionych roślin i zwierząt.
Góra Uszeście Powiat siemiatycki	1985	12,06	Zachowanie stanowiska wielu rzadkich gatunków roślin kserotermicznych.
Jesionowe Góry Powiat białostocki	1987	376,55	Zachowanie fragmentu Puszczy Knyszyńskiej z licznymi cennymi zbiorowiskami roślinnymi, zachowanymi przeważnie w stanie naturalnym.
Kulikówka Powiat białostocki	1987	10,88	Zachowanie fragmentu łęgów w Puszczy Knyszyńskiej z obfitym stanowiskiem pióropusznika strusiego.
Stare Biele Powiat sokólski	1987	255,65	Zachowanie cennych fragmentów Puszczy Knyszyńskiej, obejmujących dobrze wykształcone zbiorowiska roślinne z szeregiem roślin chronionych i rzadkich, oraz zachowanie kompleksów bagien i zarastających łąk będących ostoją zwierząt.
Góra Pieszczana Powiat sokólski	1987	220,10	Zachowanie fragmentu Puszczy Knyszyńskiej z naturalnymi drzewostanami świerkowo-sosnowymi i stanowiskami licznych roślin chronionych i rzadkich.
Krzemianka Powiat białostocki	1987	230,91	Zachowanie fragmentu Puszczy Knyszyńskiej, charakteryzującego się dużym bogactwem szaty roślinnej, wysokim stopniem jej naturalności i urozmaiconą rzeźbą terenu, oraz obszaru źródłiskowego strumienia o nazwie Krzemianka.
Krzemieńne Góry Powiat białostocki	1987	73,56	Zachowanie zbiorowisk leśnych typowych dla Puszczy Knyszyńskiej, występujących na wale kemowym.
Stara Dębina Powiat sokólski	1987	33,68	Zachowanie starodrzewu dębowego występującego na siedlisku lasu mieszanego oraz stanowisk dębu bezszypułkowego na północnej granicy jego zasięgu.
Surążkowo Powiat białostocki	1987	134,05	Zachowanie fragmentu Puszczy Knyszyńskiej, obejmującego liczne zbiorowiska leśne o wysokim stopniu naturalności ze znacznym udziałem leśnych zbiorowisk torfowiskowych.
Głazowisko Łopuchowskie Powiat suwalski	1988	15,88	Zachowanie nagromadzonych głazów narzutowych stanowiących unikalny zespół form połodowcowych.

TABL. 14/79/. REZERWATY PRZYRODY W 2013 R. (cd.)

Stan w dniu 31 XII

REZERWATY PRZYRODY LOKALIZACJA	Rok utwo- rzenia	Powierz- chnia w ha	Cel ochrony
Czarny Kąt Powiat łomżyński	1989	32,97	Zachowanie zbiorowisk boru brusznicowego i czemicowego, charakterystycznych dla Puszczy Kurpiowskiej.
Łokieć Powiat łomżyński	1989	139,76	Zachowanie w stanie naturalnym torfowisk niskich i wysokich wraz z otaczającymi zbiorowiskami leśnymi naturalnego pochodzenia, charakterystycznych dla Puszczy Kurpiowskiej.
Rycerski Kierz Powiat łomżyński	1989	42,44	Zachowanie ginących zbiorowisk grądu czyścicowego oraz fragmentu dąbrowy świetlistej.
Jelonka Powiat hajnowski	1989	227,00	Zachowanie szczególnego krajobrazu i środowiska oraz zabezpieczenie przebiegu sukcesji wtórnej na porzuconych jałowych gruntach porolnych.
Woronicza Powiat sokólski	1989	133,80	Zachowanie doliny, strumienia oraz przyległych wzniesień morenowych wraz z występującymi tu licznymi, charakterystycznymi dla tego regionu zbiorowiskami roślinnymi, jak też chronionych i rzadkich gatunków roślin.
Wielki Dział Powiat łomżyński	1990	120,07	Zachowanie w stanie nienaruszonym największego w dolinie Narwi kompleksu lasów łęgowych naturalnego pochodzenia z licznymi drzewami pomnikowymi.
Międzyrzecze Powiat sokólski	1990	249,86	Zachowanie fragmentu Puszczy Knyszyńskiej odznaczającego się urozmaiconą rzeźbą terenu oraz występowaniem licznych źródeł, dobrze wykształconych charakterystycznych dla tego obszaru zbiorowisk roślinnych, jak też wielu chronionych gatunków roślin.
Jałówka Powiat białostocki	1990	277,03	Zachowanie cennego fragmentu Puszczy Knyszyńskiej obejmującego charakterystyczne dla jej obszaru układy geomorfologiczne i wyróżniające się bogactwem zbiorowisk roślinnych.
Krasne Powiat białostocki	1990	85,22	Zachowanie cennego fragmentu Puszczy Knyszyńskiej obejmującego dobrze wykształcone zbiorowiska leśne, głównie z grupy borów i borów mieszanych.
Bahno w Borkach Powiaty: sokólski białostocki	1990	286,90	Zachowanie cennych, dobrze wykształconych zbiorowisk torfowiskowych o charakterze borealnym, odznaczających się bogactwem flory roślin naczyniowych i mszaków oraz występowaniem dużej liczby gatunków chronionych.
Sokóle Powiat siemiatycki	1990	44,33	Zachowanie naturalnych zbiorowisk leśnych o typowych dla Wysoczyzny Drohickej drzewostanach mieszanych, stanowiących ostatnie fragmenty dawnej Puszczy Nurzeckiej.
Grąd Radziwiłłowski Powiat siemiatycki	1990	24,16	Zachowanie naturalnego fragmentu dawnej Puszczy Nurzeckiej, dobrze wykształconego grądu typowego oraz szeregu gatunków chronionych.
Las Cieliczański Powiat białostocki	1990	370,58	Zachowanie fragmentu Puszczy Knyszyńskiej z licznymi cennymi zbiorowiskami leśnymi o charakterze naturalnym, reprezentowanymi głównie przez grądy z rzadkim w naszych lasach wiązem górskim, bory mieszane i olsy.
Wielki Las Powiat moniecki	1990	129,33	Zachowanie fragmentu Puszczy Knyszyńskiej obejmującego głównie liczne zbiorowiska leśne o charakterze borowym i wysokim stopniu naturalności.

TABL. 14/79/. REZERWATY PRZYRODY W 2013 R. (cd.)

Stan w dniu 31 XII

REZERWATY PRZYRODY LOKALIZACJA	Rok utwo- rzenia	Powierz- chnia w ha	Cel ochrony
Starodrzew Szyndzielski Powiat sokólski	1990	79,74	Zachowanie fragmentu Puszczy Knyszyńskiej obejmującego starodrzew typu ciepłolubnego lasu sosnowo-świerkowo-dębowego charakterystycznego dla północnej części Puszczy Knyszyńskiej, odznaczającego się dużym stopniem naturalności i występowaniem wielu gatunków roślin rzadkich i chronionych.
Siemianówka Powiat hajnowski	1995	224,54	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych naturalnego charakteru ekosystemów leśnych, bagiennych i wilgotnych.
Dolina Waliczówki Powiat hajnowski	1995	44,75	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych zespołów roślinności turzycowej, występujących w strefie źródłiskowej strumienia leśnego, oraz lasu łęgowego o charakterze naturalnym.
Gnilec Powiat hajnowski	1995	37,21	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych zbiorowisk turzycowych z udziałem rzadkich gatunków roślin naczyniowych i mszaków.
Podolany Powiat hajnowski	1995	15,10	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych grądu wilgotnego z dużym udziałem dębów pomnikowych.
Olszanka Myśliszcze Powiat hajnowski	1995	278,32	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych miejsc występowania rzadkich gatunków motyli.
Berezowo Powiat hajnowski	1995	115,26	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych miejsc występowania rzadkich gatunków motyli.
Podcerkwa Powiat hajnowski	1995	228,12	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych miejsc występowania rzadkich gatunków motyli.
Przewłoka Powiat hajnowski	1995	78,38	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych miejsc występowania rzadkich gatunków motyli.
Kozłowe Borki Powiat hajnowski	1995	246,97	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych drzewostanu z udziałem boru świerkowo-torfowcowego o borealnym charakterze z bogatą florą mszaków.
Czechy Orlańskie Powiat hajnowski	1995	77,95	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych borów sosnowo-świerkowych, stanowiących pozostałość dawnej Puszczy Bielskiej.
Szelągówka Powiat białostocki	1995	62,04	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych zespołu borów sosnowych o charakterze naturalnym, występujących na rozległym obszarze wydmy.
Las Zwierzyniecki M. Białystok	1996	33,84	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych drzewostanu o charakterze grądu wilgotnego.
Antoniuk M. Białystok	1995	70,07	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych fragmentu lasu odznaczającego się wysokim stopniem naturalności oraz występowaniem szeregu rzadkich gatunków roślin.
Grabówka Powiat zambrowski	1996	60,80	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych wielogatunkowego lasu liściastego o wysokim stopniu naturalności.
Nietupa Powiat sokólski	1994	273,73	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych ostoi bobra w zabagnionej dolinie rzeki Nietupa.
Kozłowy Ług Powiat sokólski	1997	139,45	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych rozległego torfowiska w początkowym stadium sukcesji leśnej.
Ławski Las I Powiat grajewski	1998	108,93	Zachowanie fragmentów olsu i łągu jesionowo-olszowego.

TABL. 14/79/. REZERWATY PRZYRODY W 2013 R. (dok.)

Stan w dniu 31 XII

REZERWATY PRZYRODY LOKALIZACJA	Rok utwo- rzenia	Powierz- chnia w ha	Cel ochrony
Ławski Las II Powiat grajewski	1998	75,38	Zachowanie fragmentów olsu i łągu jesionowo-olszowego.
Chomontowszczyzna Powiat białostocki	2001	234,42	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych frag- mentu Puszczy Knyszyńskiej odznaczającego się wysokim stopniem naturalności, stanowiącym ostoję wolnożyjącego stada żubrów.
Taboły Powiat białostocki	2001	302,44	Zachowanie ze względów przyrodniczych i dydaktycznych fragmentu boru mechowiskowego oraz boru świerkowego tor- fowcowego – coraz radszych elementów środowiska przy- rodniczego.
Rutka Powiat suwalski	2001	49,06	Zachowanie w stanie naturalnym unikalnego bruku polo- dowcowego, jeziora Linówek wraz z przyległym torfowi- skiem przejściowym, stanowiących istotną wartość ze względów przyrodniczych, naukowych i dydaktycznych.
Uroczysko Dzierzbia Powiat kolneński	2001	71,80	Zachowanie w stanie naturalnym typowo wykształconych zbiorowisk lasów łągowych i olsów, stanowiących istotną wartość ze względów przyrodniczych, naukowych i dydak- tycznych.
Dębowe Góry Powiat zambrowski	2001	99,62	Zachowanie w stanie naturalnym zespołu świetlistej dąbrowy z dębem bezszypułkowym, stanowiącego istotną wartość ze względów przyrodniczych, naukowych i dydaktycznych.
Lasy Naturalne Puszczy Białowieskiej Powiat hajnowski	2003	8581,62	Zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i kra- jobrazowych lasów naturalnych i zbliżonych do naturalnych, typowych dla Puszczy Białowieskiej łągów i olsów oraz sied- lisk leśnych z dominacją starych drzewostanów z dużym udziałem olszy, dębu, jesionu, a także licznych gatunków rzadkich i chronionych roślin zielnych, grzybów i zwierząt oraz utrzymanie procesów ekologicznych i zachowanie róż- norodności biologicznej.
Rabinówka Powiat białostocki	2005	658,57	Zachowanie ze względów przyrodniczych, naukowych i dy- daktycznych ostoi rzadkich i chronionych gatunków awifauny łąkowej, a w szczególności populacji cietrzewia na terenie Niecki Gródecko-Michałowskiej.
Jezioro Wiejki Powiat białostocki	2005	22,50	Zachowanie ze względów przyrodniczych, naukowych i dy- daktycznych naturalnego jeziora mezotroficznego oraz wy- stępujących na tym terenie rzadkich i chronionych gatunków roślin i zwierząt.
Witanowszczyzna Powiat siemiatycki	2007	80,80	Zachowanie w stanie naturalnym ekosystemów leśnych la- sów łągowych i grądów, a w szczególności zachowanie stan- owisk rzadko występujących na nizu gatunków górskich, tj. parzydła leśnego (<i>Aruncus silvestris</i>), cebulicy dwulistnej (<i>Scilla bifolia</i>) oraz bodziszka żałobnego (<i>Geranium pha- eum</i>).
Ruda Powiat suwalski	2007	3,38	Zachowanie wilgotnych łąk oraz lasu łągowego, położo- nych na terenie doliny Rospudy, wraz z ich typową florą i fauną.

Źródło: dane Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Białymstoku.

TABL. 15/80/. REZERWATY PRZYRODY

Stan w dniu 31 XII

L A T A REZERWATY PRZYRODY	Obiekty	Powierzchnia w ha					przeciętna 1 obiektu
		ogółem	w tym		z ogółem – pod ochro- ną ścisłą		
			lasy	użytki rolne			
O G Ó Ł E M							
2005	91	23599,4	21709,9	601,8	952,0	259,3	
2010	93	23531,9	21638,6	605,6	952,0	253,0	
2012	93	23755,5	21638,6	605,6	952,0	255,4	
2013	93	23868,2	21638,6	605,6	952,0	256,7	
Faunistyczne	10	1969,4	1229,5	510,6	43,4	196,9	
Krajobrazowe	4	1421,6	1234,3	10,2	227,0	355,4	
Leśne	55	18505,0	17737,9	28,3	390,1	336,5	
Torfowiskowe	9	1321,6	1211,6	–	286,9	146,8	
Florystyczne	7	236,7	202,4	6,1	–	33,8	
Wodne	3	332,3	–	–	4,6	110,8	
Przyrody nieożywionej	4	69,5	11,3	50,2	–	17,4	
Stepowe	1	12,1	11,6	0,2	–	12,1	

TABL. 16/81/. PARKI KRAJOBRAZOWE W 2013 R.

Stan w dniu 31 XII

PARKI KRAJOBRAZOWE LOKALIZACJA	Rok utworzenia	Powierzchnia w ha	Cel ochrony
Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej im. prof. W. Sławińskiego z siedzibą w Supraślu	1988	74447,0	Ochrona i zachowanie zasobów przyrodniczych, walorów kulturowych i historycznych Puszczy Knyszyńskiej, a także stworzenie warunków do prowadzenia działalności naukowej i dydaktycznej oraz rozwijanie turystyki kwalifikowanej i wypoczynku.
Powiaty: białostocki moniecki sokólski			
Łomżyński Park Krajobrazowy Doliny Narwi z siedzibą w Drozdowie	1994	7353,5	Ochrona zalewowych terenów doliny Narwi, wyróżniających się występowaniem wielu rzadkich i zagrożonych wyginięciem gatunków roślin i zwierząt.
Powiat łomżyński			
Suwalski Park Krajobrazowy z siedzibą w Malesowiznie	1976	6284,0	Ochrona walorów przyrodniczych, kulturowych i turystycznych dla potrzeb dydaktyczno-naukowych i krajobrazowych.
Powiat suwalski			

Ź r ó d ł o: dane Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Białymstoku.

TABL. 17/82/. PARKI KRAJOBRAZOWE WEDŁUG KATEGORII GRUNTÓW
Stan w dniu 31 XII

L A T A PARKI KRAJOBRAZOWE	Powierzchnia							strefy ochronnej
	parku krajobrazowego						z ogółem – rezerwaty i pozostałe formy ochrony przyrody	
	ogółem		w tym			w hektarach		
	w hekta- rach	w % powierz- chni ogół- nej woje- wództwa	lasy	użytki rolne	wody			
OGÓŁEM	2005	88084,5	4,4	65831,1	19988,8	1265,4	4562,2	73182,5
	2010	88084,5	4,4	63681,0	10909,0	1265,0	4552,6	73182,5
	2012	88084,5	4,4	63681,0	10909,0	1265,0	4552,6	73182,5
	2013	88084,5	4,4	63681,0	10909,0	1265,0	4552,6	73182,5
Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej im. prof. W. Sławińskiego		74447,0	3,7	60864,0	4862,0	381,0	3898,4	52255,0
Łomżyński Park Krajobrazowy Doliny Narwi		7353,5	0,4	1341,0	2263,0	242,0	221,4	12310,5
Suwalski Park Krajobrazowy		6284,0	0,3	1476,0	3784,0	642,0	432,8	8617,0

TABL. 18/83/. OBSZARY CHRONIONEGO KRAJOBRAZU W 2013 R.
Stan w dniu 31 XII

OBSZARY CHRONIONEGO KRAJOBRAZU LOKALIZACJA	Rok utworzenia	Powierz- chnia w ha	Cel ochrony
„Puszcza Białowieska” Powiat hajnowski	1986	78538,0	Ochrona i zachowanie Puszczy Białowieskiej, stanowiącej ostatnią ostoję naturalnych puszczy nizinnych w Europie oraz wyróżniającej się wysokimi walorami krajobrazowymi, kulturowymi i wypoczynkowymi.
„Puszcza i Jeziora Augustowskie” Powiaty: augustowski sejneński suwalski	1991	65475,0	Ochrona i zachowanie jednego z największych i najcenniejszych pod względem przyrodniczym kompleksów leśnych Puszczy Augustowskiej oraz wartości kulturowych i historycznych Kanału Augustowskiego.
Równiny Kurpiowskiej i Doliny Dolnej Narwi .. Powiaty: łomżyński kolneński	1982	48994,1	Ochrona i zachowanie doliny Narwi i Pisy z licznymi meandrami i starorzeczami oraz znacznej części Puszczy Kurpiowskiej, wyróżniających się wysokimi walorami przyrodniczymi, krajobrazowymi, kulturowymi i wypoczynkowymi.
„Dolina Narwi” Powiaty: białostocki bielski hajnowski moniecki	1986	41860,0	Ochrona i zachowanie doliny Narwi wyróżniającej się wysokimi walorami przyrodniczymi, krajobrazowymi, kulturowymi i wypoczynkowymi.
„Pojezierze Północnej Suwalszczyzny” Powiat suwalski	1991	39510,0	Ochrona i zachowanie półnaturalnego krajobrazu Północnej Suwalszczyzny o urozmaiconej rzeźbie terenu, z licznymi jeziorami, kemami, ozami i wzniesieniami morenowymi.
„Wzgórza Sokólskie” Powiaty: białostocki sokólski	1986	38742,0	Ochrona i zachowanie terenów rozciągających się na wschód od Puszczy Knyszyńskiej, wyróżniających się rzeźbą terenu, wysokimi walorami przyrodniczymi, krajobrazowymi, kulturowymi i wypoczynkowymi.
„Pojezierze Sejneńskie” Powiat sejneński	1991	37880,0	Ochrona i zachowanie krajobrazu Pojezierza Sejneńskiego wyróżniającego się urozmaiconą rzeźbą terenu, licznymi jeziorami, kemami, ozami i wzniesieniami morenowymi.

TABL. 18/83/. OBSZARY CHRONIONEGO KRAJOBRAZU W 2013 R. (dok.)

Stan w dniu 31 XII

OBSZARY CHRONIONEGO KRAJOBRAZU LOKALIZACJA	Rok utworzenia	Powierz- chnia w ha	Cel ochrony
„Dolina Biebrzy” Powiat augustowski	1991	32635,0	Ochrona i zachowanie fragmentu doliny Biebrzy o naturalnym charakterze, stanowiącej niejako strefę ochronną w górnej części Biebrzańskiego Parku Narodowego.
„Dolina Bugu” Powiat siemiatycki	1986	30162,0	Ochrona i zachowanie doliny Bugu posiadającej wysokie walory przyrodnicze, krajobrazowe, kulturowe i wypoczynkowe.
„Dolina Rospudy” Powiaty: augustowski suwalski	1991	25250,0	Ochrona i zachowanie doliny Rospudy odznaczającej się wysokim stopniem naturalności, z roślinnością torfowiskową zbiorowisk leśnych i nieleśnych.
Pojezierza Rajgrodzkiego .. Powiat grajewski	1982	12027,0	Ochrona i zachowanie Pojezierza Rajgrodzkiego o wysokich walorach przyrodniczych, krajobrazowych, kulturowych i wypoczynkowych.
„Jeziora Rajgrodzkie” Powiat augustowski	1991	3930,0	Ochrona i zachowanie części Pojezierza Rajgrodzkiego o wysokich walorach przyrodniczych, krajobrazowych, kulturowych i wypoczynkowych.
„Dolina Błędzianki” Powiat suwalski	1991	3550,0	Ochrona i zachowanie doliny Błędzianki wyróżniającej się naturalnym charakterem oraz wysokimi walorami krajobrazowymi.
Doliny Bugu i Nurca Powiaty: siemiatycki, wysokomazowicki	1982	2921,2	Ochrona i zachowanie doliny Bugu i Nurca o naturalnym charakterze oraz fragmentu Wysoczyzny Drohickej, odznaczających się wysokimi walorami przyrodniczymi, krajobrazowymi, kulturowymi i wypoczynkowymi.
Doliny Biebrzy Powiat moniecki	1982	1241,0	Ochrona i zachowanie fragmentu doliny Biebrzy o naturalnym charakterze, stanowiącej niejako strefę ochronną w środkowej części Biebrzańskiego Parku Narodowego.

Ź r ó d ł o: dane Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Białymstoku.

TABL. 19/84/. OBSZARY CHRONIONEGO KRAJOBRAZU WEDŁUG KATEGORII GRUNTÓW

Stan w dniu 31 XII

L A T A OBSZARY CHRONIONEGO KRAJOBRAZU	Powierzchnia						z ogółem – rezerwy i pozostałe formy ochrony przyrody
	ogółem		w tym				
	w hektarach	w % po- wierzchni ogólnej województwa	lasy	użytki rolne	wody		
O G Ó Ł E M	2005	462717,3	22,9	202721,5	216529,1	15811,0	18696,3
	2010	462717,3	22,9	202721,5	216529,1	15811,0	18544,2
	2012	462715,3	22,9	202721,5	216527,3	15811,0	18505,7
	2013	462715,3	22,9	202721,5	216527,3	15811,0	18505,7
„Puszcza Białowieska”		78538,0	3,9	56477,0	18521,0	286,0	12640,9
„Puszcza i Jeziora Augustowskie”		65475,0	3,2	50590,0	8825,0	3707,0	3301,1
Równiny Kurpiowskiej i Doliny Dolnej Narwi		48994,1	2,4	17166,2	28264,6	1095,5	448,5
„Dolina Narwi”		41860,0	2,1	10958,0	27202,2	893,0	146,7
„Pojezierze Północnej Suwalszczyzny”		39510,0	2,0	6825,0	28672,0	1879,0	75,7
„Wzgórza Sokólskie”		38742,0	1,9	12237,0	23841,0	165,0	273,7
„Pojezierze Sejneńskie”		37880,0	1,9	10360,0	21693,0	3242,0	663,9
„Dolina Biebrzy”		32635,0	1,6	6550,0	20605,0	605,0	291,1

TABL. 19/84/. OBSZARY CHRONIONEGO KRAJOBRAZU WEDŁUG KATEGORII GRUNTÓW (dok.)
Stan w dniu 31 XII

L A T A OBSZARY CHRONIONEGO KRAJOBRAZU	Powierzchnia					
	ogółem		w tym			z ogółem – rezerваты i pozostałe formy ochrony przyrody
	w hektarach	w % po- wierzchni ogólnej województwa	lasy	użytki rolne	wody	
w hektarach						
„Dolina Bugu”	30162,0	1,5	13210,0	14512,0	594,0	41,5
„Dolina Rospudy”	25250,0	1,3	10578,0	12473,0	1379,0	604,3
Pojezierza Rajgrodzkiego	12027,0	0,6	4579,5	5356,0	1290,0	11,6
„Jeziora Rajgrodzkie”	3930,0	0,2	1082,0	2192,0	414,0	6,7
„Dolina Błędzianki”	3550,0	0,2	1468,0	1485,0	94,0	–
Doliny Bugu i Nurca	2921,2	0,1	635,4	1751,0	155,5	–
Doliny Biebrzy	1241,0	0,1	5,4	1134,5	12,0	–

TABL. 20/85/. OBSZARY NATURA 2000 W 2013 R.
Stan w dniu 31 XII

OBSZARY NATURA 2000	Powierzchnia w ha	Typ	Ogólna charakterystyka
Bagienna Dolina Narwi ..	23471,1	OSO	Ostoja ptasia o randze europejskiej E 27. Występuje tu co najmniej 28 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG oraz 10 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt. W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej następujących gatunków ptaków: bączek, bąk, błotniak stawowy, dubelt, kraska, podrózniczek, rybitwa czarna, wodniczka, krwawodziób, kszczyk i rycyk.
Narwiańskie Bagna	6823,1	SOO	Dobrze zachowane rodzaje siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG, których wyróżniono tu 9 rodzajów, a najcenniejsze z nich to: starorzeczka, torfowiska i bory bagiennie. Obszar ważny dla zachowania gatunków kręgloustych i ryb z Załącznika II Dyrektywy: minoga ukraińskiego, piskorza i różanki. Obfite populacje bobra i wydry. Ogółem stwierdzono tu 11 gatunków zwierząt ujętych w II Załączniku Dyrektywy Rady 92/43/EWG.
Ostoja Biebrzańska	148509,3	OSO	W ostoi stwierdzono występowanie co najmniej 43 gatunków ptaków wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej. Liczebności 19 gatunków mieszczą się w kryteriach wyznaczania ostoi ptaków wprowadzonych przez BirdLife International. Ponadto 25 gatunków zostało zamieszczonych w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt. Ostoja Biebrzańska jest najważniejszą w Polsce i Unii Europejskiej ostoją wodniczki i orlika grubodziobego. Największą liczebność w Polsce i jedną z największych w Unii Europejskiej, osiągają ponadto: błotniak stawowy, cietrzew, derkacz, dubelt, uszatka błotna, kropiatka, rybitwa czarna i rybitwa białoskrzydła (w latach o wysokim poziomie wody). Bardzo ważna ostoja ptaków drapieżnych (kania ruda, kania czarna, bielik, błotniak zbożowy, gadożer, orzeł przedni i orzełek). Obszar ten obejmuje teren poprzednio wyznaczonego OSOP Dolina Biebrzy PLC200001.

TABL. 20/85/. OBSZARY NATURA 2000 W 2013 R. (cd.)

Stan w dniu 31 XII

OBSZARY NATURA 2000	Powierzchnia w ha	Typ	Ogólna charakterystyka
Dolina Biebrzy	121206,2	SOO	Dominującymi siedliskami w obszarze są siedliska mokradłowe: zalewane wodami rzeczными lub podtapiane wodami podziemnymi torfowiska niskie ze zbiorowiskami turzycowymi i turzycowo-mszystymi, corocznie zalewane wodami rzeczными mułowiska i torfowiska porośnięte szuwarami właściwymi, bagienne olsy, okresowo zalewane przyrzeczne równiny madowe oraz odwodnione i zagospodarowane torfowiska ze zbiorowiskami łąkowymi. Dolina Biebrzy charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem siedlisk. Spośród 15 typów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG, występujących w ostoi, największy udział powierzchniowy posiadają szczególnie cenne torfowiska przejściowe i trzęsawiska, zmiennowilgotne łąki trzęślicowe oraz bory i lasy bagienne.
Puszcza Białowieska	63147,6	OSO i SOO	Ostoja ptasia o randze europejskiej E 31. Obejmuje Białowieski Rezerwat Biosfery. Gniazduje tu około 240 gatunków ptaków. Występuje co najmniej 45 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG oraz 12 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt. Kompleks Puszczy Białowieskiej stanowi relikwiarz pierwotnych krajobrazów leśnych na staroglacjalnych wysoczyznach morenowych, które dominowały w przeszłości na Nizinach Środkowopolskich i Północnopodlaskich.
Puszcza Knyszyńska	139590,2	OSO	Obszar obejmuje dwie ostoje ptasie o randze europejskiej E 28 i E 29 (Puszcza Knyszyńska i Niecka Gródecko-Michałowska). Występuje tu co najmniej 38 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG oraz 14 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt.
Ostoja Knyszyńska	136084,4	SOO	Dzięki jedynie nieznacznie zmienionym warunkom naturalnym, Puszcza Knyszyńska jest jednym z najcenniejszych kompleksów leśnych w Polsce. Jej lasy mają charakter subborealny, a krajobraz przypomina południowo-zachodnią tajgę. Utrzymuje się tu bogata flora z istotnym udziałem gatunków borealnych i górskich – ok. 800 gatunków roślin naczyniowych, w tym 43 gatunki objęte ochroną gatunkową, a 6 z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG.
Puszcza Piska	3644,2	OSO	Ostoje ptasie o randze europejskiej E 23 (Puszcza Piska) i krajowej K 19 (Czarny Róg). Występuje tu co najmniej 37 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej oraz 12 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt. Bardzo ważna ostoja cietrzewia.
Dolina Pisy	3223,2	SOO	Dolina Pisy cechuje się dużą różnorodnością siedlisk Natura 2000 (na obszarze ostoi występuje 11 typów zajmujących blisko 50% powierzchni). Najwyższy walor przyrodniczy mają siedliska wodne i wodno-łąkowe. Dzięki naturalnemu charakterowi koryta rzeki przetrwały w rolniczym krajobrazie doliny Pisy do dzisiaj. Siedliska te reprezentowane są głównie przez starorzecza i drobne zbiorniki wodne, „nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników” – w sieci obszarów chroniących „rzeki włosienicznikowe” Dolina Pisy odgrywa ważną rolę dla zachowania zasobów tego siedliska w północno-wschodniej Polsce, zalewane muliste brzegi rzeki, a także ziołorośla nadrzeczne.

TABL. 20/85/. OBSZARY NATURA 2000 W 2013 R. (cd.)

Stan w dniu 31 XII

OBSZARY NATURA 2000	Powierzchnia w ha	Typ	Ogólna charakterystyka
Ostoja Augustowska	107068,7	SOO	Wraz z przyległymi obszarami leśnymi na Litwie i Białorusi Puszcza Augustowska tworzy jeden z największych zwartych kompleksów leśnych na nizinach środkowej Europy. Jest to również niezwykle ważny korytarz migracyjny dla leśnych gatunków flory i fauny, łączący lasy Europy środkowej i wschodniej. Stanowi ostoję wielu zagrożonych gatunków, przede wszystkim rysia i wilka (w ostoi znajdują się jedne z ich najstabilniejszych populacji niżowych), a także wydry i bobra. Ogółem stwierdzono tu 10 gatunków zwierząt objętych Załącznikiem II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Typy siedlisk z I Załącznika Dyrektywy Rady 92/43/EWG zajmują ok. 12% obszaru. Spośród zagrożonych i cennych siedlisk największą powierzchnię zajmują bagienne lasy. Pośród tego typu lasów szczególne znaczenie mają bagienne lasy sosnowo-brzozowe.
Ostoja Wigierska	16072,1	SOO	Na tym obszarze stwierdzono 19 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Na Półwyspie Jurkowy Róg (między jeziorami Wigry, Kruszynik i Mulaczysko) znajduje się płaski, zalewowy obszar z całkowicie naturalnym układem pełnego ciągu sukcesyjnego zbiorowisk bagiennych – od szuwaru do ółsu. Flora naczyniowa obejmuje 886 gatunków, a lichenoflora – 262 gatunki; stwierdzono tu ponadto występowanie 38 gatunków wątrobowców i 141 mchów; we florze naczyniowej odnotowano 65 gatunków objętych ochroną prawną i 40 gatunków zagrożonych, z czego 10 gatunków z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. W jeziorze Widnym introdukowano androwandę pęcherzykowaną. Fauna również charakteryzuje się szczególnym bogactwem. Występuje tu silna, naturalna (nie introdukowana) populacja bobra. Ogółem występuje tu 21 gatunków zwierząt objętych Załącznikiem II Dyrektywy Rady 92/43/EWG.
Ostoja Suwalska	6349,5	SOO	Obszar charakteryzuje się bogatą, urozmaiconą rzeźbą polodowcową. Związana z nią jest mozaika siedlisk, wśród których zidentyfikowano 13 rodzajów z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG, choć występują one na niewielkich powierzchniach. Najcenniejsze z nich są jeziora oligotroficzne. Bogata flora roślin naczyniowych liczy około 650 gatunków, w tym liczne relikty polodowcowe. Występują tu 2 gatunki roślin z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG oraz jedyne w Polsce stanowisko glonu <i>Chara strigosa</i> . Na obszarze tym stwierdzono także 11 gatunków zwierząt z II Załącznika Dyrektywy Rady 92/43/EWG.
Bagno Wizna	14471,0	OSO	W ostoi stwierdzono występowanie co najmniej 37 gatunków ptaków wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej. Liczebności 9 gatunków mieszczą się w kryteriach wyznaczania ostoi ptaków wprowadzonych przez BirdLife International. Ponadto występuje tu 17 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt. Bagno Wizna jest jedną z 10 najważniejszych ostoi błotniaka łąkowego, kropiatki, derkacza, bataliona, dubelta, rybitwy białoczelnej, rybitwy białowąsej i rybitwy czarnej oraz wodniczki.

TABL. 20/85/. OBSZARY NATURA 2000 W 2013 R. (cd.)

Stan w dniu 31 XII

OBSZARY NATURA 2000	Powierzchnia w ha	Typ	Ogólna charakterystyka
Dolina Dolnego Bugu	13094,8	OSO	Ostoja ptasia o randze europejskiej E 51. Występują tu co najmniej 22 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej oraz 6 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt. Jest to bardzo ważna ostoja ptaków wodno-błotnych, w tym jedno z nielicznych w Polsce stanowisk lęgowych gadożera i do niedawna jedno z nielicznych w Polsce stanowisk kulona. W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej następujących gatunków ptaków: bączek, bocian czarny, brodziec piskliwy, cyranka, czajka, czapla siwa, krwawodziób, gadożer, kszczyk, kulik wielki, płaskonos, podróżniczek, rybitwa białoczelna, rybitwa czarna, rybitwa rzeczna, rycyk, sieweczka rzeczna, sieweczka obroźna, zimorodek; w stosunkowo wysokim zagęszczeniu występuje też bocian biały, kania czarna, derkacz, wodnik i samotnik.
Dolina Górnego Nurca	3995,0	OSO	Rozległy kompleks podmokłych łąk położonych w dolinie rzeki Nurzec, usytuowanych w górnym biegu rzeki między miejscowościami Kleszcze i Nurzec. Ten dawniej silnie zabagniony i corocznie zalewany teren, został osuszony w połowie lat 50. XX w. Łąki są częściowo użytkowane, częściowo opuszczone. Nieużytkowane obszary zaczynają zarastać drzewami i krzewami. W ostoi gniazdują i żerują 103 gatunki ptaków, w tym 16 z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej. Jest to miejsce jesiennych koncentracji bociana białego.
Ostoja w Dolinie Górnego Nurca	5524,1	SOO	O wartości przyrodniczej Doliny Górnego Nurca decydują przede wszystkim rozległe wielkoprzestrzenne użytki zielone, zajmujące ponad 90% powierzchni całego obiektu. Najcenniejsze fitocenozy tych ekstensywnie użytkowanych łąk lokują się w przykrawędziowej strefie doliny, zwłaszcza w jej części północnej i wschodniej. Dominują tu kwietne polidominantowe łąki wilgotne, bogate florystycznie i bardzo typowo wykształcone.
Puszcza Augustowska	134377,7	OSO	Ostoja ptasia o randze europejskiej E 24. Występuje tu co najmniej 40 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej oraz 18 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt. W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej następujących gatunków ptaków: bąk, błotniak stawowy, błotniak łąkowy, bocian czarny, cietrzew, dzięcioł białogrzbiety, dzięcioł trójpalczasty, dzięcioł zielonosiwy, gadożer, głuszc, kania czarna, kania ruda, kraska, łabędź krzykliwy, orlik krzykliwy, żuraw, włochatka, podgorzałka, puchacz, trzmielojad, w stosunkowo wysokim zagęszczeniu występuje bielik.
Pojezierze Sejneńskie	13630,9	SOO	Obszar o wyjątkowej wartości ze względu na występowanie rzadkich i zagrożonych ekosystemów wodnych, torfowiskowych i łąkowych oraz zamieszkujących je gatunków zwierząt i roślin. Stwierdzono tu występowanie 14 typów siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG, które zajmują ok. 34% powierzchni obszaru oraz 9 gatunków zwierząt kręgowych i 6 gatunków roślin z Załącznika II tej Dyrektywy.

TABL. 20/85/. OBSZARY NATURA 2000 W 2013 R. (cd.)
Stan w dniu 31 XII

OBSZARY NATURA 2000	Powierzchnia w ha	Typ	Ogólna charakterystyka
Schrony Brzeskiego Rejonu Umocnionego	117,1	SOO	Zgodnie z kryteriami wyboru schronień nietoperzy do ochrony w ramach polskiej części sieci Natura 2000, obszar uzyskał 40 punktów, co daje podstawy do włączenia go do sieci Natura 2000. Na terenie obszaru stwierdzono występowanie jednego gatunku nietoperza z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej. Jest to jedno z ważniejszych zimowisk mopka w Polsce.
Czerwony Bór	5052,2	SOO	Czerwony Bór stanowi ważną ostoję oligo- i mezotroficzných siedlisk Natura 2000 występujących na gruntach mineralnych – muraw, wrzosowisk i jałowczysk, niedostatecznie chronionych w skali ogólnopolskiej, zwłaszcza w ostojach Polski północno-wschodniej. Do najcenniejszych fragmentów Czerwonego Boru należą zarośla jałowca <i>Juniperus communis</i> , występujące w mozaice z wrzosowiskami i różnego typu murawami.
Dolina Górnej Rospudy ..	4070,7	SOO	Dolina Górnej Rospudy cechuje się bardzo dużą różnorodnością siedlisk (14 typów siedlisk Natura 2000, reprezentowanych w niektórych przypadkach przez kilka podtypów), tak wodnych i mokradłowych, jak i leśnych, a także zajmowanych przez zbiorowiska trawiaste. Najwyższy walor przyrodniczy mają siedliska wodne, torfowiska nieleśne, w tym soligeniczne, lasy i bory bagienne oraz murawy kserotermiczne.
Murawy w Haćkach	157,3	SOO	Rejon Haciek to obszar występowania najlepiej wykształconych muraw kserotermicznych między doliną Bugu a Suwalszczyzną. O bogactwie szaty roślinnej świadczy występowanie na niewielkiej powierzchni ostoi (164 ha) aż pięciu typów siedlisk Natura 2000: jałowczysk, wspomnianych już muraw kserotermicznych, ekstensywnie użytkowanych łąk, torfowisk przepływowych oraz łągów.
Dolina Szeszupy	1701,4	SOO	Dolina Szeszupy pełni bardzo istotną rolę jako ostoja siedlisk i gatunków wymienionych w Załącznikach Dyrektywy Siedliskowej. Spośród jedenastu typów siedlisk z Załącznika I obszar pełni szczególną rolę w ochronie trzech rzek włosienickowych, lasów łągowych (występujących w rzadko spotykanej formie źródliskowych lasów olszowych) i torfowisk alkalicznych.
Torfowiska Gór Sudawskich	98,5	SOO	Torfowiska Gór Sudawskich pełnią bardzo istotną rolę dla ochrony pełnego zróżnicowania siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej. Dotyczy to zwłaszcza regionalnych postaci tych siedlisk występujących jedynie w skrajnie północno-wschodniej Polsce. Najistotniejszą rolę pełnią specyficzne postaci torfowisk przejściowych, charakteryzujące się wyjątkowym – jak na tego typu ekosystem – bogactwem gatunkowym.

TABL. 20/85/. OBSZARY NATURA 2000 W 2013 R. (cd.)
Stan w dniu 31 XII

OBSZARY NATURA 2000	Powierzchnia w ha	Typ	Ogólna charakterystyka
Mokradła Kolneńskie i Kurpiowskie	1446,6	SOO	Na wysokie walory przyrodnicze obszaru wpływa znaczne wewnętrzne zróżnicowanie siedliskowe na stosunkowo niewielkiej powierzchni, jak i rzadkość tego typu elementów w krajobrazie Wysoczyzny Kolneńskiej i Równiny Kurpiowskiej. Stwierdzono tu 10 typów siedlisk przyrodniczych. Niektóre z nich należą do siedlisk rzadkich na terenie obu mezoregionów (zwłaszcza bory bagienne, sosnowo-brzozowy las bagienny), a niektóre są rzadko spotykane w całej północno-wschodniej Polsce (jak doskonale tu zachowane torfowiska przepływowe).
Jelonka	2479,9	SOO	Ostoja ta jest niezwykle cenna ze względu na występowanie rzadkich gatunków bezkręgowców. Występuje tu stabilna populacja szlaczkonii szafrańca oraz przepłatki aurinii. Ponadto jest ona obecnie jednym z dwóch miejsc w województwie podlaskim (i w Polsce) rzeczywistego występowania modraszka eroidesa. Częste stwierdzanie obecności wilka w tym rejonie sugeruje, iż obszar ten stanowi ostoję tego gatunku. W projektowanej ostoi występują naturalne bory sosnowe. Prowadzące do nich stadia sukcesji: murawy piaszkowe, kontynentalne wrzosowiska z mącznicą, zapusty jałowcowo-osikowe, najlepiej zachowały się w rezerwacie Jelonka. W tym rezerwacie chronione jest także torfowisko przejściowe, otoczone łąkami trzęślicowymi. Dobrze, choć na niewielkich powierzchniach, zachowały się murawy bliźniczkowe.
Dolina Dolnej Narwi	9067,9	OSO	Występuje tu co najmniej 35 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej oraz 19 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt. Jest to bardzo ważna ostoja ptaków wodno-blotnych, szczególnie w okresie lęgowym. W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej następujących gatunków ptaków: batalion, błotniak łąkowy, dubelt, kraszka, krwawodziób, kulik wielki, kulon, łabędź krzykliwy, rybitwa białoczelna, rybitwa czarna, rybitwa rzeczna, rycyk, sieweczka rzeczna, sowa błotna, zimorodek. W okresie wędrówek występuje tu co najmniej 1% populacji szlaku wędrówkowego bataliona oraz stosunkowo duże koncentracje osiąga rybitwa białoskrzydła.

TABL. 20/85/. OBSZARY NATURA 2000 W 2013 R. (cd.)

Stan w dniu 31 XII

OBSZARY NATURA 2000	Powierzchnia w ha	Typ	Ogólna charakterystyka
Ostoja Narwiańska	18605,0	SOO	Dolina Narwi na odcinku pomiędzy ujściem Szkwy i ujściem Supraśli należy do nielicznych w kraju dolin cechujących się mało zmienionym systemem rzeczny z licznymi meandrami i starorzeczami. Rezultatem zachowania naturalnego reżimu rzecznoego są coroczne zalewy obejmujące znaczne partie doliny. Dynamika zalewów rzecznych odgrywa wielką rolę w kształtowaniu i utrzymaniu różnorodności siedlisk hydrogenicnych (lotycznych i lenitycznych) oraz semihydrogenicnych, reprezentujących różne stadia rozwojowe i sukcesyjne, zależne od natężenia czynników naturalnych oraz antropogenicznych. Znaczenie doliny Narwi jako ostoi Natura 2000 wynika z dużego zróżnicowania przyrodniczego, w tym obecności wielu typów siedlisk, reprezentowanych w niektórych przypadkach przez kilka podtypów. Wiele z nich występuje w postaci reprezentatywnych doskonale zachowanych i wielkopowierzchniowych płatów, które są już rzadko spotykane i często niedostatecznie chronione w obrębie innych obszarów sieci Natura 2000 w Polsce północno-wschodniej. Należy do nich zaliczyć w pierwszej kolejności starorzecza, jałowczyska, murawy napiaskowe i kserotermiczne, a także różne typy łąk oraz dąbrowy świetliste. Dolina Narwi pełni również istotną funkcję korytarza ekologicznego i refugium gatunków związanych z ekosystemami nieleśnymi w rolniczym krajobrazie Niziny Północnopodlaskiej i Północnomazowieckiej.
Dolina Górnej Narwi	18384,1	OSO	Ostoja ptasia o randze europejskiej E 30. Występują tu co najmniej 34 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG oraz 16 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt.
Ostoja w Dolinie Górnej Narwi	19090,2	SOO	Dolina Górnej Narwi jest jedną z najlepiej zachowanych w Polsce dolin rzecznych i stanowi, obok Bagien Biebrzańskich, jeden z największych obszarów mokradel środkowoeuropejskich. Kształtowane przez regularne wylewy rzeki, są one uznawane za siedliska o największej różnorodności biologicznej w strefie klimatu umiarkowanego. Występuje tu 13 typów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG oraz 12 gatunków zwierząt z Załącznika II tej Dyrektywy.
Przełomowa Dolina Narwi	7649,2	OSO	Ostoja ptasia o randze europejskiej E 26. Występuje tu co najmniej 40 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG oraz 20 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt. Stwierdzono tu występowanie 178 gatunków ptaków, w tym co najmniej 125 lęgowych; ważna ostoja bataliona, dubelta (ok. 4% populacji krajowej) oraz wodniczki. Jest to obszar ważny dla migrujących ptaków w okresie wiosennym, szczególnie dla bataliona.

TABL. 20/85/. OBSZARY NATURA 2000 W 2013 R. (dok.)

Stan w dniu 31 XII

OBSZARY NATURA 2000	Powierzchnia w ha	Typ	Ogólna charakterystyka
Ostoja Nadbużańska	15345,6	SOO częściowo pokrywa się z OSO	Naturalna dolina dużej rzeki. Szczególnie cenny jest kompleks nadrzecznych lasów o zachowanym naturalnym charakterze oraz szereg zbiorowisk łąkowych i związanych z siedliskami wilgotnymi, typowo wykształconych na dużych powierzchniach. 16 rodzajów siedlisk z tego obszaru znajduje się w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Stwierdzono tu występowanie 21 gatunków z II Załącznika Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Jest to jeden z najważniejszych obszarów dla ochrony ichtiofauny w Polsce. Obejmuje ona 10 gatunków ryb z II Załącznika Dyrektywy Rady 92/43/EWG, z kozą złotawą i kielbkiem białopłetwym.
Jeleniewo	5910,1	SOO	Ostoja mająca za zadanie ochronę największej w Polsce kolonii lęgowej nietoperza nocka łydkowłosego <i>Myotis dasycneme</i> , który został uznany za jeden z najrzadszych i najbardziej zagrożonych wymarciem gatunków nietoperzy w Europie. Dotychczas istniejący Obszar Specjalnej Ochrony „Jeleniewo” obejmował swym zasięgiem jedynie miejsce pobytu kolonii lęgowej, tj. zabytkowy, drewniany kościół w Jeleniewie (0,42 ha). Powiększenie obszaru ma na celu objęcie ochroną również obszaru żerowisk tego nietoperza.
Sasanki w Kolimągach	2,5	SOO	Jest to w chwili obecnej najobfitsze udokumentowane stanowisko sasanki otwartej w Polsce. W 2006 r. populacja sasanki otwartej liczona była na ok. 3000 sztuk. Inwentaryzacja przeprowadzona w 2009 r. wykazała obecność 2853 owocujących i kwitnących osobników. Wyjątkowość tego obszaru, oprócz bardzo dużej liczebności sasanki otwartej, podkreśla jej bardzo duże zagęszczenie, które wynosi 1188,75 osobników/ha oraz obecność sasanki łąkowej.
Źródlika Wzgórz Sokólskich	49,1	SOO	Jest to jedyny znany specjalny obszar ochrony siedlisk w Polsce, gdzie spotkać można w jednym miejscu aż trzy gatunki poczwarówek wpisanych do Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej, w tym <i>Vertigo geyeri</i> , gatunek niedawno odkryty w Polsce. Tym samym należy do najcenniejszych obszarów dla ochrony ślimaków związanych z torfowiskami i źródłiskami w Polsce. Obszar pełni ponadto istotną rolę dla ochrony pełnego zróżnicowania dwóch siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej: źródeł wapiennych i torfowisk alkalicznych.

Źródło: dane Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Białymstoku.

TABL. 21/86/. POMNIKI PRZYRODY WEDŁUG POWIATÓW
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Pojedyncze drzewa	Grupy drzew	Aleje	Głazy narzutowe	Skalki, groty, jaskinie i inne
WOJEWÓDZTWO 2010	2058	1791	129	26	97	15
..... 2012	2015	1739	137	29	95	15
2013	2012	1734	136	30	97	15
POWIATY						
Augustowski	62	41	21	–	–	–
Białostocki	148	118	16	4	8	2
Bielski	51	42	4	2	3	–
Grajewski	19	4	14	1	–	–
Hajnowski	1243	1194	40	–	9	–
Kolneński	39	32	–	3	3	1
Łomżyński	54	32	7	10	4	1
Moniecki	14	11	1	1	1	–
Sejneński	76	50	14	–	12	–
Siemiatycki	41	31	4	–	5	1
Sokólski	49	28	1	2	18	–
Suwalski	97	50	4	1	34	8
Wysokomazowiecki	68	54	9	4	–	1
Zambrowski	4	2	–	1	–	1
MIASTA NA PRAWACH POWIATU						
Białystok	12	11	1	–	–	–
Łomża	12	11	–	1	–	–
Suwałki	23	23	–	–	–	–

TABL. 22/87/. WAŻNIEJSZE ZWIERZĘTA CHRONIONE^a
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013
Żubry	471	616	621	675
stada wolne	430	567	575	633
w ośrodkach zamkniętych:				
ogrody zoologiczne	2	6	2	2
ośrodki hodowli	39	43	44	40
Bobry	12500	15000	15000	15000
Wilki	155	135	135	.
Rysie	50	45	45	.
Głuszce	120	32	30	62
Cietrzewie	720	200	200	124

^a Dane szacunkowe.

Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska.

TABL. 23/88/. TERENY ZIELENI W MIASTACH
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013
Parki spacerowo-wypoczynkowe:				
obiekty	39	37	37	37
powierzchnia w ha	321,2	303,8	305,1	307,7
przeciętna powierzchnia 1 obiektu w ha ...	8,2	8,2	8,2	8,3
Zieleńce:				
obiekty	193	232	270	273
powierzchnia w ha	93,9	116,7	128,3	129,6
przeciętna powierzchnia 1 obiektu w ha ...	0,5	0,5	0,5	0,5
Zieleń uliczna w ha	267,0	317,8	389,0	415,1
Tereny zieleni osiedlowej w ha	656,8	651,2	673,5	679,0
Żywopłaty w tys. mb.	221,1	211,3	214,3	229,8
Nasadzenia ^a w tys. szt.:				
drzewa	3,4	3,1	2,2	5,9
krzewy	21,8	47,3	11,7	33,4
Ubytki ^a w tys. szt.:				
drzewa	2,3	1,1	3,9	9,3
krzewy	2,1	5,2	3,2	31,7
Lasy gminne (mienie komunalne) w ha	406,4	447,0	444,7	433,8

^a W ciągu roku.

TABL. 24/89/. PARKI I OGRODY HISTORYCZNE
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013
Obiekty:				
zewidencjonowane ^a	313	319	342	342
wpisane do rejestru zabytków	111	114	118	118
dworskie	71	73	73	73
pałacowe i zamkowe	10	10	10	10
miejskie, uzdrowiskowe i szpitalne	9	9	9	9
klasztorne i kościelne	3	3	3	3
ogrody przydomowe	2	3	4	4
inne ^b	16	16	19	19
wpisane do rejestru zabytków, bez określonej powierzchni	47	24	28	25
Powierzchnia wpisana do rejestru zabytków w ha	535	771	771	769

^a Bez obiektów zachowanych szczątkowo w trakcie rozpoznania. ^b Łącznie: aleje, ogrody szkolne, przyfabryczne, botaniczne, arboreta, parki leśne, zieleń towarzysząca itp.

Ź r ó d ł o: dane Narodowego Instytutu Dziedzictwa.

DZIAŁ VII. DZIAŁALNOŚĆ INSPEKCYJNO-KONTROLNA I OCENA SKUTKÓW DEGRADACJI ŚRODOWISKA

Uwagi metodyczne

Prezentowane w tym dziale dane dotyczą:

- wyników kontroli terenowo-laboratoryjnej wody dostarczanej ludności do spożycia, stanu sanitarnego urządzeń i artykułów spożywczych oraz stanu sanitarno-porządkowego obiektów kontrolowanych przez służby Państwowej Inspekcji Sanitarnej,
- wyników kontroli Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Białymstoku w zakresie czystości powietrza, wód, gleby oraz ochrony środowiska przed odpadami,
- zachorowań na niektóre choroby (w tym zawodowe) według badań Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Białymstoku.

Dane dotyczące oceny **stanu sanitarnego obiektów żywnościowo-żywnościowych, obiektów produkcji i obrotu przedmiotami oraz oceny sanitarnej niektórych artykułów spożywczych i przedmiotów użytku** opracowano na podstawie wyników badań laboratoryjnych w oparciu o analizy prowadzone do 2006 r. na mocy ustawy o warunkach zdrowotnych żywności i żywienia z dnia 25 XI 1970 r. (Dz. U. Nr 29, poz. 245) z późniejszymi zmianami oraz z dnia 11 V 2001 r. (Dz. U. Nr 63, poz. 634) z późniejszymi zmianami, natomiast od 2007 r. dane prezentowane są w oparciu o ustawę o bezpieczeństwie żywności i żywienia z dnia 25 VIII 2006 r. (Dz. U. Nr 171, poz. 1225) z późniejszymi zmianami. Ustawa ta określa wymagania i procedury niezbędne dla zapewnienia bezpieczeństwa żywności i żywienia, zgodnie z przepisami rozporządzenia (WE) nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 I 2002 r. ustanawiającego ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego.

Artykuły spożywcze i przedmioty użytku badane są m.in. pod względem: zanieczyszczeń mikrobiologicznych (*Salmonella*, *Listeria*), zawartości metali szkodliwych dla zdrowia, pozostałości pestycydów, zanieczyszczeń azotanami, zanieczyszczeń biologicznych, obecności organizmów GMO, organoleptycznym, znakowania oraz innych parametrów.

Organami urzędowej kontroli żywności w zakresie bezpieczeństwa żywności są:

- organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej,
- organy Inspekcji Weterynaryjnej,
- inne organy w zakresie posiadanych kompetencji.

Do zakresu działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej w dziedzinie nadzoru sanitarnego należy kontrola przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne dotyczące między innymi:

- warunków produkcji, transportu, przechowywania i sprzedaży żywności oraz warunków żywienia zbiorowego,
- nadzoru nad jakością zdrowotną żywności,
- warunków zdrowotnych produkcji i obrotu przedmiotami użytku, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

Służby Inspekcji Weterynaryjnej sprawują nadzór między innymi nad bezpieczeństwem produktów pochodzenia zwierzęcego, w tym nad wymaganiami weterynaryjnymi przy ich produkcji, umieszczaniu na rynku oraz sprzedaży bezpośredniej.

TABL. 1/90/. STAN SANITARNY HOTELI WEDŁUG POWIATÓW

WYSZCZEGÓLNIENIE	Obiekty w ewidencji			
	ogółem (stan w dniu 31 XII)	w tym obiekty skontrolowane		
		ogółem	w tym o złym stanie sanitarnym	
WOJEWÓDZTWO	2005	115	114	4
	2010	25	23	2
	2012	30	30	–
	2013	36	29	–
POWIATY				
Augustowski		4	4	–
Białostocki ^a		19	12	–
Bielski		1	1	–
Hajnowski		2	2	–
Kolneński		1	1	–
Łomżyński ^a		2	2	–
Siemiatycki		2	2	–
Suwalski ^a		4	4	–
Zambrowski		1	1	–

^a Łącznie z miastem na prawach powiatu.

Źródło: dane Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Białymstoku.

TABL. 2/91/. STAN SANITARNY BASENÓW KĄPIELOWYCH WEDŁUG POWIATÓW

WYSZCZEGÓLNIENIE	Obiekty w ewidencji			
	ogółem (stan w dniu 31 XII)	w tym obiekty skontrolowane		
		ogółem	w tym o złym stanie sanitarnym	
WOJEWÓDZTWO	2005	27	27	1
	2010	27	26	1
	2012	29	28	2
	2013	30	30	–
POWIATY				
Augustowski		3	3	–
Białostocki ^a		13	13	–
Bielski		1	1	–
Hajnowski		1	1	–
Kolneński		1	1	–
Łomżyński ^a		2	2	–
Moniecki		1	1	–
Siemiatycki		1	1	–
Sokółski		1	1	–

^a Łącznie z miastem na prawach powiatu.

TABL. 2/91/. STAN SANITARNY BASENÓW KĄPIELOWYCH WEDŁUG POWIATÓW (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Obiekty w ewidencji		
	ogółem (stan w dniu 31 XII)	w tym obiekty skontrolowane	
		ogółem	w tym o złym stanie sanitarnym
Suwalski ^a	4	4	–
Wysokomazowiecki	1	1	–
Zambrowski	1	1	–

^a Łącznie z miastem na prawach powiatu.

Źródło: dane Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Białymstoku.

TABL. 3/92/. DZIAŁALNOŚĆ KONTROLNA WOJEWÓDZKIEGO INSPEKTORATU OCHRONY ŚRODOWISKA

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013
W ZAKRESIE OCHRONY WÓD				
Monitoring rzek:				
długość odcinków badanych rzek w km	758	.	.	.
stanowiska pomiarowe	80	40	45	57
Monitoring jezior:				
jeziora zbadane	8	13	12	10
stanowiska pomiarowe	50	16	18	10
Monitoring wód podziemnych (stanowiska pomiarowe)	49	–	–	–
Pobrane próbki	4837	4846	4352	3266
w tym w ramach: monitoringu	2139	696	929	1650
kontroli	473	61	111	132
akcji związanych z poważnymi awariami	15	29	24	4
Wykonane oznaczenia	91540	55322	66685	58788
w tym w ramach: monitoringu	46752	14085	30363	33572
kontroli	4031	242	725	723
akcji związanych z poważnymi awariami	97	100	99	2
W ZAKRESIE OCHRONY POWIETRZA				
Monitoring powietrza:				
stanowiska pomiarowe	6	37	39	38
pobrane próbki	8525	7783 ^a	8699 ^a	8791 ^a
wykonane oznaczenia	13087	13464	14747	16132
W ramach kontroli:				
pobrane próbki	246	59 ^a	45 ^a	58 ^a
wykonane oznaczenia	1088	90	246	204
W ZAKRESIE OCHRONY GLEB				
W ramach kontroli:				
pobrane próbki pierwotne	15	5	167	124
wykonane oznaczenia	148	36	1604	1182

^a Pobrane próbki pierwotne.

TABL. 3/92/. DZIAŁALNOŚĆ KONTROLNA WOJEWÓDZKIEGO INSPEKTORATU OCHRONY ŚRODOWISKA (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013
W ZAKRESIE GOSPODARKI ODPADAMI				
W ramach kontroli:				
pobrane próbki pierwotne	-	-	4	20
wykonane oznaczenia	-	-	30	158

Źródło: dane Inspekcji Ochrony Środowiska.

TABL. 4/93/. STAN SANITARNY OBIEKTÓW ŻYWNOŚCIOWO-ŻYWIENIOWYCH, OBIEKTÓW PRODUKCJI I OBROTU PRZEDMIOTAMI

WYSZCZEGÓLNIENIE	Obiekty w ewidencji		Przeprze- wadzone kontrole	Liczba wydanych decyzji administracyjnych	
	ogółem (stan w dniu 31 XII)	w tym skontrolowane		ogółem	w tym przerwania działalności całego lub części zakładu
OGÓŁEM					
2005	8413	8055	16613	4336	25
2010	9081	8613	13534	2730	53
2012	9199	8496	15263	2214	26
2013	9151	8154	11685	2098	35
w tym:					
Wytwórnice lodów	26	25	41	5	-
Automaty do lodów	97	95	145	10	-
Piekarnie	142	142	305	108	1
Ciastkarnie	68	67	116	38	1
Przetwórnice owocowo-warzywne i grzybowe	27	27	54	16	-
Browary i słodownie	2	2	2	-	-
Wytwórnice napojów bezalkoholo- wych i rozlewnie piwa	8	6	20	10	-
Zakłady garmazeryjne	18	18	39	15	1
Zakłady przemysłu zbożowo- młynarskiego	21	21	26	2	-
Wytwórnice makaronów	3	3	5	1	-
Wytwórnice wyrobów cukierniczych	6	4	7	-	-
Wytwórnice koncentratów spożyw- czych	7	7	12	1	-
Wytwórnice octu, majonezu i musz- tardy	2	2	5	-	-
Inne wytwórnice żywności	116	43	69	9	1
Sklepy spożywcze	3689	3529	5424	1034	-
Magazyny hurtowe	282	274	455	58	-
Inne obiekty obrotu żywnością	572	270	323	23	2

TABL. 4/93/. STAN SANITARNY OBIEKTÓW ŻYWNOŚCIOWO-ŻYWIENIOWYCH, OBIEKTÓW PRODUKCJI I OBROTU PRZEDMIOTAMI (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Obiekty w ewidencji		Przeprze- prowadzone kontrole	Liczba wydanych decyzji administracyjnych	
	ogółem (stan w dniu 31 XII)	w tym skontrolowane		ogółem	w tym przerwania działalności całego lub części zakładu
Zakłady żywienia zbiorowego otwarte	1665	1576	2252	435	18
w tym zakłady małej gastronomii	796	680	926	132	5
Zakłady żywienia zbiorowego zamknięte	993	920	1160	248	1
Wytwórnice materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością	24	20	22	–	–
Miejsca obrotu materiałami i wyro- bami przeznaczonymi do kon- taktu z żywnością	116	83	108	3	–

Ź r ó d ł o: dane Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Białymstoku.

TABL. 5/94/. OCENA SANITARNA NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW SPOŻYWCZYCH I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU

WYSZCZEGÓLNIENIE	Próby zbadane	W tym zdyskwalifikowane – w % prób zbadanych				
		ogółem	z ogółem – według przyczyn dyskwalifikowania			
			mikrobio- logiczne	w kierunku znakowania	organo- leptyczne	
OGÓŁEM	2005	3966	5,1	3,1	1,3	0,4
	2010	3010	5,6	3,5	0,9	0,4
	2012	2951	6,1	3,9	1,2	0,7
	2013	2847	3,8	2,2	0,5	0,1
w tym:						
Mięso, podroby i przetwory mięsne	131	2,3	0,8	0,8	1,5	
Drób, podroby i produkty drobiarskie, jaja i ich przetwory	98	–	–	–	–	
Ryby, owoce morza i ich przetwory	65	–	–	–	–	
Mleko i przetwory mleczne	435	2,5	1,6	0,9	–	
Ziarno zbóż i przetwory zbożowo- -mączne	237	1,7	–	–	–	
Wyroby cukiernicze i ciastkarskie	336	0,3	–	–	0,3	
Warzywa, w tym strączkowe	122	–	–	–	–	
Owoce	109	–	–	–	–	
Grzyby	30	10,0	–	–	–	
Wody mineralne i napoje bezalkoholowe	79	10,1	7,6	2,5	–	
Tłuszcze roślinne	33	–	–	–	–	
Koncentraty spożywcze	34	2,9	–	2,9	–	
Majonezy, musztardy, sosy	14	–	–	–	–	

TABL. 5/94/. OCENA SANITARNA NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW SPOŻYWCZYCH I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Próby zbadane	W tym zdyskwalifikowane – w % prób zbadanych			
		ogółem	z ogółem – według przyczyn dyskwalifikowania		
			mikrobiologiczne	w kierunku znakowania	organo-leptyczne
Zioła, przyprawy	77	–	–	–	–
Wyroby garmazeryjne i kulinarne	100	3,0	1,0	2,0	–
Środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego	225	1,3	–	1,3	–
Materiały i wyroby do kontaktu z żywnością	47	–	–	–	–

Źródło: dane Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Białymstoku.

TABL. 6/95/. ZACHOROWANIA NA NIEKTÓRE CHOROBY ZAKAŻNE I ZATRUCIA

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	2005	2010	2012	2013
	w liczbach bezwzględnych				na 100 tys. ludności			
Salmonellozy	562	464	403	308	46,8	39,0	33,6	27,5
Czerwonka bakteryjna	–	1	–	–	–	0,1	–	–
Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe	321	70	44	31	26,7	5,9	3,7	2,6
Płonica (szkarlatyna)	180	222	521	642	15,0	18,7	43,5	53,7
Zapalenie opon mózgowych	170	97	73	76	14,2	8,2	6,1	6,4
Różyczka	193	91	74	628	16,1	7,7	6,2	52,5
Wirusowe zapalenie wątroby	75	75	226	138	6,2	6,3	18,9	11,5
Nagminne zapalenie przyusznicy (świnka)	951	96	84	67	79,2	8,1	7,0	5,6
Grypa ^a	6995	18171	36316	93981	582,4	1528,0	3029,6	7854,8
Zatrucia pestycydami	3	–	1	–	0,2	–	0,1	–
Borelioza z Lyme	761	904	976	1199	63,4	75,1	81,4	100,2
Kleszczowe zapalenie mózgu	94	137	105	111	7,8	11,4	8,8	9,3
Krztusiec	173	271	407	229	14,4	22,5	34,0	19,1
Ospa wietrzna	5027	3768	4908	3686	418,6	312,9	409,4	308,1

^a Zachorowania i podejrzenia.

Źródło: dane Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Białymstoku.

TABL. 7/96/. ZACHOROWANIA NA CHOROBY ZAWODOWE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2012	2013	2010	2012	2013
	w liczbach bezwzględnych			w odsetkach		
O G Ó Ł E M	112	129	131	100,0	100,0	100,0
w tym:						
Astma oskrzelowa	2	2	3	1,8	1,6	2,3
Alergiczny nieżyt nosa	1	2	2	0,9	1,6	1,5
Przewlekłe choroby narządu głosu	7	1	2	6,3	0,8	1,5
Przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy	2	2	2	1,8	1,6	1,5
Choroby zakaźne lub pasożytnicze	97	112	113	86,6	86,8	86,3

Ź r ó ł o: dane Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Białymstoku.

DZIAŁ VIII. EKONOMICZNE ASPEKTY OCHRONY ŚRODOWISKA

Uwagi metodyczne

W dziale wyodrębniono informacje o zakresie i formach funkcjonowania oraz skuteczności ekonomicznych narzędzi i środków w przedsięwzięciach na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Całkowite nakłady na ochronę środowiska stanowią sumę nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska i kosztów bieżących.

Dane o **nakładach i efektach rzeczowych inwestycji ochrony środowiska** prezentuje się zgodnie z **Polską Klasyfikacją Statystyczną Dotyczącą Działalności i Urzędzeń Związanych z Ochroną Środowiska** wprowadzoną rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 2 III 1999 r. (Dz. U. Nr 25, poz. 218). Klasyfikacja ta opracowana została na podstawie Międzynarodowej Standardowej Statystycznej Klasyfikacji EKG/ONZ Dotyczącej Działalności i Urzędzeń Związanych z Ochroną Środowiska oraz Europejskiego Systemu Zbierania Informacji Ekonomicznych Dotyczących Środowiska (SERIEE) wdrożonego przez Unię Europejską.

Wyróżniono 9 dziedzin ochrony środowiska:

1. Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu.
2. Gospodarka ściekowa i ochrona wód.
3. Gospodarka odpadami.
4. Ochrona i przywrócenie wartości użytkowej gleb, ochrona wód podziemnych i powierzchniowych.
5. Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu.
6. Zmniejszenie hałasu i wibracji.
7. Ochrona przed promieniowaniem jonizującym.
8. Działalność badawczo-rozwojowa.
9. Pozostała działalność związana z ochroną środowiska.

Nakłady inwestycyjne są to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja, adaptacja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji.

Dane o **nakładach na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej** dotyczą: osób prawnych i jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, w których liczba pracujących przekracza 9 osób (z wyjątkiem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie oraz osób fizycznych i spółek cywilnych osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w oparciu o księgi przychodów i rozchodów), jednostek prowadzących działalność zaklasyfikowaną według PKD 2007 do sekcji „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, a także spółek wodnościekowych bez względu na liczbę zatrudnionych.

Do **inwestycji związanych z ochroną powietrza atmosferycznego i klimatu** zalicza się instalacje urządzeń oczyszczających i dezodorujących (odpylających, redukujących, unieszkodliwiających i neutralizujących zanieczyszczenia gazowe) oraz instalacje z zastosowaniem reakcji przemian chemicznych do substancji mniej uciążliwych dla środowiska wraz z kompletnym wyposażeniem i zespołem koniecznych urządzeń pomocniczych zapewniających prawidłową eksploatację instalacji oraz urządzenia i aparaturę zapewniające zmniejszenie ilości bądź stężeń powstających lub emitowanych zanieczyszczeń, zadania związane z wyposażeniem w aparaturę kontrolno-pomiarową zanieczyszczeń powietrza. Ponadto zaliczono tu również: nowe techniki i technologie spalania paliw, modernizację kotłowni i ciepłowni w celu ograniczenia zanieczyszczeń wydanych do powietrza powstających w procesie spalania, niekonwencjonalne źródła energii (np. elektrownie wiatrowe, wykorzystanie wód geotermicznych), dostosowanie silników spalinowych do paliwa gazowego, a także budowę zespołu hydrokrakingu.

W inwestycjach tych nie ujmuje się urządzeń redukujących zanieczyszczenia, a stanowiących integralną część procesu technologicznego zapewniającą odpowiednią jakość surowców i półproduktów dla kolejnych etapów produkcji. Dotyczy to również instalowania wszelkiego rodzaju urządzeń pomocniczych niezbędnych ze względów technologicznych czy naukowych zakładu produkcyjnego.

Do **inwestycji związanych z gospodarką ściekową i ochroną wód** zalicza się urządzenia do unieszkodliwiania i oczyszczania ścieków przemysłowych, komunalnych, wód (ścieków) opadowych oraz zanieczyszczonych wód kopalnianych odprowadzanych bezpośrednio do wód powierzchniowych lub do ziemi. Obejmują one oczyszczalnie ścieków lub ich elementy według technologii oczyszczania (mechaniczne, chemiczne, biologiczne i o podwyższonym usuwaniu biogenów, a także oczyszczalnie indywidualne przydomowe i inwestycje związane ze wstępnym oczyszczaniem ścieków), urządzenia do gospodarczego wykorzystania ścieków, utylizacji, gromadzenia i transportu wód zasolonych, gromadzenia ścieków, jak również wyposażanie oczyszczalni ścieków w urządzenia i aparaturę kontrolno-pomiarową w przypadkach, gdy nie są one ujęte w kosztach budowy oczyszczalni ścieków. Zakres danych obejmuje także: budowę kanalizacji sanitarnej odprowadzającej ścieki oraz wody opadowe, urządzenia do przeróbki i zagospodarowania osadów z oczyszczalni ścieków, systemy obiegowego zasilania wodą, zabezpieczenia przed przenikaniem do rzek, mórz oraz innych akwenów zanieczyszczeń powstających przy transporcie wodnym, tworzenie stref ochrony źródeł i ujęć wody.

Do **inwestycji związanych z gospodarką odpadami, ochroną i przywróceniem wartości użytkowej gleb, ochroną wód podziemnych i powierzchniowych** zalicza się:

- działania związane z zapobieganiem zanieczyszczeniom poprzez modyfikowanie procesów technologicznych, w tym nowe techniki i technologie mało- i bezodpadowe,
- zbieranie, w tym selektywne, odpadów i ich transport,
- działania związane z recyklingiem odpadów,
- urządzenia do przeróbki i zagospodarowania osadów z oczyszczalni ścieków,
- gospodarcze wykorzystanie odpadów, tj. urządzenia oraz metody i sposoby, w wyniku których następuje wyraźna redukcja ilościowa odpadów wytwarzanych bądź nagromadzonych na składowiskach, np. wykorzystanie odpadów do budowy nasypów drogowych, kolejowych, do podsadzania wyrobisk kopalnianych oraz wykorzystanie i przeróbkę odpadów przez zakłady przemysłowe,
- unieszkodliwianie odpadów, tj. metody i sposoby, w wyniku których następuje redukcja szkodliwości odpadów dla środowiska, czyli zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń wprowadzanych z odpadami do powierzchniowych warstw ziemi, w tym budowę i urządzenie składowisk oraz stawów osadowych dla odpadów w powierzchniowych warstwach ziemi, urządzenie stref ochronnych wokół składowisk, zabiegi zabezpieczające przed pyleniem składowisk,
- rekultywację składowisk odpadów, hałd i stawów osadowych oraz innych terenów zdewastowanych i zdegradowanych obejmującą etap zakończonej rekultywacji biologicznej bądź przekazanie zrehabilitowanej powierzchni do zagospodarowania,
- przedsięwzięcia związane z zapobieganiem degradacji i dewastacji gleby, działania związane z tarasowaniem i wyrównywaniem nierówności gleby, prowadzenie przeciwoerozyjnych nasadzeń oraz usuwanie skutków erozji,
- budowę, utrzymanie i obsługę urządzeń służących do neutralizacji zanieczyszczeń (skażeń) gleby, oczyszczania wód podziemnych, a także zapobieganie infiltracji (przenikaniu) zanieczyszczeń do gleby i wód podziemnych,
- wyposażenie w aparaturę kontrolno-pomiarową w zakresie gospodarki odpadami, ochrony gleby, wód podziemnych i powierzchniowych.

Do **inwestycji związanych z ochroną różnorodności biologicznej i krajobrazu** zalicza się:

- ochronę i odbudowę gatunków i siedlisk – rodzaje działalności związane z ochroną ekosystemów i siedlisk istotnych dla utrzymania gatunków zwierząt i roślin, a także ochronę wartości estetycznych krajobrazu oraz prawnie chronionych obiektów przyrodniczych,
- ochronę naturalnego i półnaturalnego krajobrazu – każda działalność związana z ochroną lasów i zadrzewień jako naturalnych elementów środowiska, obejmująca m.in. działania mające na celu zapobieganie pożarom na obszarach leśnych.

Do **inwestycji związanych ze zmniejszeniem hałasu i wibracji** zalicza się:

- urządzenia lub zakup wyposażenia, przy pomocy których uzyskuje się ogólne zmniejszenie poziomu hałasu w okolicy źródła i u „odbiorcy”,
- budowę urządzeń antyhałasowych (ekranów, barier, wałów, żywoplotów i okien dźwiękoszczelnych itp.) zmniejszających uciążliwość hałasu drogowego, szynowego, a także powodowanego ruchem lotniczym,
- urządzenia i zakup przyrządów do pomiaru natężenia hałasu i wibracji (wyłączając zadania związane z bhp, tj. zmniejszenie hałasu na stanowiskach pracy).

W każdym z wyżej wymienionych kierunków inwestowania uwzględniono również **nakłady na budowę poszczególnych podsystemów monitoringowych** polegających na budowie sieci stacji kontrolno-pomiarowych i stanowisk pomiarowych szczebla krajowego, regionalnego i lokalnego dla potrzeb Państwowego Monitoringu Środowiska, a także **nakłady na prowadzenie prac badawczo-rozwojowych i wdrożeniowych oraz na szkolenia**.

Do **inwestycji związanych z gospodarką wodną** zalicza się:

- budowę ujęć służących do poboru wody: powierzchniowej, podziemnej i kopalnianej (również w energetyce zawodowej), łącznie z urządzeniami uzdatniającymi oraz wodną siecią magistralną i rozdzielczą (ujęcia, studnie, stacje uzdatniania, filtry, stacje pomp, doprowadzenie sieci wodociągowej – bez przyłączy do budynków i gospodarstw), budowę laboratoriów kontroli jakości wody, w tym automatycznych stacji pomiaru jakości wody,
- budowę: zbiorników retencyjnych (poza zbiornikami przeciwpożarowymi i wyrównania dobowego), stopni wodnych, żeglugowych i energetycznych oraz śluz i jazów,
- regulację rzek i zabudowę potoków,
- budowę obwałowań przeciwpowodziowych,
- budowę stacji pomp na zawałach i obszarach depresyjnych.

Przedsięwzięcia „**końca rury**” – nieingerujące w proces produkcyjny (produkcja może być prowadzona bez tej inwestycji), lecz redukujące lub unieszkodliwiające zanieczyszczenia powstałe w procesie produkcji – zgodnie z metodologią zalecaną przez Urząd Statystyczny Unii Europejskiej EUROSTAT – w całości zaliczane są do nakładów na ochronę środowiska.

Przez przedsięwzięcia „**zintegrowane**” **zapobiegające zanieczyszczeniom** należy rozumieć działania prowadzące do zmniejszenia ilości wytwarzanych zanieczyszczeń poprzez modyfikację procesów technologicznych (wymiana lub modernizacja linii produkcyjnej, zakup dodatkowych urządzeń), dzięki czemu produkcja staje się bardziej czysta i przyjazna środowisku. Jeżeli wprowadzany jest nowy proces technologiczny, nakłady służące ochronie środowiska obejmują nakłady przewyższające te, które byłyby poniesione na wyposażenie tańsze i sprawne, ale zapewniające produkcję mniej przyjazną środowisku. W przypadku, gdy modernizowany jest zakład już istniejący, nakłady inwestycyjne służące ochronie środowiska są równe całkowitym nakładom poniesionym na dostosowanie do wymagań środowiska.

Oplaty za korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian są to kwoty pieniężne pobierane za emisję zanieczyszczeń powietrza, składowanie odpadów, usuwanie drzew lub krzewów oraz za pobór i korzystanie z wód, z urządzeń wodnych i wprowadzanie ścieków do wód lub ziemi, a także za wydobywanie materiałów z wód stanowiących własność Państwa.

Kary za naruszenie wymagań w zakresie ochrony środowiska są to kwoty pieniężne wymierzone za wprowadzanie do środowiska zanieczyszczeń przekraczających dopuszczalne normy i za wprowadzanie zmian w środowisku.

Fundusze ekologiczne są to fundusze tworzone z opłat za korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian, w tym za pobór i korzystanie z wód i wprowadzanie ścieków do wód i ziemi, opłat eksploatacyjnych i koncesyjnych wynikających z ustawy prawo geologiczne i górnicze z kar za naruszenie wymagań w zakresie ochrony środowiska, wydobywanie kopalin bez wymaganej koncesji lub z rażącym naruszeniem jej warunków – zgodnie z prawem geologicznym i górniczym oraz z innych wpływów (m.in. za żeglugę i spław oraz wydobywanie kruszywa i piasku z wód, zwrotów środków niewykorzystanych w ustalonym czasie, z prowadzonych operacji finansowych, oprocentowania pożyczek, rachunków bankowych, uzyskanych pożyczek). Środki funduszy przeznaczone są na finansowanie w całości lub części działalności związanej z ochroną środowiska i gospodarką wodną.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej zostały utworzone z dniem 1 VII 1989 r. na mocy ustawy z dnia 27 IV 1989 r. „o zmianie ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska” i ustawy „Prawo wodne” (Dz. U. Nr 26, poz. 139). Zgodnie z ustawą z dnia 20 XI 2009 r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 215, poz. 1664), wpływy z tytułu opłat i kar stanowią przychody Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz dochody budżetów powiatów i budżetów gmin.

Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych został utworzony na podstawie ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych z dnia 26 III 1982 r. (Dz. U. Nr 11, poz. 79) i utrzymany mocą nowej ustawy z dnia 3 II 1995 r. (jednolity tekst Dz. U. 2004 Nr 121, poz. 1266, z późniejszymi zmianami). Zgodnie z ustawą z dnia 27 VIII 2009 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1241), z dniem 31 XII 2010 r. Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych (centralny i terenowe) został zlikwidowany. Po tym terminie nieściągnięte należności i nieuregulowane zobowiązania przejęły jednostki samorządu terytorialnego, które realizowały wyodrębnione zadania poprzez fundusze celowe. Środki pieniężne zlikwidowanego Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych stały się dochodami budżetów odpowiednich jednostek samorządu terytorialnego.

TABL. 1/97/. NAKŁADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA I GOSPODARCE WODNEJ (ceny bieżące)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	
	w tysiącach złotych				w odsetkach
OCHRONA ŚRODOWISKA					
OGÓŁEM	98933,3	257382,5	309594,1	242795,6	100,0
na 1 mieszkańca w zł	82	214	258	203	x
w % nakładów inwestycyjnych na gospodarkę narodową	3,0	5,1	5,6	4,4	x
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	12676,2	19916,7	112917,3	24637,3	10,2
w tym:					
zapobieganie zanieczyszczeniom ^a w zakresie ochrony powietrza	3926,6	19581,7	112917,3	24104,6	9,9
w tym nowe techniki i technologie spalania paliw	3870,1	14478,1	112056,3	17423,5	7,2
redukcja zanieczyszczeń	8221,2	335,0	–	482,7	0,2
w tym pyłowych	7696,7	235,0	–	–	–
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	55722,1	168624,2	144415,6	152997,9	63,0
w tym:					
oczyszczanie ścieków	10820,9	24780,6	47415,1	62617,1	25,8
w tym komunalnych	6474,3	18297,6	11132,4	32368,3	13,3
sieć kanalizacyjna odprowadzająca ścieki	33535,6	97296,3	57095,7	55621,9	22,9
sieć kanalizacyjna odprowadzająca wody (ścieki) opadowe	11180,5	46547,3	39904,8	34758,9	14,3
Gospodarka odpadami	6688,4	49327,7	26002,9	44517,7	18,3
w tym:					
zbieranie odpadów i ich transport	1779,2	3054,3	–	300,5	0,1
unieszkodliwianie i usuwanie odpadów niebezpiecznych	–	–	8537,1	–	–
unieszkodliwianie i usuwanie odpadów innych niż niebezpieczne	4687,7	43648,3	10906,0	39209,3	16,1
w tym: składowanie odpadów komunalnych	4687,7	32832,3	702,0	12825,3	5,3
kompostowanie	–	10773,0	2000,0	–	–
Ochrona i przywrócenie wartości użytkowej gleb, ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	643,7	620,6	242,8	2033,7	0,8
Zmniejszenie hałasu i wibracji	–	7,5	40,3	–	–
Działalność badawczo-rozwojowa	253,7	–	–	–	–
Pozostała działalność związana z ochroną środowiska	22949,2	18885,8	25975,2	18609,0	7,7
GOSPODARKA WODNA					
OGÓŁEM	41873,7	118033,0	45307,8	60633,2	100,0
na 1 mieszkańca w zł	35	98	38	51	x
w % nakładów inwestycyjnych na gospodarkę narodową	1,3	2,3	0,8	1,1	x
w tym:					
Ujęcia i doprowadzenia wody	32948,0	72321,1	29550,1	36106,4	59,5
Budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody	8206,9	38721,2	8516,9	11055,1	18,2
Zbiorniki wodne	136,1	2441,0	4554,0	13058,4	21,5
Regulacja i zabudowa rzek i potoków	579,4	4405,0	644,4	357,6	0,6

^a Poprzez modyfikację procesów technologicznych i zwiększenie efektywności wykorzystania energii.

TABL. 2/98/. NAKŁADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA WEDŁUG

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Środ		
			własne	z bud	
				centralnego	województwa
w tysiącach					
1	O G Ó Ł E M 2005	98933,3	41652,1	1000,8	28,0
2	2010	257382,5	117638,8	1683,1	4575,7
3	2012	309594,1	177698,0	9674,1	1977,9
4	2013	242795,6	107450,2	968,5	2478,2
5	Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	24637,3	13566,6	–	–
6	w tym zapobieganie zanieczyszczeniom ^a w zakresie ochrony powietrza	24104,6	13033,9	–	–
7	w tym nowe techniki i technologie spalania paliw – modernizacja kotłowni i ciepłowni	17423,5	11137,8	–	–
8	Gospodarka ściekowa i ochrona wód	152997,9	53080,1	968,5	–
	w tym:				
9	sieć kanalizacyjna odprowadzająca ścieki	55621,9	24129,3	–	–
10	sieć kanalizacyjna odprowadzająca wody (ścieki) opadowe	34758,9	18299,4	968,5	–
11	oczyszczanie ścieków	62617,1	10651,4	–	–
	w tym:				
12	przemysłowych	4818,3	493,9	–	–
13	komunalnych	32368,3	4961,9	–	–
14	indywidualne przydomowe	25430,5	5195,6	–	–
15	Gospodarka odpadami	44517,7	34020,9	–	–
16	w tym unieszkodliwianie i usuwanie odpadów innych niż niebezpieczne	39209,3	31168,0	–	–
17	w tym składowanie odpadów komunalnych	12825,3	4784,0	–	–
18	Ochrona i przywrócenie wartości użytkowej gleb, ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	2033,7	2033,7	–	–
19	Pozostała działalność związana z ochroną środowiska	18609,0	4748,9	–	2478,2

^a Poprzez modyfikację procesów technologicznych i zwiększenie efektywności wykorzystania energii.

ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA ORAZ KIERUNKÓW INWESTOWANIA (ceny bieżące)

ki		z zagranicy	Fundusze ekologiczne (pożyczki, kredyty i dotacje)	Kredyty i pożyczki krajowe (w tym bankowe)	Inne środki (w tym nakłady niesfinansowane)	Lp.
żetu						
powiatu	gminy					
złotych						
43,0	859,5	13238,9	13943,2	23879,8	4288,0	1
110,8	1446,7	63660,8	41024,9	22474,9	4766,8	2
284,0	816,1	71829,6	38669,5	7085,3	1559,6	3
–	1886,1	57343,2	58254,2	12055,6	2359,6	4
–	–	7979,1	2067,4	345,0	679,2	5
–	–	7979,1	2067,4	345,0	679,2	6
–	–	5885,7	400,0	–	–	7
–	1886,1	43922,0	45903,2	5567,4	1670,6	8
–	39,0	11338,1	18997,4	1113,6	4,5	9
–	400,3	12409,6	1504,6	1176,5	–	10
–	1446,8	20174,3	25401,2	3277,3	1666,1	11
–	–	–	4324,4	–	–	12
–	1446,8	16456,6	6865,0	2638,0	–	13
–	–	3717,7	14211,8	639,3	1666,1	14
–	–	5225,1	5212,3	59,4	–	15
–	–	5000,0	3041,3	–	–	16
–	–	5000,0	3041,3	–	–	17
–	–	–	–	–	–	18
–	–	217,0	5071,3	6083,8	9,8	19

TABL. 3/99/. NAKŁADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA WEDŁUG ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA ORAZ POWIATÓW W 2013 R. (ceny bieżące)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Środki					Fundusze ekologiczne (pożyczki, kredyty i dotacje)	Kredyty i pożyczki krajowe (w tym bankowe)	Inne środki (w tym nakłady niesfinansowane)
		własne	z budżetu			z zagranicy			
			centralnego	wojewódzkiego	gminy				
w tysiącach złotych									
WOJEWÓDZTWO	242795,6	107450,2	968,5	2478,2	1886,1	57343,2	58254,2	12055,6	2359,6
miasta	125826,9	53856,0	893,0	2478,2	1653,6	37789,8	18748,7	10397,8	9,8
wieś	116968,7	53594,2	75,5	–	232,5	19553,4	39505,5	1657,8	2349,8
POWIATY									
Augustowski	11421,5	1448,8	–	–	–	281,5	8966,1	–	725,1
miasta	659,0	593,4	–	–	–	65,6	–	–	–
wieś	10762,5	855,4	–	–	–	215,9	8966,1	–	725,1
Białostocki	37490,5	33917,6	268,5	–	456,8	1474,7	1372,9	–	–
miasta	1175,4	718,1	193,0	–	224,3	40,0	–	–	–
wieś	36315,1	33199,5	75,5	–	232,5	1434,7	1372,9	–	–
Bielski	12362,8	4759,2	–	–	–	4766,1	1853,0	984,5	–
miasta	4711,5	2249,3	–	–	–	1995,2	467,0	–	–
wieś	7651,3	2509,9	–	–	–	2770,9	1386,0	984,5	–
Grajewski	26952,1	10168,3	–	–	–	13004,9	2710,8	673,3	394,8
miasta	7896,5	3196,9	–	–	–	4532,0	157,8	–	9,8
wieś	19055,6	6971,4	–	–	–	8472,9	2553,0	673,3	385,0
Hajnowski	16203,8	3814,1	–	–	–	5377,5	6557,7	–	454,5
miasta	5406,0	986,4	–	–	–	3418,6	1001,0	–	–
wieś	10797,8	2827,7	–	–	–	1958,9	5556,7	–	454,5
Kolneński	1250,4	157,7	–	–	–	–	1092,7	–	–
miasta	1235,7	143,0	–	–	–	–	1092,7	–	–
wieś	14,7	14,7	–	–	–	–	–	–	–
Łomżyński – wieś	756,0	267,7	–	–	–	–	488,3	–	–
Moniecki	5850,2	1529,6	700,0	–	–	1087,8	2532,8	–	–
miasta	5161,7	1211,1	700,0	–	–	914,8	2335,8	–	–
wieś	688,5	318,5	–	–	–	173,0	197,0	–	–
Sejneński – wieś	26,0	26,0	–	–	–	–	–	–	–
Siemiatycki	9590,4	2867,3	–	–	–	4719,1	2004,0	–	–
miasta	6073,6	1410,6	–	–	–	2659,0	2004,0	–	–
wieś	3516,8	1456,7	–	–	–	2060,1	–	–	–
Sokółski	8360,7	3574,7	–	–	–	4441,0	–	345,0	–
miasta	6533,1	2024,1	–	–	–	4164,0	–	345,0	–
wieś	1827,6	1550,6	–	–	–	277,0	–	–	–
Suwalski – wieś	21077,9	559,7	–	–	–	798,0	18985,5	–	734,7
Wysokomazowiecki	15244,8	6613,0	–	–	1429,3	2832,1	4324,4	–	46,0
miasta	12864,9	5140,6	–	–	1429,3	1970,6	4324,4	–	–
wieś	2379,9	1472,4	–	–	–	861,5	–	–	46,0
Zambrowski	3261,0	2613,2	–	–	–	530,5	112,8	–	4,5
miasta	1162,0	1049,2	–	–	–	–	112,8	–	–
wieś	2099,0	1564,0	–	–	–	530,5	–	–	4,5
MIASTA NA PRAWACH POWIATU									
Białystok	43743,1	28169,3	–	–	–	10315,6	874,4	4383,8	–
Łomża	24531,9	4521,9	–	2478,2	–	7714,4	4207,8	5609,6	–
Suwałki	4672,5	2442,1	–	–	–	–	2171,0	59,4	–

TABL. 4/100/. NAKŁADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA WEDŁUG KIERUNKÓW INWESTOWANIA ORAZ POWIATÓW I GMIN W 2013 R. (ceny bieżące)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	Gospodarka ściekowa i ochrona wód	Gospodarka odpadami	Ochrona i przywrócenie wartości użytkowej gleb, ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	Pozostała działalność związana z ochroną środowiska
WOJEWÓDZTWO	242795,6	24637,3	152997,9	44517,7	2033,7	18609,0
miasta	125826,9	18676,5	87770,0	4361,7	440,7	14578,0
wieś	116968,7	5960,8	65227,9	40156,0	1593,0	4031,0
POWIAT AUGUSTOWSKI	11421,5	351,3	11070,2	–	–	–
miasta	659,0	103,8	555,2	–	–	–
wieś	10762,5	247,5	10515,0	–	–	–
Gmina miejska						
Augustów	659,0	103,8	555,2	–	–	–
Gminy wiejskie						
Augustów	10479,7	–	10479,7	–	–	–
Sztabin	282,8	247,5	35,3	–	–	–
POWIAT BIAŁOSTOCKI	37490,5	20,0	9994,4	27467,8	8,3	–
miasta	1175,4	20,0	1125,3	21,8	8,3	–
wieś	36315,1	–	8869,1	27446,0	–	–
Gminy miejsko-wiejskie						
Choroszcz	2756,2	20,0	2736,2	–	–	–
miasto	525,1	20,0	505,1	–	–	–
wieś	2231,1	–	2231,1	–	–	–
Czarna Białostocka – miasto	228,6	–	220,3	–	8,3	–
Łapy – miasto	177,6	–	177,6	–	–	–
Supraśl	1680,1	–	1680,1	–	–	–
miasto	121,5	–	121,5	–	–	–
wieś	1558,6	–	1558,6	–	–	–
Suraż – wieś	726,0	–	726,0	–	–	–
Tykocin – miasto	62,6	–	40,8	21,8	–	–
Wasilków	1654,0	–	1654,0	–	–	–
miasto	60,0	–	60,0	–	–	–
wieś	1594,0	–	1594,0	–	–	–
Gminy wiejskie						
Dobrzyniewo Duże	401,0	–	401,0	–	–	–
Gródek	17,5	–	17,5	–	–	–
Juchnowiec Kościelny	29786,9	–	2340,9	27446,0	–	–
POWIAT BIELSKI	12362,8	13,0	8277,8	–	–	4072,0
miasta	4711,5	13,0	3886,5	–	–	812,0
wieś	7651,3	–	4391,3	–	–	3260,0
Gminy miejskie						
Bielsk Podlaski	3804,2	13,0	2979,2	–	–	812,0
Brańsk	907,3	–	907,3	–	–	–
Gminy wiejskie						
Boćki	2258,0	–	2258,0	–	–	–
Brańsk	3275,6	–	15,6	–	–	3260,0
Orla	1014,0	–	1014,0	–	–	–
Rudka	1103,7	–	1103,7	–	–	–

TABL. 4/100/. NAKŁADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA WEDŁUG KIERUNKÓW INWESTOWANIA ORAZ POWIATÓW I GMIN W 2013 R. (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	Gospodarka ściekowa i ochrona wód	Gospodarka odpadami	Ochrona i przywrócenie wartości użytkowej gleb, ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	Pozostała działalność związana z ochroną środowiska
POWIAT GRAJEWSKI	26952,1	9340,3	5661,4	11367,0	–	583,4
miasta	7896,5	5658,3	1956,1	–	–	282,1
wieś	19055,6	3682,0	3705,3	11367,0	–	301,3
Gmina miejska						
Grajewo	7896,5	5658,3	1956,1	–	–	282,1
Gmina miejsko-wiejska						
Rajgród – wieś	374,0	–	374,0	–	–	–
Gminy wiejskie						
Grajewo	13278,2	–	1609,9	11367,0	–	301,3
Radziłów	4617,0	3682,0	935,0	–	–	–
Wąsosz	786,4	–	786,4	–	–	–
POWIAT HAJNOWSKI	16203,8	2011,6	12123,0	6,5	1593,0	469,7
miasta	5406,0	–	5406,0	–	–	–
wieś	10797,8	2011,6	6717,0	6,5	1593,0	469,7
Gmina miejska						
Hajnówka	2160,4	–	2160,4	–	–	–
Gmina miejsko-wiejska						
Kleszczele	4215,0	–	4215,0	–	–	–
miasto	3245,6	–	3245,6	–	–	–
wieś	969,4	–	969,4	–	–	–
Gminy wiejskie						
Białowieża	1961,6	1961,6	–	–	–	–
Dubicze Cerkiewne	1595,5	–	1595,5	–	–	–
Hajnówka	1568,1	–	1561,6	6,5	–	–
Narewka	4703,2	50,0	2590,5	–	1593,0	469,7
POWIAT KOLNEŃSKI	1250,4	–	85,7	–	–	1164,7
miasta	1235,7	–	71,0	–	–	1164,7
wieś	14,7	–	14,7	–	–	–
Gmina miejska						
Kolno	1235,7	–	71,0	–	–	1164,7
Gmina wiejska						
Mały Płock	14,7	–	14,7	–	–	–
POWIAT ŁOMŻYŃSKI	756,0	19,7	248,0	488,3	–	–
wieś	756,0	19,7	248,0	488,3	–	–
Gminy wiejskie						
Łomża	19,7	19,7	–	–	–	–
Miastkowo	488,3	–	–	488,3	–	–
Piątnica	248,0	–	248,0	–	–	–
POWIAT MONIECKI	5850,2	–	4066,4	940,5	–	843,3
miasta	5161,7	–	3540,9	777,5	–	843,3
wieś	688,5	–	525,5	163,0	–	–
Gminy miejsko-wiejskie						
Knyszyn – miasto	2196,2	–	1341,4	11,5	–	843,3
Mońki	3128,5	–	2199,5	929,0	–	–
miasto	2965,5	–	2199,5	766,0	–	–
wieś	163,0	–	–	163,0	–	–

TABL. 4/100/. NAKŁADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA WEDŁUG KIERUNKÓW INWESTOWANIA ORAZ POWIATÓW I GMIN W 2013 R. (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	Gospodarka ściekowa i ochrona wód	Gospodarka odpadami	Ochrona i przywrócenie wartości użytkowej gleb, ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	Pozostała działalność związana z ochroną środowiska
POWIAT MONIECKI (dok.)						
Gmina wiejska						
Krypno	525,5	–	525,5	–	–	–
POWIAT SEJNEŃSKI	26,0	–	26,0	–	–	–
wieś	26,0	–	26,0	–	–	–
Gmina wiejska						
Puńsk	26,0	–	26,0	–	–	–
POWIAT SIEMIATYCKI	9590,4	615,6	8328,6	496,2	150,0	–
miasta	6073,6	615,6	5308,0	–	150,0	–
wieś	3516,8	–	3020,6	496,2	–	–
Gmina miejska						
Siemiatycze	2733,6	615,6	1968,0	–	150,0	–
Gmina miejsko-wiejska						
Drohiczyn – miasto	3340,0	–	3340,0	–	–	–
Gminy wiejskie						
Dziadkowice	308,0	–	–	308,0	–	–
Mielnik	3020,6	–	3020,6	–	–	–
Siemiatycze	188,2	–	–	188,2	–	–
POWIAT SOKÓLSKI	8360,7	441,0	7730,7	189,0	–	–
miasta	6533,1	441,0	6092,1	–	–	–
wieś	1827,6	–	1638,6	189,0	–	–
Gminy miejsko-wiejskie						
Dąbrowa Białostocka	6508,0	–	6508,0	–	–	–
miasto	6048,0	–	6048,0	–	–	–
wieś	460,0	–	460,0	–	–	–
Krynki – miasto	441,0	441,0	–	–	–	–
Sokolka – miasto	44,1	–	44,1	–	–	–
Gminy wiejskie						
Kuźnica	215,0	–	26,0	189,0	–	–
Sidra	1152,6	–	1152,6	–	–	–
POWIAT SUWALSKI	21077,9	–	21077,9	–	–	–
wieś	21077,9	–	21077,9	–	–	–
Gminy wiejskie						
Bakalarzewo	4598,3	–	4598,3	–	–	–
Filipów	15387,5	–	15387,5	–	–	–
Przerośl	1066,0	–	1066,0	–	–	–
Suwałki	26,1	–	26,1	–	–	–
POWIAT WYSOKO-MAZOWIECKI	15244,8	–	15157,7	15,1	–	72,0
miasta	12864,9	–	12777,8	15,1	–	72,0
wieś	2379,9	–	2379,9	–	–	–
Gmina miejska						
Wysokie Mazowieckie	8887,5	–	8815,5	–	–	72,0

TABL. 4/100/. NAKŁADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA WEDŁUG KIERUNKÓW INWESTOWANIA ORAZ POWIATÓW I GMIN W 2013 R. (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	Gospodarka ściekowa i ochrona wód	Gospodarka odpadami	Ochrona i przywrócenie wartości użytkowej gleb, ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	Pozostała działalność związana z ochroną środowiska
POWIAT WYSOKO-MAZOWIECKI (dok.)						
Gminy miejsko-wiejskie						
Ciechanowiec	2362,5	–	2347,4	15,1	–	–
miasto	2360,5	–	2345,4	15,1	–	–
wieś	2,0	–	2,0	–	–	–
Czyżew	2055,3	–	2055,3	–	–	–
miasto	162,0	–	162,0	–	–	–
wieś	1893,3	–	1893,3	–	–	–
Szepietowo – miasto	1454,9	–	1454,9	–	–	–
Gminy wiejskie						
Kobyliń Borzymy	98,0	–	98,0	–	–	–
Nowe Piekuty	174,0	–	174,0	–	–	–
Sokoły	7,0	–	7,0	–	–	–
Wysokie Mazowieckie	205,6	–	205,6	–	–	–
POWIAT ZAMBROWSKI	3261,0	–	3109,0	–	152,0	–
miasta	1162,0	–	1010,0	–	152,0	–
wieś	2099,0	–	2099,0	–	–	–
Gmina miejska						
Zambrów	1162,0	–	1010,0	–	152,0	–
Gminy wiejskie						
Rutki	884,0	–	884,0	–	–	–
Zambrów	1215,0	–	1215,0	–	–	–
MIASTA NA PRAWACH POWIATU						
Białystok	43743,1	7093,9	30566,9	34,0	130,4	5917,9
Łomża	24531,9	4730,9	14315,0	–	–	5486,0
Suwałki	4672,5	–	1159,2	3513,3	–	–

TABL. 5/101/. NAKŁADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA WEDŁUG RODZAJÓW INWESTYCJI (ceny bieżące)

RODZAJE INWESTYCJI	2005	2010	2012	2013
	w tysiącach złotych			
O G Ó Ł E M	98933,3	257382,5	309594,1	242795,6
Wyłącznie:				
końca rury	71112,3	218359,4	170502,3	198006,6
w tym monitoring	665,0	72,5	83,8	8,3
zintegrowane	26951,6	38475,0	138932,8	42713,6
Łączone (mieszane)	615,7	548,1	159,0	2075,4
końca rury	597,8	450,4	159,0	432,4
zintegrowane	17,9	97,7	–	1643,0
Działalność badawczo-rozwojowa	253,7	–	–	–

TABL. 6/102/. NAKŁADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA WEDŁUG GRUP INWESTORÓW (ceny bieżące)

GRUPY INWESTORÓW	2005	2010	2012	2013
	w tysiącach złotych			
OGÓŁEM	98933,3	257382,5	309594,1	242795,6
Przedsiębiorstwa	22122,6	70249,9	195614,2	90894,3
Gminy	74656,7	183044,7	95048,9	145180,8
Jednostki budżetowe	2154,0	4087,9	18931,0	6720,5

TABL. 7/103/. NAKŁADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA I GOSPODARCE WODNEJ WEDŁUG SEKCJI I DZIAŁÓW W 2013 R. (ceny bieżące)

SEKCJE I DZIAŁY	Ochrona środowiska		Gospodarka wodna	
	w tysiącach złotych	w od-setkach	w tysiącach złotych	w od-setkach
OGÓŁEM	242795,6	100,0	60633,2	100,0
w tym:				
Przetwórstwo przemysłowe	5887,5	2,4	137,0	0,2
w tym produkcja artykułów spożywczych	4891,1	2,0	87,0	0,1
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	13602,2	5,6	3911,8	6,5
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	64141,3	26,4	15392,7	25,4
Transport i gospodarka magazynowa	1643,0	0,7	–	–
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	4546,2	1,9	–	–
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	150373,9	61,9	41098,7	67,8
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	2512,9	1,0	–	–

TABL. 8/104/. NAKŁADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE GOSPODARCE WODNEJ WEDŁUG KIERUNKÓW INWESTOWANIA ORAZ ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA (ceny bieżące)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	W tym			
		ujęcia i doprowadzenia wody	budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody	zbiorniki wodne	regulacja i zabudowa rzek i potoków
OGÓŁEM					
2005	41873,7	32948,0	8206,9	136,1	579,4
2010	118033,0	72321,1	38721,2	2441,0	4405,0
2012	45307,8	29550,1	8516,9	4554,0	644,4
2013	60633,2	36106,4	11055,1	13058,4	357,6
Środki własne	26484,0	23370,8	3113,2	–	–
Środki z budżetu:					
centralnego	27,8	–	–	–	27,8
województwa	13443,9	–	–	13058,4	329,8
gminy	699,8	646,8	53,0	–	–
Środki z zagranicy	10828,6	4743,8	6084,8	–	–
Fundusze ekologiczne (pożyczki, kredyty i dotacje)	8444,6	7167,5	1277,1	–	–
Kredyty i pożyczki krajowe (w tym bankowe)	683,0	156,0	527,0	–	–
Inne środki (w tym nakłady niesfinansowane)	21,5	21,5	–	–	–

TABL. 9/105/. NAKŁADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE GOSPODARCE WODNEJ WEDŁUG

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Środ			
			własne	z bud		
				centralnego	województwa	
w tysiącach						
1	WOJEWÓDZ-	2005	41873,7	16448,8	890,4	193,0
2	TWO	2010	118033,0	46255,8	663,0	10422,2
3		2012	45307,8	26054,3	162,6	-
4		2013	60633,2	26484,0	27,8	13443,9
5	miasta		24921,7	16537,3	27,8	2678,6
6	wieś		35711,5	9946,7	-	10765,3
POWIATY						
7	Augustowski		6965,8	1253,3	-	69,4
8	miasta		253,2	253,2	-	-
9	wieś		6712,6	1000,1	-	69,4
10	Białostocki		8718,9	2689,4	-	2988,7
11	miasta		3883,8	894,8	-	-
12	wieś		4835,1	1794,6	-	2988,7
13	Bielski		433,3	129,5	-	-
14	miasta		369,3	105,5	-	-
15	wieś		64,0	24,0	-	-
16	Grajewski		3874,8	174,7	-	3481,0
17	miasta		290,6	124,5	-	-
18	wieś		3584,2	50,2	-	3481,0
19	Hajnowski		2015,6	1362,9	-	55,0
20	miasta		474,2	474,2	-	-
21	wieś		1541,4	888,7	-	55,0
22	Kolneński		3573,9	1231,3	-	38,6
23	miasta		56,3	56,3	-	-
24	wieś		3517,6	1175,0	-	38,6
25	Łomżyński		4069,4	2135,1	27,8	-
26	miasta		27,8	-	27,8	-
27	wieś		4041,6	2135,1	-	-
28	Moniecki		2986,6	214,8	-	254,7
29	miasta		1747,7	112,7	-	-
30	wieś		1238,9	102,1	-	254,7
31	Sejneński – wieś		976,5	476,7	-	-
32	Siemiatycki		708,2	231,0	-	49,2
33	miasta		328,0	-	-	-
34	wieś		380,2	231,0	-	49,2
35	Sokólski		4781,4	704,7	-	3672,5
36	miasta		73,9	73,9	-	-
37	wieś		4707,5	630,8	-	3672,5
38	Suwalski – wieś		1721,5	252,2	-	-
39	Wysokomazowiecki		4718,7	835,9	-	2834,8
40	miasta		2702,3	23,7	-	2678,6
41	wieś		2016,4	812,2	-	156,2
42	Zambrowski		582,0	582,0	-	-
43	miasta		208,0	208,0	-	-
44	wieś		374,0	374,0	-	-
MIASTA NA PRAWACH POWIATU						
45	Białystok		13070,5	12891,1	-	-
46	Łomża		387,7	271,0	-	-
47	Suwałki		1048,4	1048,4	-	-

ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA ORAZ POWIATÓW (ceny bieżące)

ki		Fundusze ekologiczne (pożyczki, kredyty i dotacje)	Kredyty i pożyczki krajowe (w tym bankowe)	Inne środki (w tym nakłady niesfinansowane)	Lp.
zetu	z zagranicy				
gminy					
złotych					
661,5	12047,1	5238,9	3427,1	2966,9	1
259,3	33375,7	9311,1	17708,9	37,0	2
47,0	13613,1	5013,3	417,5	-	3
699,8	10828,6	8444,6	683,0	21,5	4
488,0	3922,8	1211,2	56,0	-	5
211,8	6905,8	7233,4	627,0	21,5	6
-	11,1	5632,0	-	-	7
-	-	-	-	-	8
-	11,1	5632,0	-	-	9
51,8	2989,0	-	-	-	10
-	2989,0	-	-	-	11
51,8	-	-	-	-	12
40,0	263,8	-	-	-	13
-	263,8	-	-	-	14
40,0	-	-	-	-	15
53,0	166,1	-	-	-	16
-	166,1	-	-	-	17
53,0	-	-	-	-	18
-	547,7	50,0	-	-	19
-	-	-	-	-	20
-	547,7	50,0	-	-	21
-	1777,0	-	527,0	-	22
-	-	-	-	-	23
-	1777,0	-	527,0	-	24
-	1885,0	-	-	21,5	25
-	-	-	-	-	26
-	1885,0	-	-	21,5	27
488,0	752,0	1277,1	-	-	28
488,0	-	1147,0	-	-	29
-	752,0	130,1	-	-	30
-	499,8	-	-	-	31
-	328,0	-	100,0	-	32
-	328,0	-	-	-	33
-	-	-	100,0	-	34
19,0	385,2	-	-	-	35
-	-	-	-	-	36
19,0	385,2	-	-	-	37
48,0	-	1421,3	-	-	38
-	1048,0	-	-	-	39
-	-	-	-	-	40
-	1048,0	-	-	-	41
-	-	-	-	-	42
-	-	-	-	-	43
-	-	-	-	-	44
-	115,2	64,2	-	-	45
-	60,7	-	56,0	-	46
-	-	-	-	-	47

TABL. 10/106/. NAKŁADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE GOSPODARCE WODNEJ WEDŁUG KIERUNKÓW INWESTOWANIA ORAZ POWIATÓW I GMIN W 2013 R. (ceny bieżące)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	W tym			
		ujęcia i doprowadzenia wody	budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody	zbiorniki wodne	regulacja i zabudowa rzek i potoków
w tysiącach złotych					
WOJEWÓDZTWO	60633,2	36106,4	11055,1	13058,4	357,6
miasta	24921,7	17337,8	4877,5	2678,6	27,8
wieś	35711,5	18768,6	6177,6	10379,8	329,8
POWIAT AUGUSTOWSKI	6965,8	6896,4	–	–	69,4
miasta	253,2	253,2	–	–	–
wieś	6712,6	6643,2	–	–	69,4
Gmina miejska					
Augustów	253,2	253,2	–	–	–
Gminy wiejskie					
Bargłów Kościelny	69,4	–	–	–	69,4
Nowinka	6625,0	6625,0	–	–	–
Sztabin	18,2	18,2	–	–	–
POWIAT BIAŁOSTOCKI	8718,9	2329,7	3400,5	2970,8	–
miasta	3883,8	501,8	3382,0	–	–
wieś	4835,1	1827,9	18,5	2970,8	–
Gminy miejsko-wiejskie					
Choroszcz	533,9	141,5	–	392,4	–
miasto	73,0	73,0	–	–	–
wieś	460,9	68,5	–	392,4	–
Czarna Białostocka	3579,0	197,0	3382,0	–	–
miasto	3570,0	188,0	3382,0	–	–
wieś	9,0	9,0	–	–	–
Michałow – wieś	17,9	–	–	–	–
Supraśl	100,0	100,0	–	–	–
miasto	45,2	45,2	–	–	–
wieś	54,8	54,8	–	–	–
Tykocin	545,7	56,1	–	489,6	–
miasto	1,8	1,8	–	–	–
wieś	543,9	54,3	–	489,6	–
Wasilków	856,8	856,8	–	–	–
miasto	193,8	193,8	–	–	–
wieś	663,0	663,0	–	–	–
Gminy wiejskie					
Dobrzyniewo Duże	26,4	26,4	–	–	–
Juchnowiec Kościelny	896,4	877,9	18,5	–	–
Turośń Kościelna	2162,8	74,0	–	2088,8	–
POWIAT BIELSKI	433,3	429,3	4,0	–	–
miasto	369,3	369,3	–	–	–
wieś	64,0	60,0	4,0	–	–
Gmina miejska					
Bielsk Podlaski	369,3	369,3	–	–	–
Gminy wiejskie					
Bielsk Podlaski	24,0	20,0	4,0	–	–
Wyszki	40,0	40,0	–	–	–

TABL. 10/106/. NAKŁADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE GOSPODARCE WODNEJ WEDŁUG KIERUNKÓW INWESTOWANIA ORAZ POWIATÓW I GMIN W 2013 R. (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	W tym			
		ujęcia i doprowa- dzenia wody	budowa i modernizacja stacji uzdatnia- nia wody	zbiorniki wodne	regulacja i zabudowa rzek i potoków
		w tysiącach złotych			
POWIAT GRAJEWSKI	3874,8	340,8	53,0	3443,2	–
miasta	290,6	290,6	–	–	–
wieś	3584,2	50,2	53,0	3443,2	–
Gmina miejska					
Grajewo	290,6	290,6	–	–	–
Gminy wiejskie					
Grajewo	3493,4	50,2	–	3443,2	–
Radziłów	53,0	–	53,0	–	–
Rajgród	37,8	–	–	–	–
POWIAT HAJNOWSKI	2015,6	508,0	1452,6	–	55,0
miasta	474,2	262,7	211,5	–	–
wieś	1541,4	245,3	1241,1	–	55,0
Gmina miejska					
Hajnówka	474,2	262,7	211,5	–	–
Gminy wiejskie					
Dubicze Cerkiewne	216,7	161,7	–	–	55,0
Hajnówka	1241,1	–	1241,1	–	–
Narewka	83,6	83,6	–	–	–
POWIAT KOLNEŃSKI	3573,9	1365,3	2170,0	38,6	–
miasta	56,3	56,3	–	–	–
wieś	3517,6	1309,0	2170,0	38,6	–
Gmina miejska					
Kolno	56,3	56,3	–	–	–
Gminy wiejskie					
Kolno	565,6	–	527,0	38,6	–
Mały Płock	538,0	538,0	–	–	–
Turośl	2414,0	771,0	1643,0	–	–
POWIAT ŁOMŻYŃSKI	4069,4	4041,6	–	–	27,8
miasta	27,8	–	–	–	27,8
wieś	4041,6	4041,6	–	–	–
Gmina miejsko-wiejska					
Nowogród – miasto	27,8	–	–	–	27,8
Gminy wiejskie					
Jedwabne	781,3	781,3	–	–	–
Łomża	47,2	47,2	–	–	–
Miastkowo	9,0	9,0	–	–	–
Śniadowo	5,0	5,0	–	–	–
Zbójna	3199,1	3199,1	–	–	–
POWIAT MONIECKI	2986,6	620,9	2111,0	254,7	–
miasto	1747,7	600,7	1147,0	–	–
wieś	1238,9	20,2	964,0	254,7	–
Gminy miejsko-wiejskie					
Knyszyn – miasto	1259,7	112,7	1147,0	–	–
Mońki – miasto	488,0	488,0	–	–	–
Gminy wiejskie					
Krypno	984,2	20,2	964,0	–	–
Trzcianne	254,7	–	–	254,7	–

TABL. 10/106/. NAKŁADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE GOSPODARCE WODNEJ WEDŁUG KIERUNKÓW INWESTOWANIA ORAZ POWIATÓW I GMIN W 2013 R. (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	W tym			
		ujęcia i doprowadzenia wody	budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody	zbiorniki wodne	regulacja i zabudowa rzek i potoków
w tysiącach złotych					
POWIAT SEJNEŃSKI	976,5	976,5	–	–	–
wieś	976,5	976,5	–	–	–
Gminy wiejskie					
Krasnopol	916,5	916,5	–	–	–
Puńsk	10,0	10,0	–	–	–
Sejny	50,0	50,0	–	–	–
POWIAT SIEMIATYCKI	708,2	659,0	–	–	49,2
miasta	328,0	328,0	–	–	–
wieś	380,2	331,0	–	–	49,2
Gmina miejsko-wiejska					
Drohiczyn – miasto	328,0	328,0	–	–	–
Gminy wiejskie					
Grodzisk	49,2	–	–	–	49,2
Perlejewo	278,0	278,0	–	–	–
Siemiatycze	53,0	53,0	–	–	–
POWIAT SOKÓLSKI	4781,4	1108,9	–	3672,5	–
miasta	73,9	73,9	–	–	–
wieś	4707,5	1035,0	–	3672,5	–
Gminy miejsko-wiejskie					
Dąbrowa Białostocka – wieś	400,0	400,0	–	–	–
Sokółka – miasto	73,9	73,9	–	–	–
Gminy wiejskie					
Korycin	1563,5	–	–	1563,5	–
Kuźnica	343,0	343,0	–	–	–
Nowy Dwór	2109,0	–	–	2109,0	–
Sidra	273,0	273,0	–	–	–
Szudziałowo	19,0	19,0	–	–	–
POWIAT SUWALSKI	1721,5	1721,5	–	–	–
wieś	1721,5	1721,5	–	–	–
Gminy wiejskie					
Bakałarzewo	930,9	930,9	–	–	–
Filipów	546,9	546,9	–	–	–
Jeleniewo	107,0	107,0	–	–	–
Suwałki	136,7	136,7	–	–	–
POWIAT WYSOKOMAZOWIECKI	4718,7	156,9	1727,0	2678,6	156,2
miasta	2702,3	23,7	–	2678,6	–
wieś	2016,4	133,2	1727,0	–	156,2
Gmina miejska					
Wysokie Mazowieckie	15,9	15,9	–	–	–
Gminy miejsko-wiejskie					
Czyżew	2765,4	11,8	75,0	2678,6	–
miasto	2686,4	7,8	–	2678,6	–
wieś	79,0	4,0	75,0	–	–
Szepietowo – wieś	128,2	128,2	–	–	–
Gminy wiejskie					
Kobylin-Borzymy	1664,2	–	1652,0	–	12,2
Kulesze Kościelne	116,2	–	–	–	116,2
Sokoły	1,0	1,0	–	–	–
Wysokie Mazowieckie	27,8	–	–	–	27,8

TABL. 10/106/. NAKŁADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE GOSPODARCE WODNEJ WEDŁUG KIERUNKÓW INWESTOWANIA ORAZ POWIATÓW I GMIN W 2013 R. (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	W tym			
		ujęcia i doprowadzenia wody	budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody	zbiorniki wodne	regulacja i zabudowa rzek i potoków
		w tysiącach złotych			
POWIAT ZAMBROWSKI	582,0	582,0	–	–	–
miasta	208,0	208,0	–	–	–
wieś	374,0	374,0	–	–	–
Gmina miejska					
Zambrów	208,0	208,0	–	–	–
Gmina wiejska					
Zambrów	374,0	374,0	–	–	–
MIASTA NA PRAWACH POWIATU					
Białystok	13070,5	12933,5	137,0	–	–
Łomża	387,7	387,7	–	–	–
Suwałki	1048,4	1048,4	–	–	–

TABL. 11/107/. UZYSKANE EFEKTY RZECZOWE INWESTYCJI OCHRONY ŚRODOWISKA WEDŁUG POWIATÓW

WYSZCZEGÓLNIENIE	Sieć kanalizacyjna odprowadzająca w km		Oczyszczalnie		Składowiska dla odpadów komunalnych			Rekultywacja hałd, wysypisk i stawów osadowych oraz innych terenów zdezastrowanych i zdegradowanych w ha
	ścieki	wody (ścieki) opadowe	obiekty	przepustowość w m ³ /dobę	obiekty	powierzchnia w ha	wydajność w t/rok	
WOJEWÓDZ-								
TWO								
2005	96,1	18,8	3	702	1	2,3	5700	0,5
2010	198,3	30,4	–	–	–	–	–	–
2012	231,1	33,1	5	843	–	0,2	1200	17,8
2013	159,2	43,7	4	2448	1	1,1	17396	22,7
miasta	41,8	40,2	–	1950	–	0,2	1363	20,9
wieś	117,4	3,5	4	498	1	0,9	16033	1,8
POWIATY								
Augustowski	25,5	–	–	–	–	–	–	–
miasta	0,7	–	–	–	–	–	–	–
wieś	24,8	–	–	–	–	–	–	–
Białostocki	14,5	5,0	–	–	–	0,2	1363	–
miasta	2,1	1,5	–	–	–	0,2	1363	–
wieś	12,4	3,5	–	–	–	–	–	–
Bielski	10,1	2,8	–	–	–	–	–	–
miasta	3,5	2,8	–	–	–	–	–	–
wieś	6,6	–	–	–	–	–	–	–
Grajewski	11,1	1,1	1	200	–	–	–	–
miasta	2,9	1,1	–	–	–	–	–	–
wieś	8,2	–	1	200	–	–	–	–
Hajnowski	36,5	–	1	60	–	–	–	–
miasta	8,3	–	–	–	–	–	–	–
wieś	28,2	–	1	60	–	–	–	–
Kolneński – miasto	0,3	–	–	–	–	–	–	–

TABL. 11/107/. UZYSKANE EFEKTY RZECZOWE INWESTYCJI OCHRONY ŚRODOWISKA WEDŁUG POWIATÓW (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Sieć kanalizacyjna odprowadzająca w km		Oczyszczalnie		Składowiska dla odpadów komunalnych			Rekultywacja hałd, wysypisk i stawów osadowych oraz innych terenów zdezastrowanych i zdegradowanych w ha
	ścieki	wody (ścieki) opadowe	obiekty	przepustowość w m ³ /dobę	obiekty	powierzchnia w ha	wydajność w t/rok	
Łomżyński – wieś	–	–	–	–	1	0,9	16033	–
Moniecki	3,8	–	1	25	–	–	–	13,0
miasta	3,6	–	–	–	–	–	–	13,0
wieś	0,2	–	1	25	–	–	–	–
Sejneński – wieś	0,2	–	–	–	–	–	–	–
Siemiatycki	4,0	–	–	–	–	–	–	0,6
miasta	4,0	–	–	–	–	–	–	–
wieś	–	–	–	–	–	–	–	0,6
Sokólski	0,6	–	–	–	–	–	–	1,2
miasta	0,5	–	–	–	–	–	–	–
wieś	0,1	–	–	–	–	–	–	1,2
Suwalski – wieś	26,7	–	–	–	–	–	–	–
Wysokomazowiecki	4,8	1,2	1	2163	–	–	–	–
miasta	1,7	1,2	–	1950	–	–	–	–
wieś	3,1	–	1	213	–	–	–	–
Zambrowski	8,6	0,4	–	–	–	–	–	–
miasta	1,7	0,4	–	–	–	–	–	–
wieś	6,9	–	–	–	–	–	–	–
MIASTA NA PRAWACH POWIATU								
Białystok	9,5	29,2	–	–	–	–	–	–
Łomża	1,4	4,0	–	–	–	–	–	–
Suwałki	1,6	–	–	–	–	–	–	7,9

TABL. 12/108/. UZYSKANE EFEKTY RZECZOWE INWESTYCJI GOSPODARKI WODNEJ WEDŁUG POWIATÓW

WYSZCZEGÓLNIENIE		Wydajność ujęć wodnych	Uzdatnianie wody	Sieć wodociągowa w km
		w m ³ /dobę		
WOJEWÓDZTWO	2005	4247	19530	399,5
	2010	4482	8137	420,6
	2012	479	3328	175,5
	2013	16094	1224	190,4
miasta		15410	–	40,4
wieś		684	1224	150,0
POWIATY				
Augustowski		–	–	1,4
miasta		–	–	1,3
wieś		–	–	0,1
Białostocki		15410	–	11,3
miasta		15410	–	2,6
wieś		–	–	8,7

TABL. 12/108/. UZYSKANE EFEKTY RZECZOWE INWESTYCJI GOSPODARKI WODNEJ WEDŁUG POWIATÓW (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Wydajność ujęć wodnych	Uzdatnianie wody	Sieć wodociągowa w km
	w m ³ /dobę		
Bielski – miasto	–	–	1,5
Grajewski – miasto	–	–	0,7
Hajnowski	–	–	7,1
miasta	–	–	2,3
wieś	–	–	4,8
Kolneński	–	819	36,5
miasta	–	–	0,5
wieś	–	819	36,0
Łomżyński – wieś	–	–	50,9
Moniecki	–	405	3,4
miasta	–	–	0,7
wieś	–	405	2,7
Sejneński – wieś	–	–	28,3
Siemiatycki	–	–	11,0
miasta	–	–	8,1
wieś	–	–	2,9
Sokólski	–	–	7,7
miasta	–	–	0,4
wieś	–	–	7,3
Suwalski – wieś	684	–	3,8
Wysokomazowiecki	–	–	2,4
miasta	–	–	1,0
wieś	–	–	1,4
Zambrowski	–	–	3,6
miasta	–	–	0,5
wieś	–	–	3,1
MIASTA NA PRAWACH POWIATU			
Białystok	–	–	18,4
Łomża	–	–	0,7
Suwałki	–	–	1,7

TABL. 13/109/. REALIZACJA INWESTYCJI OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ NA WSI

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013
WODOCIĄGI ZBIOROWE				
Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące) w tys. zł.....	31817,5	139760,7	21346,3	28118,8
ze środków:				
budżetu państwa	1081,8	248,6	–	–
samorządów gmin	15282,1	28317,6	7079,8	12269,4
mieszkańców wsi	1471,9	2316,3	1888,3	1757,5
funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej	2318,3	11911,7	8119,8	2510,0
w tym pożyczki	2187,4	7913,0	795,5	331,1
innych	11663,4 ^a	96966,5 ^b	4258,4 ^b	11581,9 ^b

a, b Środki z: *a* – funduszy Unii Europejskiej – przedakcesyjne (SAPARD) i strukturalne oraz inne, *b* – funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

TABL. 13/109/. REALIZACJA INWESTYCJI OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ NA WSI (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013
WODOCIĄGI ZBIOROWE (dok.)				
Efekty rzeczowe inwestycji:				
przyłącza do budynków: w kilometrach	118,8	92,5	.	.
w sztukach	2845	2451	1631	1528
sieć wodociągowa w km	343,5	421,1	114,3	192,0
STACJE UZDATNIANIA WODY				
Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące) w tys. zł.....	10361,8	30335,7	9047,4	6970,8
Obiekty oddane do użytku	9	3	-	1
KANALIZACJA ZBIORCZA				
Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące) w tys. zł	14555,5	59618,4	44735,2	31114,8
ze środków:				
budżetu państwa	345,4	-	-	-
samorządów gmin	4023,4	16849,3	8186,3	8732,8
mieszkańców wsi	350,5	2101,4	1262,5	1449,2
funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej	4516,9	18403,9	21341,5	12369,5
w tym pożyczki	4016,1	10424,2	5682,7	4166,3
innych	5319,3 ^a	22263,8 ^{ab}	13944,9 ^a	8563,3 ^a
Efekty rzeczowe inwestycji:				
zbiorcza sieć kanalizacyjna w km	57,6	166,2	107,7	104,7
przykanaliki do budynków: w kilometrach	20,8	2004,5	.	.
w sztukach	1210	1986	1241	1264
OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW ZBIORCZE				
Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące) w tys. zł	4238,2	5441,8	9983,8	2947,6
w tym na modernizację	1663,7	1956,2	7078,6	531,1
ze środków:				
budżetu państwa	70,9	-	-	-
samorządów gmin	711,4	1111,8	2880,3	471,2
mieszkańców wsi	7,5	-	-	-
funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej	1156,7	2942,6	3067,6	2174,9
w tym pożyczki	1062,6	-	1011,9	388,5
innych	2291,7 ^a	1387,4 ^{ab}	4035,9 ^a	301,5 ^a
Efekty rzeczowe inwestycji:				
oczyszczalnie: obiekty	2	4	-	6
przepustowość w m ³ /dobę	159,0	77,0	-	223,0
INDYWIDUALNE WIEJSKIE OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW^c				
Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące) w tys. zł	1196,6	9539,5	18706,0	26628,1
ze środków:				
budżetu państwa	6,2	10,0	-	-
samorządów gmin	848,0	3791,9	1885,9	3456,4
mieszkańców wsi	67,2	1537,0	3792,0	4838,4
funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej	229,0	475,0	8982,4	13119,0
w tym pożyczki	-	464,5	2206,9	199,3
innych	46,2 ^a	3725,6 ^a	4045,7 ^a	5214,3 ^a
Obiekty oddane do użytku	214	951	1752	2164

a, b Środki z: *a* – funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, *b* – Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Agencji Nieruchomości Rolnych, Rejonowego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji, EkoFunduszu i Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej oraz inne. *c* Urządzenia do oczyszczania ścieków bytowo-gospodarczych nieodprowadzanych do zbiorczej sieci kanalizacyjnej, budowane dla gospodarstwa rolnego (jednego lub kilku), domowego, obiektu usługowego lub użyteczności publicznej itp., o przepustowości nieprzekraczającej 5 m³/dobę lub 25 RLM; patrz uwagi metodyczne do działu „Zasoby, wykorzystanie, zanieczyszczenie i ochrona wód” na str. 42.

TABL. 13/109/. REALIZACJA INWESTYCJI OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ NA WSI (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013
SKŁADOWISKA ODPADÓW				
Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące) w tys. zł	71,6	1177,0	515,5	232,2
ze środków:				
samorządów gmin	69,2	832,0	505,2	26,9
funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej	2,4	–	10,3	205,3
w tym pożyczki	–	–	–	102,7
innych	–	345,0 ^a	–	–
Efekty rzeczowe inwestycji:				
składowiska: obiekty	1	–	–	–
powierzchnia w ha	1,0	–	–	–

^a Środki z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Źródło: dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

TABL. 14/110/. NAKŁADY NA ŚRODKI TRWAŁE NA MAŁĄ RETENCJĘ WODNĄ (ceny bieżące)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013
	w tysiącach złotych			
O G Ó Ł E M	716	3260	4672	13058
WEDŁUG ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA				
Środki:				
z budżetu Wojewody	200	2990	4420	13013
samorządów	516	157	231	–
inne	–	113	21 ^a	45
WEDŁUG KIERUNKÓW INWESTOWANIA				
Samodzielne budowle piętrzące i ujęcia wód na ciekach podstawowych	63	–	2193	4580
Sztuczne zbiorniki	653	2711	2474	8469
Inne	–	549	5	9

^a Z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Źródło: dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

TABL. 15/111/. EFEKTY RZECZOWE INWESTYCJI MAŁEJ RETENCJI WODNEJ

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013
Obiekty	1	52	3	–
Przyrost pojemności w dam ³	2,8	321,0	13,0	–
Sztuczne zbiorniki wodne:				
obiekty	–	50	3	–
pojemność w dam ³	–	288,0	13,0	–
Stawy rybne:				
obiekty	–	2	–	–
pojemność w dam ³	–	33,0	–	–
Powierzchnia nawodnień w ha	12,0	78,0	1,0	–

Źródło: dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

**TABL. 16/112/. WOJEWÓDZKI FUNDUSZ OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ
– WPLYWY I WYDATKI**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013
	w tysiącach złotych			
Stan środków na początku roku	53712,9	73112,3	78819,5	82010,2
Wpływy	10257,5	14109,1	14455,4	9399,9
Z tytułu: opłat	6631,9	10189,6	9525,1	5064,9
kar	56,2	39,3	48,7	38,0
Przychody finansowe i inne	3569,3	3880,2	4881,6	4296,9
Wydatki	8882,0	11401,0	11264,6	10949,8
w tym na:				
Dotacje	3680,6	5527,4	6487,1	6193,3
Umorzenia pożyczek i kredytów ze środków funduszu	1824,2	1154,3	.	.
Koszty działalności operacyjnej	2797,2	4575,9	4722,1	4691,3
Stan środków na koniec roku	55088,4	75820,4	82010,2	80460,3

Ź r ó d ł o: dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

**TABL. 17/113/. GOSPODAROWANIE POWIATOWYMI I GMINNYMI ŚRODKAMI OCHRONY
ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ – WPLYWY I WYDATKI**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013
	w tysiącach złotych			
POWIATOWE				
Stan środków na początku roku	1405,8	2654,6	2083,9	1036,4
Wpływy	1600,9	2645,8	2409,6	1300,3
Z tytułu: opłat	1551,9	2632,9	2395,8	1288,5
kar	17,9	10,8	13,8	10,0
Inne	31,1	2,1	0,0	1,8
Wydatki	2110,3	3348,6	3457,1	1476,4
na:				
Gospodarkę ściekową i ochronę wód	838,5	219,3	210,0	364,2
Ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu	150,8	939,3	1650,8	686,2
Gospodarkę odpadami	474,0	150,9	167,6	85,2
Pozostałe dziedziny	616,7	2039,1	1417,2	340,3
Inne wydatki	30,3	–	11,5	0,5
Stan środków na koniec roku	896,4	1951,8	1036,4	860,4
GMINNE				
Stan środków na początku roku	4788,1	11104,2	4685,2	5132,6
Wpływy	5439,0	15023,0	7646,3	6284,3
Z tytułu opłat i kar	5254,3	14999,4	7622,3	6147,4
Inne	184,7	23,6	24,1	136,9
Wydatki	5680,2	20549,7	7198,9	5365,3
na:				
Gospodarkę ściekową i ochronę wód	1784,3	9846,5	3248,4	2324,0
Ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu	238,9	2760,0	358,7	143,1
Gospodarkę odpadami	1044,7	2580,2	1545,3	1156,8
Pozostałe dziedziny	2558,2	5330,8	2023,9	1723,3
Inne wydatki	54,1	32,3	22,7	18,2
Stan środków na koniec roku	4547,0	5577,5	5132,6	6051,5

Ź r ó d ł o: dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

TABL. 18/114/. GROMADZENIE I WYKORZYSTANIE ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH Z TYTUŁU OCHRONY GRUNTÓW ROLNYCH I LEŚNYCH

WYSZCZEGÓLNIENIE	2012	2013
WPLYWY I WYDATKI w tys. zł		
Stan środków na początku roku	1056,5	1323,1
Wpływy	1223,5	1346,1
Wydatki	956,9	1096,4
na:		
użyźnianie i ulepszanie gleb, usuwanie kamieni, odkrzaczanie	370,7	355,2
budowę i renowację zbiorników wodnych służących małej retencji	28,0	10,0
budowę i modernizację dróg dojazdowych do gruntów rolnych	550,0	720,0
pozostałe	8,2	11,3
Stan środków na koniec roku	1323,1	1572,7
ZREALIZOWANE PRACE I PRZEDSIĘWZIĘCIA		
Użyźnianie i ulepszanie gleb, usuwanie kamieni, odkrzaczanie w ha	398	383
Budowa i modernizacja dróg dojazdowych do gruntów rolnych w km	18	18

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

TABL. 19/115/. OPLATY ZA KORZYSTANIE ZE ŚRODOWISKA I INNE WPLYWY NA OCHRONĘ ŚRODOWISKA I GOSPODARKE WODNĄ ORAZ ICH REDYSTRYBUCJA

WYSZCZEGÓLNIENIE	2012	2013
	w tysiącach złotych	
Stan środków na początku roku	408,0	192,3
Wpływy	24068,2	13442,1
Z tytułu opłat za:		
gospodarkę ściekową i ochronę wód	7328,8	3840,0
ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu	9485,6	4769,8
gospodarkę odpadami	6647,5	4161,7
Inne ^a	606,2	670,7
Wydatki	24283,8	13187,5
Na fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej:		
wojewódzki	9525,1	5064,9
Narodowy	5128,9	2727,2
Do budżetu:		
gminnego	6857,2	3812,0
powiatowego	2395,8	1288,5
Inne	376,9	294,9
Stan środków na koniec roku	192,3	446,9

^a Między innymi z tytułu: odsetek za przeterminowane wpłaty opłat, oprocentowanie rachunków bankowych, odzyskanych kosztów postępowań egzekucyjnych, błędnych wpłat podlegających zwrotowi, nie obejmuje kar.

Ź r ó d ł o: dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

TABL. 20/116/. WPLYWY NA OCHRONĘ ŚRODOWISKA I GOSPODARKE WODNĄ Z TYTUŁU KAR ORAZ ICH REDYSTRYBUCJA

WYSZCZEGÓLNIENIE	2012	2013
	w tysiącach złotych	
O G Ó Ł E M		
wymierzono	990,7	329,9
wpłynęło	253,4	183,5
w tym z tytułu kar za przekroczenie:		
Warunków wprowadzania ścieków do wód lub ziemi:		
wymierzono	526,4	89,4
wpłynęło	41,0	55,2
Dopuszczalnej emisji zanieczyszczeń powietrza:		
wymierzono	20,4	11,6
wpłynęło	20,4	11,6
Z ogółem przekazano		
Na fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej:		
wojewódzki	48,7	34,9
Narodowy	120,5	112,7
Do budżetów:		
gminnych	30,6	22,8
powiatowych	13,8	10,0
Państwa	18,8	24,2

Ź r ó d ł o: w zakresie wpływów – dane Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, w zakresie redystrybucji – dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

TABL. 21/117/. WYKORZYSTANIE ŚRODKÓW WOJEWÓDZKIEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ

KIERUNKI INWESTOWANIA	2005	2010	2012	2013
	w tysiącach złotych			
O G Ó Ł E M	26090,6	64104,7	36041,3	38477,1
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	19837,3	47804,6	19035,3	16348,8
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	1222,4	7184,8	7195,6	10943,1
Gospodarka odpadami	3726,6	5882,7	4652,7	9002,5
Pozostałe dziedziny	1304,3	3232,5	5157,8	2182,8

Ź r ó d ł o: dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

DZIAŁ IX. LEŚNICTWO I ŁOWIECTWO

Uwagi metodyczne

Informacje w zakresie leśnictwa dotyczą:

1) **lasów publicznych** stanowiących własność:

a) Skarbu Państwa – zarządzanych oraz użytkowanych czasowo lub wiczyście przez:

- Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe (w skrócie „Lasy Państwowe”), nadzorowane przez Ministra Środowiska,
- jednostki ochrony przyrody (parki narodowe),
- jednostki organizacyjne innych ministrów, wojewodów, gmin lub związków komunalnych i Agencję Nieruchomości Rolnych,

b) gmin (w tym gmin mających od 1999 r. również status miasta na prawach powiatu);

2) **lasów prywatnych** stanowiących własność:

a) osób fizycznych,

b) wspólnot gruntowych będących własnością wszystkich lub części mieszkańców wsi,

c) spółdzielni produkcyjnych i kółek rolniczych oraz lasów oddanych im w zarząd i bezpłatne użytkowanie,

d) innych osób prawnych, np. kościołów i związków wyznaniowych, organizacji społecznych i partii politycznych, związków zawodowych oraz spółek prywatnych.

Powierzchnia gruntów leśnych, w rozumieniu ustawy o lasach, obejmuje:

1) grunty o zwartej powierzchni co najmniej 0,10 ha pokryte roślinnością leśną (powierzchnia zalesiona) lub przejściowo jej pozbawione (powierzchnia niezalesiona). Są to grunty przeznaczone do produkcji leśnej lub stanowiące rezerваты przyrody, wchodzące w skład parków narodowych lub wpisane do rejestrów zabytków. Kategoria ta jest określana jako „powierzchnia lasów”;

2) **grunty związane z gospodarką leśną** zajęte pod wykorzystywane dla potrzeb gospodarki leśnej: budynki i budowle, linie podziału przestrzennego lasu, drogi leśne, szkółki leśne, miejsca składowania drewna, urządzenia melioracji wodnych, tereny pod liniami energetycznymi, parkingi leśne i urządzenia turystyczne.

Powierzchnia zalesiona obejmuje grunty pokryte uprawami, młodnikami i starszymi drzewostanami oraz plantacjami: topoli, nasiennymi i drzew szybkorosnących.

Powierzchnia niezalesiona obejmuje grunty:

- znajdujące się w produkcji ubocznej (tj. plantacje choinek, krzewów, poletka łowieckie na gruntach leśnych),
- przejściowo pozbawione drzewostanu i przewidywane do odnowienia w najbliższych latach (tj. zręby, halizny, płazowiny),
- przewidziane do objęcia ochroną prawną,
- przeznaczone do wyłączenia z produkcji grunty leśne wylesione.

Zręby są to grunty leśne przejściowo pozbawione drzewostanu w ciągu ostatnich 5 lat i przewidywane do odnowienia w najbliższych latach.

Halizny są to grunty leśne przejściowo pozbawione drzewostanu dłużej niż 5 lat oraz uprawy i młodniki I klasy wieku (0–20 lat) o zadrzewieniu niższym niż 0,5 (pełne zadrzewienie – 1,0), przewidywane do odnowienia w najbliższych latach.

Plazowiny są to grunty leśne pokryte drzewami II klasy wieku (21–40 lat) o zadrzewieniu do 0,3 włącznie albo III i wyższych klas wieku (41 lat i więcej) o zadrzewieniu do 0,2 włącznie, z wyjątkiem drzewostanów w klasie odnowienia i do odnowienia.

Przez **odnowienia** rozumie się powstawanie młodego drzewostanu w miejsce drzewostanu usuwanego lub usuniętego:

- odnowienia sztuczne są to uprawy leśne zakładane przez sadzenie lub siew,
- odnowienia naturalne są to uprawy leśne powstałe na gruntach leśnych z samosiewu i odrośli, uznane za pełnowartościowe i pokrywające co najmniej 50% terenu.

Zalesienia polegają na zakładaniu upraw leśnych na gruntach pozostających poprzednio poza uprawą leśną, tj. na gruntach nieleśnych. Do zalesień gruntów nieleśnych zaliczamy zalesienia na gruntach rolnych nieprzydatnych do produkcji rolnej, nieużytkach oraz innych gruntach nadających się do zalesienia i określonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego lub decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

Zadrzewienia są to produkcyjne i ochronne skupiska drzew i krzewów na terenach publicznych i prywatnych poza lasami i terenami zieleni w miastach.

Lesistość (wskaźnik lesistości) obliczono jako stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni kraju, województwa, podregionu lub powiatu.

TABL. 1/118/. POWIERZCHNIA GRUNTÓW LEŚNYCH I PRZEZNACZONYCH DO ZALESIENIA
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Grunty leśne					Grunty nieleśne przeznaczone do zalesienia	
	ogółem	lasy			grunty związane z gospodarką leśną		
		razem	grunty				
			zalesione	niezalesione			
w hektarach							
O G Ó Ł E M	2005	614239	604626	598030	6596	9613	366
	2010	626157	616206	607701	8505	9951	60
	2012	628367	618428	608547	9881	9939	61
	2013	629018	619108	608956	10151	9911	81
Lasy publiczne	2005	424454	414841	411785	3056	9613	366
	2010	427149	417204	412718	4486	9945	60
	2012	427329	417395	412621	4774	9934	61
	2013	427405	417499	412549	4949	9907	81
Własność Skarbu Państwa		426084	416179	411278	4900	9905	81
w tym:							
w zarządzie Lasów Państwowych		389664	380121	375708	4414	9543	42
parki narodowe		33149	32789	32339	450	360	39
Własność gmin ^a		1321	1320	1271	49	2	–
Lasy prywatne	2005	189786	189786	186245	3540	–	–
	2010	199008	199002	194983	4019	6	–
	2012	201038	201033	195926	5108	5	–
	2013	201613	201609	196407	5202	4	–

^a Dotyczy także gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

TABL. 2/119/. POWIERZCHNIA GRUNTÓW LEŚNYCH I LESISTOŚĆ WEDŁUG POWIATÓW I GMIN W 2013 R.

Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Powierzchnia gruntów leśnych w ha							Lesistość w %
	ogółem		publicznych				prywatnych	
	ogółem	w tym lasy	razem	w tym Skarbu Państwa				
				razem	w zarządzie Lasów Państwowych	parki narodowe		
WOJEWÓDZTWO	629018	619108	427405	426084	389664	33149	201613	30,7
POWIAT AUGUSTOWSKI ...	78251	76318	67555	67415	66450	783	10696	46,0
Gmina miejska								
Augustów	2956	2854	2712	2640	2628	–	244	35,3
Gmina miejsko-wiejska								
Lipsk	4200	4180	1096	1074	1026	21	3104	22,7
Gminy wiejskie								
Augustów	8614	8400	7725	7724	7707	–	889	31,5
Bargłów Kościelny	2552	2535	1003	1001	1001	–	1549	13,5
Nowinka	12935	12588	12315	12312	11635	677	620	61,7
Płaska	31586	30668	30802	30799	30703	–	784	82,3
Sztabin	15409	15093	11903	11865	11750	86	3506	41,6
POWIAT BIAŁOSTOCKI	119317	117150	89884	89671	88534	93	29433	39,4
Gminy miejsko-wiejskie								
Choroszcz	2709	2698	838	834	778	14	1871	16,5
Czarna Białostocka	15746	15272	15310	15305	15292	–	436	74,0
Łapy	1716	1716	36	35	26	7	1680	13,4
Michałowó	16354	16048	14043	13971	13643	–	2311	39,1
Supraśl	13108	12756	11959	11940	11888	–	1149	67,7
Suraż	1060	1055	373	368	297	28	687	13,8
Tykocin	5521	5450	2726	2714	2678	–	2795	26,3
Wasilków	6085	5961	5253	5239	5210	–	832	46,9
Zabłudów	11110	11002	7015	6988	6872	–	4095	32,4
Gminy wiejskie								
Dobrzyniewo Duże	5877	5754	4273	4269	4239	–	1604	35,7
Gródek	27277	26752	23982	23962	23722	–	3295	62,3
Juchnowiec Kościelny	2714	2710	473	463	391	–	2241	15,8
Poświętne	3311	3271	2004	2001	1998	–	1307	28,5
Turośń Kościelna	3280	3267	1089	1081	1000	44	2191	23,3
Zawady	3450	3438	511	501	500	–	2939	30,7
POWIAT BIELSKI	28166	27937	11567	11498	11316	–	16599	20,2
Gminy miejskie								
Bielsk Podlaski	50	49	1	1	1	–	49	1,8
Brańsk	921	919	144	144	144	–	776	28,3
Gminy wiejskie								
Bielsk Podlaski	9210	9115	4596	4549	4515	–	4614	21,2
Boćki	4838	4812	1460	1458	1356	–	3378	20,7
Brańsk	3468	3461	656	654	653	–	2812	15,2
Orla	2253	2245	1247	1242	1209	–	1006	14,0
Rudka	2812	2743	2131	2129	2129	–	681	39,0
Wyszki	4615	4595	1331	1322	1310	–	3284	22,3

TABL. 2/119/. POWIERZCHNIA GRUNTÓW LEŚNYCH I LESISTOŚĆ WEDŁUG POWIATÓW I GMIN W 2013 R. (cd.)

Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Powierzchnia gruntów leśnych w ha							Lesistość w %
	ogółem		publicznych				prywat- nych	
	ogółem	w tym lasy	razem	w tym Skarbu Państwa				
				razem	w zarządzie Lasów Państwo- wych	parki narodowe		
POWIAT GRAJEWSKI	22278	22016	13431	13375	11374	1739	8847	22,8
Gmina miejska								
Grajewo	80	80	51	33	33	–	29	4,2
Gminy miejsko-wiejskie								
Rajgród	6039	5952	4346	4337	3240	837	1693	28,7
Szczuczyn	1893	1877	689	687	687	–	1203	16,2
Gminy wiejskie								
Grajewo	9835	9723	6285	6273	5709	562	3550	31,5
Radziłów	1884	1881	496	482	142	340	1389	9,4
Wąsosz	2547	2503	1563	1563	1563	–	983	21,2
POWIAT HAJNOWSKI	88063	86472	76414	76231	65932	9974	11649	53,3
Gmina miejska								
Hajnówka	103	82	77	67	67	–	25	3,9
Gmina miejsko-wiejska								
Kleszczele	6445	6401	4189	4174	4131	–	2256	44,8
Gminy wiejskie								
Białowieża	18049	17752	18013	18013	12241	5770	36	87,4
Czeremcha	5322	5256	3924	3893	3855	–	1399	54,3
Czyże	1343	1340	347	343	315	–	995	10,0
Dubicze Cerkiewne	8130	8025	6013	5999	5968	–	2117	53,0
Hajnówka	16963	16570	16541	16539	16522	–	422	56,6
Narew	8589	8497	5998	5948	5882	–	2591	35,2
Narewka	23120	22550	21312	21257	16951	4204	1808	66,5
POWIAT KOLNEŃSKI	21101	20901	9606	9572	9555	–	11495	22,2
Gmina miejska								
Kolno	122	122	3	–	–	–	119	4,9
Gmina miejsko-wiejska								
Stawiski	3392	3376	920	918	918	–	2472	20,4
Gminy wiejskie								
Grabowo	2771	2769	225	222	222	–	2546	21,5
Kolno	6349	6283	2964	2954	2943	–	3385	22,3
Mały Płock	2964	2941	1219	1217	1210	–	1745	21,0
Turośl	5503	5411	4275	4262	4262	–	1228	27,2
POWIAT ŁOMŻYŃSKI	31028	30767	13008	12954	12935	–	18020	22,7
Gminy miejsko-wiejskie								
Jedwabne	2845	2844	153	153	153	–	2691	17,9
Nowogród	2376	2365	623	605	599	–	1752	23,4

TABL. 2/119/. POWIERZCHNIA GRUNTÓW LEŚNYCH I LESISTOŚĆ WEDŁUG POWIATÓW I GMIN W 2013 R. (cd.)

Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Powierzchnia gruntów leśnych w ha							Lesistość w %
	ogółem		publicznych				prywatnych	
	ogółem	w tym lasy	razem	w tym Skarbu Państwa				
				razem	w zarządzie Lasów Państwowych	parki narodowe		
POWIAT ŁOMŻYŃSKI (dok.)								
Gminy wiejskie								
Łomża	3640	3624	1184	1158	1158	–	2455	17,5
Miastkowo	3636	3600	2010	2010	2007	–	1626	31,3
Piątnica	4347	4329	1435	1435	1430	–	2911	19,8
Przytuły	1152	1151	104	103	103	–	1047	16,2
Śniadowo	2836	2835	51	51	50	–	2785	17,4
Wizna	1372	1371	99	98	98	–	1272	10,3
Zbójna	8827	8648	7348	7342	7337	–	1479	46,5
POWIAT MONIECKI	28621	28482	15192	15123	3386	11694	13429	20,6
Gminy miejsko-wiejskie								
Goniądz	11990	11915	8684	8652	586	8065	3306	31,6
Knyszyn	4287	4229	2213	2207	2166	–	2074	33,2
Mońki	1993	1993	123	102	102	–	1870	12,3
Gminy wiejskie								
Jasionówka	1276	1275	111	107	107	–	1165	13,2
Jaświły	1261	1259	111	110	108	2	1150	7,2
Krypno	986	984	197	195	195	–	789	8,8
Trzcianne	6827	6827	3752	3750	122	3627	3075	20,6
POWIAT SEJNEŃSKI	36665	35830	31291	31287	27027	4233	5374	41,9
Gmina miejska								
Sejny	5	5	0	0	0	–	5	1,1
Gminy wiejskie								
Giby	25172	24481	24227	24224	20667	3555	945	75,7
Krasnopol	3874	3837	2479	2477	1799	677	1395	22,4
Puńsk	1561	1550	577	577	577	–	984	11,2
Sejny	6054	5956	4009	4009	3984	–	2045	27,4
POWIAT SIEMIATYCKI	50299	49688	27227	27106	26279	–	23072	34,0
Gmina miejska								
Siemiatycze	944	944	24	16	15	–	920	26,0
Gmina miejsko-wiejska								
Drohiczyn	2205	2200	360	360	351	–	1845	10,6
Gminy wiejskie								
Dziadkowice	4074	4046	1613	1607	1607	–	2461	34,8
Grodzisk	6120	5989	3931	3931	3928	–	2189	29,5
Mielnik	12905	12701	9545	9466	9228	–	3360	64,7
Milejczyce	6363	6335	2584	2569	2489	–	3779	41,8
Nurzec-Stacja	9710	9527	7311	7304	6927	–	2399	44,3
Perlejewo	2168	2165	291	291	246	–	1877	20,3
Siemiatycze	5811	5781	1569	1562	1488	–	4242	25,5

TABL. 2/119/. POWIERZCHNIA GRUNTÓW LEŚNYCH I LESISTOŚĆ WEDŁUG POWIATÓW I GMIN W 2013 R. (cd.)

Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Powierzchnia gruntów leśnych w ha							Lesistość w %
	ogółem		publicznych				prywat- nych	
	ogółem	w tym lasy	razem	w tym Skarbu Państwa				
				razem	w tym			
			zarządzie Lasów Państwowych		parki narodowe			
POWIAT SOKÓLSKI	52985	52214	36511	36448	35733	509	16473	25,4
Gminy miejsko-wiejskie								
Dąbrowa Białostocka	4100	4054	2459	2446	1934	509	1641	15,4
Krynki	8285	8145	7085	7068	7042	–	1199	49,1
Sokolka	6575	6516	3327	3323	3252	–	3248	20,8
Suchowola	2725	2712	625	624	617	0	2100	10,6
Gminy wiejskie								
Janów	6909	6765	6116	6114	6114	–	793	32,6
Korycin	874	874	18	16	15	–	856	7,4
Kuźnica	3309	3297	1203	1200	1192	–	2107	24,7
Nowy Dwór	1718	1713	594	593	590	–	1123	14,1
Sidra	3307	3298	1449	1438	1425	–	1858	18,9
Szudziałowo	15183	14840	13635	13626	13552	–	1548	49,2
POWIAT SUWAŁSKI	23546	23220	15715	15675	11437	4125	7831	17,8
Gminy wiejskie								
Bakalarzewo	1735	1718	845	844	842	–	890	14,0
Filipów	1377	1375	239	235	212	–	1138	9,1
Jeleniewo	1416	1413	410	409	403	–	1006	10,8
Przerośl	1817	1801	872	872	857	–	944	14,6
Raczki	2802	2736	2312	2312	2287	–	490	19,2
Rutka-Tartak	2681	2643	1877	1869	1868	–	804	25,5
Suwałki	7887	7737	6862	6849	2711	4125	1026	29,2
Szypłiszki	2136	2113	1310	1297	1293	–	825	13,5
Wizajny	1695	1684	987	987	964	–	708	15,0
POWIAT WYSOKO- MAZOWIECKI	23953	23858	5084	5064	5050	–	18869	18,5
Gmina miejska								
Wysokie Mazowieckie	250	250	16	16	16	–	234	16,4
Gminy miejsko-wiejskie								
Ciechanowiec	5174	5146	1576	1566	1563	–	3598	25,6
Czyżew	953	951	102	94	94	–	851	7,3
Szepietowo	2655	2619	1487	1487	1481	–	1168	17,3
Gminy wiejskie								
Klukowo	1153	1153	28	27	23	–	1125	9,3
Kobylin-Borzymy	2175	2175	0	0	–	–	2175	18,2
Kulesze Kościelne	3055	3055	51	51	51	–	3005	26,5
Nowe Piekuty	1739	1738	188	187	187	–	1551	15,8
Sokoły	3043	3042	166	166	165	–	2877	19,5
Wysokie Mazowieckie	3757	3729	1471	1471	1470	–	2286	22,4

TABL. 2/119/. POWIERZCHNIA GRUNTÓW LEŚNYCH I LESISTOŚĆ WEDŁUG POWIATÓW I GMIN W 2013 R. (dok.)

Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Powierzchnia gruntów leśnych w ha							Lesistość w %
	ogółem		publicznych				prywatnych	
	ogółem	w tym lasy	razem	w tym Skarbu Państwa				
				razem	w tym	parki narodowe		
			zarządzie Lasów Państwowych					
POWIAT ZAMBROWSKI	21936	21529	12426	12407	12401	–	9511	29,4
Gmina miejska								
Zambrów	19	19	4	3	3	–	15	1,0
Gminy wiejskie								
Kołaki Kościelne	1852	1851	123	123	123	–	1729	25,1
Rutki	3614	3603	877	867	862	–	2737	18,0
Szumowo	3347	3325	1095	1091	1091	–	2252	23,6
Zambrów	13105	12732	10326	10322	10322	–	2779	42,5
MIASTA NA PRAWACH POWIATU								
Białystok	1854	1809	1653	1441	1440	–	201	17,7
Łomża	35	35	13	2	–	–	22	1,1
Suwałki	918	882	826	814	814	–	92	13,5

Uwaga do tablic 3/120/ – 8/125/

Dane opracowano na podstawie Wielkoobszarowej Inwentaryzacji Stanu Lasów przeprowadzonej w latach 2009–2013 przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej (zostały przeliczone na powierzchnię lasów poszczególnych kategorii własności podaną przez Główny Urząd Statystyczny według stanu na 31 XII 2012 r.)

TABL. 3/120/. POWIERZCHNIA LASÓW WEDŁUG WIEKU DRZEWOSTANÓW

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem w ha	W tym – w % ogółem – powierzchnia zalesiona							
		razem	drzewostany						w klasie odnowienia ^a i o budowie przerębowej
			w klasie wieku						
			I (1–20 lat)	II (21–40)	III (41–60)	IV (61–80)	V (81–100)	VI i wyższe (101 lat i więcej)	
OGÓŁEM	618428	93,8	9,1	17,4	30,4	18,6	11,1	7,1	0,1
Lasy publiczne	417395	96,0	8,7	16,9	27,0	19,2	14,0	10,1	0,1
w tym w zarządzie Lasów Państwowych	380072	96,4	9,5	17,3	27,2	18,7	14,2	9,3	0,2
Lasy prywatne	201033	89,2	10,1	18,5	37,3	17,3	5,0	1,0	–

^a Łącznie z klasą do odnowienia.

TABL. 4/121/. POWIERZCHNIA LASÓW WEDŁUG GATUNKÓW PANUJĄCYCH (przeważających) W DRZEWOSTANIE

GATUNKI DRZEW	Ogółem		Lasy publiczne		Lasy prywatne
			razem	w tym w zarządzie Lasów Państwowych	
	w tysiącach hektarów	w odsetkach			
O G Ó Ł E M	618,4	100,0	100,0	100,0	100,0
Drzewa iglaste	425,3	68,8	71,1	72,9	63,9
w tym:					
sosna	347,1	56,1	55,6	57,3	57,1
świerk	74,8	12,1	14,9	15,0	6,2
Drzewa liściaste	193,1	31,2	28,9	27,1	36,1
w tym:					
dąb	39,6	6,4	7,5	7,9	4,1
grab	13,3	2,1	2,7	2,5	1,0
brzoza	55,5	9,0	7,3	7,5	12,4
olsza	64,7	10,5	8,5	8,0	14,5
osika	8,2	1,3	0,5	0,5	3,0

TABL. 5/122/. ZASOBY DRZEWNE NA PNIE WEDŁUG WIEKU DRZEWOSTANÓW

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem grubizna brutto ^a w hm ³	W tym – w % ogółem – powierzchnia zalesiona								prze- stoje ^b
		razem	drzewostany						w kla- sie od- nowie- nia ^c i o bu- dowie przerę- bowej	
			w klasie wieku							
			I (1–20 lat)	II (21–40)	III (41–60)	IV (61–80)	V (81– –100)	VI i wyższe (101 lat i więcej)		
O G Ó Ł E M	166,4	99,3	0,9	11,2	32,9	23,9	16,7	12,7	0,0	1,0
Lasy publiczne	120,7	99,6	0,8	10,3	26,7	23,5	20,3	16,9	0,1	1,0
w tym w zarządzie Lasów Państwo- wych	109,0	99,7	0,8	10,7	27,2	23,2	21,3	15,6	0,1	0,8
Lasy prywatne	45,7	98,6	1,3	13,7	49,0	25,0	7,1	1,6	–	0,9

^a W korze. ^b Drzewa niewycięte w terminie przewidzianym kolejną rębności. ^c Łącznie z klasą do odnowienia.

TABL. 6/123/. ZASOBY DRZEWNE NA PNIE WEDŁUG GATUNKÓW PANUJĄCYCH (przeważających) W DRZEWOSTANIE

GATUNKI DRZEW	Ogółem grubizna brutto ^a		W tym	
			lasy w zarządzie Lasów Państwowych	lasy prywatne
	w hektometrach sześciennych	w odsetkach		
OGÓŁEM	166,4	100,0	100,0	100,0
Drzewa iglaste	123,3	74,1	78,2	68,2
w tym:				
sosna	102,7	61,6	63,3	62,7
świerk	20,2	12,2	14,7	5,0
Drzewa liściaste	43,0	25,9	21,8	31,8
w tym:				
dąb	7,9	4,7	5,8	1,9
grab	3,6	2,1	2,7	0,5
brzoza	11,1	6,7	5,7	9,6
olsza	16,6	10,0	7,0	15,9
osika	2,0	1,2	0,3	3,0

^a W korze.

TABL. 7/124/. ZASOBNOŚĆ I PRZECIĘTNY WIEK DRZEWOSTANÓW WEDŁUG GATUNKÓW PANUJĄCYCH (przeważających)

GATUNKI DRZEW	Zasobność – grubizna brutto ^a na 1 ha powierzchni zalesionej w m ³	Przeciętny wiek drzewostanów w latach
OGÓŁEM	269	53
Drzewa iglaste	290	55
w tym:		
sosna	296	56
świerk	271	52
Drzewa liściaste	223	48
w tym:		
dąb	199	44
grab	270	63
brzoza	200	45
olsza	256	47
osika	242	40

^a W korze.

TABL. 8/125/. POWIERZCHNIA LASÓW WEDŁUG TYPÓW SIEDLISKOWYCH LASU

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	W tym w zarządzie Lasów Państwowych
W HEKTARACH		
O G Ó Ł E M	618428	380072
Bory	98878	62179
Bory mieszane	232821	135458
Lasy	117844	79651
Lasy mieszane	168885	102784
W ODSETKACH		
O G Ó Ł E M	100,0	100,0
Bory	16,0	16,4
Bory mieszane	37,6	35,6
Lasy	19,1	21,0
Lasy mieszane	27,3	27,0

**TABL. 9/126/. POWIERZCHNIA PAŃSTWOWEGO GOSPODARSTWA LEŚNEGO
– LASY PAŃSTWOWE**
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013
	w hektarach			
O G Ó Ł E M	401724	401749	401882	401864
Grunty leśne	386311	389300	389640	389664
Zalesione	374661	375806	375836	375708
Niezalesione	2413	3916	4236	4414
w tym do odnowienia	1347	2113	2268	2399
Związane z gospodarką leśną	9236	9578	9568	9543
w tym szkółki leśne	205	199	187	187
Pozostałe grunty (nieleśne)	15414	12449	12241	12201
w tym przeznaczone do zalesienia	326	19	22	42
w tym:				
Grunty zadrzewione i zakrzewione	2617	848	838	842
Użytki rolne	6633	5827	5683	5656
Użytki ekologiczne	923	953	973	973
Grunty pod wodami	310	238	244	244
Nieużytki	4454	4288	4224	4213

Ź r ó d ł o: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych.

TABL. 10/127/. POWIERZCHNIA REZERWATÓW I LASÓW OCHRONNYCH W ZARZĄDZIE LASÓW PAŃSTWOWYCH

Stan w dniu 1 I

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013
W HEKTARACH				
Rezerваты	13392	20702	20712
Lasy ochronne	108792	126102	152237	164415
glebochronne	2987	3135	3084	3082
wodochronne	50385	50375	50591	50015
podmiejskie	22855	23560	23277	18923
uzdrowiskowe	6854	15685	15707	15705
obronne	5786	1057	1064	996
ostoje zwierząt	10121	8302	8266	8490
na stałych powierzchniach badawczych	3537	3504	3651	3667
cenne pod względem przyrodniczym	5128	19258	45380	62345
nasienne	1139	1226	1217	1192
W % OGÓLNEJ POWIERZCHNI LASÓW W ZARZĄDZIE LASÓW PAŃSTWOWYCH				
Rezerваты	3,1	3,5	5,4	5,4
Lasy ochronne	28,9	33,2	40,0	43,3
glebochronne	0,8	0,8	0,8	0,8
wodochronne	13,4	13,3	13,3	13,2
podmiejskie	6,1	6,2	6,1	5,0
uzdrowiskowe	1,8	4,1	4,1	4,1
obronne	1,5	0,3	0,3	0,3
ostoje zwierząt	2,7	2,2	2,2	2,2
na stałych powierzchniach badawczych	0,9	0,9	1,0	1,0
cenne pod względem przyrodniczym	1,4	5,1	11,9	16,4
nasienne	0,3	0,3	0,3	0,3

Ź r ó d ł o: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych.

TABL. 11/128/. WYBRANE DANE O LASACH NIESTANOWIĄCYCH WŁASNOŚCI SKARBU PAŃ

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem							
		powierzchnia gruntów leśnych ^a	odnowienia sztuczne i naturalne	zalesienia gruntów nieleśnych	pozyskanie drewna (grubizny) w m ³	powierzchnia lasów ^a			
						ochronnych	objęta dokumentacją urzędzeniową		
							razem	uproszczone plany	inwentaryzacja stanu lasów
w hektarach				w hekta					
1	WOJEWÓDZTWO	202934,50	87,80	374,76	100078	10601,43	122604,34	110496,89	12107,45
2	POWIAT AUGUSTOWSKI	10836,30	22,70	–	9492	1224,70	9424,93	8417,31	1007,62
	Gmina miejska								
3	Augustów	315,70	0,25	–	62	308,70	308,70	189,70	119,00
	Gmina miejsko-wiejska								
4	Lipsk	3125,40	5,90	–	2581	207,00	3066,20	2920,20	146,00
	Gminy wiejskie								
5	Augustów	890,10	2,70	–	414	–	860,00	556,00	304,00
6	Bargłów Kościelny	1551,00	4,00	–	1284	28,00	557,44	456,41	101,03
7	Nowinka	623,00	2,10	–	688	120,00	512,11	471,40	40,71
8	Płaska	787,00	2,50	–	2418	–	787,00	628,00	159,00
9	Sztabin	3544,10	5,25	–	2045	561,00	3333,48	3195,60	137,88
10	POWIAT BIAŁOSTOCKI	29646,15	6,77	73,45	18690	8210,10	3454,54	2978,93	475,61
	Gminy miejsko-wiejskie								
11	Choroszcz	1875,30	–	–	2027	1170,00	483,38	391,58	91,80
12	Czarna Białostocka	440,90	–	–	733	–	25,50	15,70	9,80
13	Łapy	1681,00	–	1,00	1057	–	286,90	184,60	102,30
14	Michałowó	2383,30	1,00	67,00	1849	–	404,60	381,84	22,76
15	Supraśl	1167,70	–	–	606	840,00	23,50	15,00	8,50
16	Suraż	691,33	–	–	194	–	92,60	79,80	12,80
17	Tykocin	2807,00	0,10	1,30	501	1400,00	381,42	370,33	11,09
18	Wasilków	845,90	–	–	743	520,00	188,90	184,50	4,40
19	Zabłudów	4122,00	0,30	4,00	3102	1807,90	763,51	660,84	102,67
	Gminy wiejskie								
20	Dobrzyniewo Duże	1607,52	–	–	1974	1122,20	103,05	69,63	33,42
21	Gródek	3315,50	–	–	2299	–	155,40	145,50	9,90
22	Juchnowiec Kościelny	2251,00	–	–	924	1350,00	186,31	158,24	28,07
23	Poświętne	1310,00	–	–	703	–	46,10	46,10	–
24	Turośń Kościelna	2198,70	–	–	600	–	303,37	265,27	38,10
25	Zawady	2949,00	5,37	0,15	1378	–	10,00	10,00	–

^a Stan w dniu 31 XII.

STWA WEDŁUG POWIATÓW I GMIN W 2013 R.

Lasy prywatne										Lasy gminne ^a		Lp.
powierzchnia gruntów leśnych ^a			odno- wie- nia sztu- czne i na- tural- ne	zale- sienia grun- tów nieleś- nych	pozys- kanie drewna (grubi- zny) w m ³	powierzchnia lasów ^a				po- wier- chnia gruntów leśnych	po- wier- chnia lasów ochron- nych	
razem	w tym					ochron- nych	objęta dokumentacją urzędniową					
	osób fizycz- nych	wspól- not grunto- wych					razem	uprosz- czone plany	inwenta- ryzacja stanu lasów			
rach						w hektarach						
201613,17	195818,87	3089,76	87,80	374,76	99887	10519,63	122177,51	110081,06	12096,45	1321,33	81,80	1
10696,00	10506,00	151,00	22,70	–	9328	1153,00	9292,93	8285,31	1007,62	140,30	71,70	2
244,00	135,00	105,00	0,25	–	–	237,00	237,00	118,00	119,00	71,70	71,70	3
3104,00	3059,00	35,00	5,90	–	2581	207,00	3050,00	2904,00	146,00	21,40	–	4
889,00	887,00	–	2,70	–	414	–	860,00	556,00	304,00	1,10	–	5
1549,00	1549,00	–	4,00	–	1284	28,00	557,44	456,41	101,03	2,00	–	6
620,00	610,00	5,00	2,10	–	688	120,00	509,11	468,40	40,71	3,00	–	7
784,00	780,00	3,00	2,50	–	2418	–	784,00	625,00	159,00	3,00	–	8
3506,00	3486,00	3,00	5,25	–	1943	561,00	3295,38	3157,50	137,88	38,10	–	9
29433,00	27837,00	990,00	6,77	73,45	18690	8200,00	3433,74	2958,13	475,61	213,15	10,10	10
1871,00	1850,00	–	–	–	2027	1170,00	481,68	389,88	91,80	4,30	–	11
436,00	422,00	–	–	–	733	–	25,50	15,70	9,80	4,90	–	12
1680,00	1629,00	42,00	–	1,00	1057	–	286,90	184,60	102,30	1,00	–	13
2311,00	2112,00	81,00	1,00	67,00	1849	–	404,60	381,84	22,76	72,30	–	14
1149,00	670,00	452,00	–	–	606	840,00	23,50	15,00	8,50	18,70	–	15
687,00	622,00	49,00	–	–	194	–	92,60	79,80	12,80	4,33	–	16
2795,00	2663,00	102,00	0,10	1,30	501	1400,00	381,42	370,33	11,09	12,00	–	17
832,00	730,00	70,00	–	–	743	520,00	188,90	184,50	4,40	13,90	–	18
4095,00	4004,00	24,00	0,30	4,00	3102	1800,00	754,41	651,74	102,67	27,00	7,90	19
1604,00	1581,00	–	–	–	1974	1120,00	103,05	69,63	33,42	3,52	2,20	20
3295,00	2975,00	119,00	–	–	2299	–	155,40	145,50	9,90	20,50	–	21
2241,00	2214,00	12,00	–	–	924	1350,00	186,31	158,24	28,07	10,00	–	22
1307,00	1306,00	–	–	–	703	–	46,10	46,10	–	3,00	–	23
2191,00	2138,00	34,00	–	–	600	–	303,37	265,27	38,10	7,70	–	24
2939,00	2921,00	5,00	5,37	0,15	1378	–	–	–	–	10,00	–	25

TABL. 11/128/. WYBRANE DANE O LASACH NIESTANOWIĄCYCH WŁASNOŚCI SKARBU PAŃ

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem							
		powierzchnia gruntów leśnych ^a	odnowienia sztuczne i naturalne	zalesienia gruntów nieleśnych	pozysskanie drewna (grubizny) w m ³	powierzchnia lasów ^a			
						ochronnych	objęta dokumentacją urzędziową		
							razem	uproszczone plany	inwentaryzacja stanu lasów
w hektarach				w hekta					
1	POWIAT BIELSKI	16668,44	9,57	37,46	11678	–	12776,10	12776,10	–
	Gminy miejskie								
2	Bielsk Podlaski	49,09	–	–	–	–	39,30	39,30	–
3	Brańsk	776,89	1,95	–	444	–	799,30	799,30	–
	Gminy wiejskie								
4	Bielsk Podlaski	4661,52	–	15,33	2662	–	1582,50	1582,50	–
5	Boćki	3379,85	4,00	4,50	4776	–	3010,60	3010,60	–
6	Brańsk	2814,09	0,10	1,23	1863	–	3085,10	3085,10	–
7	Orla	1010,37	3,52	9,16	415	–	825,80	825,80	–
8	Rudka	683,22	–	–	401	–	790,00	790,00	–
9	Wyszki	3293,41	–	7,24	1117	–	2643,50	2643,50	–
10	POWIAT GRAJEWSKI ...	8902,50	12,10	2,60	2175	159,00	8851,40	6371,60	2479,80
	Gmina miejska								
11	Grajewo	46,90	–	–	–	–	28,90	–	28,90
	Gminy miejsko-wiejskie								
12	Rajgród	1702,00	3,20	–	632	43,20	1694,90	1132,60	562,30
13	Szczuczyn	1205,40	4,10	–	159	–	1203,40	804,60	398,80
	Gminy wiejskie								
14	Grajewo	3562,20	2,20	–	1232	4,90	3549,80	2908,70	641,10
15	Radziłów	1402,60	–	2,60	18	110,90	1391,00	902,50	488,50
16	Wąsosz	983,40	2,60	–	134	–	983,40	623,20	360,20
17	POWIAT HAJNOWSKI ...	11831,06	1,46	34,04	8756	–	6731,09	6390,43	340,66
	Gmina miejska								
18	Hajnówka	35,15	–	–	31	–	20,33	–	20,33
	Gmina miejsko-wiejska								
19	Kleszczele	2270,84	–	14,25	879	–	–	–	–
	Gminy wiejskie								
20	Białowieża	36,42	–	–	13	–	–	–	–
21	Czeremcha	1429,54	–	2,83	921	–	1380,82	1319,18	61,64
22	Czyże	1000,06	–	7,73	609	–	986,56	980,00	6,56
23	Dubicze Cerkiewne	2131,04	1,46	9,23	1523	–	2110,18	1990,95	119,23
24	Hajnówka	424,35	–	–	347	–	380,68	330,57	50,11
25	Narew	2641,12	–	–	1400	–	1485,87	1485,87	–
26	Narewka	1862,54	–	–	3033	–	366,65	283,86	82,79

^a Stan w dniu 31 XII.

STWA WEDŁUG POWIATÓW I GMIN W 2013 R. (cd.)

Lasy prywatne						Lasy gminne ^a		Lp.				
powierzchnia gruntów leśnych ^a			odno- wienia sztucz- ne i na- turalne	zale- sienia grun- tów nieleś- nych	pozys- kanie drewna (grubi- zny) w m ³	powierzchnia lasów ^a			po- wierz- chnia gruntów leśnych	po- wierz- chnia lasów ochron- nych		
razem	w tym					ochron- nych	objęta dokumentacją urzędzeniową					
	osób fizycz- nych	współ- not grun- towych					razem				uprosz- czone plany	inwenta- ryzacja stanu lasów
rach						w hektarach						
16599,34	16084,60	311,32	9,57	37,46	11678	-	12773,80	12773,80	-	69,10	-	1
48,60	42,11	1,57	-	-	-	-	39,30	39,30	-	0,49	-	2
776,39	772,69	-	1,95	-	444	-	799,30	799,30	-	0,50	-	3
4613,72	4464,48	35,51	-	15,33	2662	-	1582,50	1582,50	-	47,80	-	4
3377,65	3189,51	181,13	4,00	4,50	4776	-	3010,60	3010,60	-	2,20	-	5
2811,79	2795,99	-	0,10	1,23	1863	-	3082,80	3082,80	-	2,30	-	6
1006,16	906,23	76,74	3,52	9,16	415	-	825,80	825,80	-	4,21	-	7
681,22	675,12	1,17	-	-	401	-	790,00	790,00	-	2,00	-	8
3283,81	3238,47	15,20	-	7,24	1117	-	2643,50	2643,50	-	9,60	-	9
8847,00	8635,00	164,00	12,10	2,60	2175	159,00	8847,00	6367,20	2479,80	55,50	-	10
28,90	28,90	-	-	-	-	-	28,90	-	28,90	18,00	-	11
1692,80	1642,00	46,00	3,20	-	632	43,20	1692,80	1130,50	562,30	9,20	-	12
1203,40	1202,40	-	4,10	-	159	-	1203,40	804,60	398,80	2,00	-	13
3549,80	3512,60	36,00	2,20	-	1232	4,90	3549,80	2908,70	641,10	12,40	-	14
1388,70	1328,70	57,00	-	2,60	18	110,90	1388,70	900,20	488,50	13,90	-	15
983,40	920,40	25,00	2,60	-	134	-	983,40	623,20	360,20	-	-	16
11648,68	11385,52	142,26	1,46	34,04	8756	-	6718,29	6377,63	340,66	182,38	-	17
25,35	23,27	2,05	-	-	31	-	20,33	-	20,33	9,80	-	18
2255,64	2220,36	8,04	-	14,25	879	-	-	-	-	15,20	-	19
36,42	26,55	9,74	-	-	13	-	-	-	-	-	-	20
1398,54	1378,44	16,45	-	2,83	921	-	1380,82	1319,18	61,64	31,00	-	21
995,26	968,82	26,30	-	7,73	609	-	986,56	980,00	6,56	4,80	-	22
2117,04	2091,97	1,76	1,46	9,23	1523	-	2110,18	1990,95	119,23	14,00	-	23
421,77	414,49	0,07	-	-	347	-	380,68	330,57	50,11	2,58	-	24
2591,12	2531,68	11,94	-	-	1400	-	1473,07	1473,07	-	50,00	-	25
1807,54	1729,94	65,91	-	-	3033	-	366,65	283,86	82,79	55,00	-	26

TABL. 11/128/. WYBRANE DANE O LASACH NIESTANOWIĄCYCH WŁASNOŚCI SKARBU PAŃ

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem							
		powierzchnia gruntów leśnych ^a	odnowienia sztuczne i naturalne	zalesienia gruntów nieleśnych	pozyskanie drewna (grubizny) w m ³	powierzchnia lasów ^a			
						ochronnych	objęta dokumentacją urzędziową		
							razem	uproszczone plany	inwentaryzacja stanu lasów
w hektarach				w hekta					
1	POWIAT KOLNEŃSKI ...	11529,30	15,00	12,00	1269	–	10921,10	9000,10	1921,00
	Gmina miejska								
2	Kolno	122,00	–	–	4	–	112,00	–	112,00
	Gmina miejsko-wiejska								
3	Stawiski	2474,70	–	3,00	195	–	2362,00	2298,00	64,00
	Gminy wiejskie								
4	Grabowo	2549,60	–	2,00	299	–	2519,30	2516,30	3,00
5	Kolno	3395,20	5,00	4,00	367	–	2952,00	2776,00	176,00
6	Mały Płock	1747,00	–	3,00	119	–	1737,00	1206,00	531,00
7	Turośl	1240,80	10,00	–	285	–	1238,80	203,80	1035,00
8	POWIAT ŁOMŻYŃSKI ...	18073,84	12,01	–	2358	–	13777,06	13217,71	559,35
	Gminy miejsko-wiejskie								
9	Jedwabne	2691,14	4,20	–	15	–	2391,21	2208,90	182,31
10	Nowogród	1770,93	–	–	168	–	769,83	595,53	174,30
	Gminy wiejskie								
11	Łomża	2482,09	–	–	810	–	1752,20	1724,60	27,60
12	Miastkowo	1626,35	–	–	451	–	1057,50	1057,50	–
13	Piątnica	2911,09	7,81	–	410	–	2181,42	2124,32	57,10
14	Przytuły	1048,34	–	–	56	–	1028,78	1019,78	9,00
15	Śniadowo	2785,03	–	–	313	–	2772,92	2755,60	17,32
16	Wizna	1273,49	–	–	30	–	821,33	821,33	–
17	Zbójna	1485,38	–	–	105	–	1001,87	910,15	91,72
18	POWIAT MONIECKI	13498,42	–	19,52	7883	–	4546,00	4214,00	332,00
	Gminy miejsko-wiejskie								
19	Goniądz	3338,12	–	–	1185	–	598,00	598,00	–
20	Knyszyn	2080,50	–	–	1500	–	1137,00	1058,00	79,00
21	Mońki	1891,20	–	18,51	908	–	499,00	246,00	253,00
	Gminy wiejskie								
22	Jasionówka	1169,00	–	–	884	–	1052,00	1052,00	–
23	Jaświły	1151,00	–	1,01	880	–	–	–	–
24	Krypno	791,00	–	–	1500	–	763,00	763,00	–
25	Trzcianne	3077,60	–	–	1026	–	497,00	497,00	–

^a Stan w dniu 31 XII.

STWA WEDŁUG POWIATÓW I GMIN W 2013 R. (cd.)

Lasy prywatne						Lasy gminne ^a		Lp.				
powierzchnia gruntów leśnych ^a			odnawianie sztuczne i naturalne	zalesienia gruntów nieleśnych	pozysskanie drewna (grubizny) w m ³	powierzchnia lasów ^a			powierzchnia gruntów leśnych	powierzchnia lasów ochronnych		
razem	w tym					ochronnych	objęta dokumentacją urzędziową					
	osób fizycznych	wspólnot gruntowych					razem				uproszczone plany	inwentaryzacja stanu lasów
rach						w hektarach						
11495,00	11113,00	373,00	15,00	12,00	1269	-	10897,00	8976,00	1921,00	34,30	-	1
119,00	118,00	-	-	-	4	-	112,00	-	112,00	3,00	-	2
2472,00	2386,00	86,00	-	3,00	195	-	2362,00	2298,00	64,00	2,70	-	3
2546,00	2546,00	-	-	2,00	299	-	2516,00	2513,00	3,00	3,60	-	4
3385,00	3164,00	221,00	5,00	4,00	367	-	2944,00	2768,00	176,00	10,20	-	5
1745,00	1679,00	66,00	-	3,00	119	-	1737,00	1206,00	531,00	2,00	-	6
1228,00	1220,00	-	10,00	-	285	-	1226,00	191,00	1035,00	12,80	-	7
18019,95	17741,15	265,06	12,01	-	2358	-	13771,41	13212,06	559,35	53,89	-	8
2691,14	2684,56	6,52	4,20	-	15	-	2391,21	2208,90	182,31	-	-	9
1752,33	1742,52	9,27	-	-	168	-	769,83	595,53	174,30	18,60	-	10
2455,35	2443,36	11,99	-	-	810	-	1752,20	1724,60	27,60	26,74	-	11
1626,05	1447,05	179,00	-	-	451	-	1057,50	1057,50	-	0,30	-	12
2911,09	2898,23	7,87	7,81	-	410	-	2181,42	2124,32	57,10	-	-	13
1047,29	1043,08	3,40	-	-	56	-	1027,73	1018,73	9,00	1,05	-	14
2785,03	2782,75	2,28	-	-	313	-	2772,92	2755,60	17,32	-	-	15
1272,49	1272,49	-	-	-	30	-	821,33	821,33	-	1,00	-	16
1479,18	1427,11	44,73	-	-	105	-	997,27	905,55	91,72	6,20	-	17
13429,00	13323,00	13,00	-	19,52	7883	-	4546,00	4214,00	332,00	69,42	-	18
3306,00	3249,00	13,00	-	-	1185	-	598,00	598,00	-	32,12	-	19
2074,00	2063,00	-	-	-	1500	-	1137,00	1058,00	79,00	6,50	-	20
1870,00	1869,00	-	-	18,51	908	-	499,00	246,00	253,00	21,20	-	21
1165,00	1161,00	-	-	-	884	-	1052,00	1052,00	-	4,00	-	22
1150,00	1145,00	-	-	1,01	880	-	-	-	-	1,00	-	23
789,00	765,00	-	-	-	1500	-	763,00	763,00	-	2,00	-	24
3075,00	3071,00	-	-	-	1026	-	497,00	497,00	-	2,60	-	25

TABL. 11/128/. WYBRANE DANE O LASACH NIESTANOWIĄCYCH WŁASNOŚCI SKARBU PAŃ

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem							
		powierzchnia gruntów leśnych ^a	odnowienia sztuczne i naturalne	zalesienia gruntów nieleśnych	pozysskanie drewna (grubizny) w m ³	powierzchnia lasów ^a			
						ochronnych	objęta dokumentacją urzędziową		
							razem	uproszczone plany	inwentaryzacja stanu lasów
w hektarach				w hekta					
1	POWIAT SEJNEŃSKI	5378,30	–	–	3807	–	5361,00	5361,00	–
	Gmina miejska								
2	Sejny	5,00	–	–	–	–	5,00	5,00	–
	Gminy wiejskie								
3	Giby	947,50	–	–	930	–	946,00	946,00	–
4	Krasnopol	1396,80	–	–	1008	–	1382,00	1382,00	–
5	Puńsk	984,00	–	–	464	–	985,00	985,00	–
6	Sejny	2045,00	–	–	1405	–	2043,00	2043,00	–
7	POWIAT SIEMIATYCKI	23193,10	5,68	115,41	8493	1007,00	10046,07	10046,07	–
	Gmina miejska								
8	Siemiatycze	927,90	0,11	–	239	920,00	58,85	58,85	–
	Gmina miejsko-wiejska								
9	Drohiczyn	1845,00	2,39	3,93	297	87,00	857,07	857,07	–
	Gminy wiejskie								
10	Dziadkowice	2466,80	–	2,31	438	–	620,32	620,32	–
11	Grodzisk	2189,00	0,67	3,43	963	–	890,45	890,45	–
12	Mielnik	3438,90	–	16,10	1381	–	2603,51	2603,51	–
13	Milejczyce	3793,70	–	26,80	1406	–	2452,28	2452,28	–
14	Nurzec-Stacja	2406,00	–	41,51	1098	–	862,56	862,56	–
15	Perlejewo	1877,00	1,03	–	879	–	1005,31	1005,31	–
16	Siemiatycze	4248,80	1,48	21,33	1792	–	695,72	695,72	–
17	POWIAT SOKÓLSKI	16536,63	–	55,21	12573	–	774,64	774,64	–
	Gminy miejsko-wiejskie								
18	Dąbrowa Białostocka	1653,66	–	3,07	1725	–	–	–	–
19	Krynki	1216,48	–	–	831	–	–	–	–
20	Sokółka	3252,46	–	4,00	2768	–	344,34	344,34	–
21	Suchowola	2101,74	–	4,73	1146	–	–	–	–
	Gminy wiejskie								
22	Janów	794,90	–	–	721	–	–	–	–
23	Korycin	858,34	–	4,40	454	–	6,22	6,22	–
24	Kuźnica	2108,99	–	8,75	1651	–	–	–	–
25	Nowy Dwór	1124,55	–	4,05	265	–	–	–	–
26	Sidra	1868,75	–	26,21	1893	–	424,08	424,08	–
27	Szudziałowo	1556,76	–	–	1119	–	–	–	–

^a Stan w dniu 31 XII.

STWA WEDŁUG POWIATÓW I GMIN W 2013 R. (cd.)

Lasy prywatne										Lasy gminne ^a		Lp.
powierzchnia gruntów leśnych ^a			odnowienia sztuczne i naturalne	zalesienia gruntów nieleśnych	pozyskanie drewna (grubizny) w m ³	powierzchnia lasów ^a				powierzchnia gruntów leśnych	powierzchnia lasów ochronnych	
razem	w tym					ochronnych	objęta dokumentacją urzędziową					
	osób fizycznych	wspólnot gruntowych					razem	uproszczone plany	inwentaryzacja stanu lasów			
rach						w hektarach						
5374,00	5347,00	13,00	–	–	3807	–	5361,00	5361,00	–	4,30	–	1
5,00	5,00	–	–	–	–	–	5,00	5,00	–	–	–	2
945,00	942,00	–	–	–	930	–	946,00	946,00	–	2,50	–	3
1395,00	1381,00	10,00	–	–	1008	–	1382,00	1382,00	–	1,80	–	4
984,00	978,00	2,00	–	–	464	–	985,00	985,00	–	–	–	5
2045,00	2041,00	1,00	–	–	1405	–	2043,00	2043,00	–	–	–	6
23072,00	21674,00	231,00	5,68	115,41	8491	1007,00	10045,67	10045,67	–	121,10	–	7
920,00	444,00	–	0,11	–	237	920,00	58,85	58,85	–	7,90	–	8
1845,00	1817,00	12,00	2,39	3,93	297	87,00	857,07	857,07	–	–	–	9
2461,00	2412,00	8,00	–	2,31	438	–	619,92	619,92	–	5,80	–	10
2189,00	2178,00	–	0,67	3,43	963	–	890,45	890,45	–	–	–	11
3360,00	3207,00	–	–	16,10	1381	–	2603,51	2603,51	–	78,90	–	12
3779,00	3695,00	3,00	–	26,80	1406	–	2452,28	2452,28	–	14,70	–	13
2399,00	2118,00	164,00	–	41,51	1098	–	862,56	862,56	–	7,00	–	14
1877,00	1787,00	38,00	1,03	–	879	–	1005,31	1005,31	–	–	–	15
4242,00	4016,00	6,00	1,48	21,33	1792	–	695,72	695,72	–	6,80	–	16
16473,43	16128,42	217,39	–	55,21	12573	–	774,64	774,64	–	63,20	–	17
1641,16	1582,12	55,92	–	3,07	1725	–	–	–	–	12,50	–	18
1199,38	1156,37	27,67	–	–	831	–	–	–	–	17,10	–	19
3248,46	3213,41	3,77	–	4,00	2768	–	344,34	344,34	–	4,00	–	20
2100,44	2035,53	58,10	–	4,73	1146	–	–	–	–	1,30	–	21
793,00	787,03	–	–	–	721	–	–	–	–	1,90	–	22
855,74	852,10	–	–	4,40	454	–	6,22	6,22	–	2,60	–	23
2106,59	2067,92	11,00	–	8,75	1651	–	–	–	–	2,40	–	24
1123,15	1111,24	8,25	–	4,05	265	–	–	–	–	1,40	–	25
1857,75	1802,44	27,00	–	26,21	1893	–	424,08	424,08	–	11,00	–	26
1547,76	1520,26	25,68	–	–	1119	–	–	–	–	9,00	–	27

TABL. 11/128/. WYBRANE DANE O LASACH NIESTANOWIĄCYCH WŁASNOŚCI SKARBU PAŃ

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem							
		powierzchnia gruntów leśnych ^a	odnowienia sztuczne i naturalne	zalesienia gruntów nieleśnych	pozysskanie drewna (grubizny) w m ³	powierzchnia lasów ^a			
						ochronnych	objęta dokumentacją urzędziową		
							razem	uproszczone plany	inwentaryzacja stanu lasów
w hektarach				w hekta					
1	POWIAT SUWAŁSKI	7871,78	0,70	5,67	3569	0,63	7231,23	3665,02	3566,21
	Gminy wiejskie								
2	Bakałarzewo	891,28	–	–	304	–	882,05	555,63	326,42
3	Filipów	1141,60	–	4,38	450	–	1139,38	636,49	502,89
4	Jeleniewo	1007,40	–	–	436	–	1052	439,33	612,67
5	Przerośl	944,28	–	0,64	470	0,63	306,33	214,16	92,17
6	Raczki	489,58	0,70	0,65	178	–	468,28	213,91	254,37
7	Rutka-Tartak	812,16	–	–	384	–	823,87	386,98	436,89
8	Suwałki	1038,19	–	–	417	–	1054,45	514,94	539,51
9	Szypliszki	839,18	–	–	384	–	806,17	278,85	527,32
10	Wizajny	708,11	–	–	546	–	698,70	424,73	273,97
11	POWIAT WYSOKO-MAZOWIECKI	18888,99	1,81	7,54	7818	–	18388,88	18388,88	–
	Gmina miejska								
12	Wysokie Mazowieckie	233,91	–	–	175	–	231,00	231,00	–
	Gminy miejsko-wiejskie								
13	Ciechanowiec	3608,02	–	4,59	592	–	3515,18	3515,18	–
14	Czyżew	858,60	–	–	207	–	719,00	719,00	–
15	Szepietowo	1168,14	–	–	221	–	1141,90	1141,90	–
	Gminy wiejskie								
16	Klukowo	1126,23	–	–	149	–	1037,20	1037,20	–
17	Kobylin-Borzymy	2174,68	–	–	958	–	2166,60	2166,60	–
18	Kulesze Kościelne	3004,60	1,54	0,80	1631	–	2982,10	2982,10	–
19	Nowe Piekuty	1551,58	–	1,06	1238	–	1538,30	1538,30	–
20	Sokoły	2876,95	0,27	–	835	–	2814,50	2814,50	–
21	Wysokie Mazowieckie	2286,28	–	1,09	1812	–	2243,10	2243,10	–
22	POWIAT ZAMBROWSKI	9529,29	–	11,86	1257	–	9781,60	8459,40	1322,20
	Gmina miejska								
23	Zambrów	16,09	–	–	–	–	–	–	–
	Gminy wiejskie								
24	Kołaki Kościelne	1728,70	–	–	149	–	1803,40	1642,30	161,10
25	Rutki	2746,73	–	0,90	421	–	2815,50	2366,60	448,90
26	Szumowo	2255,51	–	8,88	276	–	2275,20	1974,90	300,30
27	Zambrów	2782,26	–	2,08	411	–	2887,50	2475,60	411,90
	MIASTA NA PRAWACH POWIATU								
28	Białystok	413,53	–	–	242	–	413,53	413,53	–
29	Łomża	32,87	–	–	–	–	22,17	22,17	–
30	Suwałki	104,00	–	–	18	–	103,00	–	103,00

^a Stan w dniu 31 XII.

STWA WEDŁUG POWIATÓW I GMIN W 2013 R. (dok.)

Lasy prywatne										Lasy gminne ^a		Lp.
powierzchnia gruntów leśnych ^a			odno- wienia sztucz- ne i na- turalne	zale- sienia grun- tów nieleś- nych	pozys- kanie drewna (grubi- zny) w m ³	powierzchnia lasów ^a				po- wier- chnia gruntów leśnych	po- wier- chnia lasów ochron- nych	
razem	w tym					ochron- nych	objęta dokumentacją urzędziową					
	osób fizycz- nych	współ- not grun- towych					razem	uprosz- czone plany	inwenta- ryzacja stanu lasów			
rach						w hektarach						
7830,87	7695,38	33,34	0,70	5,67	3569	0,63	7231,23	3665,02	3566,21	40,91	-	1
890,18	880,31	8,93	-	-	304	-	882,05	555,63	326,42	1,10	-	2
1137,69	1136,91	0,21	-	4,38	450	-	1139,38	636,49	502,89	3,91	-	3
1005,70	995,25	10,14	-	-	436	-	1052,00	439,33	612,67	1,70	-	4
944,28	913,69	3,76	-	0,64	470	0,63	306,33	214,16	92,17	-	-	5
489,58	462,76	1,64	0,70	0,65	178	-	468,28	213,91	254,37	-	-	6
804,16	795,01	5,44	-	-	384	-	823,87	386,98	436,89	8,00	-	7
1025,69	1002,14	2,60	-	-	417	-	1054,45	514,94	539,51	12,50	-	8
825,48	812,08	0,62	-	-	384	-	806,17	278,85	527,32	13,70	-	9
708,11	697,23	-	-	-	546	-	698,70	424,73	273,97	-	-	10
18868,99	18605,99	178,02	1,81	7,54	7818	-	18387,88	18387,88	-	20,00	-	11
233,91	228,08	-	-	-	175	-	231,00	231,00	-	-	-	12
3598,02	3460,68	109,87	-	4,59	592	-	3515,18	3515,18	-	10,00	-	13
850,60	841,71	1,86	-	-	207	-	719,00	719,00	-	8,00	-	14
1168,14	1130,14	32,56	-	-	221	-	1141,90	1141,90	-	-	-	15
1125,23	1105,39	15,05	-	-	149	-	1037,20	1037,20	-	1,00	-	16
2174,68	2154,51	16,68	-	-	958	-	2166,60	2166,60	-	-	-	17
3004,60	2999,14	-	1,54	0,80	1631	-	2982,10	2982,10	-	-	-	18
1550,58	1535,13	-	-	1,06	1238	-	1537,30	1537,30	-	1,00	-	19
2876,95	2870,37	2,00	0,27	-	835	-	2814,50	2814,50	-	-	-	20
2286,28	2280,84	-	-	1,09	1812	-	2243,10	2243,10	-	-	-	21
9510,59	9448,38	6,66	-	11,86	1257	-	9781,60	8459,40	1322,20	18,70	-	22
14,89	14,02	-	-	-	-	-	-	-	-	1,20	-	23
1728,70	1726,50	0,08	-	-	149	-	1803,40	1642,30	161,10	-	-	24
2736,73	2717,56	-	-	0,90	421	-	2815,50	2366,60	448,90	10,00	-	25
2251,51	2232,10	-	-	8,88	276	-	2275,20	1974,90	300,30	4,00	-	26
2778,76	2758,20	6,58	-	2,08	411	-	2887,50	2475,60	411,90	3,50	-	27
201,15	181,26	0,71	-	-	226	-	201,15	201,15	-	212,38	-	28
22,17	22,17	-	-	-	-	-	22,17	22,17	-	10,70	-	29
92,00	91,00	-	-	-	9	-	92,00	-	92,00	12,00	-	30

TABL. 12/129/. POWIERZCHNIA LASÓW OCHRONNYCH NIESTANOWIĄCYCH WŁASNOŚCI SKARBU PAŃSTWA
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013
	w hektarach			
O G Ó Ł E M	10885	10634	10646	10601
Lasy prywatne	10596	10551	10564	10520
Lasy gminne	289	82	82	82
w tym w miastach i wokół miast	277	72	72	72

TABL. 13/130/. POWIERZCHNIA LASÓW NIESTANOWIĄCYCH WŁASNOŚCI SKARBU PAŃSTWA OBJĘTA NADZOREM WEDŁUG POWIATÓW
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Nadzór sprawowany przez		
		jednostki Lasów Państwowych	parki narodowe	służby powiatu (miasta na prawach powiatu)
		w hektarach		
WOJEWÓDZTWO				
2005	190396	160609	1087	28700
2010	200394	169353	1462	29579
2012	201361	158849	1461	41051
2013	202050	159761	1278	41011
POWIATY				
Augustowski	10696	–	–	10696
Białostocki	29433	28720	158	555
Bielski	16599	13238	–	3361
Grajewski	8898	8734	164	–
Hajnowski	11765	11765	–	–
Kolneński	11560	–	–	11560
Łomżyński	18108	18108	–	–
Moniecki	13411	12455	956	–
Sejneński	5387	–	–	5387
Siemiatycki	22906	22906	–	–
Sokółski	16473	15000	–	1473
Suwalski	7880	–	–	7880
Wysokomazowiecki	18887	18887	–	–
Zambrowski	9511	9511	–	–
MIASTA NA PRAWACH POWIATU				
Białystok	415	415	–	–
Łomża	22	22	–	–
Suwałki	99	–	–	99

TABL. 14/131/. POWIERZCHNIA GRUNTÓW LEŚNYCH W LASACH PRYWATNYCH WEDŁUG POWIATÓW
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Grunty leśne			
		osób fizycznych	wspólnot gruntowych	spółdzielni	pozostałe
		w hektarach			
WOJEWÓDZTWO					
2005	189786	184346	4070	475	895
2010	199008	193392	3760	249	1607
2012	201038	195217	3897	229	1695
2013	201613	195819	3090	231	2473
POWIATY					
Augustowski	10696	10506	151	–	39
Białostocki	29433	27837	990	156	450
Bielski	16599	16085	311	45	159
Grajewski	8847	8635	164	–	48
Hajnowski	11649	11386	142	7	114
Kolneński	11495	11113	373	–	9
Łomżyński	18020	17741	265	–	14
Moniecki	13429	13323	13	–	93
Sejneński	5374	5347	13	4	10
Siemiatycki	23072	21674	231	3	1164
Sokólski	16473	16128	217	15	112
Suwalski	7831	7695	33	–	102
Wysokomazowiecki	18869	18606	178	1	84
Zambrowski	9511	9448	7	0	55
MIASTA NA PRAWACH POWIATU					
Białystok	201	181	1	0	19
Łomża	22	22	–	–	–
Suwałki	92	91	–	–	1

TABL. 15/132/. ODNOWIENIA I ZALESIENIA WEDŁUG FORM WŁASNOŚCI GRUNTÓW

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013
	w hektarach			
O G Ó Ł E M				
O G Ó Ł E M	2629	2221	2595	2712
Lasy publiczne	1927	1746	2137	2249
Własność Skarbu Państwa	1927	1746	2137	2249
w tym w zarządzie:				
Lasów Państwowych	1918	1742	2135	2246
parków narodowych	3	1	1	1
Lasy prywatne	703	475	458	463
w tym ZALESIENIA				
R A Z E M	932	359	420	376
Lasy publiczne	371	17	22	1
Własność Skarbu Państwa	371	17	22	1
w tym w zarządzie:				
Lasów Państwowych	371	17	22	1
parków narodowych	–	–	–	–
Lasy prywatne	561	342	398	375

TABL. 16/133/. ODNOWIENIA, ZALESIENIA I INNE PRACE HODOWLANE WYKONANE W LASACH PRYWATNYCH WEDŁUG POWIATÓW W 2013 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Odnowienia i zalesienia						Poprawki i uzupełnienia	Pielęgnowanie lasu ^a		Powierzchnia objęta trzebieżami	Pozyskanie drewna (grubizny) ^b		
	ogółem	odnowienia				zalesienia gruntów nieleśnych		ogółem	w tym upraw i młodników		ogółem	grubizna iglasta	grubizna liściasta
		razem	sztuczne		naturalne								
			zrębów ^d	halizn i pławozowin									
w hektarach										w metrach sześciennych			
WOJEWÓDZTWO	463	88	26	16	46	375	14	736	736	4986	99887	69961	29926
POWIATY													
Augustowski ...	23	23	11	–	12	–	–	47	47	1022	9328	6386	2942
Białostocki	80	7	6	0	–	73	–	78	78	604	18690	13397	5293
Bielski	47	10	3	0	6	37	9	222	222	338	11678	8955	2723
Grajewski	15	12	1	10	1	3	–	26	26	85	2175	1951	224
Hajnowski	36	1	–	–	1	34	2	132	132	2016	8756	6266	2490
Kolneński	27	15	–	–	15	12	–	15	15	76	1269	1170	99
Łomżyński	12	12	2	–	10	–	2	70	70	247	2358	1738	620
Moniecki	20	–	–	–	–	20	–	6	6	21	7883	5367	2516
Sejneński	–	–	–	–	–	–	–	26	26	237	3807	1902	1905
Siemiatycki	121	6	3	3	–	115	1	47	47	142	8491	6220	2271
Sokółski	55	–	–	–	–	55	–	–	–	56	12573	8216	4357
Suwalski	6	1	1	–	–	6	–	47	47	98	3569	1845	1724
Wysokomazowiecki	9	2	0	2	–	8	–	15	15	7	7818	5290	2528
Zambrowski	12	–	–	–	–	12	–	5	5	–	1257	1100	157
MIASTA NA PRAWACH POWIATU													
Białystok	–	–	–	–	–	–	–	–	–	37	226	158	68
Suwałki	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	9	–	9

^a Bez cięć trzebieżowych. ^b Dane szacunkowe. ^c Pielęgnowanie gleby i czyszczenie wczesne. ^d Łącznie z odnowieniami pod osłoną drzewostanów.

TABL. 17/134/. POWIERZCHNIA WYKONANYCH ZALESIEŃ ORAZ GRUNTÓW NIELEŚNYCH PRZEZNACZONYCH DO ZALESIENIA WEDŁUG POWIATÓW W 2013 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Zalesienia gruntów nieleśnych			Powierzchnia gruntów nieleśnych przeznaczonych do zalesienia (stan w dniu 31 XII)	
	ogółem	publicznych ^a	prywatnych	ogółem	w tym w zarządzie Lasów Państwowych
WOJEWÓDZTWO	376	1	375	81	42
POWIATY					
Augustowski	–	–	–	22	1
Białostocki	73	–	73	5	5
Bielski	37	–	37	2	2
Grajewski	3	–	3	–	–
Hajnowski	34	–	34	5	5
Kolneński	12	–	12	–	–
Moniecki	20	–	20	–	–
Sejneński	–	–	–	1	–
Siemiatycki	115	–	115	6	6
Sokólski	56	1	55	22	22
Suwalski	6	–	6	17	–
Wysokomazowiecki	8	–	8	–	–
Zambrowski	12	–	12	–	–

^a Zalesień dokonano wyłącznie na gruntach Skarbu Państwa pozostających w zarządzie Lasów Państwowych.

TABL. 18/135/. POZYSKANIE DREWNA

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem	W tym grubizna		
			razem	igłasta	liściasta
		w tysiącach metrów sześciennych			
OGÓŁEM	2005	1800,3	1720,1	1267,9	452,2
	2010	1846,9	1771,7	1381,5	390,1
	2012	1835,8	1750,5	1357,4	393,1
	2013	1938,6	1834,6	1446,2	388,4
Lasy publiczne		1838,7	1734,7	1376,2	358,5
Własność Skarbu Państwa		1838,5	1734,6	1376,1	358,5
w tym:					
w zarządzie Lasów Państwowych		1822,5	1719,1	1363,0	356,1
parki narodowe		15,4	15,0	13,0	1,9
Własność gmin		0,2	0,2	0,2	0,0
Lasy prywatne		99,9	99,9	70,0	29,9

TABL. 19/136/. SKUP OWOCÓW I GRZYBÓW LEŚNYCH^a WEDŁUG GATUNKÓW

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013
	w tonach			
Borówka czernica	990	241	303	218
Bez czarny	146	28	122	84
Dzika róża	12	17	0	14
Jarzębina	53	5	1	178
Kurki	77	327	259	67
Podgrzybki	44	51	9	72
Borowiki	32	49	13	17

^a Dane dotyczą owoców i grzybów leśnych świeżych.

TABL. 20/137/. WYBRANE DANE O ZADRZEWIENIACH WEDŁUG POWIATÓW

WYSZCZEGÓLNIENIE	Sadzenie w sztukach		Pozyskanie drewna (grubizny) ^a w m ³	
	drzewa	krzewy	ogółem	w tym grubizna liściasta
WOJEWÓDZTWO				
2005	16689	4049	46507	36442
2010	18136	16989	39019	34920
2012	4027	2393	46719	39991
2013	6342	2963	51344	43558
POWIATY				
Augustowski	712	100	3480	2819
Białostocki	351	105	5186	3683
Bielski	457	35	3617	3054
Grajewski	200	–	754	650
Hajnowski	840	335	3668	3198
Kolneński	155	–	414	305
Łomżyński	229	–	2046	1546
Moniecki	–	–	2598	1341
Sejneński	245	200	614	578
Siemiatycki	55	119	1396	1145
Sokółski	1285	440	9701	8711
Suwalski	1645	1500	15212	14154
Wysokomazowiecki	150	–	2216	1974
Zambrowski	–	–	168	161
MIASTA NA PRAWACH POWIATU				
Białystok	2	114	265	230
Łomża	2	–	–	–
Suwałki	14	15	9	9

^a Dane szacunkowe.

TABL. 21/138/. POŻARY LASÓW^a WEDŁUG PRZYCZYŃ POWSTANIA

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013
LICZBA POŻARÓW				
OGÓŁEM	388	122	211	137
Podpalenia	192	47	102	64
Nieostrożność	152	49	66	43
nieletnich	8	3	3	–
dorosłych	144	46	63	43
Pozostałe ^b	13	11	18	12
Nieustalone	31	15	25	18
POWIERZCHNIA LASÓW DOTKNIĘTYCH POŻARAMI w ha				
OGÓŁEM	188,7	298,5	416,9	66,8
Podpalenia	85,8	7,0	48,0	14,5
Nieostrożność	77,5	15,7	32,6	6,3
nieletnich	4,3	0,0	0,5	–
dorosłych	73,2	15,7	32,1	6,3
Pozostałe ^b	6,6	1,0	6,4	2,2
Nieustalone	18,8	274,8	330,0	43,7
PRZECIĘTNA POWIERZCHNIA LASU OBJĘTA JEDNYM POŻAREM w ha				
OGÓŁEM	0,5	2,5	2,0	0,5

a Dane według ewidencji zgłoszeniowej. *b* Wylądowania atmosferyczne, wady urządzeń technicznych i ich nieprawidłowa eksploatacja, wady środków transportu i ich nieprawidłowa eksploatacja oraz inne.

Źródło: dane Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej oraz Instytutu Badawczego Leśnictwa.

TABL. 22/139/. KOŁA I CZŁONKOWIE POLSKIEGO ZWIĄZKU ŁOWIECKIEGO
ORAZ OBWODY ŁOWIECKIE
Stan w dniu 10 III

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013
Koła łowieckie:				
liczba ^a	99	91	94	95
członkowie ^b	5179	6698	4931	4997
Obwody łowieckie:				
liczba	297	295	297	294
powierzchnia ogółem w tys. ha	1603,7	1585,3	1591,3	1667,4
w tym na gruntach leśnych:				
w tysiącach hektarów	438,4	431,4	440,6	456,3
w % powierzchni ogółem	27,3	27,2	27,7	27,4

a Grupowanie metodą według siedziby koła łowieckiego. *b* Grupowanie metodą według miejsca zamieszkania członka koła.

Źródło: dane Polskiego Związku Łowieckiego.

TABL. 23/140/. WAŻNIEJSZE ZWIERZĘTA ŁOWNE^a
Stan w dniu 10 III

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013
	w tysiącach sztuk			
Łosie ^b	1073	2217	3566	4162
Jelenie	4,1	6,0	12,9	13,7
Sarny	18,1	22,9	27,0	29,2
Dziki	5,5	9,4	13,1	14,4
Lisy	8,2	10,1	13,5	14,5
Zające	34,4	37,0	34,6	36,3
Bażanty	2,6	3,8	3,4	3,6
Kuropatwy	28,3	23,9	14,7	14,0

^a Dane szacunkowe. ^b W sztukach.

Ź r ó d ł o: dane Agencji Nieruchomości Rolnych, Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych i Polskiego Związku Łowieckiego.

TABL. 24/141/. ODSTRZAŁ WAŻNIEJSZYCH ZWIERZĄT ŁOWNYCH W ŁOWIECKIM ROKU GOSPODARCZYM^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06 ^b	2010/11 ^b	2012/13	2013/14
	w sztukach			
Jelenie	784	1294	2425	2446
Sarny	3080	3603	4638	4647
Dziki	2760	6228	7273	5696
Lisy	3830	5610	6653	5666
Zające	2300	384	179	109
Bażanty	280	273	2117	2676
Kuropatwy	1209	86	–	–
Kaczki	3132 ^c	3504 ^c	4340	4387
Daniele.....	–	–	2	4

^a Liczonym od 1 IV danego roku do 31 III roku następnego. ^b Dane nie obejmują ośrodków hodowli zwierzyny zarządzanych przez Lasy Państwowe. ^c Dane dotyczą wyłącznie obwodów wydierżawionych.

Ź r ó d ł o: dane Agencji Nieruchomości Rolnych, Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych i Polskiego Związku Łowieckiego.

TABL. 25/142/. UBYTKI^a WAŻNIEJSZYCH ZWIERZĄT ŁOWNYCH^b

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14
	w sztukach			
Łosie	12	13	18	12
Jelenie	88	81	168	231
Sarny	424	458	327	371
Dziki	62	38	59	56

^a Wynikające z przyczyn innych niż odstrzał i odłów, np. z kłusownictwa, wypadków drogowych, drapieźnictwa itp. ^b W łowieckim roku gospodarczym, liczonym od 1 IV danego roku do 31 III roku następnego.

Ź r ó d ł o: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych i Polskiego Związku Łowieckiego.

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO W 2013 R.

Stan w dniu 31 XII

Nowogród nazwy gmin

augustowski nazwy powiatów

M. Białystok nazwy miast na prawach powiatu

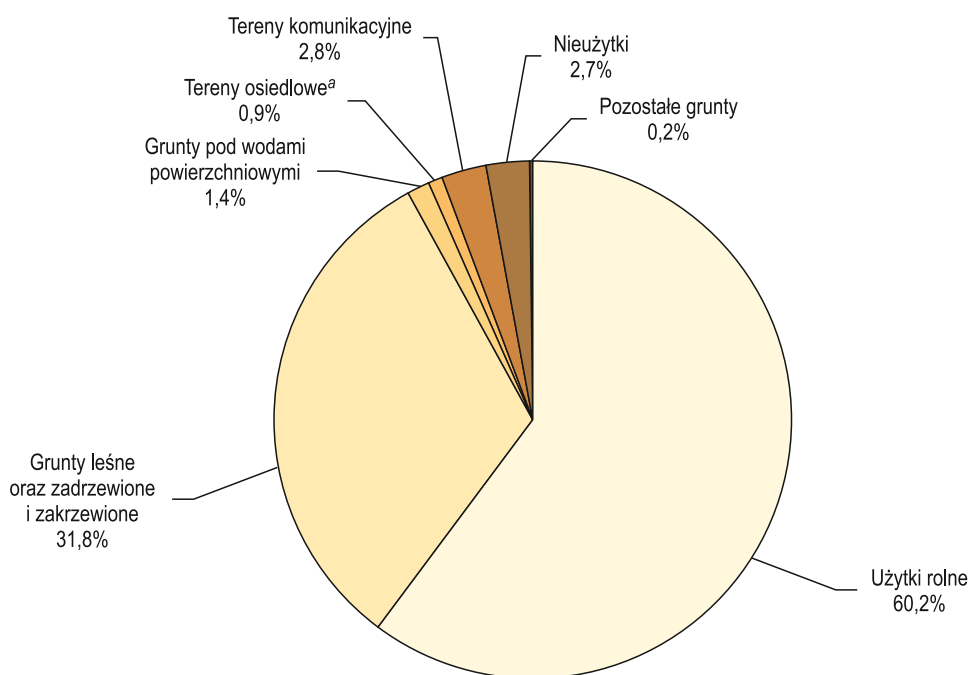
PODREGIONY I POWIATY W WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM W 2013 R.

Stan w dniu 31 XII

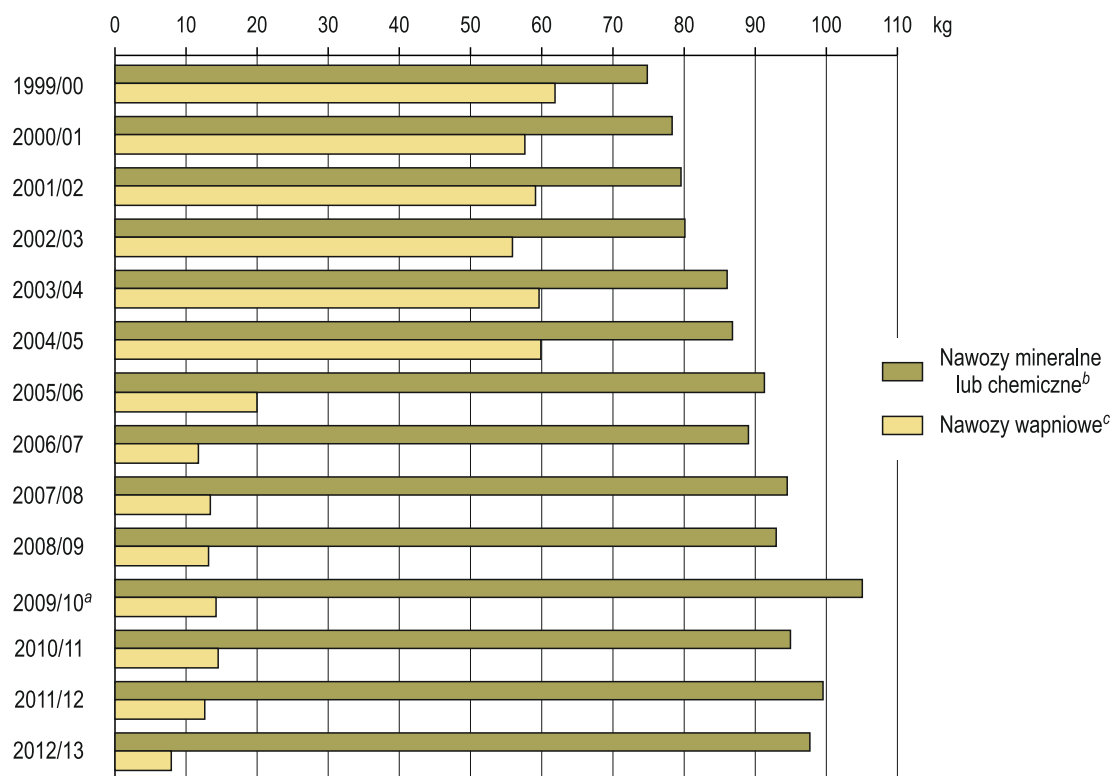
KIERUNKI WYKORZYSTANIA POWIERZCHNI WOJEWÓDZTWA W 2013 R.

Stan w dniu 1 I

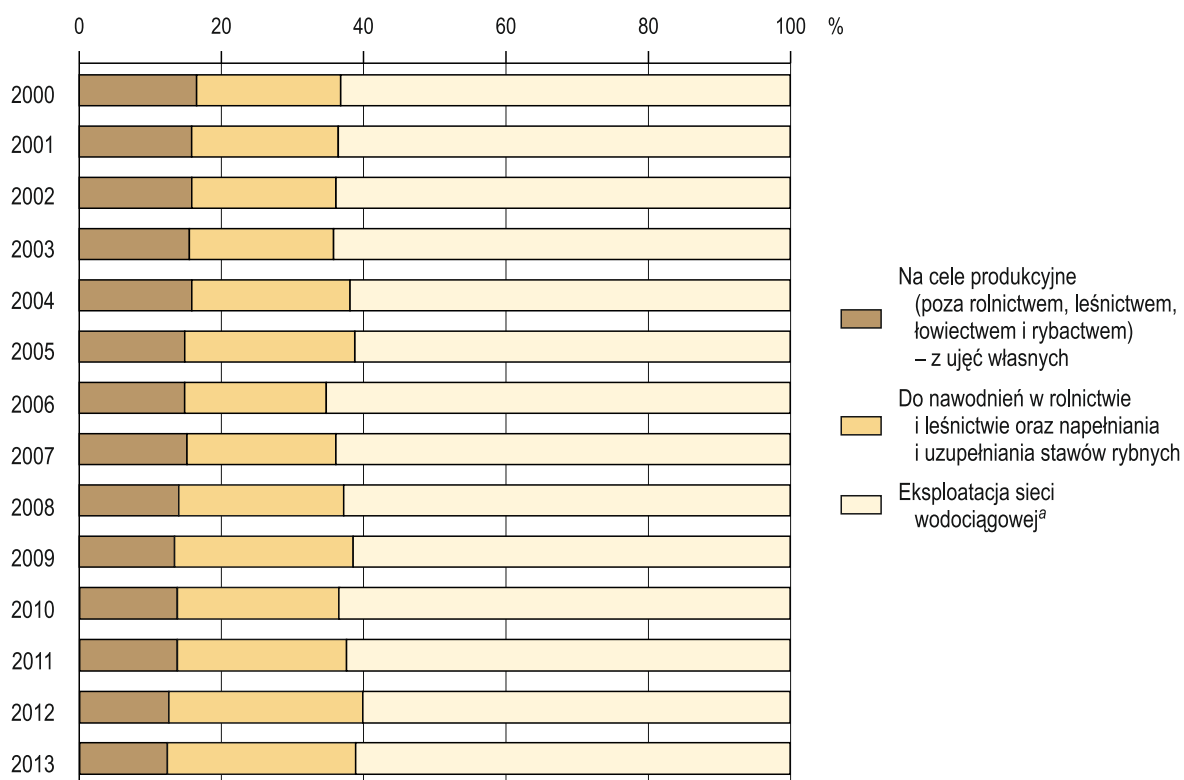
a Mieszkańciewe, przemysłowe, inne zabudowane, zurbanizowane niezabudowane, rekreacyjno-wypoczynkowe.

ZUŻYCIENAWOZÓW MINERALNYCH LUB CHEMICZNYCH ORAZ WAPNIOWYCH W GOSPODARSTWACH ROLNYCH W PRZELICZENIU NA CZYSTY SKŁADNIK NA 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH

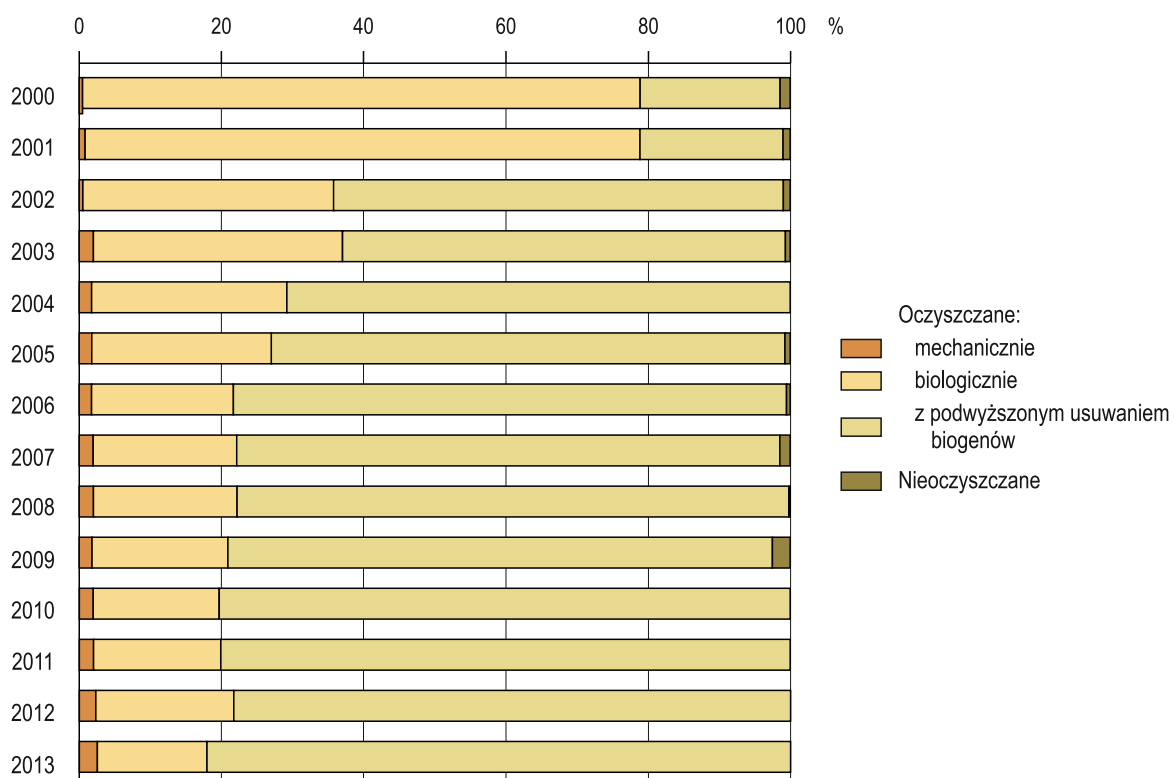
a Dane Powszechnego Spisu Rolnego. b Łącznie z wieloskładnikowymi. c Przeważnie w postaci wapna palonego; łącznie z wapnem defekacyjnym.

STRUKTURA POBORU WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI

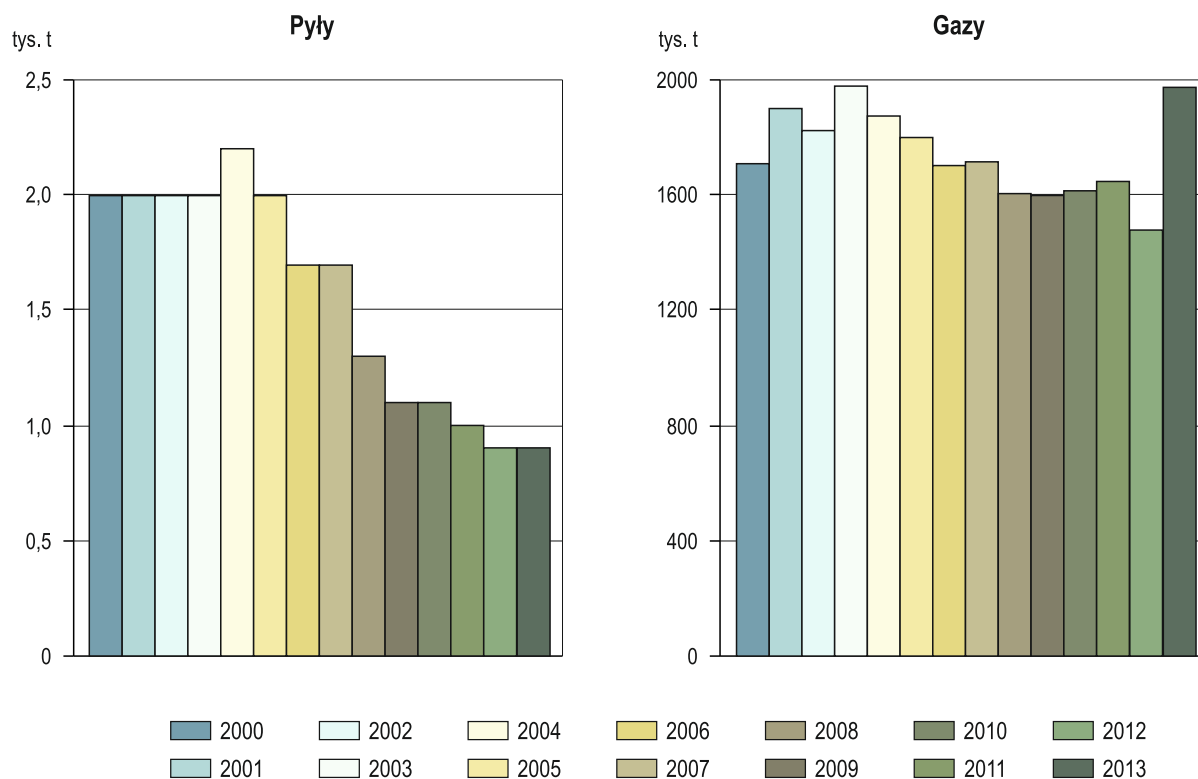

^a Pobór wody na ujęciach, przed wtłoczeniem do sieci.

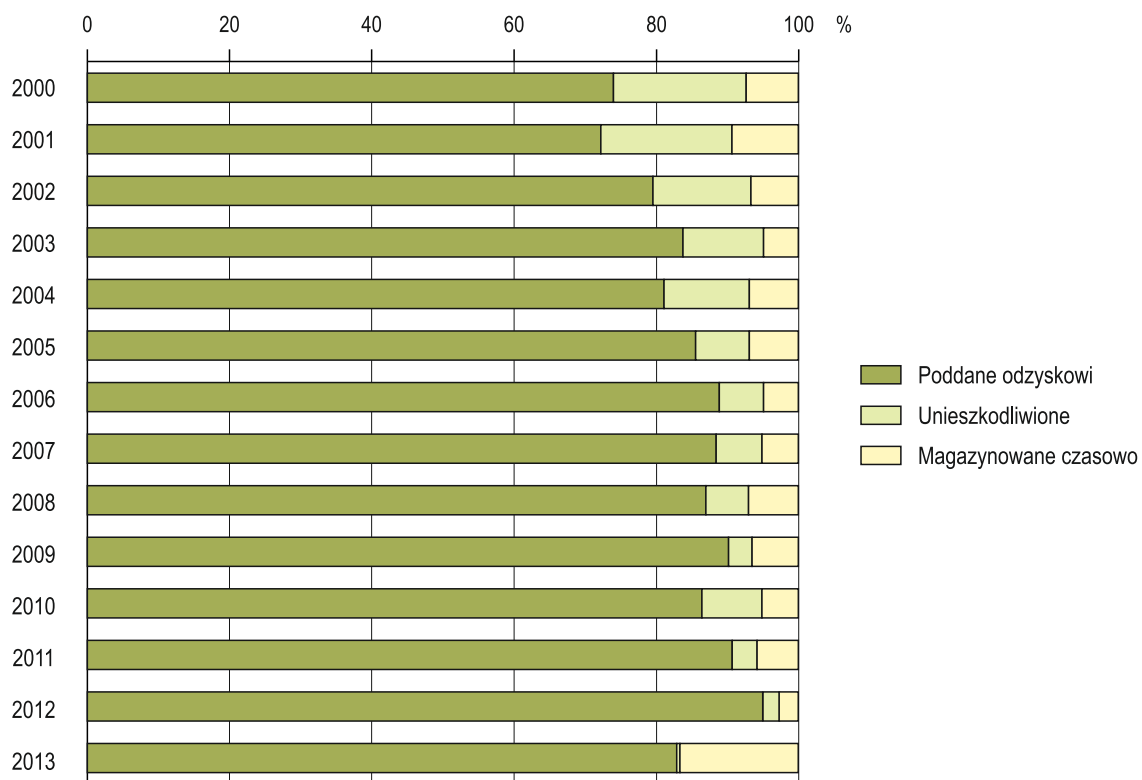
STRUKTURA ŚCIEKÓW PRZEMYSŁOWYCH I KOMUNALNYCH WYMAGAJĄCYCH OCZYSZCZANIA ODPROWADZONYCH DO WÓD LUB DO ZIEMI

EMISJA ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA Z ZAKŁADÓW SZCZEGÓLNIIE UCIAŹLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA

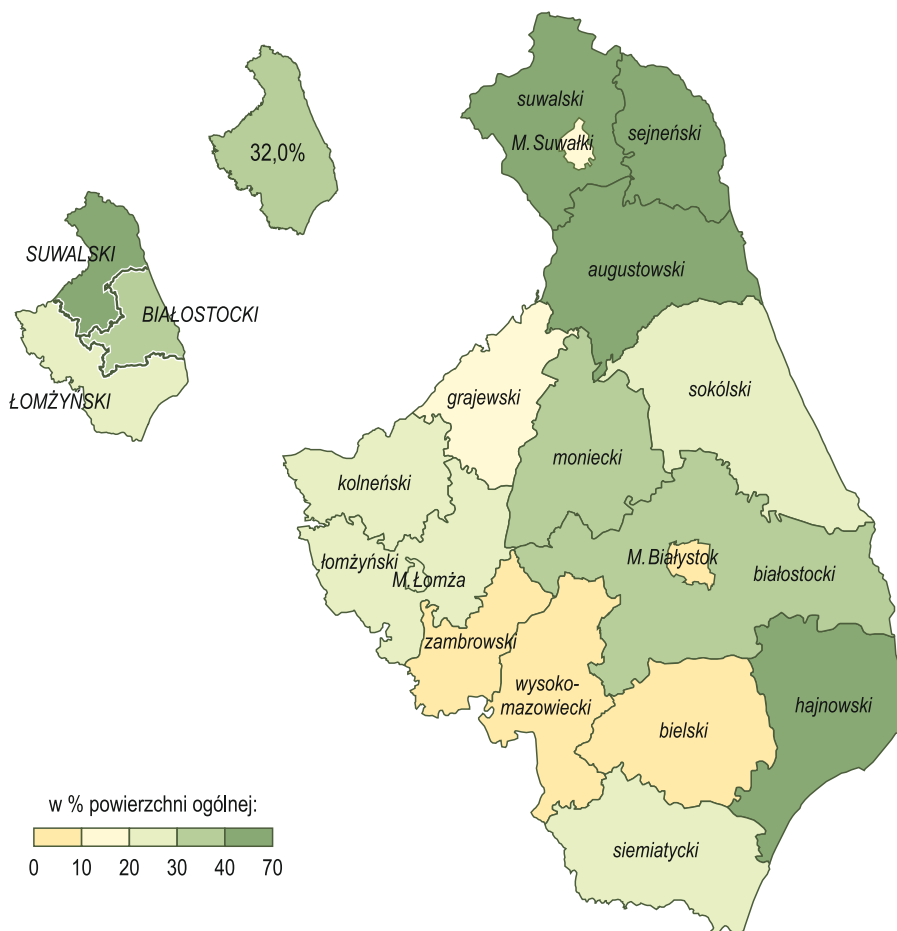
STRUKTURA ODPADÓW^a (z wyłączeniem odpadów komunalnych)

^a Wytworzonych w ciągu roku.

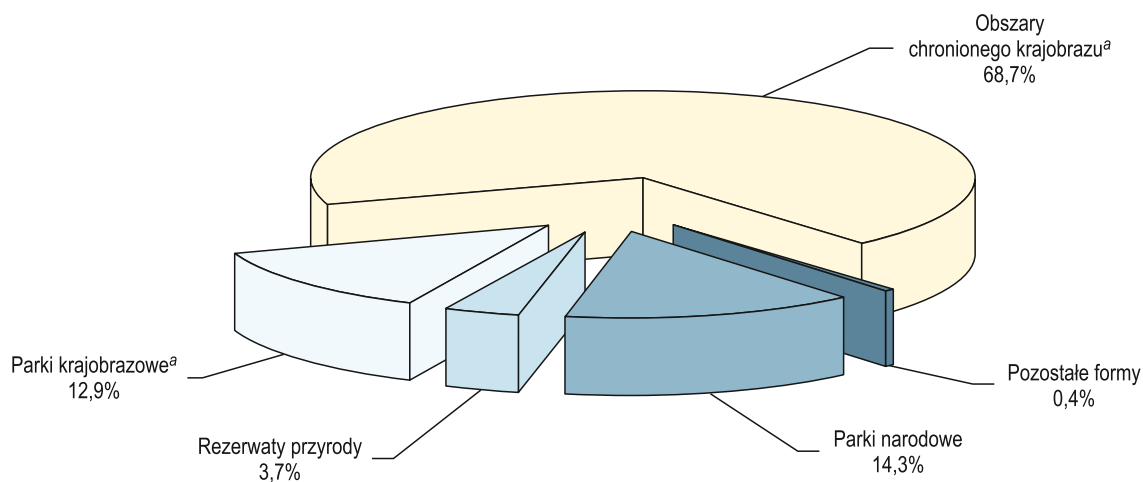
**POWIERZCHNIA O SZCZEGÓLNYCH WALORACH PRZYRODNICZYCH PRAWNIE CHRONIONA
WEDŁUG PODREGIONÓW I POWIATÓW W 2013 R.**

Stan w dniu 31 XII

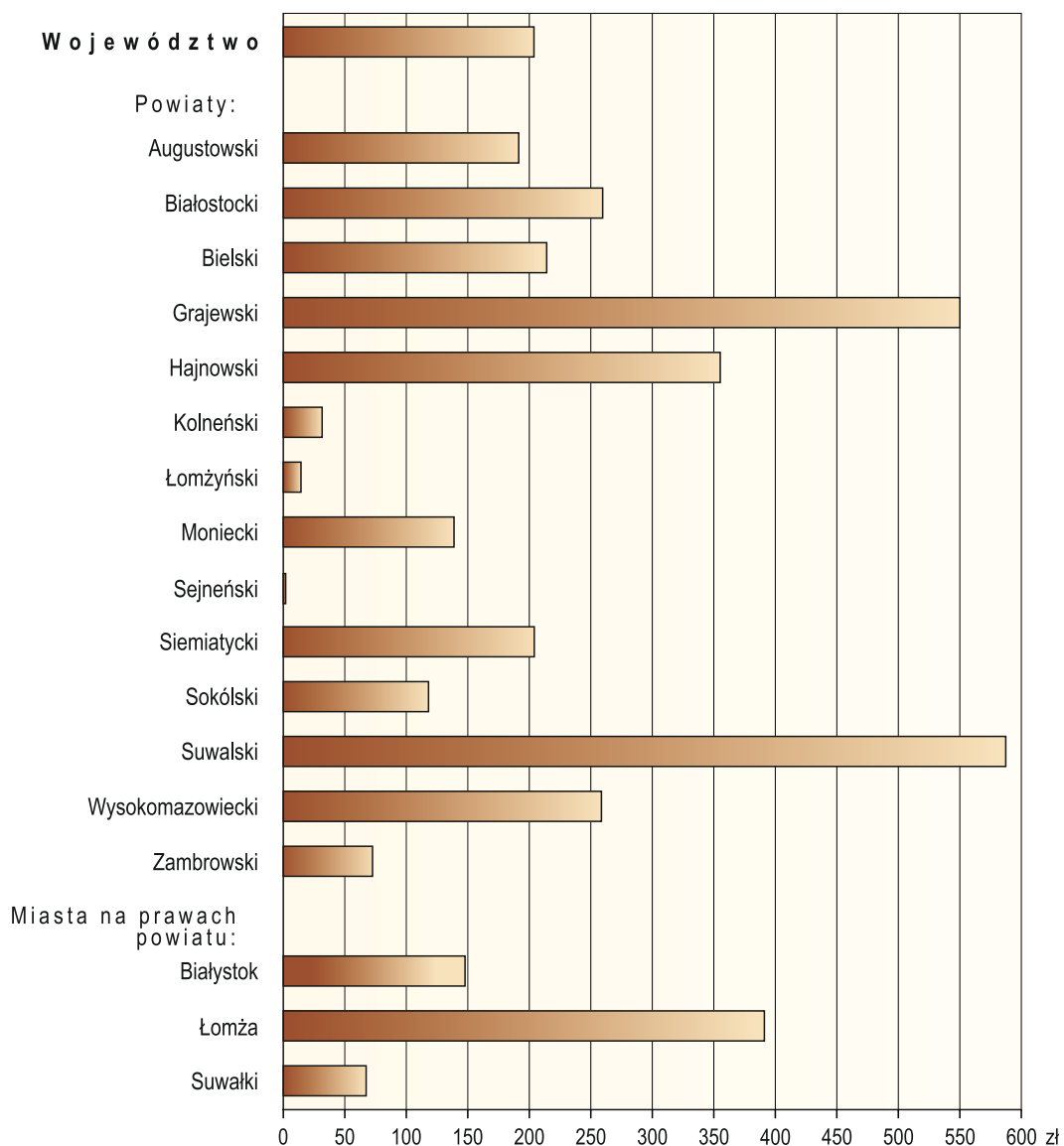
**STRUKTURA POWIERZCHNI O SZCZEGÓLNYCH WALORACH PRZYRODNICZYCH
PRAWNIE CHRONIONEJ W 2013 R.**

Stan w dniu 31 XII

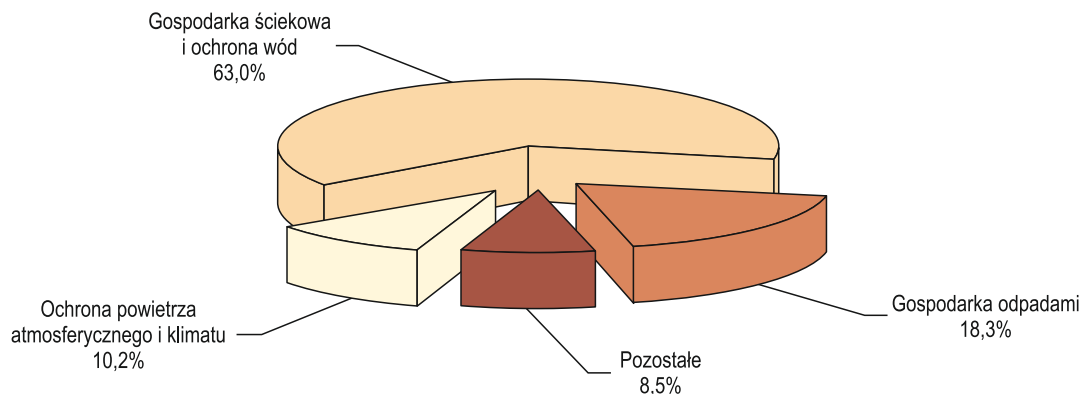

^a Bez powierzchni rezerwatów i innych form ochrony przyrody położonych na terenach parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu.

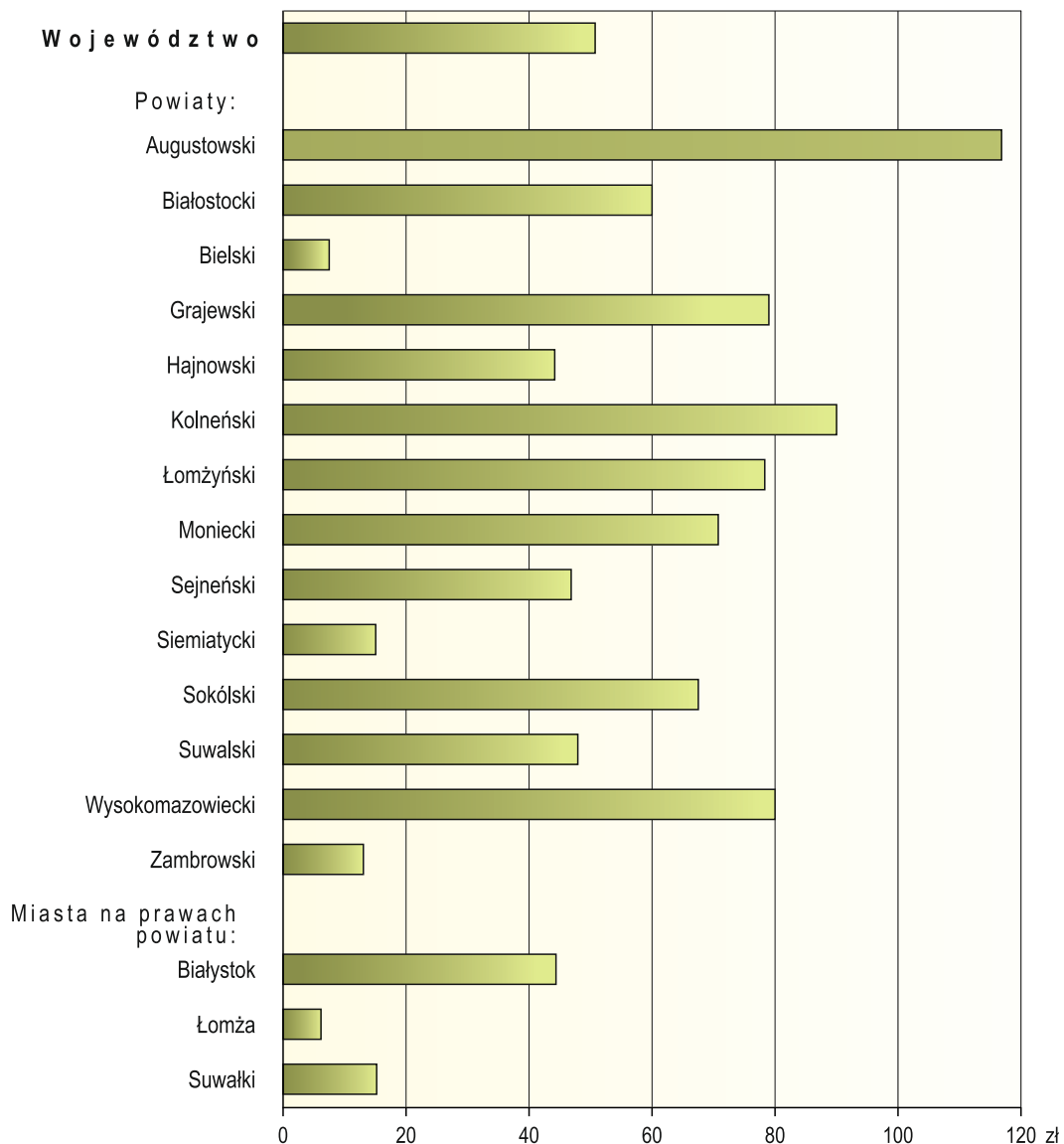
**NAKLADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA NA 1 MIESZKAŃCA
WEDŁUG POWIATÓW W 2013 R. (ceny bieżące)**

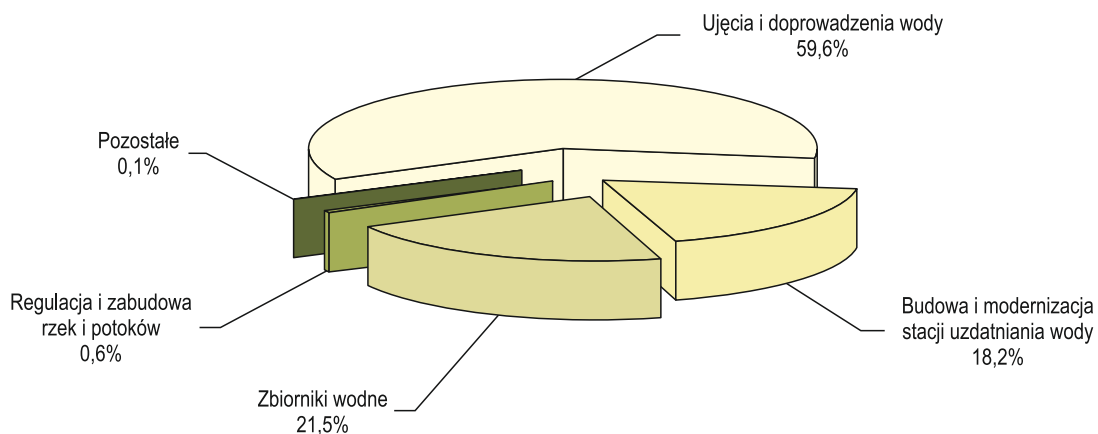
**STRUKTURA NAKŁADÓW NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA
WEDŁUG KIERUNKÓW INWESTOWANIA W 2013 R. (ceny bieżące)**

**NAKLĄDY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE GOSPODARCE WODNEJ NA 1 MIESZKAŃCA
WEDŁUG POWIATÓW W 2013 R. (ceny bieżące)**

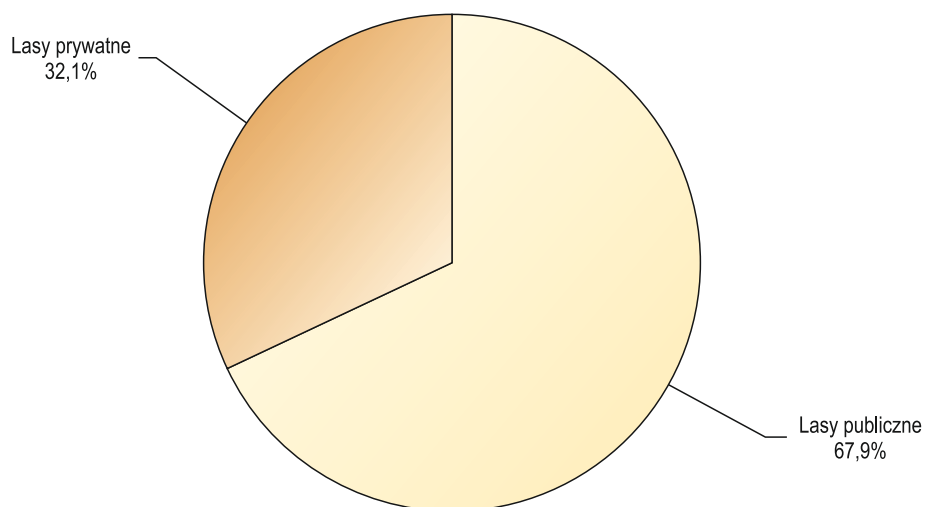

**STRUKTURA NAKŁADÓW NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE GOSPODARCE WODNEJ
WEDŁUG KIERUNKÓW INWESTOWANIA W 2013 R. (ceny bieżące)**

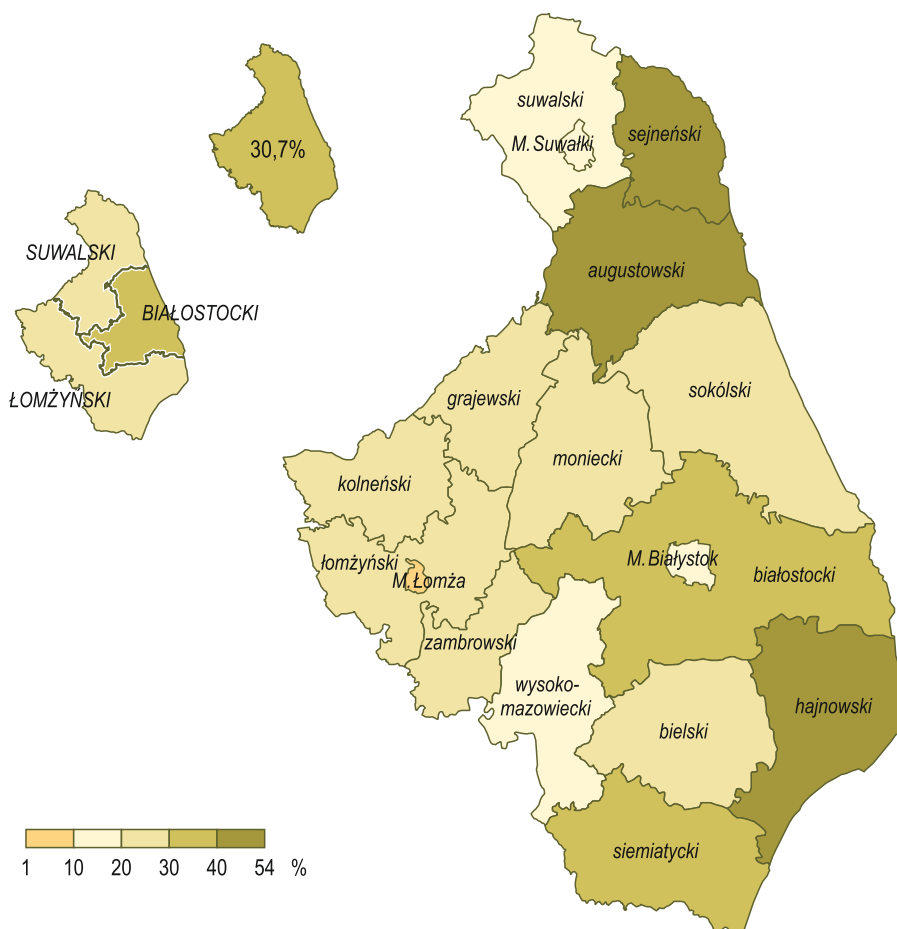
STRUKTURA POWIERZCHNI GRUNTÓW LEŚNYCH W 2013 R.

Stan w dniu 31 XII

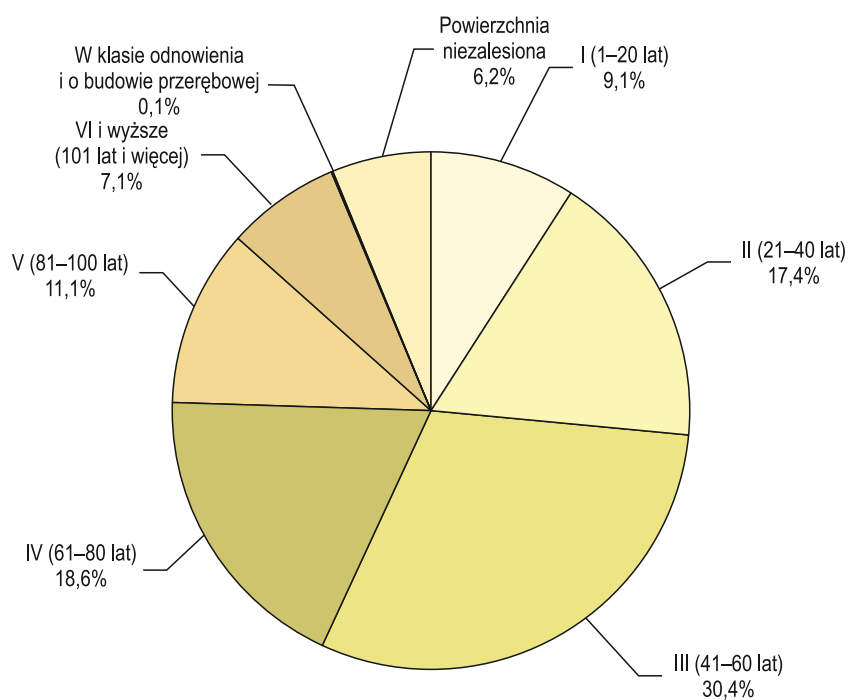
LESISTOŚĆ WEDŁUG PODREGIONÓW I POWIATÓW W 2013 R.

Stan w dniu 31 XII

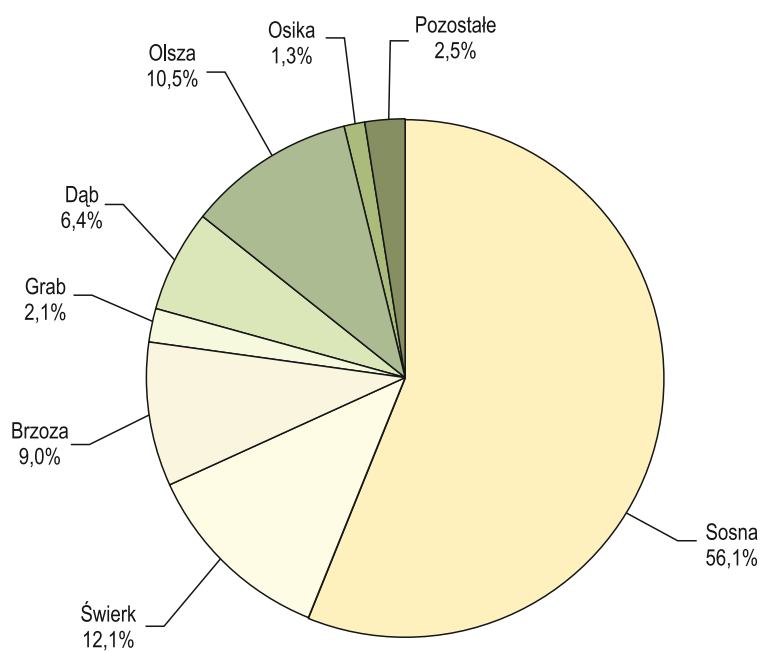

STRUKTURA POWIERZCHNI LASÓW

Według klas wieku drzewostanów

Według gatunków panujących (przeważających) w drzewostanie

U w a g a. Dane opracowano na podstawie Wielkoobszarowej Inwentaryzacji Stanu Lasów przeprowadzonej w latach 2009–2013 przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej.